

BIBLIOTECA
NAZIONALE
VITT. EMAN
SALA
DI STUDIO
31
5 18

COLECCION

DE

DOCUMENTOS INÉDITOS DEL ARCHIVO GENERAL

DE LA

CORONA DE ARAGON,

PUBLICADA DE REAL ÓRDEN

POR

SU ARCHIVERO

D. Manuel de Bofarull y de Sartorio.

TOMO XVIII.

LEVANTAMIENTO

Y

GUERRA DE CATALUÑA

en tiempo de don Juan II.

DOCUMENTOS RELATIVOS Á AQUELLOS SUCESOS,

PUBLICADOS DE REAL ÓRDEN

POR

D. MANUEL DE BOFARULL Y DE SARTORIO,

Archivero de la Corona de Aragon.

Tomo V.

BARCELONA.

EN LA IMPRENTA DEL ARCHIVO.

1860.

Cuando se estaban imprimiendo las últimas páginas del tomo que precede, dejó de existir la persona que inició el útil pensamiento de dar á luz esta Coleccion de documentos, el cual, acojido y protegido por el Gobierno de S. M., se ha desarrollado con felizes resultados desde su principio, bajo la acertada direccion del que, familiarizado por largos años con la riqueza diplomática del famoso Archivo que rijiera en otros dias, justificó en esta publicacion los grandes beneficios que de ella podian alcanzar las letras y la historia en general.

No bien tuvo noticia el Gobierno de tan lamentable acontecimiento, y deseoso, sin duda, de que no sufriera interrupcion la obra iniciada y sostenida por Don Próspero de Bofarull, apresuróse á designar la persona que habia de sustituirle en el difícil cargo de Director de la Coleccion, y á este objeto comunicó al Gefe superior de Instruccion pública del Distrito la real órden cuyo traslado sigue á continuacion.

,, Universidad literaria de Barcelona. — N. 120. — El Excmo. Sr. Ministro de Fomento, con fecha 4 del ac-

tual, me dice lo siguiente: ,, Con esta fecha digo al Director general de Instruccion pública lo siguiente. — Ilmo. Sr. — Habiendo fallecido el Director de la Coleccion de Documentos inéditos del Archivo general de la Corona de Aragon, la Reina (Q. D. G.) ha tenido á bien conferir dicho encargo al Archivero D. Manuel de Bofarull y de Sartorio, teniendo en consideracion los especiales méritos que le realzan. — De real órden lo traslado á V. S. para su inteligencia y efectos correspondientes. ,, Y lo comunico á V. para su conocimiento y satisfaccion.

Dios guarde á V. muchos años. — Barcelona 18 de febrero de 1860. —El Rector, Victor Arnau. — Sr. Don Manuel de Bofarull y de Sartorio, Archivero de la Corona de Aragon. ,,

El nuevo Director de la Coleccion de documentos inéditos, sintiéndose honrado sobremanera por la munificencia de S. M., que le ha conferido un título, tan glorioso para su antecesor, solo debe añadir, al hacerlo público, que para que la obra continúe con la misma importancia y regularidad, tomará siempre como guia y ejemplo lo practicado constantemente por quien, despues de haberle dado el ser, fué su maestro y su gefe en la carrera á que ambos se han dedicado.

AÑO 1461.

17 DE SETIEMBRE.

No hubo sesion , pero, junto con las nueve personas y los abogados, trataron de la peticion de socorro presentada por el Señor Primogénito , y como nada acordaran, apesar de haber conferenciado mucho , resolvieron continuar en la misma tarea el dia siguiente.

18 DE SETIEMBRE.

Sucedió en la sesion de este dia lo mismo que en la reunion del anterior , pues si bien continuaron conferenciando, nada pudieron resolver.

En la misma se dió cuenta de la siguiente carta que acababan de recibir del Señor Rey.

Als venerables magnifichs amats e feels nostres los diputats del Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerable magnifichs amats e feels nostres. Gran causa de admiracio nos donen les coses se fan en prejudici derogacio e lesio de la concordia feta e fermada entre nos e lo Illustrissimo Princep don Carles fill primogenit e loctinent nostre general en aqueix Principat e lo mateix Principat la qual segons vos han mostrat experiencia en les coses occorrents nos havem observada e havem a cor observar inviolablament per la bona voluntat e gran amor que havem al dit Principat e al bo e tranquille stat de aquell. E com entre les altres coses nos axi com podem per nostra prehemineneia et alias hajam provehit del ofici de regent la vegueria de Gerona e de Besalu lo amat e feel nostre En Pere de Sant Dionis donzell e per ell sia stada donada idonea seguretat segons vol la constitucio de Cathalunya de la qual seguretat es contenta la dita ciutat de Gerona empero aço no obstant per lo dit nostre loctinent ab ses letres e manaments es stat fet que lo dit Pere de Sent Dionis jatsia habil idoneu e suficient no es stat admes al dit ofici don manifestament se segueix prejudici lesio derogacio e contravencio a la dita concordia per la qual al dit nostre loctinent es prohibit provehir e entrametres dels oficis de Cathalunya de ques fa lo contrari puix axi ab pratiques exquisides se dona orde nostres provisions sien ineficaces mes anant vosaltres no ignorau quant congoxoses paraules e comunicacions son stades dites e fetes per lo dit loctinent presents vosaltres deputats e los consellers de Barchinona a nostre embaxador e

prothonotari Nanthoni Nogueres e podeu pensar e veure quant aço es contra la dita concordia e capitulacio havem vos ho volgut repetir pregant vos e encarregant per lo interes del dit Principat e per lo carrech que teniu vullau fer la instancia e provisions necessaries e opportunes a fi que la dita concordia sia observada. E per aquestes vies nos done loch a res que sia derogatori o prejudicial a nostra preheminencia car nou porieu axi com no devem tollerar. Creem per vosaltres hi sera fet lo degut per correspondre a nostra bona voluntat e amor vers vosaltres e lo dit Principat e per satisfer al deute de la innata fidelitat e naturalesa que tenguts nos sots. Dada en Calatayut a deu de septembre del any Mil CCCCLXI. — Rex Johannes.

En este dia los señores Diputados mandaron expedir las siguientes cartas.

Als molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables mossenyors los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables mossenyors. Sots data de aquesta e ab lo present plech responem a vostra letra de VIIII del present segons alli veureu e per quant vos es dada facultat legiau e legir façau nostra resposta al Senyor Rey si a la sua Majestat plasent sera. Ab aquesta vos pregam e

encautam copia alguna non sia liurada. E perque la dita vila de Perpenya se congoxa grantment de no haver oficials specialment jutges de taula havem deliberat la Excellencia del dit Senyor Rey sia per vosaltres supplicada per merce sua hi vulla provehir com sia molt necessari. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors la Sancta Trinitat custodia vostra. Scrita en Barchinona a XVIII de setembre del any Mil CCCCLXI. —M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya e consell representants lo Principat de Cathalunya apparellats a vostra honor.

Als molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables senyors los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables mossenyors. Nons es maravella com sia fer lo degut e ço que de vostres reverencies nobleses magnifiques e honorables savieses se confia avisarnos sovint e per correus de les coses queus occorren necessaries e per ço comendant vos de aquelles rosponem a vostra letra de VIIII a XII del present mes rebuda. Al feyt de Pere de Santdionis provehit per la Majestat del Senyor Rey del ofici de veguer en Gerona del qual en lo primer loch de vostra letra si fa mencio jatsia de aquesta materia vos hajam respost ab nostra ultima letra empero donant nos major causa aquest vostre scriure e lo translat de la letra queus havem trames

feta per los jurats de Gerona al Senyor Primogenit havem investigat e trobat la cosa passar com se segueix es assaber que lo Senyor Primogenit feu exequtoria al dit Santdionis e una letra closa manant als dits jurats quel admetessen en lo dit ofici no obstant la opposicio e requesta dalguns cavallers e gentils homens feta davant los dits jurats don a supplicacio dels dits opposants pretenents la admissio del dit Santdionis esser contra constitucions e leys del Principat la cosa fou introduhida en la audiencia e per lo vicecanceller fou manada certa provisio de justicia. E per quant de aço penjava plet lo dit Senyor Primogenit supplicat feu la letra closa en la predita copia mencionada a efecte que per lo primer manament seu lorde de justicia no se alteras o perturbas. Aquesta provisio mossenyors de molta intelligencia creem no esser contra la capitulacio ans molt justa e conforma a leys divines e humanes e assenyaladament de aquest Principat en lo qual com saben vostres reverencies e magnificencies les coses de justicia sots degut orde stan compostes e gobernades. No creem fer exequtories lo dit Senyor Primogenit als oficials creats per la Majestat del Senyor Rey sia derogat o contrafet a dita capitulacio ab tota humil e subjecta reverencia de la sua gran Altesa parlant ans es servar aquella e oyr la voluntat e manaments del Senyor Rey pare Rey e Senyor seu e nostre lo que es molt conferent e necessari en aquesta part a la observacio de la dita capitulacio e la tollerancia allegada en lo temps del Senyor Rey don Alfonso de inmortal recordacio de les exequ-

tories que fahia la Senyora Reyna muller e loctinent sua general per esser la Majestat reyal en parts altramarines no sembla suficient rabo repetida era derogar al honor e dignitat real tal derogacio nos causaria en esser luny o prop la Majestat reyal nes tolleraria e per clara evidencia de aço lo dit Senyor Rey de eterna memoria ab pragmatica ordena que provisions o gracies de la sua Altesa emanades tocants lo reyal patrimoni no fossen obtemperades sino ab exequtoria del conservador del dit patrimoni lo qual sempre stava en cort e present ab lo dit Senyor Rey. Sia donchs merce del Senyor Rey tant en les dites coses quant al ques diria atorgar lo dit Senyor Primogenit exequtories de butles apostoliqnes e de pas en pas contraferse a dita capitulacio lo que star en esser ignoram vulla pensar quant gran potestat per sa merce benignitat e liberalitat la sua Excellencia ha atribuida al dit Senyor Primogenit sia de sa merce vulla recogitar la sua gran Altesa quals motius e causes mogueren los catalans a supplicar e qui han induida la Majestat sua en atorgar tan copiosa e amplissima irrevocable lochtinencia e altres coses sia de sa merce vulla creure la sua Altesa nosaltres e aquest Principat sempre star attents a la conservacio de la dita capitulacio e deliberar no assentir a violacio de aquella com sia composta e fermada a laor de nostre Senyor Deu servey de la sua Reyal Majestat e de la Illustrissima Senyora Reyna Illustre Primogenit e Illustres infants don Ferrando e altres fills lurs e tranquillitat e repos dels regnes e terres al dit Senyor Rey subdits e precipua-

ment de aquest Principat vulla per merce sua continuar la exuberancia de gracies e paterna benediccio e amor en lo fill vulla per merce sua per ferm haver nosaltres sempre esser promptes juxta lo possible sien conservades per lo fill obediencia e reverencia degudes al Senyor Rey pare seu. En lo qual ab veritat molta disposicio e voluntat de fer lo degut havem conegudes e conexem si donchs lo a que tant aquest Principat ha treballat e attes e treballa e atten continuament produeix lo fruyt desijat ço es amor e benediccio del pare en lo fill e reverencia e obediencia del fill al pare e la dita capitulacio a tants bons respectes e fins feta es be custodita e servada per la qual al seny literal com es disposat en cosa es dada clara ley orde e forma a cascuns no recaura en pensament lo dit Senyor de voler esser absorbides les sues preheminencia e dignitat reyal ne de esser dues potestats en una provincia sino subordenades axi clarament son juxta forma de la dita capitulacio e seran sublevades les congoxes e molestias que a la sua Altesa e al dit Primogenit no sens compuncio de gran dolor nostra son procurades per reports e informacions sinistres e viura la sua reyal persona e lo dit Illustre Primogenit en molt repos e gloria e a salut de les animes ab gran quietud de sperit governaran los pobles qui acomanats los son lo que aquest Principat infundament afecta no solament per la obligacio de dita capitulacio mas encara per lo deute de lur innata e intacta fidelitat a conservacio de les quals nunqua entenem fallir en manera alguna axi com han be acos-

tumat havem empero a molta gracia al dit Senyor Rey les commemoracions per sa Excellencia segons dien fetes a vosaltres de attendre a la observancia de la dita capitulacio la qual per nosaltres no es stada en res violada ne sabem lo dit Primogenit haja contrafet a aquella. E axi placia a la Majestat reyal en la observacio de aquella entena segons aquest Principat desija com sia vist fins açi no hi sia stat prou attes salva reverencia de la sua Excellencia tant per no haver provehit de oficials necessaris al exercici de la prefata lochtinencia com per certa provisio de sa Altesa emanada apres de la ferma de dita capitulacio devallant de la altercacio de la castellania de Castellvi de Rosanes com encara per altres coses que aci exprimir no curam lo que fermament creem es pervengut e prove a sugestio e inducció de males persones e de mals consells com la sua virtuosa Senyoria som certs e creem alre que lo degut e pertinent al seu reyal nom. Lo quens scriviu den Montreyal mossenyors passa axi per quant Naudreu Catala per esser no natural de aquest Principat no pot exercir ofici de lochtinent de tresorer e la Altesa del Senyor Rey jatsia sia de aquest e altres oficis com saben vostres reverencies nobleses magnificencies e honorables savieses tant suplicada no ha provehit de tresorer ne lochtinent lo ofici de thesoreria en aquest Principat se governa sots aquest orde ço es que en les composicions entrevenen los viceregent la advocacio fiscal jutge del proces scriva e procuradors fiscals. E lo dit Montreal qui per lo dit Senyor Primogenit a XIII de juny any Mil CCCCLX

fou provehit de lochtinent de tresorer seu reeb les pecunies e proveniments de dites composicions com a nuu ministre o receptor e no com a lochtinent de tresorer com revera no ho sia ne puixa esser sino ab provisio del Senyor Rey de les quals pecunies fa lo que es manat per lo dit Senyor Primogenit. Veritat es pero que lo dit Montreal no fa vidit algu en letres e provisions ne altres coses ans aquell vidit fa en Barthomeu Scaler de ofici de tresoreria qui es pus antich en lo dit ofici segons es de stil e pratica per absencia dels tresorer e lochtinent. Pregam e encarregam vos mossenyors molt reverents egregi nobles magnifichs e honorables les coses dessus dites de part de aquest Principat humilment e devota per vosaltres sien referides a la Majestat del Senyor Rey e si la sua Altesa oyr aquella volra ab la present es atorgada facultat e licencia sia legida una e moltes vegades davant lo seu conspecte rescrivint nos de la sua resposta e de tot lo succes. E tingaus la Sancta Trinitat en sa proteccio. Dada en Barchinona a XVIII de setembre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. —Los diputats e conçell etc. apparellats a vostra honor.

Reunidos otra vez por la tarde los señores Diputados y oidores de cuentas, tomaron diversas deliberaciones, entre otras la de que se enviase la respuesta escrita en vista de la carta de los embajadores, con fecha de este dia, en vez de la de ocho de setiembre que llevaba, y que antes de

ser expedida, se manifestase al señor Primogénito y á la ciudad. Las demás deliberaciones eran de interés secundario.

19 DE SETIEMBRE.

Se reunieron los señores Diputados con ocho personas de las nueve elegidas para tratar del socorro pedido por el Primogénito, mas como faltase el obispo de Vich, sin embargo de haber conferenciado mucho, nada acordaron, resolviendo continuar la sesion por la tarde. En el registro no se menciona esta segunda sesion, y en su lugar se encuentra solo indicado que en este dia, pero sin espresar en cual de las dos sesiones, mandaron expedir los señores Diputados la siguiente carta.

Molt alt e molt Excellent Senyor.

De vostra gran Senyoria havem rebuda una letra data en Calatayut a X del present per la qual textura de la qual comprenem vostra serenissima Altesa congoixarse pretenent se fan algunes coses en prejudici lesio e derogacio de la capitulacio e o concordia feta entre vostra Majestat e lo Illustrissimo Primogenit e aquest Principat e assenyaladament en e per lo fet den Pere de Sant Dionis per vostra Excellencia provehit del ofici de veguer en Gerona e en o per lo rahonament fet en los dies no luny passats per lo dit Illus-

trissimo Primogenit a mossen Anthoni Nogueres embaxador e prothonotari de vostra reyal Senyoria en lo qual incogitadament nos trobam encarregant e encautant a nosaltres vullau fer la justicia e provisions necessaries e opportunes a fi que la dita concordia sia observada e que nos done loch a res que sia derogatori e prejudicial a vostra reyal preeminencia de tota manera de enug procurat a la vostra gran Altesa. Senyor molt Excellent summament nos dolem com aquelles qui som devots al servey e repos de vostra Excellencia e a la conservacio de vostra reyal persona. Veritat es Senyor molt alt que de les dites coses e altres per vostra Majestat dites als embaxadors de aquest Principat nosaltres e lo consell aquell representants som stats molt stesament per letres certificats. Als quals es stat complidament respost e lo dia present per satisfer a lur ultima letra lur es tornat scriure ab expres carrech que totes les respostes de part del dit Principat humilment e devota refiren a vostra Illustrissima Senyoria e han per merce sua aquelles hoyr volra sien legides davant vostre sacre conspecte. Creent Senyor molt alt axi sera stat fet es fara don vostra humanissima clemencia haura compres e compendra com se atten per nosaltres a la conservacio de dita capitulacio e en totes coses a que per aquella e per nostra innata fidelitat som strets e obligats a les quals nuncha havem fallit ne entenem fallir faents sempre lo degut com be havem acostumat e corresponents als gran amor e voluntat que aquest Principat e nosaltres ha vostra gran e preexcellent Senyoria la

qual nostre Senyor Deu prospere ab tota felicitat segons desige. Scrita en Barchinona a XVIIII de septembre any M.CCCCLXI. — De vostra Majestat humils vassalls etc. — Los diputats del General de Cathalunya etc. — Al molt alt e molt excellent Senyor lo Senyor Rey.

20 DE SETIEMBRE.

No hubo sesion , por ser domingo.

21 DE SETIEMBRE.

Tomáronse, en este dia, varias deliberaciones de interés secundario, siendo la principal, que se pasase la respuesta de los Embajadores á las ocho personas encargadas de contestar, para que calculasen lo que les pareciese mas oportuno.

Reunidos otra vez por la tarde los señores Diputados y oidores, comparecieron los nobles don Juan de Ixar y don Francisco de Pinós, junto con los caballeros Bernardo Çapila y Bernardo Fivaller, quienes , de parte del Primogénito y de su consejo , manifestaron que dicho Señor se encontraba peor aun del accidente que habia tenido y siguiendo con igual peligro ; en vista de lo que , y contristados con tal nueva, despues de haber conferenciado, tomaron las siguientes deliberaciones:

Que por todos los monasterios e iglesias se hiciesen rogativas y oraciones por la salud del Señor Primogénito, y por la bienandanza del Principado y toda la república;

Que se eligiesen nueve personas para visitar y cuidar continuamente al Señor Primogénito durante su enfermedad;

Que se facilitasen á dicho Señor, en razon de su enfermedad, mil florines de oro, y mas si conviniere del tesoro de la Diputacion;

Que se nombrasen otras nueve personas, para que, segun lo que resultara de la enfermedad del señor Primogénito, se ocuparan de reconocer la capitulacion, y ver lo que fuese mas conveniente para su observancia;

Que se haga saber el estado del señor Primogénito al Señor Rey, su padre.

Despues de lo que, pasaron á la eleccion de las personas que debian componer las dos referidas novenas.

Siguen varias cartas que se recibieron, y de que se dió cuenta en este dia.

Als reverent venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del Principat de Cathalunya e consell lur residents en la ciutat de Barchinona.

Lo Rey.

Reverends venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs amats e feels nostres. Ja per altres vos havem scrit axi del fet de mossen Crespa alguazil nostre lo qual no essent hagut per odios ni per suspecte

a aqueix Principat es stat empaxat en lo exercici del dit ofici de alguazil nostre e ço mateix es stat de En Pere de Santdionis en lo exercici del ofici de regent la vegueria de Gerona e de Besalu essent per nos creats debitament havem rahode massa grant admiracio comó sian coses contrarias a la real preheminencia e superioritat nostra e contra forma e tenor de la capitulacio e molt major causa de admiracio havem haguda com havem sabut qne mossen Burgues seria stat empatxat en lo exercici de la vegueria de Barchinona essent per nos debitament creat e no essent hagut per odios ni per suspecte al dit Principat e com havem sabut que a micer Francesch Ponz serie stat fet manament que exis de Barchinona e vegueria de aquella e tot aço serie contra la dita capitulacio no solament mes contrari a nostra preheminencia e superioritat e a les constitucions de Cathalunya. Quant sie de advertir en aquestes coses podeu pensar per ço reduint vos ho a memoria aquelles vos encarregam e manam quant podem que per rendre e fer vostre degut e per observacio de la dita capitulacio façau tot ço e quant a vosaltres so sguarda e fer deveu a fi que nostra reyal preheminencia e posterioritat sie conservada e en res no lesa e les constitucions de Cathalunya e la dita capitulacio sien conservades e res contra aquelles no sie fet ni attemptat avisant vos que nos no poriem tollerar ni comportar tals coses ab bona paciencia. Dada en Calatayut a XV de setembre del any M.CCCCLXI. — Rex Johannes.

Als molt honorable e de molt gran saviesa los senyors diputats del General de Cathalunya en Barchinona.

Molt honorables e de molt gran saviesa senyors. Dimecres prop passat rebi una vostra letra closa dada en Barchinona a tres del present ab la qual manau a mi sollicite los consellers de aquesta ciutat vos trameteu en forma publica doblada la loacio e aprovacio dels actes fets sobra la concordia de la terra ab lo Senyor Rey la qual letra per mi reebuda de continent volent deduir a degut efecte los vostres manaments volgui parlar ab lo conseller en cap quim respos ne comunicara ab los altres. En apres air que era digious vehent nom fahien resposta a mi personalment a la casa de la ciutat hon eren ajustats los consellers e lo notari de la casa e alguns prohomens e per mi los fonch comunicada la letra e finalment quels plagues donar compliment a la demanda. A la fi digueren que ja havien trameses les dites cartes e trobantse aqui lo notari dix que ja hi havia donat ell recapte e que Gabriel Vinet qui era stat sindich les havia rebudes per trametre les. E axi ells me haviaren. Vuy demati ha volgut saber ab lo dit Vinet si havie trameses les dites cartes respos que no ans ell les tenia fiu li lo maravellos pus les tenia com no les havia trameses dix que per certs sguarts e que los consellers ho sabien pero yo cavi tant per saber la causa de la triga e fui cert e que per tant com Leyda e Gerona no les

havien trameses ni havien fermat o loat ell no les havie trameses. E axi sen ana sens pus per que molt honorables mossenyors de tot aço certifich vostres molt honorables savieses les quals manen e ordenen de mi tot ço que voldran ordenar offerint me prest complir vostres manaments. E conserveus la Sancta Trinitat en la sua proteccio. En Vich a XVIII de setembre del any Mil CCCCLXI. — De vostres molt honorables savieses servidor qui a vosaltres se recoman. — Johan Molins.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats del General del Principat de Cathalunya e conçell en virtut de la comissio de la cort elet residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Alguns dies ha passats per lo diputat local de aquesta ciutat ho per son loctinent fou presentada a nosaltres una letra de vostres reverencies contenent que en certa informacio que per lo veguer de aci se havie a pendre sobre certa articulacio dada per don Joffre de Castro calla major de Cervera sobre certa novitat que alguns del regne Darago ab lurs complices e sequaces han feta en dos lochs seus que te en Arago deguessem fer aquella asistencia calor e favor qne obs hi fos per saberne millor la veritat segons en dita letra dites coses e altres son pus stesament contengudes. La data de la qual fonch en Barchinona a XXVII dagost prop passat. E reebuda dita

letra de continent entenguem en assestir en dita informacio e fer aquella calor que fonch necessaria al loctinent de cort e vcguer de aquesta ciutat lo qual aquella ha recbuda e tremet a vostres reverencies per lo notari qui aquella ha continuat pregantvos afectadament vos placia attendre e provehir en dits fets que los mal feytors sien castigats car no tement ne sperant correccio se stenen ja a robar los qui porten formatges aci e altres viandants a dues legues de aci que algu no passe altrament si ja no ve ab bona companya per que es molt necessari provcbir hi. E sie molt reverends senyors lo beneyt Jesus en custodia de vostres reverencies. De Leyda a XVI de septembre any Mil CCCCLXI. — A vostres beneplacits e honor prests los pahers de la ciutat de Leyda.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats del General del Principat de Cathalunya e consell en virtut de la comissio de la cort elet e assignat residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Una letra ab certa plica closes e segellades de vostres reverencies havem reebut e a nos son stades presentades per lo honorable diputat local de la present ciutat e per son loctinent contenent dita letra en efecte que vostres R. escriuen al diputat local que en virtut del sagrament e homenage per nos prestats de ohtemperar e executar vostres requestes reebessem bona e

verdadera informacio sobre les coses contengudes en certa articulacio per part del dit don Jofre de Castro Calla major de Cervera presentada per certa novitat que el dit noble preten esserli feta en Arago per alguns aragonesos e lurs complices e sequaces per quant ell haurie pres sou en lo exercit de aquest Principat per la liberacio de la persona del Illustrissimo Senyor Primogenit segons en dita letra pus stesament dites coses e altres son contengudes. La data de la qual fou en Barchinona a XXVII de agost prop passat. En apres hem una letra vostra tramesa al diputat local contenent en efecta inter alia que si per part del dit noble seran presentats altres articles sobre a aquells reebessem bona e verdadera informacio de totes aquelles persones que per part del dit noble fossen nomenades segons en dita letra pus stesament se conte e rebuda per nos dita letra ab la dita plica de consell del honorable micer Jaume Riquer doctor en leys assessor nostre ordinari nos oferim complir e exequir les coses en dita letra contengudes e de fet procehim a rebre la informacio damunt dita sobres los dits articles en dita plica contenguts e sobre altres articles davant nos donats per lo procurador del dit noble de la qual informacio e altres actes davant nos fets vos trametem copia corregida e examinada closa e segellada ab lo segell del ofici a nos comanat sots nombre de cent cinquanta quatre fulles de la forma menor en la present interclusa. Dada en Leyda a XVI de septembre del any de la Nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXI. — Steve Daso loctinent de cort e veguer

de Leyda per lo molt alt Senyor Rey prest a vostres ordinacions.

Als molt reverends e magnifichs mossenyors los diputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Mos senyors molt reverends e magnifichs. Una letra he rebuda de vostres reverencies e magnificencies ab altres la data de la qual fonch en Barchinona a XXVII de agost prop passat contenent en efecte que yo vistas en virtut del sacrament e homenatge qui son tenguts la cort veguer e altres oficials a quis pertany reebessen les deposicions dels testimonis que foren administrats per lo noble don Jofre de Castro sobre certs articles qui foren tramesos apart closos e altres qui volgues donar lo dit noble e aquells reebuts closos e segellats vos trametes per persona fiable. E no res menys donas als dits oficials certa letra a ells a quiscu dells diligida e altra letra als honorables pahers de aquesta ciutat manant mi pregas e instas a aquells en lo dit negoci prestassen tot auxili favor e expedicio segons totes aquestes coses largament son vistes en la dita letra a la qual me refir la qual letra reebuda ab aquella honor e reverencia ques pertany de continent presenti la dita letra diligida al loctinent de cort y veguer com encara noy hage veguer e migançant una cedula ordonada per mon advocat lo requiri que ab degut efecte e tota diligencia en virtut de liurament qui es tengut complis les coses en la dita letra e cedula con-

tengudes e per semblant presenti la letra dirigida als dits paers ells pregui sobre lo contengut en aquella lo qual loctinent ab son assessor se oferia apparellat complir ab tot efecte les dites coses per semblant los dits pahers ab molta voluntat so oferiren prestar tota ajuda consell e favor possibles. E axi de fet lo dit loctinent ensemps ab son assessor an presos tots aquells testimonis qui la part del dit noble a nominats e volgut produhir e aquells examinats be e diligentment juxta los articles en lo primer e segon loch donats tostemps asistint hi e consellant los dits honorables pahers segons vostres reverencia e magnificencies per los actes de aquen rebuts poran veure. E com la part del dit noble no hage volgut pagar lo scriva e altres treballants ne yo hage manament que fes bestraure a les dites messions quant per aquesta causa quant encara per que los actes reebuts vagen per persona fiaphle yo ensemps ab mon advocat e semblants los dits honorables pahers havem deliberat que lo discret En Gaspar Palares qui es stat scriva per lo dit loctinent de cort dels dits actes aporte aquells a vostres reverencies e magnificencies sera ordenat e manat. Los dits testimonis e deposicions de aquells van closos e sagellats ab lo sagell del dit loctinent de cort e veus molt senyors reverents e magnifichs la expedicio qui e donada a vostres manaments. Sab Deus que yo e mon advocat no y som haguts ab tota aquella diligencia quens es stat possible. E tingueus nostre Senyor Deus en sa proteccio e guarda. De Leyda a XVI de setembre any Mil quatrecents sexanta hu. — Quis comana en gracia vostra Pere

Arnau Segrera loctinent de diputat local de Leyda.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. No dubtam que lo nostre frequentat scriure de una matexa materia nous sia ja cosa enujosa e molesta com es a nosaltres oyr aquella pero mes stimariem fallir en callarnos res concernent interes vostre que no ennjar vos en lo tal scriure del qual nos streny lo carrech a nosaltres donat per les reverencies e magnificencies vostres e lo que la Majestat del Senyor Rey aci nos imposa. Huy dada de la present som stats demanats per lo dit Senyor Rey e ab lo tema acustumat que nons podia dir sino enujoses coses nos ha significat com sa Excellencia havia provehit mossen Burgues de Viladecans del ofici de regent la vegueria de aqueixa ciutat lo qual admes per aqueix consistori enapres lo conçell de la ciutat per pregaries ordinacio e manament del Senyor Primogenit se era detengut en la dita admissio per la qual rabo no era stada feta. Preten lo dit Senyor Rey aço procehir directament contra la capitulacio de la concordia car si los oficials per sa Majestat donats son al Principat odiosos o suspectes deuen per aqueix consistori esser donades les causes ço que no es stat fet abans lo dit consistori lo havia approvat mas es stat reppellit per lo dit Senyor Primogenit o per ell per la dita ciutat qui en aço diu no han tal participi. E semblant diu esser stat fet den Guillem de Biure en lo fet de la alguatziria. Mes nos ha significat lo dit Senyor

Rey com lo dit Senyor Primogenit havia e ha foragitat de aqueixa ciutat micer Ponç no permetent aturas lo vespre que li foneh fet lo manament en la ciutat abans li convingue axir ora per ora la qual cosa per semblant dir procehir contra forma de la dita capitulacio qui totes coses consellades o fetes per los consellers o altres persones en servey de una part o de altra cassa e aboleix e de aquelles nos pot haver raho alguna. E si de altra cosa lo dit micer Ponç es inculpat deviali esser fet proces abans de talment contra ell enantar ço que per semblant es stat fet a mossen Soler de Requesens e a hun seu frare. Adonchs preten lo dit Senyor Rey que lo tal praticar no es sino expellir sens alguna conexença totes aquelles persones qui al dit Senyor Primogenit e als qui tals coses li sucgereixen no seran exceptes ço que redunda en molta derogacio del dit Senyor Rey e contra lo tenor de la capitulacio dessus dita. Item mes nos ha dit lo Senyor Rey que lo Senyor Primogenit no devent ne podentse entrametre juxta forma de la dita capitulacio de la Serenissima Senyora Reyna o coses sues ha contrafet e contrafa car si ha expellits e fets fugir quants homens havia en lo loch seu de Vilagrassa de la baronia de Tarrega o mes ha provehit e manat estar fets certs enantaments contra los juheus de la dita vila de Tarrega contra les leys e libertats del Principat e la capitulacio dessus dita los quals e altres prejudicis e greuges si per una o dues vegades eren attemptats serien facil cosa de esser preterits o remesos pero la perseverancia e continuacio de tants de

aquells. Diu lo dit Senyor Rey sobrepuja e venç tota pasiensia e ja la sua Majestat tollerar no ho poria. E com vosaltres e cascuns per qui la capitulacio es stada fermada diu que sian e siam tenguts no solament a la observacio de aquella mas en ajudar mantenir e defendre la dita capitulacio e la observancia de aquella per tant lo dit Senyor Rey nos ho ha volgut notificar ço que ha ja fet per tantes altres vegades encarregant e manant nos queus ne scrivam per esser fet per cascuns son deute o mes demanant nosaltres lo consellasem en ço que la sua Excellencia fer deja. A les quals coses donada per nosaltres breu resposta ab tota reverencia e humilitat que plagues a la Excellencia sua haver nos per scusats en aquella part del consell demanat si en allo no satisfahieu a sa peticio per la causa que ja en laltra vegada li haviem dita. E que de tot lo que per sa Majestat nos era stat significat en dies passats haviem scrit perque plagues a la sua Majestat no congoxarse car speravem de vosaltres tal resposta que pensavem succehiria a contentacio de la Excellencia sua. E encara volents nosaltres donar alguna raho en lo fet de Vilagrassa en quant ne haviem compres que era per instancia de creedors e per lo proces fet per lo veguer de Cervera lo dit Senyor a aço responent que may los dits creedors se foren moguts ne ara ni ha sino hu la instancia del qual no passara tant avant sino fos la voluntat dels qui empenyen la cosa. Ha manat lo dit Senyor Rey que en scriure e rescriure a vosaltres no falgam perque tant avisats e asabentats no falgats en retre en tot e per tot

lo deute vostre. E veus aci molt reverent egregis nobles magnifichs e honorables senyors la causa de la present consequtiva a les altres tantes que havieu trameses a les reverencies e magnificencies vostres les quals Deu guart e aquelles ordenen de nosaltres lo quels placia. De Calatayu a XII de setembre any Mil CCCCLXI. Apres feta la present en la vesprada del dit dia es entrat mossen de Poblet per lo qual havem rebuda vostra letra e hoyda la sua relacio conforme al memorial per vostres reverencies e magnificencies a ell fet lo qual havem vist e legit. Hir digmenge a XIII del present fom ab la Majestat del Senyor Rey e fonchli explicat lo dit mossen de Poblet ha portat. La Majestat sua nos ha demanada copia del dit memorial al dit mossen de Poblet fet e nosaltres vist que de les primeres instruccions juxta la ordinacio vostra li era stada dada que pertinentment li devia esser dada del dit memorial qui satisfa e dona raho a la composicio de les dites instruccions e al perseverar de aquelles havemli ofert la dita copia donar e huy dia dejus scrit li es stada donada. Dels quens respondra o dira sereu en apres si convindra avisats e nous podem obmetre ço que lo dit Senyor Rey en lo dia de hir nos dix apres del dit parlament continuant ses acostumades exclamacions segons dix ço es que ara novellament son stades aqui preses ubertes e legides letres de sa Majestat la qual cosa diu no proceheix de assentiment vostre ne de la ciutat mas per atreviment e obra de algunes privades persones e aço ab lals que dessus ha manat lo dit Senyor vos signifi-

quem creent vosaltres no ho baureu per accepte e que attendreu a la sua honor e no permetreu sia axi praticat en letres de la Excellencia sua. Closa a XIIII del dit mes de setembre e any qui dessus. — A tota vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya. —Als molt reverends egregis nobles magnifichs e bonorables senyors los diputats del General e concell lur representants lo Principat de Cathalunya.

El envio de esta carta se retardó por lo que se verá á continuacion.

Per quant havem ja fets tants correus es stat deliberat trametre aquesta per lo present portador qui es fill den F. Pi notari de aqueixa ciutat e va per sos afers. Volents perdonar a tantes despeses.

En apres nos ha occorregut detenir la present fins haguessem del Senyor Rey la sua deliberacio e resposta per la qual som ab sa Majestat lo dia passat que comptavem XV del present. Suplicants aquella per la dita resposta induhints per aço rahons de la molta triga que fem aci infructuosament e no ab prou descencia perque plagues a la sua Altesa donar nos expedicio presta dix nos lo dit Senyor que ho havia molt a cor ab tot que per occupacions de la cort de aquest regne sa Senyoria no havia pogut encara deliberar mas que lo dia segueut indubitadament ne haguera determenat ens responguera. Adonchs nosaltres supplicants que fos axi ab tot efecte e volents partir per aquella ora de sa Majestat encara nos feu de ses

acostumades exclamacions per causa de una del Senyor Primogenit tramesa a sa Majestat sobre lo fet de mossen Nogueres. En la qual lo dit Senyor Primogenit mostra retenir indignacio contra aquell ço que preten lo Senyor Rey es en contra la concordia e capitulacio de aquella. La excusacio que poguem ne sabem per nosaltres fonch feta. Enapres huy a XVI del dessus e dejus scrit mes venguts nosaltres a la Majestat del dit Senyor nos ha dit haver vista e regoneguda la deliberacio e resposta vostra feta a la consulta per la qual es anat mossen de Poblet e contentarse la sua Altesa de la dita resposta car ab tot alguna diversitat haja en les paraules e en la composicio de aquelles o la forma e modo que adaptar eren demanades pero que lo efecte es hun mateix e assats es vist satisfer a la peticio del dit Senyor Rey e a la fidelitat e bon nom del Principat e honor de la sua reyal corona deduides per sa Majestat en aço algunes rahons e referintse a ordinacio en scrits que lo seu protonotari tenia aqui en les mans e la qual per manament del dit Senyor Rey nos fonch legida. Per les causes donchs en aquella contengudes nos ha dit lo dit Senyor Rey no afrcturar per lo present la anada nostra en Castella. Regraciant a vosaltres e al Principat la bona voluntat e dient ab molta humanitat aquelles o semblants rahons que en la scriptura son contengudes la qual per manament del dit Senyor Rey nos fonch donada. E fet fi a son parlar fonch e es stat repplicat per nosaltres que al Principat era molta consolacio e gracia que la sua Altesa mostras haverne contentacio com la

fidelitat de aquell e devocio envers la sua Majestat meritava. Enadim enapres ab humil supplicacio que per total repos dels animos dels poblats en lo dit Principat a sa Excellencia plagues provehir indiferentment de tots los oficis ço que era vist molt necessari a la cosa publica del dit Principat e concernent servey de sa Altesa. A la qual cosa lo dit Senyor nos ha respost que ja per sa Excellencia era provehit dels oficis dels quals recaure necessitat era vist e ab tot axo encara en los altres volia attendre e fer lo que benavenir de aqueix Principat sia. Es stat replicat per nosaltres de la necessitat de cascu dels dits oficis restants a provehir assignantment del ofici de portantveus de governador per manament del qual pren molt detriment la cosa publica. De totes les dites coses molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors vos fem lo present avis. E ab la present vos trametem copia de la dita cedula per lo dit Senyor Rey o manament seu donada daquiavant. Vegen vostres reverencies e magnificencies que pus som licenciats del dit Senyor Rey si ab vostra bona licencia donarem obra a la nostra tornada. E de la vostra deliberacio feunos presta resposta car daquiavant nosaltres aturar aci es vist esser cosa indecent e infructuosa. E certament som en molta admiracio que a tantes letres queus havem trameses e coses que per aquelles vos havem significades nons havets respost fins aci perqueus placia satisferhi com per la honor e interes del Principat sia molt necessari. La Sancta Trinitat molt reverends egregis nobles magnifichs e hono-

rables senyors vos tinga en guarda sua. — Closa derrerament a XVI de setembre any dessus dit.

Sigue la cédula inclusa en la contestacion del Senyor Rey.

La Majestat del Senyor Rey satisfent a la resposta que li es stada feta per los molt reverend egregi noble e magnifichs embaxadors del Principat de Cathalunya per causa de la consulta per ells feta per medi del reverend abbat de Poblet sobre les coses que demanaven deure esser adaptades en les instruccions als dits embaxadors acomanades per respecte de ço que devia esser per ells explicat al rey de Castella per part del dit Principat respon e diu que aquella seria stada e es contenta de la intencio del Principat aportada per lo dit abbat de Poblet e per los dits embaxadors a la prefata Majestat comunicada sobre les coses en les dites instruccions contengudes. E no creu que james altra sia stada la voluntat del dit Principat attenent empero que apres se es seguit que totes les diferencies e controversies occorrents entre la prefata Majestat e lo dit Rey de Castella indistinctament e lo Illustrissimo Princep don Carlos fill primogenit de la prefata Majestat en ço ques sguarda als fets de Navarra per medi e intervencio de alguns magnats del dit regne de Castella ab voluntat de la prefata Majestat son stades meses en mans e poder de certes notables persones les quals dins cert temps prefixit e sta-

tuit deuen dir e declarar en e sobre les dites diferencies e controversies. Per tant es vist a la prefata Majestat no deure anar de present la dita embaxada al dit Rey de Castella car avant aquella seria evidentment venir contra la concordia sobre aço feta e per la prefata Majestat fermada e jurada. Tota via agrahint la prefata Majestat al dit Principat la sua bona voluntat que ha demostrada e als dits embaxadors lo carrech pres de la dita embaxada e treballs que han supportats per causa de aquella.

El mismo dia, los señores Diputados mandaron expedir las siguientes cartas.

Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Senyor Rey.
Molt alt e molt Excellent Senyor.

No sens gran amaritud e contristacio feem la present a vostra Majestat certificant aquella com la malaltia de la qual dies ha es detenguda la persona del Illustrissimo don Carles Primogenit a pres augment e en pijor de ir en ça continuada. E ab tot aquella no es en tal disposicio que ab la ajuda de nostre Senyor Deu no sia per be revenir empero per satisfer al degut avisam vostra Serenissima Excellencia de les dites coses faent certa aquella que axi en esser e finides oracions e pregaries per la sua valitut e conservacio de vida en les sglesies monestirs e lochs religiosos de aquestes parts com en esser visitat e prop

tengut com encara en totes coses a sa Illustrissima persona necessaries es stat per nosaltres al bon compliment provebit a laor de nostre Senyor Deu servici de vostra gran Altesa e seu e honor de aquest Principat. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio e guarda de vostra gran Senyoria la qual mane a nosaltres lo que plasent li sia. Scripta en Barchinona a XXI del mes de setembre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Excellencia humils subdits e vassalls qui en merce e gracia vostra humilment. — Los diputats.

Venerables e devots religiosos. Per quant a nostre Senyor Deus ha plagut e plau visitar de imfirmitat la persona del Illustrissimo Senyor Primogenit e loctinent general del Serenissimo Senyor Rey en la salut del qual no ignorau quant va al benefici e repos de aquest Principat e dels poblats en aquell vos pregam e encarregam molt stretament vullau fer pregaries e devotes oracions e comemoracions a nostre Senyor Deus e a la sua gloriosa mare li vullen retre la salut encara per lo repos e bon stament del dit Principat. Dada de Barchinona a XXI de septembre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya e consell representants lo Principat a vostra honor apparellats. — Als venerables e devots religiosos los prior e covent del monestir de Sant Jeronim prop la Vall de Bron.

Bajo la misma forma se escribió tambien al monasterio de Montalegre y al de San Gerónimo de la Murta.

Los diputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barchinona e consell e Principat de Cathalunya representants. Als molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Vich. Saluts e honor.

Alguns dies ha sobre la admissio del honorable En Barthomeu de Montagut donzell a la vegueria del qual es stat provehit per lo Senyor Rey per alguns de aqueixa singulars fou feta instancia que no fos admes e per quant no mostraven haver poder ni carrech de aquexa ciutat fer la dita instancia e afermaran per part de aqueixa ciutat si faria que no fos admes e hic vendria persona alguna per aço la qual fins aci no es venguda e axi lo dit en Barthomeu de Montagut sta empatxat sens alguna raho que nos hi allega. Volem eus pregam que si instancia alguna per part de aquexa ciutat se vol fer contra lo dit Barthomeu de Montagut avis quatre jorns apres que la present vos sera presentada continuament comptadors hic envieu qui la faça. En altra manera ell sera admes e haura de nosaltres tot lo spatxament que devem. Dada en Barchinona a XXI de septembre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda.

22 DE SETIEMBRE.

Ocupáronse, en esta sesion, de diversos asuntos, y tomaron varias deliberaciones, pero que ninguna relacion tenian con el negocio del Príncipe.

23 DE SETIEMBRE.

Reunidos los señores Diputados, dedicáronse en esta sesion á hablar exclusivamente de la dolorosa muerte del Serenísimo señor D. Cárlos, primogénito de Aragon y de Sicilia, acontecida entre las tres y las cuatro de la madrugada de este dia, antes de salir el sol, en el palacio mayor real, á consecuencia de lo que, resolvieron participar tan triste nueva á todas las universidades, y tomaron desde luego los siguientes acuerdos:

Que sia scrit als embaxadors qui son ab lo Senyor Rey per part de aquest Principat supliquen la Majestat del Senyor Rey que attes la poca edad del Illustre Infant don Ferrando li placia que los qui seran diputats de son consell e encara tots los oficials ministres e altres de sa casa sien mesos a nominacio voluntat e contentacio dels diputats e consell e de la ciutat de Barchinona.

Item que per les VIIII persones elegides en pensar sobre les coses occorrents per la mort del Illustrissimo Primogenit hagen carrech de veure e saber per que stan presos En Bertran Tonro e En Johan Benet de Migavila ciutadans de Barchinona hi ho reffiren al consell e encara hagen carrech de pacificar totes bandositats axi de aquesta ciutat com de aquest Principat e de tot lo quels parra refiren en lo consell.

El mismo dia, mandaron expedir los señores Diputados las siguientes cartas.

Als molt reverend egregi nobles magnifichs e honorables mossenyors los embaxadors del Principat de Catalunya.

Molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables mossenyors. Apres vos havem hagut scrit de la notificacio de la mort del Illustrissimo Senyor don Carles primogenit es stat deliberat per tots nosaltres e per lo consell de aquesta ciutat la Majestat del Senyor Rey sia per vosaltres humilment e devota suplicada de part de aquest Principat que attesa la edad del Illustrsisimo Senyor don Ferrando primogenit los qui seran deputats a son consell e encara tots oficials e ministres e altres de sa casa sien mesos a nominacio voluntat e contentacio de aquest consell representant lo dit Principat e de la dita ciutat com sia cosa indubitadament succehira a laor de nostre Senyor Deu

e servey de la Majestat reyal e del dit Senyor Primogenit tranquilitat e repos del dit Principat e sera reputat a molta gracia per nosaltres e per los poblats en aquell. E sia la Sancta Trinitat proteccio e guarda de vostres reverends nobles magnifichs e honorables savieses. Scripta en Barchinona a XXIII de setembre any M.CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda.— Los diputats del General de Cathalunya e consell representats lo Principat.

Dirigitur dominis Embassiatoribus Principatus Cathalonie.

Molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables mossenyors. Nous poriem explicar quanta es la tristicia e dolor quens es sobrevenguda per quant a nostre Senyor Deu ha plagut aquesta nit passada entre tres e quatre hores apres miga nit rebuts los sagraments eclesiastichs catolicament e religiosissima appellar al seu regne lo Illustrissimo don Carlos fill primogenit del Senyor Rey. Mas com sia ordinacio divina conformant nos ab aquella en aquest Principat se pren confort. E volents provehir nosaltres a la indemnitat repos e salut del dit Principat ab summa unitat e conformitat es stat deliberat servar a la ungla la ley paccionada e perla capitulacio donada e fermada. E per ço vos pregam e encarregam molt affectuosament queus placia ab pertinents humilitat e lamentosa narracio notifique la mort a la Majestat del Senyor Rey e a la Serenissima Senyora Reyna confor-

tants aquella segons de vosaltres se spere e suplicant humilment e devota la clemencia del dit Senyor Rey sia de merce sua prestament do orde entrametre en aquest Principat lo Illustrissimo Senyor Primogenit don Ferrando duch de Montblanc fill seu juxta e segons forma e ab integra observança de la capitulacio e assenyaladament de dos capitols en ella contenguts ço es XIIII e XVI parlants de aquesta materia e significaren a la sua Altesa aquest Principat star deliberat observar aquella e dits dos capitols intactament e provehir a tota lur indemnitat. E si alguna altra opinio aqui concorrie o suscitave vosaltres mossenyors desenganau tot hom aquest Principat esser deliberat no donar loch en cosa alguna qui toca's derogacio o violacio de dita capitulacio e dels dits dos capitols. E en vostres reverencies nobles magnifiques e honorables savieses veessen esser expedient a la Majestat del Senyor Rey aquesta intencio explicareu e de la unitat en que esta aquest Principat fareu testimoni suplicant sempre la sua Excellencia vulle lunyar e apartar tals opinions. Per cuyta del negoci no curam scriure de altres coses mas pregam vos de continent del succes nos façau respostes ab correus volants. E per quant aquesta ciutat scriu al Senyor Rey e a la Senyora Reyna vos placia apres haver notificada la mort del dit Illustrissimo don Carles esser donados de aquelles. E sia molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables senyors la Sancta Trinitat vostra guarda. — Scrita en Barchinona a XXIII del mes de setembre any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los

diputats del General de Cathalunya e consell etc.

A la molt noble e molt magnifica Senyora dona Catharina Dixer e de Beamunt.

Molt noble e molt magnifica Senyora. No sens gran contristacio e dolor vos scrivim com a nostre Senyor Deus ha plagut aquesta nit passada entre tres e quatre hores apres la miga nit appellar al seu regne lo Illustrissimn Senyor don Carles Primogenit lo qual ha feta christianissima fi e ha rebuts com ha cristianissim princep los sacraments ecclesiastichs de la mort del qual considerades les sues virtuts apenes se poria pendre confort sino que per salut de la anima es necessari conformar ab la voluntat divina la qual se ha a creure ordona saviament e per lo millor totes les coses. Donchs Senyora molt noble e molt magnifica per que som certs vostra noblesa portava e havia singular amor e voluntat a la persona del dit Senyor don Carles vos pregam e encarregam segons virtuosament vos sou haguda en moltes congoixes que lo mon dona en aquestes vos hajau eus mostrau la qui sou e don veniu havent esfors e paciencia en la dita mort car la paciencia e fort catolica se conformen a la voluntat divina e vencen totes coses e preparen lo millor. Aquest Principat Senyora molt noble e molt magnificha es molt content del servey e voluntat que lo noble e magnifich baro marit vostre ha fet e porta a aquest Principat no oblidara aquells ans ho haura a memoria en les coses qui sguarden honor e favor

del e de la sua casa e sia molt noble e molt magnificha Senyora la Sancta Trinitat vostra consolacio e guarda. Dada en Barchinona a XXIII del mes de setembre del any M.CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e consell etc.

Als molt honorable e savis senyors los pahers de la ciutat de Leyda.

Molt honorables e savis senyors. Nous poriem explicar quanta es la tristicia e dolor quens es sobrevenguda per ço com ha plagut a la divina potencia aquesta nit passada entre tres e quatre hores apres miga nit appellar al seu regne lo Illustrissimo Senyor don Carles primogenit rebuts per ell los sagraments ecclesiastichs catolicament e religiosissima. Mas per quant es ordinacio divina conformants nos ab aquella preneu confort. Notificants vos adonchs les dites coses vos pregam vullau star attents vigils com be e loablement haveu acustumat en lo benavenir e repos de aquest Principat lo qual precipuament sta en esser servada la capitulacio la qual en semblant cas ha ja provehit car nosaltres representants aquest Principat entenem e volem aquella servar complidament e intacta e no permetre en res sia per negu violada o prejudicada com sia composta e fermada a la honor de nostre Senyor Deu servey de la Majestat del Senyor e de la Serenissima Senyora Reyna e Illustrissimo Senyor Primogenit don Ferrando fill lur duch de Montblanch e tranquilitat e repos del dit Principat e

de la republica de aquell. Nosaltres havem ja scrit als embaxadors supliquen la Majestat del Senyor Rey prestament vulle trametre en aquest Principat lo dit Illustrissimo Primogenit don Ferrando juxta e segons forma de la dita capitulacio. De tot vos havem volguts avisar per queus sia notori. E sia molt honorables e savis senyors la Sancta Trinitat vostra guarda. Dada en Barchinona à XIII de septembre any M.CCCCLXI. — M. Monsuar dega de Leyda. — Los diputats e consell etc.

Sigue la lista de las universidades y particulares á quienes va dirigida la carta de aviso, bajo igual forma que la antecedente.

24 DE SETIEMBRE.

No hubo sesion, por tener que ocuparse los señores Diputados y Conselleres del ceremonial fúnebre para el entierro del señor Primogénito.

25 DE SETIEMBRE.

Se reunieron en este dia los señores Diputados junto con las nueve personas designadas para tratar del mismo asunto.

26 DE SETIEMBRE.

Se leyeron en consejo las cartas que se habian de enviar á los Embajadores, las que fueron pasadas luego al Concejo de la ciudad, y aprobadas por ambos cuerpos, se mandó que fuesen expedidas.

El mismo dia, se recibieron las siguientes cartas.

Als molt reverend magnifichs e molt savis senyors los diputats del Principat de Cathalunya en Barchinona residents.

Molt reverend magnifichs e molt savis senyors. Per fets e negocis concernents interes de aquesta ciutat e singulars de aquella trametem aqui lo honorable micer Pere Cavertes com procurador nostre. Pregam e suplicam vos afectuosament aquell en los dits fets hajau per recomanat e donarli fe e creença en tot lo que de part de aquesta ciutat e nostra vos dira e explicara. E sia senyors molt reverend e magnifichs la Santissima Trinitat cntinuament en vostra guarda e proteccio. Scrita en Tortosa a XVI de setembre del any M.CCCCLXI. — A tota honor de vostres reverencies molt promptes e apparellats lo procurador de Tortosa.

Als molt reverents egregis nobles e magnifichs e de molt gran prudencia senyors los deputats e consell representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinoua.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran prudencia senyors. Per relacio de molts serieu stats informats com a nostre Senyor Deu haura plagut apellar a la sua gloria lo Illustrissimo don Carles fill e primogenit de la Majestat del Illustrissimo Senyor nostre lo Senyor Rey Darago la qual cosa ab molta dolor e tristicia portam. E per ço sab Deus som constituhits e posats en molta angustia e turbacio e desigam esser avisats si axi en veritat sta com som informats e axi mateix sobre la intencio del Principat quina sera en lo qui per avant ha a succehir. Per tant senyors molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran providencia vos pregam tant com a nosaltres es possible vos placie avisar nos de la veritat e axi mateix de la intencio del Principat e quinas forma e pratica haurem daquiavant en aquesta universitat tenir e servar com la intencio nostra e de la dita universitat sien stades son e seran tots temps unidament e conforma anar ab lo dit Principat e no gens deviar de aquell. Nosaltres per lo present havem provehit en tancar tots los portals en las nits e de dies obrirne tant solament dos o tres e en aquells tenir nostras guardas fins per vosaltres siam avisats del parer del dit Principat com e en quina forma nos hau-

rem a regir. E conserveus molt reverends egregis nobles magnifichs e de molt gran providencia senyors la Trinitat Sancta en sa divinal gracia e comendacio. De Vich a XXIIII de setembre any M.CCCCLXI. —A vostra honor prests e apparellats los consellers de Vich.

Molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables senyors e de gran providencia. Segons creem a vostre consistori sera pervengut com mossen Franci Raset Berenguer Ferrer e Pere Soler tres nostres conjurats e VIIII adjunts per lo concell general poch dies ha impertinentment associats als jurats als quals adjunts han donada potestat puixen fer actes sols e los jurats totalment repellits e sens sabuda de aquells poden exequtar los fets de la ciutat es cosa de gran admiracio e en aquesta universitat ne menys per nenguna universitat del Principat may usitada e creem contra privilegis de nostra ciutat los quals en dia de digmenge XVI de juliol pus proppassat han attemptat donar sentencie e declaracio no appellada la part revocant quant poden lo sindicat fet en persona del honorable mestre Marti Pere. E per quant tals actes e revocacio de sindicat los dessus dits se sforçen incessantment a infringir los privilegis daquesta çiutat car apar per privilegi que negun sindich no pot esser revocat durant la causa del sindicat. E es manifest que a X de janer pus prop passat concordablement per tota la universitat demanada per tots los reverends e magnifichs diputats trametessem hun home ab plen

poder don lo dit mestre Marti Pere fonch elet sindich e tret de les bosses segons nostre privilegi dels sachs requer per entrevenir per aquesta ciutat en tots los actes de la Diputacio concernents la liberacio del Illustrissimo Senyor Primogenit e defensio de libertats e privilegis del Principat. E per aquesta raho lo dit mestre Marti Pere ha entrevengut per sindich e no mossen Franci Sampso car no obsta lo sindicat fet per les corts de Leyda als honorables micer Gabriel de la Via Franci Sampso e Francesch Beuda com finida rompuda o licenciada la cort es finit e extinct tal sindicat segons vol nostre privilegi. E per conseguent creem lo dit Sampso no ha haguda ne ha potestat per la ciutat de entrevenir en los actes de la Diputacio ne per semblant creem haja valor la eleccio novament feta del dit Sampso per vots com tota eleccio de sindicat o missatger se haja a fer segons forma del nostre privilegi dels sachs ordenant ha esser tret dels sachs per sort de redoli lo qual son tenguts servar e tenir. Certificant vostres reverencies e magnificencies que lo vertader sindic de aquesta ciutat segons tenor de nostre privilegi dels sachs elegit als actes de la Diputacio es lo dit mestre Marti Pere com dessus es explicat. E per quant creem que los dits actes per los dits tres jurats e nou adjuncts indegudament fets contra lo sindicat del dit mestre Marti Pere son derogants e impertinents als negocis del Principat havem deliberat a vostres grans reverencies e magnificencies e honorables savieses de la veritat consultar e avisar per nostre descarrech. E placiaus donar fe e creença

en tot lo que a vostres reverencies e magnificencies sera explicat per part nostra per lo dit mestre Pere sindich de aquesta ciutat. E la Trinitat Santa sia en guarda de vostres grans savieses. De Gerona a XVII de setembre any Mil CCCCLXI. — A tota vostra ordinacio promptes. — P. Sentmarti Nicolau Frugell Francisco Vedruna tres dels jurats de Gerona. — Als molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors de gran prudencia los diputats e concell lo Principat de Cathalunya representants residents en Barchinona.

Als molt reverend magnifichs e honorables senyors los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverend magnifichs e honorables senyors. Una vostra letra havem rebuda per la qual nos avisats de la dolorosa mort del Illustrissimo Senyor don Carlos Primogenit rebuts per ell los sagraments ecclesiastichs es passat desta vida present. Placia a la potencia divina lo vulla colloçar en paradis entre los seus sants angels. Com nos scriviu que siam attents e vigils en lo benavenir e repos de aquest Principat nosaltres e tota aquesta universitat e lo poble de aquella sempre han acostumat de servar totes les coses fetes e ordenades a laor de nostre Senyor Deu e servey de la Majestat del Senyor Rey e de la Serenissima Senyora Reyna e Illustre Primogenit don Ferrando fill lur duch de Montblanch tranquillitat e repos del Principat e de

la republica de aquell. Pregant vos si plasent vos sera volernos informar e avisar de totes les coses que sien necessaries al cars e encara quina solemnitat devem fer per la mort del dit Illustrissimo Primogenit. E sia la divinitat proteccio e guarda vostra. De Cervera a XXV de setembre any Mil CCCCLXI. — Molt reverends magnifichs e honorables senyors los pahers de la vila de Cervera apparellats a vostra honor.

27 DE SETIEMBRE.

No hubo sesion, por ser domingo.

28 DE SETIEMBRE.

Reuniéronse los señores Diputados para hacer lectura de unas cartas que habian recibido del Señor Rey y de los señores Embajadores, y se mandó escribir las que siguen á continuacion.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats

e feels nostres. Ab molta congoxa e enuig havem rebuda vostra letra de XXI del present que per vostres embaxadors en aquesta hora nos es stada donada per la qual som stats avisats del perill que per occasio e continuacio de la sua malaltia e augment de aquella lavors era constituida la persona del Illustrissimo don Carles nostre molt car e molt amat fill primogenit e governador general som stats empero algun tant aconortats com en la dita vostra letra es feta mencio no esser aquella en tal disposicio que ab la ajuda de nostre Senyor Deu lo cas seu no fos per be revenir. E jatsia siam mes de certs que per vostra acustumada virtud devocio e amor natural res no hajau admes dels remeys spirituals e corporals que puixen aprofitar a la vida e salut del dit Illustrissimo Princep fill nostre. Empero agraynt vos ho tant que mes no podem vos pregam carissimament que perseverant e continuant segons que loablement fet ho haveu ab sobiran studi cura e diligencia enteneu en tot ço que se sguarde spiritual e corporalment a la restauracio de la persona e vida del dit Illustrissimo fill nostre primogenit que no porien fer cosa alguna de present que a nos pogues esser pus agradable e accepta pregant vos axi mateix que del stament en ques trobara daci avant lo dit Illustrissimo Princep fill nostre primogenit nos aviseu continuament e senyaladament en cas de convalecencia e milloria per nostre contentament e consolacio. Dada en Calatayut a XXIIII dies del mes de setembre any M.CCCCLXI. — Rex Johannes.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. En aquesta ora es attes açi correu portant letres vostres e de la ciutat de Barchinona dirigides al Senyor Rey e a nosaltres una den Barthomeu Sellent scriva del General ab la qual lo dit En Sellent nos scriu de la indisposicio e stament del Illustrissimo Senyor Primogenit dient en sa letra que per la conturbacio de certes persones a qui per vostres reverencies e magnificencies es comes visitar lo dit Senyor Primogenit e scriure de la sua indisposicio al dit Senyor Rey essent causa de la dita turbacio la indisposicio predita no es stat attes a nosaltres scriure de que ell nos ha fet un petit avis. Nosaltres ab molt enuig e contristacio per la dita nova havem de continent presentades les dites letres al dit Senyor Rey lo qual de aço com a pare e senyor piados ha pres molta contristacio e angoxa e axi angoxos per lo amor paternal nos ha significat que de continent desempaxa correu a vostres reverencies e magnificencies e a la dita ciutat de Barchinona pregant e encarregant vos que de la bona convalescencia que desiga del dit Illustrissimo Primogenit fill seu lo certifiqueu. Nosaltres som stats ab alguna admiracio no haver haguda letra vostra e per lo molt desig que havem de saber nova de la bona convalescencia del dit Senyor.

Pregam instantment quant podem vostres dites reverencies e magnificencies per lo nostre plaer e consolacio nos vullen de aquella certificar e fernos participants del vostre plaer que pensam redunda en aço mateix pregant e suplicant lo Deu eternal qui es metje sobira li vull a retre e donar la salut que desiga lo seu cor. Feta en Calatayu ab cuyta a XXIIII de setembre any M.CCCCLXI. —A tota vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Als molt insignes e molt magnifichs senyors los diputats del General e consell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt insignes e molt magnifichs mossens. Dimecres prop passat apres pulsacio del seny de la Ave Maria ques comptave XXIII del present mes de setembre reebem una vostra letra data en Barchinona lo dit dia ab la qual nos certificats de la trista e dolorosa mort del Illustrissim Senyor don Carles primogenit de la qual per semblant restam ab molt gran dol e tristor. Prenets confort la dita mort esser stada per disposicio divina al juy de la qual per negu nos pot resistir. Encautant nos en aquella volguessem star attents e vigils segons be haviem acustumat en lo benavenir daquest Principat. E de altres coses en la dita letra assats stesament restam certificats la qual per nos rebuda e ab assats amaritud de cor lesta encontinent convocam nostre consell en lo qual promptament fonch deliberat per repos nostre e de nostra vila daqui-

avant axi per tancament de portals en la nit e imposament de guaytes com per altres migans metres en tutela e guarda aquella. Empero senyors molt magnifichs jatsie per vostro bon avis nosaltres cuydem star assats vigils e attents circa lo benavenir del dit Principat si nostra provisio nous semblava assats suficient haurem vos ho a gracia e merce vos placie altrament e plus stesa avisar nos del que vostra magnificencia volra per nosaltres sie fet com sempre siam promptes complir e servar ço que per aquella no sera scrit. E ab tant molt magnifichs senyors la Sancta Trinitat sia vostra proteccio e guarda. Scrita en Agualada a XXV de setembre any M.CCCCLXI. — A tota vostra ordinacio tots temps prests e apparellats conseller de la vila de Agualada.

Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Senyor Rey.

Molt alt e molt Excellent Senyor.

De vostra Serenissima Altesa havem cobrada resposta de la letra que aquella haviem destinada avisatoria de la malaltia del Illustrissimo vostre Primogenit de sancta recordacio e del present en que les ores se trobava. Apres per mija dels embaxadors de aquest Principat vostra Majestat sera stada certificada de la mort e dels miracles per la divinal potencia fets e obrats per mija del cors del dit vostre Primogenit los quals contiouament se subsegueixen e augmenten en tan gran nombre que no es per creure sino als qui ho veen. Per la qual raho vostra Illustrissima

Senyoria dignament pot pendre gran conord e confort de la absentacio de hun tal fill les obres del qual succeheixen a molta gloria e honor a vostra Serenissima Senyoria la qual humilment e devota supplicam sia de merce sua per contemplacio de aquest Principat e nostra vulla condescendre a les coses de que los dits embaxadors de part de aquell supplicaran vostra dita gran Altesa la qual nostre Senyor Deu vulla conservar ab tota felicitat segons desija. Scrita en la ciutat de Barchinona a XXVIII del mes de setembre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Majestat humils vassalls e subdits qui en gracia e merce de aquella humilment se recomanen. — Los diputats del General e consell representants lo Principat de Cathalunya.

Als molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Molt reverend egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. A vostra letra de XXIIII lo dia de la data de aquesta rebuda no fretura respondre per quant per altres letres vos havem plenament avisats axi de la mort del Senyor Primogenit de sancta recordacio com de les altres coses apres subseguides. E per ço referints nos a aquelles solament vos certificam com a nostre Senyor Deu es plasent continuar e obrar sempre miracles evidentissimos e en gran nombre per mija del cors del Senyor Primogenit per la qual raho stenent se la fama hic ve molta gent es creu totstemps

augmentara don moltes e infinides laor oracions e gracies son fetes a nostre Senyor Deu e a la sua gloriosa e beneyta mare nostra dona Sancta Maria. A la Majestat del Senyor Rey scrivim de aço mateix. Pregam vos li doneu la letra encarregants vos revejau nostres derreres letres e si fet no es donau compliment a aquelles en lo temps modo e forma alli scrits. Nons maravelleu com aquests dies prop passats scrivint a la Excellencia del Senyor Rey oblidam scriure a vosaltres car tanta era la contristacio que teniem del esser del dit Senyor Primogenit que no acorda als qui de aço havien carrech. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda. Dada en Barchinona a XXVIII dies del mes de setembre del any M.CCCCLXI. — M. de Monsuar. — Los diputats del General de Cathalunya e consell representants aquest Principat apparellats a vostra bonor.

Al molt noble e gran baro don Felip de Castro.

Molt noble e gran baro. Vostra letra havem rebuda e oyt En Ferrando de Bolea e lo gentil hom ha aportada la dita letra vos responem que nosaltres scrivim als nostres embaxadors qui son ab lo Senyor Rey que suppliquen a la sua Majestat li placia provehir e ordenar que cessen e reposen totes novitats e procehiments de fet entre vos e vostres enemichs perque pregam e encarregam vostra noblesa li placia cessar e sobreseure en totes novitats e actes de fet e per

semblant vostres valedors e axi sera obviat a molts scandels e inconvenients e nosaltres ho haurem a gran complacencia. E sia molt noble e gran baro la Sancta Trinitat vostra guarda. Dada en la ciutat de Barchinona a XXVIII del mes de setembre del any Mil quatre cents sexanta hu. — M. de Monsuar. —Los diputats del General de Cathalunya e conçell representants aquest Principat prests a vostra honor.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Molt reverents egregis nobles magnifichs e savis senyors. Per dues letres dades a XXIII e XXV del present havem certificades vostres savieses del que succehit ha en aquesta ciutat lo que commemorar sens gran dolor e contristacio e sforç haver no podem. E no sens causa com fos en lo univers notori lo qual amor que nosaltres havem haut al de indelible recordacio don Karles primogenit de Arago lo sperit del qual plague a la Divina Potencia dimecres mati cerqua les tres ores en la sua santa gloria collocar descriureus quant lamentable fou aquella jornada a nosaltres e a tota aquesta ciutat nos par cosa demesiada com ab compliment scriure no podiem lo intrinsech dolor e congoixa qui a tots oppreses tenien. E si considerar plaura a vostres intelligentissimes providencies la grandissima devocio e afeccio que al dit don Karlos de glorios record haviem e a quants perills

congoxes e despeses que son servey apposats nos erem facilment sera compres de quant inmensa tribulacio siam agitats veent nos apartats de la humana comunicacio de tan virtuos Senyor lo qual aquest Principat beneficar grantment speravem. E sino fos lo grandissim confort lo qual Deus omnipotent a nostra desolacio ha subitament preparat en molt perilloses congoixes e dolors continuat haguerem. Empero la divina providencia no fallint als qui ab recta e bona intencio la veritat prossegueixen ha axi ordenat que lo dit Primogenit de loable memoria religiosissimament e christianissima rete al Creador lo que dat li havia ab profundissima devocio precehint monicions e obres de grandissima caritat grantment a Deus etern acceptes segons les operacions apres miraculosament seguides. Car ultra que havent emes lo sperit la sua faç apres continuament angelica paregues ses seguit que essent devallat lo seu cors benaventurat de tal anima vexell en la gran sala del palau e stan descarat vestit de una roba de vellut negra juxta la consuetut essent hi confluencia de grandissima gent quanta podria compendre la dita sala dolorosament e ab lagremes acompanyant lo dit cors per instinch creem divi se acosta al dit cors hun affollat e ab devocio besa la ma e subitament fou sanat de sa infirmitat de que dona manifestament gloria e laor a Deus Omnipotent e de continent fou gran concurs de persones sostentes diverses incurables malalties les quals son manifestament curades e continuament tot jorn nostre Senyor Deus miraculosament obra per medi del dit bena-

ventural don Karlos de beata memoria. Tanta era la confluencia de les gents venints a veure los miracles obres de Deus Omnipotent que convengue fer cançell fort al entorn del dit loch on lo dit beato cors stava. E encara aprés per lo molt tocament que en lo dit cors se fahia ha convengut aquell decentment en caxa metre la qual sta en lo mateix loch e aqui lo glorios redemptor universal obra en curar los qui a la dita caixa ab devocio del dit benaventurat primogenit tocament han e aqui de diverses infirmitats continuament se fan mirables curacions. Aquestes coses stupendes senyors de gran providencia en les grans congoixes que haviem alleujades e havem pres confort stimant que en los çels patrocinara tant lo dit beneyt don Karlos que molt mes podra aquesta patria benificar que essent en la terra. Reputam nos per molt gloriosos havent fet tant grant smerç com aquest que aci sia vengut e aci se sia lexat aquest benaventurat Senyor. E quanta gloria es aquesta al pare qui tal fill ha engendrat cert la Majestat del Senyor Rey la qual no dubtam molta contristacio haura presa esser de tal fill privat deu molta consolacio rebre sabent son fill esser a nostre Creador tant accepte de que fan les obres testimonis de eficacia aço pot e deu la sua Serenitat consolar e confort pendre de la gran congoixa que per la privacio de tal fill hauda haura. Stimam nosaltres en lo pare per les obres de tal fill molta gloria e honor e a ses tribulacions e congoixes gran port e refrigeri e jatsia la Majestat sua sia prudentissima e molt ordenada a la divina disposicio e de aquestes

coses per altres vies creem sia sabedora encara per nostre descarrech vos pregam la informeu e en aquella forma queus semblara juxta la prudencia e gran eloquencia a nosaltres per Deus comanada e conforteu e aconorteu per nostra part la sua Excellencia tantes vegades com vist vos sera degut e necessari a tot descarrech de aquest Principat ajustant al damunt com tantes son les gents quis tornen a Deus es confessen moguts per aquestes miraculoses obres que han molta pressa los confessors per donarhi recapte. E nosaltres per lo descarrech que tenim ab molta diligencia entenem en lo procurar tot lo repos e assossech en la cosa publica de aquest Principat. E obviant degudament per nostres forces en totes coses que alguna conturbacio parturir poguessen e com hajam novament sentit que mossen Rebolledo partint del regne de Navarra deuria venir ab companya de gent darmes o camises o alies per damnejar a don Felip de Castro lo ques poria dir seria a causa de aquest Principat per esser don Felip a sou de aquell stat et cetera per evitar totes occasions de conturbacio de inconvenients en sdevenidor vos pregam ab molta afeccio e instancia suppliqueu la Majestat del Senyor Rey sia merce sua metre seguretat e repos entre los dits contendents per manera que lurs diferencies cessen o par hajen hun lonch sobressehiment e sien evitades totes occasions de amfractes e inconvenients. Nosaltres scrivim al dit don Felip incautantlo per forma alguna no fahes o permetes esser feta novitat en les coses del dit mossen Rebolledo o veledors seus. E mes avant com

es Luis de la Cavaleria ensemps ab mossen Franci Dezpla En Joan Francesch Boscha haguessen ja molt temps ha fermada certa concordia sobre la luicio dels censals dits vulgarment de la cambra apostolica. E lo dit En Luis de la Cavalleria dona causa a ruptura e violacio de la dita concordia e se te occupada la possessio de la cameraria de Çaragoça la qual indegudament se ha usurpada e levada als creedors censalistes qui la dita possessio tenien. E james ha volgut pagar les pensions ans so te tot occupat ab arrendaments fermats de dret e altres pratiques en gran derogacio de la cambra apostolica e de tot lo clero e dits creedors censalistes qui non poden haver la justicia de les quals coses porien inconvenients subseguir per los quals obviar afectuosament vos pregam suppliqueu la Majestat del Senyor Rey sia merce sua provehir e ordenar lo dit Luis de la Cavalleria qui en son tresorer e no es menys sos fets no esser molt favorits en tant que la justicia sen pot molt dilatar compleixa tot lo que ha fermat en los capitols ab los comissaris del Papa e ab lo clero e leix la possessio de la cameraria e administracio dels fruyts de aquella als creedors qui la tenen ans que ell e son fill lals occupasen et alias hi sia fet promptament tal lo que justicia requer. E de aquesta materia si necessari sera vos placia parlar o en aquella forma que degudament vist vos sera instancia fer al Justicia de Arago en cort del qual aqueixes fermes de dret se ventilen. E encara al oficial ecclesiastich de Çaragoça qui en judicar en aqueix negoci ha participi. Aqui es En Miquel Sala notari per

prosseguir aquesta materia lo qual pus specificadament pora informar aqui vostres providencies lo que necessari sera per obtenir lo clero e los creedors la justicia del dit En Luis de Cavalleria e placia a vostres circunspectes persones de aquestes e altres coses queus occorreguen fernos avis del quens succehira. Pregam vos imputeu a la gran congoixa e conturbacio que teniem com les coses contengudes en la letra dirigida a la Majestat del Senyor Rey sobre la indisposicio sobrevenguda al dit Senyor Primogenit no foren a vosaltres dreçades car certament la gran molestia e alteracio de tots dona causa alterar aquell orde que servat haguerem. Vostra letra havem rebuda de XXIIII del present a la qual altra resposta no fretura. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda. Dada en Barchinona a XXVIII del mes de setembre del any Mil CCCCLXI.—M. de Monsuar. —Los diputats del General e conçell aquest Principat de Cathalunya representants apparellats a vostra honor.

29 DE SETIEMBRE.

Reunidos los señores Diputados y dos oidores de cuentas, á saber, el eclesiástico y el real, se pasó á la lectura de dos cartas que se acababan de recibir, una del señor Rey e otra de los embajadores, y despues de haberlas lei-

do varias veces y con detencion, se acordó que las nueve personas destinadas á contestar las demás cartas, sin distraerse en otro negocio, se ocupasen ahora exclusivamente de hacer la contestacion á las antes referidas, que se hallan en seguida, presentando desde luego su trabajo al Conseio.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres. E si ab molta congoixa e enuig ne sabem per vostres letres a les quals havem respost lo perill en que era constituida per la indisposicio e augment de la sua malaltia la persona del Illustrissimo Princep don Karlos nostre molt car e molt amat fill primogenit ab molta major contristacio ara havem entesa la mort de aquell quens es stada denunciada per vostres embaxadors e per letra dels amats e feels nostres los consellers de Barchinona havem sabuda. Car per be que aquest sia deute comu a tota natura humana axi de suprema com de mijana e baixa condicio e no es algu qui a aquell puixa evadir no es menys que per lo stret vincle filial que ab nos havia la persona nostra ab molta raho non haja conçebuda gran alteracio e molestia es nos empero algun conord com havem sabut que lo dit Princep fill nostre ab singular devocio havia reebuts tots los sagraments de

la sancta mare Sglesia e feta fi de catholich christia. Confiam en la clemencia de nostre redemptor Jhesuchrist quel haura collocat en la sua gloria eterna ab los seus benaventurats sants. Axi mateix per los vostres embaxadors per part vostra nos fou referit supplicant nos ab molta instancia quens plaques sempre perseverar en la observacio de la capitulacio per la Illustrissima nostra Reyna nostra molt cara e molt amada muller en la vila de Vilafranca en nom nostre atorgada e fermada e apres per nos aci en propia persona confermada e de nou fermada e jurada e tramettre juxta forma e tenor de aquella en aqueix Principat nostre lo Illustre infant don Ferrando Darago e de Sicilia fill primogenit nostre molt car e molt amat. E tant com es al cap primer ques sguarda a la observacio de la dita capitulacio sempre may aquell es stat e es lo nostre ferm proposit e intencio e jens per occassio de la mort del dit Princep nostre fill lo animo nostre no ha conçebut altra diversa oppinio abans entenem tractar tots los de aqueix nostre Principat e altres subdits nostres ab tota humanitat clemencia e benignitat e servar a la letra la dita capitulacio haudes per oblidades totes les coses passades si algunes ni ha que poguessen causar reçel o sospita en los animos de alguns. Tant com se sguarda a la tramesa del dit Illustre infant don Ferrando fill nostre primogenit som molt contents ens plau donar orde ab bona voluntat de fer e deduhirho a execucio si plaura a nostre Senyor Deu lo pus prest que a nos sera possible juxta forma de la dita capitulacio e de aço podeu star

viure ab bon repos com no hajam en la pensa nostra altres conceptes sinistres que a aço poguessen en res obviar ne obstar. Dada en la ciutat de Calatayu a XXV dies de setembre del any Mil CCCCLXI. — Rex Johannes.

Als molt reverends egregi nobles magnifichs e honorables senyors los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Huy circa les set ores apres mig jorn es arribat aci vostre correu per lo qual havem reebudes dites letres vostres significant nos per aquelles la trista nova de la mort del Illustrissimo Senyor don Karlos fill primogenit del Senyor Rey la qual nova ja per altre correu desempatxat de aqui per Nandreu Cathala e trames al Senyor Rey lo qual era attes entorn VI ores primer quel vostre era pervenguda e nos era stada significada per part del dit Senyor Rey es stada a nosaltres admiracio que avis de persona privada de una tal nova sia primer vengut car pareguerans mes pertinent e succehir a major honor e reputacio del Principat per part de aquell esser stat significat. Decontinent rebudes vostres letres som stats ab la Majestat del dit Senyor Rey e es stat per nosaltres explicat dit e exequit tot lo en les dites letres contengut. Lo dit Senyor Rey jatsia tribulat e congoxat per aquesta nova per la qual no es dubte les sues entramenes son stades comogudes per lo amor paternal ab

molta humanitat e benignitat ha referides e refir gracies a les reverencies nobleses e magnificencies vostres de tot ço per nosaltres de part vostra li es stat explicat e ha dit esser e voler esser molt attent a la observança de la capitulacio e tal esser son ferm proposit e voluntat e axi Deu volent por obra ho comprobareu. Eu lo restant que es stat supplicat de trametre aqui lo Illustrissimo infant don Ferrando primogenit et cetera per semblant lo dit Senyor Rey ha dit esser aqueixa la sua voluntat car proceheix juxta serie de la dita capitulacio e prestament sera deduit en obra. En laltra part de la ordinacio e disposicio de persones de son concell e casa lo dit Senyor per lo present nons ha respost sino ab la dita generalitat de observança de la dita capitulacio pero vehem sa Senyoria disposta a tota complacencia vostra e de aqueixa ciutat e speram que ho dispondra en tal manera que lo Principat e la ciutat ne hauran complida contentacio. E de tot aço nos ha dit lo dit Senyor scriu a vosaltres e a la dita ciutat per ses letres. Som stats per semblaut ab la Illustrissima Senyora Reyna a la qual feta semblant exposicio havem hauda de sa Altesa benigne resposta de voler esser intercessors ab la Majestat del dit Senyor Rey per la observança de la dita capitulacio la qual per obra e eutreveniment seu es stada feta e per semblant esser mediadora e intercessora de totes coses concernents repos e benefici de aqueix Principat per lo qual la sua Altesa molt fer desija. Daquiavant molt reverends e magnifichs senyors pus a nostre Senyor Deu ha plagut axi dis-

pondre placiaus fer deliberacio que es de fer per nosaltres e de aquella certificar nos per vostra letra. E haguerans plagut nos haguesseu avisats del parer vostre com nos devem vestir e de altres coses que sobre aço concorren. Sera fet per nosaltres pus per vosaltres es stat obmes segons nostre Senyor Deu nos administrara ens sera vist fer se deja. Tingaus molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Sancta Trinitat en guarda sua ordenant de nosaltres lo queus placia. De Calatayu a vint e cinch de setembre any Mil CCCC sexanta hu. — A tota vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Les letres de la ciutat de Barchinona son stades ben donades.

30 DE SETIEMBRE.

Reunidos los señores Diputados y oidores, de que se habla en la sesion anterior, con los demás individuos del Consejo, fueron leidas las contestaciones que se habian de dirijir al señor Rey y a los señores Embajadores, y despues de haberlas consultado con los Concelleres de la ciudad, mandaron que fuesen expedidas desde luego.

El mismo dia fué recibida la siguiente carta.

Als molt egregis nobles e magnifichs senyors los

diputats del Principat de Cathalunya e consell en virtut de la comissio de la cort elet e assignat residents en Barchinona.

Molt egregis nobles e magnifichs senyors. Vostra letra notificant la trista e dolorosa mort del Illustrissimo Senyor don Karlos primogenit havem rebuda ab molta tristicia e dolor mas puix axi es stat plasent a la disposicio divina conformants nos ab aquella prenem confort ensemps ab vostres reverencies e magnificencies. Regraciants vos vostres prests e notables avisos e pregants vos sia plasent ab aquella loable voluntat e diligencia acostumada entendre en lo servey de la Majestat del Senyor Rey Reyna e del Illustre primogenit don Ferrando benavenir e tranquille stat del Principat e de aquesta ciutat. Pregants vos encara quant podem vos placia continuament avisarnos de les coses que occorreran ab aquella celeritat que los fets occorrents requeran. E fem fi suplicants a la clemencia Divina li placia collocar la anima del dit Senyor Primogenit en la sua gloria e tenga a tots en sa continua proteccio. De Leyda a XXV de septembre any Mil CCCCLX hu. — A vostres beneplacits e honor prests los pahers de la ciutat de Leyda.

Siguen las cartas que los señores Diputados mandaron escribir en contestacion al Señor Rey y á los Embajadores.

Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Senyor Rey.

Molt alt e molt Excellent Senyor.

De vostra Illustrissima Senyoria havem rebuda una letra de XXV del corrent mes per la qual som avisats vostra real persona haver coucebuda gran alteracio e molestia de la mort del Illustre don Karlos fill primogenit de aquella e que vostra gran Altesa sempre may ha haut e ha ferm proposit e intencio perseverar en la observacio de la capitulacio e tractar los de aquest Principat e altres subdits de aquella ab tota humanitat clemencia e benignitat. E es contenta e li plau donar orde ab bona voluntat a la tramesa del Illustre don Ferrando primogenit lo pus prest que aquella sera possible segons per los embaxadors del dit Principat per part de aquell es stada humilment supplicada. Venint a la resposta Senyor molt alt a nosaltres es molta dolor e contristacio qualsevol alteracio causada en vostra reyal persona com aquells qui per devocio e fidelitat la conservacio sua granment desijam havem empero ferma creença la dita alteracio sera confort e alegria commutada per causa dels miracles divinament fets e que continuament se fan per merits del dit Primogenit del qual vostra Majestat profetizant en dita letra ha dit confiar en la clemencia de nostre redemptor Jhesuchrist quel haura collocat en la sua gloria eterna ab los seus benaventurats sancts dels quals miracles ja havem scrit a vostra serenissima Senyoria e als dits embaxadors per referirho a

aquella ab paraules generals com sien tants e de tantes maneres que sens prolixitat particularment explicar nos poriem majorment que sempre continuen. En haver vostra Majestat ferm proposit e intencio en la observança de dita capitulacio Senyor molt clement tots temps es stada e es e sera tal nostra ferma creença com aquell del qual alre que lo degut e virtuoses operacions e humanitats emanar no poden attes majorment la gran amor devocio e voluntat que aquest Principat ha mostrada e mostra al servey de vostra real posteritat. Lo qual Illustre Primogenit ab integritat de la dita capitulacio speram ab grandissimo desig e afeccio. Supplicants humilment e devota vostra Illustrissima Senyoria vulla prestament aquell trametre juxta forma de la sepedita capitulacio e exaudir les supplicacions que per los dits embaxadors de part de aquest Principat axi de oficials jurisdiccionals com de consellers e altres diputadors al servici de la casa del dit Illustre Primogenit son stades e seran humilment e devota preferides les quals coses son a servici de vostra Majestat e del dit Illustre Primogenit e repos de aquest e mantinga vostra gran Altesa excelsa senyoria la Sancta Trinitat ab tota felicitat votivament manant a nosaltres ço que li placia. Scrita en la ciutat de Barchinona a XXX del mes de setembre del any Mil CCCCLXI. — Senyor mol Excellent. — De V. M. humils vassalls e subdits qui en gracia e merce de aquella humilment se recomanen.—Los diputats del General e conçell representants lo Principat de Cahalunya.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. Ir rebem dues letres una de la Majestat del Senyor Rey e altra vostra abdues en lo substancial de hun mateix afecte responents a la vostra. No hajen a maravella vostres reverencies e magnificencies si lo correu spatxat per Nandreu Catala portant la nova de la mort del Illustre don Karlos primogenit de sancta recordacio fou aqui ans que lo vostre car hun home sol te altra facilitat que no ha aquesta plaça la qual encontinent que fou congregada nemine discrepante feu la deliberacio de que vos scrivim abdues nostres letres de XXIII del present e hun sol punt nos perde en prest desempatxar lo correu qui ha portada a vosaltres la dita de la qual e si la Excellencia del Senyor Rey com scriviu ha plagut tribulacio e congoxa no es maravella. Car per be que sia deute comu a tota humana natura una vegada morir no es menys que per lo stret deute filial e per les grans virtuts del dit Illustre don Karlos la sua Majestat non havia concebuda alteracio creem empero apres sabudes les noves dels miracles que nostre Senyor Deu ha fets e fa continuament per merits del dit Illustre Primogenit la Majestat del dit Senyor Rey haura comutada la alteracio en confort de alegria per haver hun tan benaventurat fill en lo catalogo dels sancts de pa-

radis. Los dits miracles per la inefable clemencia divina se continuen tota via don resulta tan gran romiatge de gent de nit e de dia a la gran sala del palau reyal on encara lo seu cors sta que tota ora sta plena a no restarhi res vacuu. Aquests senyals tants e tants patents mossenyors de molta reverencia e magnificencia nos fan star ab molta alegria a respecte del que prosseguit havem jatsia de la absentacio de hun tal Senyor summament nos dolgam restam contents mossenyors de la bona e virtuosa intencio del Senyor Rey a vosaltres significada segons nos haveu scrit en voler esser molt attenta la sua Altesa a la observança de la capitulacio lo que sempre axi esser fermament havem cregut e aximateix en trametre aci prestament lo Illustre don Ferrando primogenit segons per vosaltres de part de aquest Principat es stat supplicat haguerem empero hagut a molta gracia vos hagues fet resposta la sua Excellencia al fet de les persones de consell e casa del dit Primogenit per verbum fiat car allo fora molta contentacio al Principat e a aquesta ciutat de Barchinona e jatsia nosaltres representants aquell e la dita ciutat hajam deliberat per vosaltres la sua Majestat de aço instantment sia supplicada per gran servici seu e del dit Illustre Primogenit repos e benefici de aquest Principat aço empero no dana a la dita capitulacio de la qual resulta una covinent armunia e simbolitzacio les quals si discordaven ço es que aquest Principat en la nominacio dels consellers e altres dessus dits no hagues participi majorment attesa la edad del dit Illustre Primogenit porien portar gran

damnatge al dit Principat. E placiaus mossenyors voler considerar com la dita capitulacio ella matexa en moltes parts fahent testimoni es stada feta e composta a laor de nostre Senyor Deu servey de la Majestat del Senyor Rey e de la Serenissima Senyora Reyna Illustre don Ferrando primogenit e altres fills lurs e tranquillitat repos e bon stament de aquest Principat los quals repos tranquillitat e bon stament e per consequent lo servey dessus dit nos requirien si lo dit Principat no havia lo dit participi per quant les coses passades reduides a memoria dels cathalans e les presents axi de miracles com de vulgars oppinions predicades de la mort del dit Illustre don Karlos causes moltes oppinions en aquest Principat per les quals utilment aplanar e assossegar es vist e necessari lo dit Principat haver dit participi e seguirse ab affecte les coses supplicades. De aço mossenyors havem deliberat avisar vos per que en les supplicacions e rahonaments que haureu ab lo dit Senyor Rey les quals vos placia de les dites coses e del trametre prest lo dit Illustre Primogenit sien frequentades vos ne puixeu ajudar mesclanthi totes paraules motius e rahons accomodes que a vosaltres de molta intelligencia dotats seran ben vistes fahents vos certs mossenyors que contentant la Majestat del Senyor Rey aquests Principat e ciutat dels dits consellers e altres de casa del dit Illustre Primogenit sera grandissimo repos e assossech en los animos dels cathalans e lunyara totalment totes oppinions e pensaments lo que a no poch servici del dit Senyor Rey e Illustre don Ferrando primoge-

nit indubitadament succebira. A la dita Senyora Reyna regraciam molt de part de aquest Principat la bonissima intencio que ha en lo repos e benefici dessus dits e en fer molt per lo dit Principat. E si a vostres reverencies nobleses e magnificencies parra explicareu a la sua Excellencia les coses dessus dites per benefici dels fets supplicant aquella humilment e devota per merce sua vulla intercedir ab la Majestat del Senyor Rey per manera que aquest Principat obtinga lo repos que inmensament desija. Pregants e encarregants vos en obtenir les dites coses e o sentir circa aquelles la intencio del dit Senyor Rey vos hajau ab summa diligencia e no retorneu de part deça fins per nosaltres vos sia scrit si donchs no era per acompanyar lo dit Illustre Senyor don Ferrando primogenit. Siam empero mossenyors molt attents e recordants del que scrit vos havem de la dita Senyora Reyna ab nostra letra de XXVI del corrent mes. E sia molt reverends egregi nobles e magnifichs mossenyors la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda e direccio dels negocis occorrents. Scrita en Barcelona a XXX de setembre del any Mil quatrecents sexanta hu. — M. de Monsuar. —Los diputats del General de Cathalunya e conçell aquest Principat representants a vostra honor apparellats.

1.º DE OCTUBRE.

Reunidos los señores Diputados con dos oidores, uno

eclesiástico y otro real, y con los demás individuos del Consejo, delibberaron escribir al Senyor Rey, suplicándole mandase restituir á don Jofre de Castro todo lo que le fué robado en sus dos villas de Ribagorza, y compensarle todos los daños que hubiese sufrido, dando órden para que se prendiese á los capitanes que los ejecutaron, para hacer de ellos la competente justicia.

Siguen las cartas que se recibieron en este dia.

Als molt reverend egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia mossenyors los diputats del General de Cathalunya e conçell en virtut de la comissio de la cort elegit e assignat residents en Barchinona.

Molt reverents egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia mossenyors. Hir entre quatre e cinch ores apres mig jorn reebem una letra de vostres molt grans reverencies nobleses magnificencies e honorables providencies de XXIII del mes present notificant nos com ha plagut a la potencia Divina appellar al seu regne lo Illustrissimo Senyor don Karlos primogenit don en quanta dolor e tristicia som constituis explicar non es possible. Mes per quant es disposicio divina prenent confort nos confirmam ab aquella e manifestam vos stam attents e pervigils en lo benavenir e repos de aquest Principat que precipuament sta en esser servada la capitulacio la qual en semblant cas ha proveit. Supplicant la Sancta e infinida Trinitat nos vulla dirigir en tots actes a

laor e gloria de nostre Senyor Deu servey de la Majestat del Senyor Rey e de la Serenissima Senyora Reyna e Illustre Primogenit don Ferrando fill lur duch de Montblanch tranquillitat e repos del dit Principat e de la republica de aquell. E havem a grandissima consolacio com havem serit als embaxadors suppliquen la Majestat del Senyor Rey prestament li placia trametre lo dit Illustre Primogenit don Ferrando juxta e segons forma de la dita capitulacio. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia senyors la gracia del Sant Sperit vostra direccio e guarda. Serita en Perpenya a XXVI de setembre del any Mil CCCCLXI. —Los consols de la vila de Perpenya a vostra honor apparellats

Als molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e molt savis senyors los diputats e conçell del Principat de Catalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Vostra letra he rebuda ab aquella significantme la mort del glorios e Illustrissimo Senyor don Karlos primogenit nostre per la qual so posat en tanta congoixa e perpessitat que lo meu cors per causa de sa crepitat e debilitat de forçes sobrevenint una tant dolorosa nova ha pres grandissima alteracio. Apres empero rebosada algun tant la virtut recordant tals e tants senyors no per merits meus mas per lur mera bonitat volerse recordar de mi significant me les

coses occorrents e encara lo deliberat per lesdevenidor vos faç no aquelles gracies so tengut e deig mas quantes mon poder abasta e puix pensar. Supplicant a nostre Senyor Deu qui es cap de consell vos don gracia de regir e administrar la republica en tal forma que sia a gloria sua servey de la sacra Majestat del Senyor Rey de la Senyora Reyna del Illustrissimo Primogenit don Ferrando e repos del Principat de Catalunya. Sap Deu que si ma edad comportas gens cavalcar de molt bona voluntat hiria aqui per pendre ma part de les congoixes e treballs ensemps ab vosaltres per los dits respectes. Empero puix nom es possible devotament supplich nostre Senyor Deu vos vulla conservar en humanitat de continua sanitat de anima e de cors ab prosper augment de vostres magnifichs stats. Data en Tortosa a XXVIII de setembre any sexanta hu. — A la ordinacio e beneplacits de vosaltres mossenyors prompte et de Muncada bisbe de Tortosa.

Als molt reverends magnifichs e molt savis mossenyors los diputats del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverents magnifichs e molt savis mossenyors. En plech de letres vostres he rebudes les quals he donades la una a la ciutat laltra al bisbe laltra al capitol e ensemps ab aquelles hi havia una letra de consellers per als procuradors de aquesta ciutat la qual aximateix los he donada los quals han respost e scri-

uen a vostres reverencies per lo correu mateix portador de la present. E aximatoix los dits bisbe e capitol scriuen e fan resposta a les dites letres per lo dit correu. Tots temps prest son en seguir lo quem sera rescrit e manat per vostres grans reverencies les quals nostre Senyor Deu conserve en tota honor e tinga continuament en sa proteccio e guarda. Scrita en Tortosa a XXVIII de setembre del any Mil CCCCLXI. — Mossenyors lo qui es molt prest a tota vostra ordinacio e manament Bertomeu Ferica diputat local en Tortosa.

Als molt reverend nobles magnifichs honorables e molt savis senyors los diputats del General e conçell lo insigne Principat de Cathalunya representants.

Molt reverends nobles magnifichs honorables e molt savis senyors. Vostres letres havem rebudes ab les quals les reverencies e magnificencies vostres nos notifiquen com a la divina Majestat ha plagut appellar al seu sant regne lo Illustrissimo Princep lo Senyor don Karles fill primogenit de la Majestat del Senyor Rey la anima del qual haja sancta gloria perque prenents nostra part e volents esser participants en la mesticia que les reverencies vostres han presa per la mort de aquest Illustrissimo Senyor restam confortats com a verissimo e catolich christia ha finits sos dies segons vostres letres nos significuen. Som certs les reverencies e magnificencies vostres per lur gran prudenciä han virtuosament provehit ab la prefata Majes-

tat del Senyor Rey de la Senyora Reyna e ab lo Illustrissimo primogenit don Ferrando duch de Montblanch fill lur en esser servada la capitulacio que en tal cas dispon a tota tranquillitat e repos de la republica de aquest insigne Principat en observancia de la qual capitulacio e en tot lo que les grans reverencies e magnificencies vostres sobre aço ordenaran serem sempre constants ferms e unanims les quals la Sancta Trinitat tinga sompre en sa proteccio. Ex capitulo sedis Dertuse die XXVIII septembris Millesimo CCCC sexagesimo primo. — A tota ordinacio de les reverencies e magnificencies vostres prests los prior e capitol de la seu de Tortosa.

2 DE OCTUBRE.

Hubo sesion, pero no se tomó acuerdo alguno.

3 DE OCTUBRE.

Se dió cuenta, en esta sesion, de la siguiente carta, que acababan de recibir del Señor Rey, por conducto de Francisco Burgués.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs

amats e feels nostres los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres. Per altres havem respost satisfent a les males noves quens eren stades denunciades per vostres embaxadors ço es com a nostre Senyor Deu havia plagut appellar al seu sanct regne lo Illustrissimo Princep don Karlos nostre molt car e molt amat fill primogenit. E no obstant siam mes de certs que per vosaltres sera satisfet al degut segons que per vosaltres e vostres antecessors loablement es stat acostumat pero per donar de nos la raho que devem e som tenguts en aquest cas vos pregam e encarregam axi stretament com podem que havent a memoria lo sufragi de la anima del dit Illustrissimo princep fill nostre si ja fet no sera façau per aquell la solemnitat e exequies que per los altres fills primogenits de la casa nostra de Arago son acostumades fer en casos semblants per quant empero som avisats que los Illustrissimos Reys de Arago predecessors nostres de preclara recordacio han acostumat decorar e insignir los seus fills primogenits de algun singular titol ultra lo de la primogenitura e altres que tenien e senyaladament del Principat de Gerona haviem pensat decorar e insignir de aquest titol de Principat lo Illustre Infant don Ferrando fill nostre Primogenit molt car e molt amat. Per ferho empero ab madur consell e digesta deliberacio ho havem volgut diferir pregants e encarregants vos que sobre aço nos trametau dir lo parer

vostre perque abans que trametam lo dit Infant don Ferrando primogenit nostre en aqueix Principat puixam decorar aquell de aquell titol o de altre condecent a la sua persona. De queus sollicitara e tindra a prop lo magnifich amat conseller e camerlench nostre mossen Francesch Burgues procurador reyal del regne de Mallorques. Al qual sobre les dites coses e altres dareu plena fe e creença axi com a la propria persona nostra. Dada en la ciutat de Calatayut a XXVI dies del mes de setembre del any Mil CCCCLXI. — Rex Johannes.

Despues de haber conferenciado sobre el contenido de la carta que precede, y oida la esplicacion que dió el portador de dicha credencial, acordóse escribir á la ciudad de Gerona, acompañando copia de aquella, para que viesen si en algo les interesaba, y lo que podian contestar al Señor Rey; remitiendo otra copia igualmente á las nueve personas encargadas de reflexionar sobre tales negocios, para que calculasen lo mas oportuno sobre la peticion del Señor Rey, y diesen luego cuenta al Consejo.

Acordóse tambien, que dicha carta que se habia de enviar á Gerona y las contestaciones á D. Jofre de Castro fuesen expedidas en seguida.

Als molt honorables e molt savis senyors los jurats de la ciutat de Gerona.

Molt honorables e molt savis senyors. Vuy data de

aquesta havem rebuda una letra de la Majestat del Senyor Rey copia de la qual es interclusa en la present. E per que segons en aquella veureu a sua Excellencia damane haver nostre consell nosaltres volents consellar degudament e sens interes de aqueixa universitat havem deliberat fer la present pregant vos prestament vullau pensar e veure si en la intitulacio que lo dit Senyor Rey vol fer del Illustre Infant don Ferrando primogenit ha algun interes aqueixa universitat. E del que trobareu deliberareu nos avisau ab vostra letra de continent. E sia la Sancta Trinitat vostra proteccio. Dada en Barchinona a tres de octobre any Mil CCCC sexanta hu. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya e consell aquest Principat representants a vostra honor apparellats.

El mismo dia se celebró otra sesion por la tarde, y en ella á propuesta de los señores Diputados, y en atencion á que el Prior de Cataluña y don Juan de Cardona, preceptor del Masdeu, eran personas muy notables, y estaban informadas de todo lo que ocurria en aquella ocasion, acordóse que ambos pasaran á la Curia Romana para informar al Santo Padre de todos los sucesos que habian tenido lugar, así como de la muerte y milagros del Príncipe, lo que debian participar tambien á los Cardenales; cuyo encargo era preciso que cumpliesen, sin recibir salario alguno.

El mismo dia se recibieron las siguientes cartas.

Als molt honorables magnifichs e savis senyors los diputats del General de Cathalunya.

Molt magnifichs honorables e savis senyors. Perque son cert sera molt agradable a vostres magnificencies e savieses vos notifich com he sentit en cert que lo comte de Foix es arribat en Bearn sens rumor negun ni que de sa venguda sen sabes res per lo vezcomdat. E aço ses dit per persona que diu haver lo leixat en Tarba de que ne volgut certificar vostres magnificencies per que pugam provehir al que sera necessari si res occorrera. Avisant vos que faç star alerta tot hom per evitar tota natura de perill que pogues occorrer. E si conexereu que sia bo a nengunes coses ordeneu de mi lo queus placia car tostemps sere promptissim a exequtar tot lo quem sera per vostres magnificencies e savieses manat les quals ordenen de mi lo quels placia. De la Seu Durgell a XXV de setembre MilCCCCLX hu. Prest al voler de vosaltres e ordenar Anton de Cardona.

Als molt reverents magnifichs e de gran providencia mossenyors los diputats del Principat de Cathalunya residens en Barchinona.

Molt reverents magnifichs e molt savis mossenyors. La causa de la present es per certificar vostres grans reverencies e savieses com en lo derrer any del trien-

ni prop passat per raho de la preso del Senyor Primogenit fon manat e ordenat per mossenyors los diputats predecessors vostres esser feytes per lo General en la present ciutat certes despeses manant a mi axi com a receptor per lo dit General en la dita ciutat que pagas les dites despeses axi com de fet he aquelles bestretes e pagades. Primerament pagam a XXVIII de febrer prop passat a tres traginers qui de aqui havien portades aci certes artelleries ço es per lo port XIIII lliures XVII solidos e fermaren ne apoca. Item pagui al honrat En Pere Jorda tunc temporis diputat local en la present ciutat XXXV lliures XVII solidos VI diners que ell havia bestrets a oficials reals ab altres ministres qui anaren a mar e per lo riu a detenir tots navilis e fustes e per tremetre a Morella e en altres parts correus e altres condicions de persones e fer aci crides de la qual quantitat lo dit En Pere Jorda ne ha fermada apoca a XI de març prop passat la qual apoca e la damunt dita son aqui abdues en forma en poder dels honorables En Joan Ferrer receptor e En Franci Ferrer. Mes encara he pagat per lo salari e sou dels deu homens qui per lo General son stats en guarda e custodia del castell de Amposta lo compte dels quals comença a XXVIIII de març e fini lo derrer dia de juny prop passat. E per prestech he fet An Pere Gil de Villoro capita dels dits X homens en la guarda del dit castell axi que son stats onze homens lo pagament del qual sou e prestech que he fet per la dita guarda del castell de Amposta munta cent denou lliures VIIII solidos VI diners segons consta per

sis apoques en forma les quals tramet ensemps ab la present compreses en aço hun sou V diners per fer portar de la casa on se plega lo General a la barca e tornar de la barca a la dita casa dues bombardes que anaren al dit castell e de totes les dites quantitats que he pagades apar per los comptes per mi trameses als quals me refir. En los quals comptes fa ajustar e enadir una partida de VIIII solidos sis diners he ara pagats An Joan Sunyol notari per raho de les huyt apoques damunt dites que ell ha reebudes axi que totes les quantitats damunt expressades que per lo dit General yo he bestretes e pagades prenen summa de cent setanta lliures tretze solidos sis diners barchinonesos les quals mossenyors per una letra de cambi huy data de la present feyta vos tramet pagar complidora la dita quantitat a huyt de octubre prop venidor al honorable En Joan Ferrer receptor per lo dit General en aqueixa ciutat per cambi fet ab mi mateix. Per ço mossenyors vostres grans reverencies e magnificencies supplich sia plasent a aquelles en lo dit cambi fer bon compliment de les quals lo Sant Sperit continuament sia proteccio e guarda. Dada en Tortosa a XXIIII del mes de setembre any Mil CCCCLXI. — Mossenyors als manaments e servici de vostres grans reverencies e magnificencies tot prest qui humilment me recoman per lo General en Tortosa receptor Joan Montornes.

4 DE OCTUBRE.

No hubo sesion, por ser domingo.

5 DE OCTUBRE.

En este dia, por los magníficos y venerables señores Canónigos de la Seo y los Concelleres de la ciudad, fué sacado de la sala grande del palacio real el cuerpo del Ilustrísimo y gloriosísimo señor D. Cárlos, en cuyo local, tan luego como espiró, habia sido depositado, con grande aparato y veneracion, pues lo cubria una preciosa vestidura hasta los pies, llevando en la cabeza una *carmeyola* violada, y teniendo encima del pecho una cruz de oro y una rica espada. Sobresalia en el túmulo el difunto, ostentando su preciosa cara, y con las manos sueltas, de manera que parecia como si estuviese vivo, y era tanta la multitud de uno y otro sexo y de todas condiciones que acudia para contemplarle, bendecirle, glorificarle y besarle las manos, que apenas podia caber en la referida sala, como que fué preciso establecer un órden para que los entrantes no impidiesen el paso á los salientes, lo que duró por espacio de muchos dias, sucediendo en ellos, que á la menor espresion de cualquiera de los asistentes, se movian las manos y los brazos del cadáver de una manera admirable, y como si obrara en vida. Dios Omnipotente, co-

locando entre sus elegidos al glorioso Primogénito, y no queriendo, despues de su muerte, ocultar la gloria que le cupo, por su intercesion, súplicas y méritos, devolvió repentinamente el habla y el oido á varios mudos y sordos de nacimiento, como tambien la vista á los ciegos y la salud perdida á muchos jorobados, cojos, lisiados, y á otros enfermos que no tenian ya esperanza de que les curasen los hombres, dejando no menos libres de sus cadenas y de todo miedo y peligro á algunos cautivos que gemian en las cárceles.

Del lugar referido fué el propio cuerpo santo, puesto en un ataud y con el mismo aparato, trasladado solemnemente á la Seo de la presente ciudad, por los nobles, militares y generosos que lo llevaban, con grande iluminacion y formando una solemne procesion de clérigos y religiosos de todos los monasterios, á la que precedian muchas de aquellas personas que, por su intercesion, habian alcanzado la salud. Seguian despues los fámulos y servidores del Príncipe vestidos con sacos, obispos y prelados junto con los señores Diputados, individuos del Consejo, ciudadanos y otras personas, especialmente del sexo femenino, todos en gran multitud, imposible de describir, derramando lágrimas, exhalando suspiros y con inmenso llanto, marchando tras del féretro, el cual, al llegar á la Seo, fué colocado en un solemne catafalco, sobre las gradas de la capilla de Santa Eulalia y delante del altar mayor, donde continuó, por la virtud divina, haciendo milagros, que redundaron en gran alabanza y gloria de Dios Omnipotente y en devocion especial del mismo Primogénito, cuya fama se ha extendido por todo el universo, que invoca su nombre como santo y elegido de Dios, á quien plazca interceder por nosotros. Amen.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados las siguientes cartas.

Als venerables pares en Christ nobles e magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres. Per donar algun confort als oficials criats e servidors del Illustre Princep don Karlos nostre molt car e molt amat fill primogenit de bona memoria nos havem scrit a aquells sots la forma contenguda en la copia aci inclusa e no solament entenem usar vers ells de aquella clemencia humanitat e mansuetut quels scrivim mes encara vers totes altres persones de aqueix Principat e altres que en los animos seus tinguessen alguna suspicio o per qualque occasio nos tinguessen per segurs de nos per haver adherit al dit Illustrissimo Primogenit fill nostre e perque creem que de aço haureu plaer vos ho havem volgut significar ofcrints vos que si alguns ni haura qui de aço nos tinguen per contents ab bona voluntat per nos seran donades a aquells totes altres seguretats que per medi vostre de nos voldran a corroboracio de la capitulacio per la Illustrissima Reyna nostra molt cara e molt amada muller en la vila de Vilafrancha atorgada e per nos apres en propria persona confirmada e de nou fermada e jurada en aquesta ciutat presents los reverends egregis nobles magnifichs amats e feels nostres los embaixadors per part de aqueix

Principat a nos tramesos. Dada en la ciutat de Calatayud lo primer jorn de octubre del any Mil CCCCLX hu. — Rex Joannes.

Lo Rey.

Venerable religios nobles magnifichs amats e feels nostres. Be conexem que ab molta causa e raho deveu esser constituits en gran congoixa angustia e contristacio per la mort corporal del Illustrissim Princep don Karlos nostre molt car e molt amat fill primogenit per la devocio e amor que haviem a sa persona e per lo acort que cascu de vosaltres segons son gran stat e condicio tenia en la casa sua perque arbitram esser una deles principals dolors de aquest mon als bons oficials criats e servidors haver perdut lo Senyor quils havia criats e del qual reportaven honors beneficis gracies e merces empero axi nos principalment qui per esser pare e per conseguent tant afix al vincle que ab nos tenia havem haut e havem molta afliccio e sentiment de la humanal separacio sua e apres tots vosaltres e quants lo amaven en aquest mon deuen fer gracies a nostre Senyor Deu que li ha fet fer fi de catolich christia es pot haver dell ferma confiança qui es collocat ab los sants benaventurats en la gloria eterna de tant com a vosaltres sesguarda va axi que podem sens tot recel e sospita viure segurs e reposats axi en aqueixa ciutat tant com en aquella star volreu com tornant e stant en vostres cases com en altres qualsevol parts de nos-

tres regnes e terres com la intencio nostra e ferm proposit sia de observar e guardar ab efecte la capitulacio atorgada e fermada en la vila de Vilafranca de Penedes per la Illustrissima Reyna nostra molt cara e molt amada muller e despuix per nos en propia persona en aquesta ciutat confermada e de nou atorgada fermada e jurada e de tractar vos ab tota humanitat clemencia e benignitat juxta forma de la dita capitulacio haudes per preterides e obligades totes les coses passades si algunes ni ha que poguessen causar alguna suspicio ò reçel en los animos de vosaltres o de algu de vosaltres com no tingam en la pensa nostra altres sinistres conceptes que a aço poguessen en res obviar o obstar ans retent vers nos lo deute que devem e som tenguts com a subdits e naturals nostres segons confiam que ho fareu vos haurem per specialment recomanats eus prosseguirem de gracies e merces a cascu segons son stat. Dada en la ciutat de Calatayu lo derrer dia de setembre del any M.CCCCLXI. — Rex Joannes.

Als molt magnifichs e de gran providencia mossenyors los diputats del General de Cathalunya.

Molt magnifichs mossenyors e de gran providencia. Pochs jorns ha passats rebi un plech on havia XII letres remetent aquesta ciutat e algunes altres viles e de singulars les quals per persones de fiança son stades ben donades ab prou afany com sens despeses ses haut a fer sou per que a nostre Senyor Deu ha pla-

gut appellar en son regne lo Senyor Primogenit don Karlos placiali receptar nos gracia ab la divina potencia repos a les animes e als cossos. En apres huy que tenim XXX de setembre per lo pabordre Miquel fill de mossen Narcis Miquel ne rebut altre plech lo qual crech ses errat com van a Leyda e a persones que aturen de aquella part e per aquesta via no porien haver lo recapte degut ni tant prest com daqui. Vos torn trametre lo dit plech ab la present manantme a la voluntat de vosaltres mossenyors tot lo que plasent vos sia. De Gerona a XXX de setembre any Mil CCCCLXI. —A la ordinacio de vosaltres mossenyors prest. — F. Bellver.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Hir que era dimecres derrer dia del mes passat a les sis hores de mati rebem per correu dues letres vostres sotz una mateixa dada ço es de XXVI del dessus dit. La una de les quals conte dels molts miracles per la potencia Divinal aqui demostrats e fets per merits del Illustrissimo Senyor don Charles fill primogenit de nostre Rey e Senyor e per miga del cos seu los quals per consolacio del dit Senyor Rey es vostra ordinacio esserli manifestats ab lectura de la dita letra. E mes ab la matexa letra som encarregats supplicar la Majestat del dit Senyor Rey

de la tramesa del Illustrissimo Senyor don Ferrando primogenit juxta forma de la capitulacio. E que los que seran deputats a son consell e encara tots oficials e ministres e altres de sa casa sien mesos a nominacio voluntat e contentacio de aqueix Principat ab intervencio de la ciutat de Barchinona. Laltra letra en lo seu primer contexte ha lo matex tenor de les dites demostracions e miracles e apres subseguentment conte avis a nosaltres que cautament investigassem si la Majestat del dit Senyor Rey delliberaria que la Serenissima Senyora Reyna anas ab lo dit Illustre Senyor don Ferrando. E si aço sabiem en tal cas supplicassem lo dit Senyor Rey que per gran servici de sa Majestat e de la dita Senyora Reyna e del dit Senyor Primogenit e repos de aqueix Principat li plagues axi ordenar e dispondre que lo dit Illustre Primogenit anas sens la dita Senyora Reyna confiant de la amor e devocio dels cathalans etc. E per semblant ne supplicassem la dita Senyora Reyna e si vehiem la venguda del dit Senyor Primogenit dilatarse nos ne vinguessem provehit en nostra partida de testificacio de document e carta publica com seria satisfet a la oferta de la embaxada etc. Segons aquestes coses en les dites letres a les quals nos referim son contengudes stesament. Les quals per nosaltres lestes de continent nos disponguem ab tota promtitut a les coses ab aquelles a nosaltres injungides. E venints a la presencia del dit Senyor Rey e per sa Majestat donada audiencia en lo primer loch li significam tot lo en la primera letra contengut referints nos encara a la textura de

la letra la qual diguem esser aqui en prompte si a sa Majestat plahia aquella hoir. El suplicam de la presta tramesa del dit Illustre Primogenit e de la disposicio o ordinacio de son consell oficials ministres e altres de la casa sua tot en axi com en la dita primera letra es contengut. E puys apres com per relacio o report de alguns domestichs e familiars del dit Senyor Rey fos vengut a noticia nostra que la dita Serenissima Senyora Reyna ensemps ab lo dit Illustre Primogenit devia anar en aqueix Principat e no afreturava de aço mes investigar per tant seguints la ordinacio vostra suplicam la Majestat del dit Senyor Rey fos de sa merce altrament dispondre e ordenar deduhint sobre aço totes les rahons de les quals en vostre scriure es feta mencio. E en aquest loch encara repetim les acostumades supplicacions de la promossio dels oficials de aqueix Principat. Apres les quals suplicacions e tot nostre parlar lo dit Illustrissimo Senyor Rey responent en aquella primera part dels dits miracles e demostracions dix e significa haver de aquelles molta consolacio e volent hoir vostra letra apres la lectura de aquella referir gracies a Deu Omnipotent qui tanta beatitud e gracia haja volguda comunicar a fill e cosa sua de la sua Altesa ha causa de restar molt aconsolat. A la segona part de la tramesa del dit Illustre Primogenit ha dit e respost lo dit Senyor Rey que tal es la sua ferma intencio e proposit ço es satisfer en tot a la concordada capitulacio la qual axi ho dispon e la qual molt desija complir tenir e servar e que la dita tramesa se deduhira a exequcio presta-

ment de la forma empero e manera com lo trameta dix lo dit Senyor Rey star en delliberacio la qual nos referiria prestament. Al fet de la ordinacio e disposicio del consell del dit Senyor Primogenit e oficials e ministres etc. dix lo dit Senyor Rey esser sa voluntad ordenarne a consell vostre ab entreveniment de la ciutat de Barchinona e dels altres seus regnes. E derrerament nos dix que la provisio o provisions dels oficis serien prestament fetes les quals ya no restaren per fer sino fos lo cas subseguit de la mort del dit Illustre Senyor don Charles per lo qual la sua Altesa havia baguda contristacio e conturbacio que no hi havia pogut entendre. Finit en aço lo parlar del dit Senyor Rey per nosaltres foren encara repetides les suplicacions de la presta expedicio de les dites coses e que sa merce nous volgues dilatar de respondreus sobre la deliberacio en que stava de la forma e modo de la tramesa del dit Illustre Primogenit. La qual resposta lo dit Senyor Rey nos oferi donar en la matexa jornada. En la vesprada del qual dia com ya nosaltres nos disponguessem per anar al dit Senyor Rey per la dita resposta per sa Majestat nos fonch trames dir sperassem fins al seguent dia lo qual es vuy e per lo mateix no havem fallit esser ab la Majestat sua e feta suplicacio per la dita delliberacio e resposta. Lo dit Senyor Rey dix haverla posada en scrits la qual volgue e mana esser legida aqui en sa presencia e davant nosaltres per lo seu prothonotari e apres la lectura de aquella mana esser nos donada. E jatsia a nosaltres no sia stat oblit lo que per vosaltres nos es stat sig-

nificat de no demanar pendre ne donar en scrits algunes coses pero per quant havem vist que ho ha fet ab entreveniment de son prothonotari e per aquell creem ne sia levat acte stimam mes valer pendre la dita cedula per veure e be attendre a tot lo contengut en aquella que si no la rebessem. Mes encara que denegar bonament nou podiem car de una privada persona nos pot scusar si volra fer alguna presentacio quant mes de son Rey e Senyor ab lo qual se han anar ab molta attencio e reverencia e bonament no pot esser repudiat ne denegat lo que ordona en semblant cosa. Per les dites rahons donchs nos es stat vist pertinent e necessari pendre la dita cedula copia de la qual dins la present vos es tramesa. E com apres la obligacio de aquella romanints nosaltres en deliberacio sobre lo que fer haguessem e partits per aquella hora de la presencia del dit Senyor Rey e lesta e ruminada la resposta e cedula dessus dita com per lo tenor de aquella encara no veessem lo dit Senyor Rey al supplicat clarament respondre ço es de ordenar que la Illustre Senyora Reyna se abstingua per lo present de anar en aqueix Principat e dix nos sobre aço apartament la deliberacio sua deliberam venir a la Majestat del dit Senyor Rey altra vegada e axi realment hi som venguts en aquesta hora que es la intrada del vespre e feta per aço nostra suplicacio lo dit Senyor Rey nos ha respost que sta en veritat que attesa la tendra edat del dit Illustre Primogenit sa Majestat havia hagut pensament no esser cosa covinent altrament esser trames ne anar que ab la dita Illustre

Reyna mare sua pero que vista la disposicio del temps e les coses que concorrien la Majestat sua se adonaria al temps e faria ço que la disposicio de aquell importaria o ll consellaria E sots aquesta generalitat nos ha satisfet en aquesta part e no en altra manera. Ab tal resposta partim de sa Majestat e anam a la Illustre Senyora Reyna de la qual lo dia passat quant erem stats al palau per esser hora molt mati e per semblant lo dia present no haviem poguda haver audiencia e de present li es stada feta per nosaltres la supplicacio per vosaltres ordenada la qual ab molta benignitat e humanitat ha respost voler esser molt attenta a totes coses que redunden a benefici tranquillitat e repos de aqueix Principat e fer per aço tota intercessio e obra. E quant a la part de no anar ab lo dit Illustre fill seu ha respost que jatsia de vosaltres haja plena confiança quel tractareu ab tota devocio e amor com bons e fidelissimos vassalls pero que attesa la tendra edat de aquell li apparria molt conferir a la comoditat e necessitat de la sua persona que nos lunyas dell la Excellencia sua. E lo contrari succehiria a ella com a mare qui molt lo ama a molt entrenyor ab tot que de aço la Excellencia sua conferira ab la Majestat del Senyor Rey e sera disposta en seguir e obeir la sua ordinacio. Aquesta es la gesta per orde de les coses que derrerament nos haveu injungides. E jatsia hajam legit e attes lo scriure vostre ya dessus commemorat ço es lo quens dehiu que si la anada del dit Illustre Primogenit se dilatava nosaltres partissem ens hen anassem nos ha paregut atteses les coses

per lo Senyor Rey davant posades les quals en lo vostre scriure no podien esser previstes deureus esser feta la present consulta. La qual creem vos sera mes accepta que si altrament fahiem la nostra partida. Sobre la qual e altres coses dessus toquades les reverencies e nobleses e magnificencies vostres previstes en totes les coses que occorren poran fer bona deliberacio a tota honor e benifici vostre e del Principat. La qual axi com nos significareu sera per nosaltres a exequcio dedubida. Les letres de la ciutat de Barchinona son stades al Senyor Rey e a la Senyora Reyna presentades. Ab tant molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Sancta Trinitat vos haja en sa guarda. Scrita en Calatayu lo primer jorn de octobre any Mil CCCCLXI. — A tota vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Traslat de la resposta del Senyor Rey.

A la instancia e suplicacio feta ir dimecres prop passat a la Majestat del Senyor Rey per part dels diputats e consell representants lo Principat de Cathalunya per los reverends egregis nobles e magnifichs embaxadors de aquell diu e respon la prefata Majestat que tant com se sguarda a la tramesa del Illustre Infant don Ferrando Darago e de Sicilia duch de Montblanch fill seu primogenit molt car e molt amat en lo dit Principat juxta forma de la capitulacio en la vila de Vilafrancha per la Illustrissima Senyora Reyna atorgada e fermada e per la prefata Majestat en

propria persona aci confirmada e de nou fermada e jurada. Ya en aquests prop passats dies fonch dit e respost per aquella als dits embaxadors e scrit als dits diputats e cousell que la prefata Majestat era molt contenta e plahia donar orde ab bona voluntat de fer e deduir ho a exequcio plahent a nostre Senyor Deu lo pus prest que fos possible juxta forma de la dita capitulacio. E aquella mateixa es ara la sua intencio e voluntat. Es veritat que puys la sort ha portat que la cort general del regne de Arago se troba de present congregada e justada en aquesta ciutat de Calatayut la prefata Majestat ha deliberat e per los del regne es stat demanat e suplicat que lo dit Illustre Infant don Ferrando sia jurat en aquella per Primogenit e succesor universal seu apres los seus lonchs e benaventurats dies. Attenent que segons los furs privilegis e libertats del dit regne de Arago lo dit jurament no deu ne pot esser fet ne prestat sino en la cort general. E si lo dit Illustre Primogenit se trobas en lo dit Principat o en altra qualsevol part fora lo dit regne de Arago la raho volrie quey vingues per causa de la prestacio del dit jurament qui es acte de tanta importancia car sperant la dita cort no haurie loch la prestacio del dit jurament e no seria sens molt gran fatiga treballs e despeses si la dita cort altra volta sols per aquesta causa se hagues a convocar e ajustar. Daltra part alguns dels que deuen intervenir en la prestacio del dit jurament e assenyaladament dels de les universitats son absents e per ferse los actes legitimament e en forma deguda e pertinent conve que

sien convocats axi com ja la prefata Majestat per letres sues los ha manat convocar e si speren prestament. Tota hora que lo jurament sia prestat e aparelladas les coses necessaries a la anada del dit Illustre Primogenit la prefata Majestat sera contentissima de trametrel en lo dit Principat car per be que segons forma de la dita capitulacio lo dit Illustre Infant don Ferrando degues anar en Cathalunya pero no se pensava que axi prest degues succehir lo cas en forma que es vengut. E no es menys que en hun modo podia anar com a Infant fill de la prefata Majestat segons forma de la dita capitulacio que ara essent e anant pera regir com a fill primogenit e loctinent general en lo dit Principat se requereu altres degudes e oportunes circunstancies no prejudicants en res a la dita capitulacio. Tota via la prefata Majestat sera molt contenta e grahira als dits embaxadors els prega e encarrega tant com pot ques detenguen e aturen per esser presents a la prestacio del dit jurament e apres anar ab lo dit Illustre Primogenit e acompanyar aquell en la sua anada al dit Principat. Tant com es a la provisio dels oficis del dit Principat per semblant la prefata Majestat es molt contenta donarhi recapte e molt prestament Deu ajudant per aquella seran provehides dels dits oficis tals persones quals li sera vist que sia a gloria de nostre Senyor Deu honor e servey de la prefata Majestat e bon regiment de la cosa publica del dit Principat axi en universal com en particular.

6 DE OCTUBRE.

No hubo sesion, con motivo de la misa solemne y exequias que se celebraron en la Seo, por el alma del señor Primogénito, en la que dijo el sermon el maestro Querald, del órden de Predicadores.

7 DE OCTUBRE.

Acordóse en este dia no dar contestacion á Francisco Burgués, hasta haber recibido la de la ciudad de Gerona.

En la misma sesion se presentaron los nobles fray Juan de Beamunt, Juan de Ixar y Juan de Cardona, manifestando que, en atencion á tener una carta del Señor Rey en que les aseguraba á ellos y otros servidores del señor Primogénito, y puesto que dicho Señor Rey queria guardar la capitulacion, deseaban saber si se les comprenderia en la misma, aun cuando no fuesen catalanes, sobre lo que suplicaban á los señores Diputados y Consejo les prestasen consejo, ayuda y favor; á lo que contestaron estos que dispuestos estaban á favorecerles y ayudarles, en cuanto pudiesen, tanto por contemplacion á la gloriosa memoria del Primogénito, como por su nobleza y demás cualidades que les distinguian.

Se recibieron en este dia las siguientes cartas.

Als reverend e molt magnifichs los diputats del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Reverend e molt magnifichs senyors. Pens recordara a la reverencia e magnificencies de vosaltres com lo jorn de la mia partida per mi fonch parlat a aquelles de la satisfaccio e remuneracio per mi demanades dels trehalls que supportat havia per lo honor e servey de aqueix Principat de que no havia reportada alguna utilitat e per vosaltres senyors ab molta humanitat me fonch respost que de aço convenia fos feta paraula en lo conçell sens la qual bonament fer nos podia e per la brevitat del temps lavors noy pogui donar recapte. Ara senyors yo tramet una suplicacio dirigida a vosaltres senyors e al conçell en la qual son specificadament deduides les coses que yo he fet per lo honor e servey del dit Principat e remuneracio que deman de aquelles perque reverend e molt magnifichs senyors vos suplich e deman de molta gracia que per vostra acustumada virtut vos placia haverme per recomanat e donar orde que yo sia content e satisfet de mos trehalls axi com la raho vol e lo Principat ho ha loablement acostumat fer car per be que de aço se haja a fer paraula en lo conçell so mes de cert que la vostra ajuda endreça e favor en aquest cars ab tota honestat me poran molt aprofitar de que per sempre restare obligat al dit Principat a les reverencies e magnificencies vostres les quals de aço seran sollicitades per lo honorable En Jaume Garcia scriva del Senyor

Rey e tenint les claus de son archiu lo qual per bondat sua ne ha pres carrech per mi oferintme molt prest en totes les coses que ho fer puxa per lo honor e servey del dit Principat e de cascun do vosaltres juxta la mia possibilitat. Scrita en Calatayu a XXII dies de setembre del any Mil CCCC sexanta hu. — A tot vostre manament e servey prest lo prothonotari de la Majestat del Senyor Rey Antoni Nogueras.

Als molt reverend honorables e molt savis senyors los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverend honorables e molt savis senyors. Certificam vostres grans prudencies e savieses com huy quis compta quatre del present mes de octobre any present e dejus scrit havem rebuda una letra ab una cedula interclusa en aquella de la sacra Majestat del Senyor Rey la data de la qual fonch en Calatayu lo primer del present mes crehent certament segons la continensa de aquella e del trellat interclus en ella vosaltres per semblant haver rebuda semblant letra e trellat. E per que aquesta universitat sempre es stada conforme e sera en tots los actes del Principat de Cathalunya concernents servey de nostre Senyor Deu augment e feeltat de la sacra Majestat e benefici de tot lo Principat vos pregam quant podem per vostres letres siam certificats de la resposta a la dita letra fahedora per lo correu portador de la present. E sia

molt reverent e molt honorables senyors la Divinitat proteccio e guarda vostra. De Cervera a IIII de octobre any Mil CCCCLXI. — Molt reverent e honorables senyors los paers de la vila de Cervera a tot vostre honor apparellats.

El mismo dia, en otra sesion por a tarde, fueron aprobadas las cartas que se dirigian al Santo Padre, y las instrucciones para los Embajadores, acordándose que se expidieran en seguida. Hállanse á continuacion; junto con otras que van dirigidas á los Cardenales, y con el siguiente resguardo para seguridad de los mismos Embajadores en las fronteras.

Los diputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barchinona. Al honorable lo diputat local en la vila de Perpenya e bisbat Delna e als collidors e guardes en aquella e en lo port e pas de Salses constituits. Saluts.

Com los reverends e venerables religiosos frare Jacme de la Guialtruu prior de Cathalunya del Spital de Sent Joan de Jherusalem e frare Joan de Cardona comanador del Masdeu del dit Spital vagen per embaxadors per nosaltres e nostre consell aquest Principat representants a nostre Senyor lo Papa e a la sua cort e vullan sien favorablement tractats vos dehim e manam que los dits prior e comanador ab tots lurs cavalcadures familia e companyia e bens lexets passar

sens scorcoll e empaix algu pus empero los dits prior e comanador façen sagrament que ells ni companyia lur no porten robes ni coses que hajen a pagar general e tractats los favorablement. Dada en Barchinona a set dies de octobre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda.

Sanctissimo ac beatissimo domino nostro Pape.

Sanctissime ac beatissime in Christo pater et domine, Post humillimas atque devotas recomendaciones et pedium oscula beatorum. Ad vestram beatissimam Sanctitatem destinamus pro parte Principatus istius oratores videlicet religiosos preclarosque viros fratrem Jacobum de la Gialtruu priorem Catalonie et fratrem Joannem de Cardona preceptorem Mansidei et Spelunce de Francolineo milites hospitalis sancti Joannis Jherosolomitani informatos plene de nonnullis sanctissime persone vestre nomine Principatus ejusdem referendis juxta instrucciones vobis datas. Supplicamus atque ideo V. S. B. dignetur illos benigne suscipere et audire fidemque et credulitatem eis tribuere. Etsi forsan particularia negotia sua apud S. V. gerere contingerit aut gratias petere dignetur. E. S. nostri contemplatione illos habere favorabiliter recomissos. Et conservet altissimus almam personam vestram regimini sue sancte ecclesie per tempora longiora. Scripta Barchinone septima octobris anno Millesimo CCCCLXI. — E. S. humiles filii et devoti qui premisso pedum osculo beatorum V. S. humiliter se

comendant. — Diputati Generalis Principatus Catalonie.

Reverendissimorum in Christo patrum dominorum Sancte Romane ecclesie cardinalium.

Collegio dominorum cardinalium.

Reverendissimi in Christo patres et domini. Ad S. beatitudinem domini nostri summi Pontificis et ad vos pro parte hujusmodi Principatus destinamus oratores religiosos preclarosque viros fratrem Johannem de Gialtrude priorem Catalonie et fratrem Johannem de Cardona preceptorem Mansidei milites hospitalis sancti Johannis Jherosolimitani informatos plene de nonnullis eidem B. domino nostro Pape et vobis nomine ipsuis Principatus referendis juxta instrucciones eis datas. Suplicamus propterea V. R. P. dignetur illos benigne audire fidemque et credulitatem eis tribuere. Et si forsan particularia negocia sua apud sanctitatem domini nostri Pape gerere contigerit aut inde gratias obtinere dignetur E. R. P. V. nostri contemplatione illos habere favorabiliter recomissos. Et conservet R. P. V. ille Dei filius qui bonorum est retributor per tempora dilatata. Scripta Barchinone VII die octobris anno a nativitate Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

Dirigitur domino cardinali Valentie ecclesie Romane.

Reverendissime in Christo pater et domine. Licet

per nostres oratores scribamus in generali collegio dominorum cardinalium vestrorum quia tamen nos non latet qualia V. R. P. dixit et fecit in favorem Catalanorum presertim pro actis factis in prosecucione liberationis persone Illustrissimi domini Karoli primogeniti nostri sancte recordationis ne ingrati videamur gratias pro parte hujusmodi Principatus harum serie vobis referimus geminatas nuntiantes dominacioni vestre quod taliter ipsum Principatum ex hoc reddidistis obligatum quod pro vobis faceremus quecumque grata. Oratores vero ipsi onus habent spetiale in instruccionibus hec omnia vive vocis oraculo referre V. R. P. quam altissimus dirigat feliciter et votive. Scripta Barchinone septimo die octobris anno a nativitate Domini Millessimo quadringentessimo sexagessimo primo. — V. R. P. obsequiis et serviciis semper prompti qui eidem se recomendant diputati Generalis Catalonie residentes Barchinone.

Instruccions per los embaxadors de Roma.

Instruccions per los molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables diputats del General de Cathalunya e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya fetes als reverends egregis e magnifichs religiosos senyors frare Jacme de la Gialtruu prior de Cathalunya e don Joan de Cardona comanador del Masdeu del orde de Sanct Joan de Jherusalem embaxadors e oradors destinats a la sanctissima clemencia de nostre sanct Pare.

Primerament los dits embaxadors precedents humil e devota reverencia e recomendacions ab besament de peus a la Sanctedat de nostre sanct Pare de part del dit Principat liuraran a aquella la letra de creença que sen porten en virtut de la qual la ora que a explicar los sera assignat explicaran a la sua sanctissima Beatitud com en los dies passats pervenguda a noticia sua la detensio feta per la Majestat del Senyor Rey de la persona del Illustrissimo don Karles fill seu primogenit de sancta recordacio e los actes que los catalans moguts per bonissimo zel corresponent a lur innata fidelitat e instauracio de lurs leys e libertats fahien per liberacio del dit Primogenit tramete per sos nuncios als dits diputats e conçell dos breus per los quals e en virtut de les creençes explicades per los reverend bisbe Delna e Antoni de Veneris elet de Çaragoça comprengueren los dits diputats e conçell que lo dit Clementissimo sant Pare havia molt enuig de la dita detencio e gran plaer dels enantaments dels catalans per liberacio de aquell excitants los dits diputats e conçell que virtuosament insistissen per liberacio del dit Primogenit ab oferta que en lo Principat ho volgues la sua Sanctedat trametre en les parts de ça nuncio special per treballar e intercedir en totes coses benificants la dita liberacio e havents sguard al bon stament e repos del dit Principat. Als quals nuncios en nom del dit sant Pare per los dits diputats e conçell entraren en pensament de trametre a la sua Sanctissima persona embaxada de part del dit Principat per referirli humils e devotes gracies de

les coses predites e informar aquella de tots los negocis. Mes per quant lo dit Senyor Rey per sa gran humanitat e clemencia mana deliurar lo dit Primogenit e exaudir les suplicacions del dit Principat per bons respectes fou sobresegut en destinar la dita embaxada en apres arribat lo dit Primogenit en aquest Principat e volents les catalans quant en ells era treballar daquiavant tals o semblants inconvenients entre pare e fill e lur posteritat seguir nos poguessen e lorde de la successio en la casa Darago fos conservat degudament com es acustumat en scrits suplicaren la Excellencia del dit Senyor Rey de algunes coses havents respecte a laor de nostre Senyor Deu servey de la sua mare e de la Serenissima Senyora Reyna e tranquillitat entre lur Altesa e dit Illustrissimo Primogenit benefici del Illustrissimo Infant don Ferrando fill lur ara primogenit e repos e bon stament del dit Principat e de la republica de aquell. Les quals supplicacions ha plagut a la Altesa del dit Senyor Rey per sa virtut e humanissima clemencia en via de capitulacio e concordia ab lo dit Illustrissimo don Karlos lavors primogenit e ab aquest Principat fermar e jurar e ab aquella lo dit Senyor Rey ha loats e aprovats ratificats e confirmats los actes dessus dits com a be e degudament fets comendant molt de aquells los catalans com a fidelissimos vassalls.

Item diran e explicaran a la clementissima Excellencia del dit sant Pare com creat per lo dit Senyor Rey lo dit don Karlos primogenit lochtinent seu general en aqueix Principat ell dit Primogenit ab molta pru-

dencia humanitat virtut e clemencia ha regit e governat aquell en pau tranquillitat repos e justicia fins a XXIII del passat mes de setembre en lo qual dia entre tres e quatre hores de mati plague a la divina potencia separar del cors la anima benaventurada de aquell en lo palau reyal de aquesta ciutat rebuts primerament catolicament e religiosissima los sagraments ecclesiastichs com a vertader christia de la qual separacio si es stat gran lo dol e contristacio en los catalans ells dits embaxadors poran fer testimoni. Lendema empaliada molt altament la gran sala del dit palau lo dit cors fonch devallat a aquella e posat sus huns bell lit en mig de aquella fabricat vestit altament com es de custum en tals senyors les mans braços cap e cames del qual stigueren per tres dies axi blanchs nets tractables molls e movibles a totes parts seus incomposicio alguna com si fos viu lo que fonch reputat a molta maravella. E decontinent que fonch en la dita sala nostre Senyor Deu rey dels reys e senyor dels senyorejants per merits de aquell obra e continuament de nit e dia en presencia de infinida gent apres ha obrats e sempre obra per sol tocament del cors tant com stigue patent e apres de la caixa en aquell sta recondit molts miracles com es illuminar sechs contrets geperuts e mancos fer adrets muts e sors a natura fer parlar e oyr itropichs e paralitichs guarir e de mal de cranch e de polipus e de porcellanes del qual ja en vida molts havia guarits e de moltes altres species e natures de infirmitats dels quals miracles e altres senyals e coses son rebuts e conti-

nuament se reben actes auttentichs per les quals coses los catalans han commutat lur dol e contristacio en molta consolacio e alegria cogitants haver hagut per primogenit e regidor hun tal Senyor per lo qual tals e tants actes divinament inspirats han fets los quals per evidentissima demostracio dels dits miracles e altres coses es vist nostre Senyor Deu approvar e jatsia de la absentacio del dit Primogenit summament se dolguen los catalans empero molt conord han pres e prenen con lo cors a ells ha lexats per merits e pregaries del qual creem esser en aquest mon endressats e custodits e lurs animes preparades a salvacio eterna. Mes avant diran e explicaran los dits embaxadors com separada la anima dels cors del dit Senyor Primogenit encontinent los diputats e conçell representants lo dit Principat scriviren al Senyor Rey e per lurs embaxadors humilment supplicaren la sua Excellencia fos de merce sua juxta forma de la dita capitulacio los tramctes per primogenit e lochtinent de sa Majestat lo dit Illustre Infant don Ferrando al qual la succcssio recta de la casa Darago apres los benaventurats dies del dit Senyor Rey se spera. E com la sua Altesa los ha scrit e per son embaxador trames a dir es presta de continent trametre aquell e fer lo jurar com es acostumat per tots sos regnes e terres en primogenit de que los catalans jatsia alre no sperassen de la Majestat del dit Senyor Rey han presa molta contentacio e alegria com sia ver lo que loablement fet han ab integritat de lur fidelitat fos a respecte que los fills del dit Senyor Rey e altra posteritat

lur fos en sa prerogativa de grau en la successio conservada e perpetuada e tota hora que lo cas ho requeris ço que a Deu no placia farien lo semblant per lo dit Illustre don Ferrando e altra posteritat de lur Rey e Senyor qual han fet per lo dit don Karlos de eterna memoria.

Totes les coses dessus dites explicaran los dits embaxadors a la Sanctedat de nostre sanct Pare e de part del dit Principat referiran ab humil besament de peus gracies infinides de les coses dessus dites per sos nuncios als dits diputats e conçell manifestades. Supplicants humilment e devota la sua excellentissima Sanctedat li placia haver en special recomendacio e memoria aquest fidelissimo e christianissimo Principat e los poblats en aquell los quals ab tota integritat obediencia vertader zel e fervent devocio sempre son e seran promptes als seus servey e manaments com a vicari de nostre Senyor Deu Jhesuchrist e pare en la terra per lo qual e conservacio del seu benaventurat regiment incessantment en aquest Principat se fan specials pregaries a nostre Senyor Deu.

Mes avant los dits embaxadors donaran les letres que sen porten al collegi dels reverendissimos mossenyors cardenals e als singulars dells als quals son dirigides en virtut de les quals per part del dit Principat explicaran aquelles de les coses dessus dites que als dits embaxadors seran be vistes specialment parlaran ab los reverendissimos senyors cardenals vicecanceller de nostre sanct Pare administrador de Valencie et Centum quatuor coronatorum. Als quals de

part del dit Principat regraciaran les coses per lurs reverendissimes paternitats dites e fetes en favor e laor dels catalans en la prossequcio de la liberacio del dit Senyor Primogenit don Karlos de inmortal memoria significants los que lo dit Principat los resta obligat de la lur bona voluntat e amor que a aquell han mostrada e mostra continuament. E que en son cas conexerien lo dit Principat ne serie be recordant.

E de totes les respostes axi de nostre sanct Pare com dels dits senyors cardenals e de altres particularitats los dits embaxadors ab lurs letres avisaran los dits diputats e conçell per los correus qui continuament venen de part de ça donant los aquell avantatge que beu vist los sera. Scrita en Barchinona a set de octubre del any Mil CCCC sexanta hu.

8 DE OCTUBRE.

No se celebró consejo general, pero reunidos los señores Diputados con las nueve personas designadas para ocuparse de estos asuntos, y con los abogados de la casa, conferenciaron entre sí sobre el contenido de las cartas que habian recibido del Señor Rey y de los Embajadores, sin que se tomara, aquel dia, acuerdo alguno.

Dióse cuenta de otras cartas que tambien se recibieron, y que siguen á continuacion.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats del General de Cathalunya e conçell lo Principat de Cathalunya representants residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Vostra letra havem rebuda de tres del present ab la interclusa de una letra de la Majestat del Senyor Rey de XXVI del passat per les quals havem vist la dita Majestat ha pensat decorar lo Illustrissim don Ferrando Primogenit duch de Montblanch fill seu de titol del Principat de Gerona les quals coses sabudes havem delliberat sobre aço tenir consell e feta deliberacio sobre lo dit fet farem presta resposta a vostres reverencia nobles e magnifichs prudencies de les quals sia proteccio la Trinitat Sancta. Scrita en Gerona a V doctubre del any M.CCCCLXI.— A totes vostres ordinacions los jurats de Gerona.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e molt honorables mossenyors los diputats e conçell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e molt honorables mossenyors. Dies ha som assats certs de algunes letres e creençes que lo honorable mestre Marti Pere ha procurades dades e explicades tant al Illustrissimo Primogenit de gloriosa e sanctissima memoria com en aqueix magnifich consistori alguncs per

part de tots los jurats e altres per part de alguns daquells fetes occultament e sens intervencio del notari dels fets e negocis daquesta ciutat en poder del qual notari ha covengut aparer que alguna creença fou explicada per lo dit mestre Marti sens sabuda e voluntat dells jurats don conech als jurats per lur descarrech de aquells de qui era interes scriure del contrari de aquella explicacio. Ara novament havem rebut translat de una letra occultament ab la pratica dita feta per part de tres jorats nominats a XVII del mes passat e dirigida a vostres grans providencies ab narracio de molts fets impertinents e ab creença al dit mestre Marti Pere. E lo dia de la data de la dita letra lo notari de la ciutat troba en casa del dit mestre Marti Pere hun seu scrivent qui metia en bell aquella o altra letra de tres jurats e feu lo cessar de scriure com tals pratiques nos poden fer ab lo notari ne ab scrivent seu. E perque som certs vostres grans providencies hauran molt be compres lo contengut urdinacio auctoritat e la fi que dita letra pot profitar no haguerem curat satisfer en aquella sino per lo interes de aqueix consistori e de aquesta universitat perque en sdevenidor no puga esser fet contrari ne decepcio a huns ne altres en special en tal occorrencia de fets qui son de la pus alta specia. E no podem pensar don procehcix tant animo e oblivio de la propria honor que tres jurats sols gosen afermar algu esser sindich de universitat e altres assercions de que lo contrari se mostra ab cartes e actes autentichs e molt forçats sino per lo interes predit de perill sdevenidor intram

en merits de aquests fets per la honor de aquesta ciutat e dells ciutadans als quals moltes vegades los miradors fan participants e la culpa de pochs es comptada a tots sens causa per general parlar e lexant moltes superfluitats de dita letra qui per la sola assercio son vistes satisfahents erronees deduir a tanta reverencia e providencia solament a dar raho hi en aquesta ciutat ha sindich algu per lo present ne qui e lo que direm protestam no sia dada fe sino tant com per cartes e actes se mostrara. Certifiquam a vostres grans providencies que aquella declaracio feta per nosaltres per gran comissio de aquesta universitat sobre lo sindicat de mossen Sampso e de sos consindichs per la cort e per altres fets e sobre la tramesa de mestre Marti Pere sta ab carta publica e lo notari testifica en aquella la dita potestat la qual ab altra carta sta en fet es pot veure sens defecte algu e tal com poder de universitat es acostumat es pot dar en semblants e altres fets e si en aquella declaracio es vista per persones qui no sien obstinats per propia passio no foragita los jurats qui en comissio de fets particulars no hauria contrari ne conten revocacio de sindicat algu ne ha forma de sentencia ne de acte juridich qui fou en digmenge o dilluns no fa a proposit e es molt impertinent allegar en fets de universitat solament ha sguard a la resposta de Jhesuchrist *non veni solvere legem sed adimplere.* Ab cartes e actes appar que mossen Sampso e sos consindichs no foren alets per la cort sol ans expressament foren alets e tramesos per altres fets particulars e per tots altres qui occor-

regueren a coneguda dells jurats e de certes persones en aquells adjuncts per la universitat. E lo qui es allegat que privilegi dispon tot missatger ha a prosseguir los fets de aquella misatgeria dien veritat e expressament es contra lur opinio no es dubte que mossen Sampso fou elet en la embaxada dels quinze e com a sindich de aquesta ciutat e per aquella matexa causa per la qual mestre Marti fou trames apres molt temps e aquella eleccio de mossen Sampso e la prosecucio del negoci fou aprovat per los jurats e adjuncts havent ampla potestat de la universitat per aquell sindicat e per tots altres fets occorrents segons es dit e per aquells jurats e adjuncts fou enadit e dat carrech a mossen Sampso que per part de aquesta ciutat en singular prosseguir aquella matexa causa de la embaxada de diputats en supplicar per deliurar lo Senyor Primogenit e per defensio de libertats e appar per letres continuades per lo notari apres los diputats convocaren e perque mossen Sampso era a Çaragoça e laltre siudich havia esser a Leyda a la prorrogacio de la cort e lo terç sindich es volgut anar covench traure de bosses e fou trames mestre Marti Pere ab soles instrucciones molt limitades jurades ab homenatge. Douchs segons lur raho vengut mossen Sampso en aquexa ciutat pus per los jurats e adjuncts havent potestat de la universitat havia prevengut a mestre Marti Pere en la prosequcio e causa del negoci per lo qual lo dit mestre Marti Pere era stat trames la potestat e tramesa de mestre Marti era nulla e finida pero a nos es stat vist pus just declarar que tots hi han po-

gut entrevenir attes que la eleccio e tramesa de mestre Marti Pere fou forçada o per empatxament e absencia dells sindichs de la cort servada empero la forma de lurs instruccions e poders. Perque mossenyors per los jurats e adjuncts de aquell sindicat de la cort se mostra que mossen Sampso ha haut poder de aquesta universitat de entrevenir en la prossequcio del negoci de la diputacio e molt abans que mestre Marti Pere e apres es stat declarat e confirmat ab dita nostra declaracio. En lo que scriuen que novament es feta eleccio de mossen Sampso per vots contra forma de privilegi tal eleccio no sabem mes creem que equivoquen e dien eleccio del poder que fou dat a mossen Sampso per fer lo jurament al Senyor Primogenit. Per que vostres grans providencies millor comprenen lur intencio en tot lo que han scrit trametem translat ab la present de la declaracio feta per lo Senyor Primogenit e per son sacre conçell oyt mestre Marti Pere sobre aquella altercacio e no sabem que es la causa que tres jurats e mestre Marti Pere sols en opinio no sia fora de tota pertinacia. Per declaracio de tant virtuos Senyor e conçell havem a dir que en ells ha loch lo dit del psalmista *Obscurentur occuli eorum* etc. Certificats a vostres grans providencies que en la prossequcio de tot lo negoci los ciutadants de aquesta ciutat poder esser comendats de molta virtut e de bona intencio e per aquell bon zel de servar unio e concordia daven en parer concordament que lo poder de fer aquell jurament fos dat a mossen Sampso e a mestre Marti Pere oblidant que lo modo com mestre

Marti Pere ses haut en la prosequcio dels fets meritaven lo contrari. E lo dit mestre Marti per quin sguard se vulla en presencia de tot lo concell feu rahons que lo poder no podia esser dat a ell ne a altra ans se havia elegir de bosses e no fora vist que poder fos dat en aquell qui pretenia que nos podia fer. E nos pot cogitar que a mestre Marti Pere tenir tanta profidia e oblidar tanta amor e comport qui es fet a sa honor per aquesta universitat tota vegada que son recordants de les sues instruccions e dels seus procehiments no havem dit sino et *peccatum meum contra me* etc. que vol forçar que digam lo que volem cobrir e tollerar. Concluint que vostres providencies poden veure ab cartes e actes que en aquesta ciutat no ha ne resta poder ne sindicat algu sino per aquell acte sol e limitat de entrevenir mossen Sampso e sos substituits en aquell conçell e de necessitat fou confesat e atorgat per aquells tres jurats qui han scrit e per tots en presencia de mossen A. G. de Montanyans e de micer Soler e de molts ciutadans lo dijous mati com sabem la mort del Illustre Primogenit e los dits tres jurats negaren que no havien scrit a vostres providencies ne havien per sindich mestre Marti Pere ne altra haviem a molta gracia que vostres reverencies e grans providencies donen scilenci e repos a aquestes congoxes qui no poden fer altre fruyt sino enujar a tots tant com a nosaltres se sguarda e segons per aquesta ciutat molt justament e ab bona intencio es fet e provehit. Certificants a vostres grans providencies que tot lo qui per nos es fet ne provehit en virtut del predit

gran poder e fet e tractat appellats tots los jurats e adjuncts e encara tots altres ciutadans que han poder e continuat per lo notari en lo libre segons fer se deu de fets de ciutat e no ocultament com sia scrit qui *male agit odit lucem* etc. Nostre Senyor Deu vos conserve eus faça tractar e consellar fets e obres qui sien a laor sua servey del Senyor Rey benefici e repos de tot lo Principat. Scrita en Gerona a cinch del mes de octubre del any Mil CCCCLXI. — A tota vostra ordinacio promptes los jurats e adjuncts major part de aquelles XV persones havent poder de la universitat de Gerona.

El mismo dia fué entregado á los Embajadores el salvoconducto que sigue á continuacion.

Reverendissimis illustrissimis egregiis magnificis et spectabilibus viris dominis episcopis abbatibus prioribus et aliis ecclesiasticis personis ducibus marchionibus comitibus vicecomitibus nobilibus baronibus militibus gubernatoribus potestatibus capitaneis conestabulis gentium armorum et peditum rectoribus quorumcumqne universitatum et castrorum casellanis aliisque universis et singulis personis cujusvis status condicionis et preheminentie existant ad quam seu quos presentes pervenerint diputati Generalis Catalonie Principatus et concilium ipsum Principatum

representantes in civitate Barchinone residentes salutem et prosperos ad vota successus. Nec non universis et singulis custodibus portuum et passuum rerum prohibitarum tam in dicto Principatu quam extra ubilibet constitutis cum honore salutem.

Accedunt missi Embaxiatores nostri ad sanctissimum dominum nostrum Papam et ejus romanam curiam viri nobiles spectabiles ac sacre regionis hospitalis sancti Joannis Jherosolimitani milites strenui frater Jacobus de la Gialtruu prior Catalonie et frater Joannes de Cardona preceptor del Mas Deu et aliarum preceptoriarum hospitalis predicti pro negociis hunc Principatum ejusque honorem maxime concernentibus quorum gressus et regressus ad prime cupimus salvos esse et securos et comissa eis negocia salubriter et sine impedimento pagi vestras ob eam rem reverendissimorum illustrorum magnificorum egregiorum spectabilium virorum paternitates serenitates magnificentias aliorumque amicicias ex intimis deprecamur ut nostri hujusqne Principatus quem nos ut predicitur representamus intuitu amore complacentia et favore prenominatos nostros Embaxiatores cum eorum equitum et pedituum comittiva eorumque bonis rebus vestibus tam in auro quam in argento et alia quavis specie consistant tam conjunctim quam divisim per civitates castra villas et loca passus et portus vobis aut cujusvis vestrum submissa salve libere pariter et secure ingredi transire et in eis esse et morari ac abinde exire recedere et abire ac redire permittatis nullam vim injuriam ofensam verbis aut facto eis aut

alium eorum in personis vel bonis aut eorum familie et societati inferendo seu inferri a quoque minime permittendo quinymo siquid premissorum eis vel alicui eorum seu familie aut societati eorum per quempiam illatum fuerit quam nollemus id placeat confestim facere emendari et reparari providendo eis si opus fuerit de securo et salvo transitu et conductu. Nos quippe id totum ad complacenciam nostris mentibus scribemus singularem paratos vice reciproca suo casu similia agere prompto animo et complere. In quorum testimonium presentes eis litteras nostro sigillo comuni Diputacionis sigillatas in pendenti duximus concedendas. Dattum Barchinone die VIII octobris anno a nativitate Domini Millessimo CCCC sexagesimo primo. — M. de Monsuar dega de Leyda.

9 DE OCTUBRE.

No se celebró sesion formal, pero se reunieron los señores Diputados con algunas personas que habian llamado, para tratar de los diversos asuntos de que se habian ocupado en las últimas sesiones.

10 DE OCTUBRE.

Sigue la reunion como en el dia anterior, y con el mismo objeto.

Los señores Diputados recibieron en este dia la siguiente carta.

Als molt reverend s magnifichs senyors los diputats del Principat de Cathalunya.

Molt reverend e magnifichs senyors. Per Albert de Claramunt he rebuda vostra letra e per aquella me significau trobareu per mi ni valedors meus novitat alguna no sia feta com per vosaltres sia scrit als embaxadors vostres suppliquen lo Senyor Rey do orde de repos en aquestes fahenes e comsevol per les coses fetes indegudament per mos enemichs lo repos a present expedient nom sia desijos de complaure a aqueix Principat per lo qual la persona e casa mia he mesa en perill sere molt content per ma part no cometre nenguna novitat. Es veritat que lo Senyor Rey a instancia del regne trames aci dos embaxadors per metre algun repos en aquesta fahena axi com jaus es stat recitat e no se ha pogut obtenir pus repos de dotze jorns los quals passen dimecres primer vinent. Se que per la part de mossen Rebolledo se fe preparatori per danyarme. Si lo temps sera spirat yo sperare per contemplacio de vosaltreš. Ells començen novitats. Haureus a molta gracia yo sia consellat e avisat per vosaltres ells moventme del que voldreu faça car com dit he yo no entench a passar la ordinacio de vosaltres. E encara vos haure a gracia no vullau oblidar ajudarme com sia cert que lo preparatori que ells fan sia aquell que per Ferrando de Bolea vos es stat e x.

plicat. E per la present no mes sino que sere prest al que de mi ordenar voldreu. Destadella a dos de octubre. — A la ordinacio de vosaltres Felip de Castro.

11 DE OCTUBRE.

Leidas, en presencia de los señores Diputados y Consejo, las siguientes cartas, que se habian mandado redactar para el Señor Rey y Embajadores, fueron aprobadas por la mayor parte de los asistentes, y se dió órden para que fuesen expedidas desde luego.

Molt alt e molt Excellent Senyor.

Per mossen Francesch Burgues conseller e camarlench rebem pochs dies ha una letra de vostra Majestat data en Calatayu a XXVI del passat mes per la qual e per la creença per ell explicada havem compres la Excellencia vostra encarregava e manava a nosaltres feçem per lo Illustrissimo don Karlos primogenit de loable recordacio les solemnitat e exequies que per altres fills primogenits de la casa Darago son acostumades e que trametessem a dir a vostra Altesa lo parer nostre sobre la voluntat que te de decorar e insignir lo Illustre don Ferrando primogenit de algun singular titol ultra lo de la primogenitura e altres que te assenyaladament del Principat de Gerona o de al-

tre condescent a la sua persona. A la primera part Senyor molt alt jatsia lo sufragi de la anima del dit Illustrissimo don Karlos e solemnitat de exequies sien a carrech dels seus marmessors entre los quals son los consellers de aquesta ciutat los quals ab molta honor e pertinencia a tot han donat bon compliment empero en totes coses som stats presents retent hi nostre deute ab molta solicitud e cura. En laltra part de vostra Majestat voler extollir e decorar lo dit Illustre don Ferrando primogenit de titol de princep de Gerona e o altre segons per los Illustrissimos Reys predecessors de vostra Altesa es acostumat havem gran dissimo plaer contentacio e alegria de totes coses que sien a respecte de insignir e magnificar lo dit Illustre Primogenit lo qual desijam no solament de nom mes de fet esser en lo temporal lo major Senyor del mon apres los lonchs e benaventurats de vostra Excellencia regraciants a vostra gran Excellencia la gran virtut e humanitat demostrades en voler sobre aço nostre parer lo qual Senyor molt alt decontinent haguerem notificat a vostra Majestat mes per ferho degudament e sens interes de la ciutat de Gerona ha convengut scriure als jurats de aquella los quals fins aci resposta nons han feta. Cobrada que sia tant prest vostra Excellencia de tot sera certificada. En apres Serenissimo Senyor de vostra Altesa havem rebuda altra letra data en la dita ciutat lo primer de aquest dins la qual era copia de la letra per vostra Majestat tramesa als oficials criats e servidors del dit Illustre don Karlos primogenit als quals ha significada e mostrada la

clemencia humanitat e mansuetud que sempre en vostra Excellencia habiten assegurant o reposant aquells de tots recel e sospita que tenguessen. Ha paregut Senyor molt alt a nosaltres vostra serenissima Senyoria haver fet lo degut e pertinent al seu reyal nom e aço que sempre ha acostumat. E certament los dits oficials criats e servidors mostren haverne molta contentacio e succebir los a molta gracia. Es ver Illustrisimo Senyor que alguns dells nos han significat la dita letra seria vista esser limitada en quant ab aquella vostra Majestat diu voler los tractar ab tota humanitat clemencia e benignitat juxta forma de la capitulacio hagudes per oblidades totes les cosses passades etc. en la qual part a ells fora stada mes contentacio vostra Altesa hagues usat de mes amples paraules per total repos de lurs animos jatsia creguen les voluntat e intencio virtuoses de vostra Excellencia sien inclinades e edificades a tot repos e suretat lur sens limitacio alguna. Les dites coses Senyor de molta virtut e clemencia notificam a vostra Senyoria supplicants humilment e devota aquella sia de merce sua vulla prosseguir de gracies e clemencies als dessus dits e manarlos restituir los heretatges e coses que possehien en Navarra e en altres parts del vostre reyal domini. Cosa sera Senyor molt alt que ha gran pertinencia a tant Senyor e a la clementissima e humanissima virtut altesa vostra la qual nostre Senyor Deu conserve ab tota felicitat votivament segons desija. Scrita en Barchinona a XI de octubre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Majestat. — Humils vassalls e subdits qui

en gracia e merce de aquella humilment se recomanen. — Los diputats del General e conçell representants lo Principat de Cathalunya.—Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Senyor Rey.

Als reverend egregis nobles magnifichs e honorables senyors los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Molt reverend egregis nobles magnifichs e honorabes senyors. Oblidar nous poriem comendar vostres R. P. N. e magnificencies de les bones diligencia solicitud e cura adhibides en exeguir e investigar les coses de que derrerament scrit vos haviem ab dues nostres letres axi en supplicar la Majestat del Serenissimo Senyor Rey e de la Illustrissima Senyora Reyna de les coses alli scrites com en avisamos del stament de aquelles ab vostra letra del primer de aquest mes a la qual responents vos significam nosaltres e tot aquest Principat haver a molta gracia al Senyor Rey com axi benignament e humana mostra voler deduir a exequcio la tramesa del Illustrissim Primogenit don Ferrando e la provisio de oficials juxta forma de la capitulacio. Veritat es que lo impediment assert de esser primerament jurat en la cort Darago per Primogenit e successor segons mostra la scriptura per la Excellencia del dit Senyor a vosaltres liurada de la qual nos haveu tramesa copia no es vist tant urgent que major necessitat no sia a aquest Principat haver la presencia del dit Senyor Primogenit e lochtinent

tant per supplir al apetit de la gran amor e devocio que en ell havem e ha tot aquest Principat quant per la administracio de la justicia e bon stament de aquell als quals per altra via no es vist poderse provehir com fa en esser jurat en la dita cort Darago on attesa la edat del Illustre Primogenit e pratiques ja en lo passat observades e com per furs del dit regne la presentia del dit Illustre Primogenit en lo dit acte fos necessaria temps ha bastat esserse mes en obra e si tet no es a la hora de ara dins poch temps se poria fer pot esser jurat e jurar en absencia per deguts e legitims mijans. E per ço continents nostres voluntat e intencio humilment supplicareu la Altesa del dit Senyor Rey per sa merçe vulla prestament a efecte deduir la tramesa del dit Illustre Primogenit. E regraciareu de part del dit Principat a la sua Excellencia que dit nos ha esser sa voluntat de la ordinacio e disposicio del conçell del dit Illustre Primogenit e officials e ministres etc. ordenarne a consell nostre ab entreveniment de aquesta ciutat com sia cosa que succeheix a molta contentacio e repós de aquest Principat. Quantes empero al que es dit ab entreveniment dels altres seus regnes vosaltres mossenyors sabeu que en los fets de Cathalunya altres que catalans no han participi en consellar juxta forma de la dita capitulacio a la qual esser prejudicat no tolleraríem. Venints al fet de la vengudu de la Serenissima Senyora Reyna havem gran plaer del sentiment que dieu la Altesa del dit Senyor Rey vos ha donat ço es que vista la disposicio del temps o les coses que concorren la

Majestat sua se ordenaria al temps e faria ço que la disposicio de aquell importaria e li consellaria car creem la sua Excellencia com a prudentissima e de molta virtut e humanitat complida compendra nostres suplicacions procehir de vertader zel amor e devocio que per nostra ingerrima fidelitat havem al servey seu e de la dita Serenissima Senyora Reyna e Illustre Primogenit e de lur posteritat e al repos e benavenir de aquest Principat per quant com scrit vos havem en lo vulgo es edificada e per continua demostracio dels miracles qui nunca cessen radicada opinio que la mort del Illustre don Karlos de sancta recordacio fill primogenit del dit Senyor Rey no naturalment ses seguida per la qual raho se dien moltes paraules. Continuareu adonchs circa aquesta materia mossenyors molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables les suplicacions acostumades ab molta humilitat narrades les causes dessus dites les quals nos impelleixen per nostre descarrech les dites suplicacions fer e ab no poca displicencia nostra se dien e de totes persuasions a aço conferents que a les vostres reverencies e magnificencies seran ben vistes usareu perque en tota manera aquelles sien exaudides. Certificants vos mossenyors nostra ferma creença esser que les dites e altres vulgars oppinions e pensaments intrinsechs e extrinsechs pendran perfeta curacio venint al present lo dit Illustre Primogenit sens la dita Senyora Reyna lo qual com dit havem ab molta devocio e amor es sperat. La venguda e bon consell e regiment del qual havem confiança en nostre Senyor Deu sera a tanta con-

tentacio alegria e repos de tots los poblats en aquest Principat que en breu totes les coses passades se deliran de memoria e la successio del temps mostrara a la Altesa del dit Senyor Rey e a la Serenissima Senyora Reyna lo que sera laor de nostre Senyor Deu servici de lur Majestat repos e bon stament del dit Principat. Ne pens algu nosaltres no haver plena conexença del gran amor que la dita Senyora Reyna ha al dit Illustre Primogenit fill seu e del desig que te en tenirlo continuament davant la sua presencia com sia natural inclinacio e obligacio majorment per quant lo dit Illustre Primogenit apres los benaventurats dies del Senyor Rey se spera Senyor de tants regnes e terres a molta gloria e honor de la dita Senyora Reyna la qual encara que algun temps li sia absent pot e deu pensar stara entre sos fidelissimos vassalls qui aquell apres del dit Senyor Rey e del dit Illustrissimo don Karlos de eterna memoria amar han mostrat testificantho la capitulacio e les obres subseguides apres mort del dit Illustrissimo don Karlos e amaran e reveriran continuament ab tota integritat segons deuen e han sempre acostumat confiants adonchs de la gran virtut e providencia del dit Senyor Rey e de la dita Senyora Reyna som constituits en ferma sperança les predites suplicacions de aquest Principat per mija vostre produhiran efectual fruyt don se seguira vosaltres mossenyors vindren ab lo dit Senyor Primogenit lo que subiranament es desijat. Si empero lo contrari de les coses predites per vosaltres era sentit e o la venguda del dit Senyor Primogenit se diferia avisannosne

ab correu cuitat perque sobre lo vostre aturar o venir puixau haver deliberada resposta. E sia molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors la Sancta Trinitat continua proteccio vostra. Scrita en Barchinona a onze de octubre del any Mil CCCCLXI. — Los diputats del General de Cathalunya e conçell aquest Principat representants a vostra honor apparellats.

En este dia se recibieron las cartas que siguen.

Als molt reverends honorables e molt savis senyors los diputats de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverend honorables e molt savis senyors. Ara no ha molts dies passats vos scrivim per hun correu ab nostra letra avisant vos com a IIII del present mes any present e dejus scrit haviem rebuda una letra del Senyor Rey ab una ceda interclusa en aquella creent que per semblant vosaltres havieu rebuda tal letra per que la raho ho volia. E segons una letra per vosaltres a nosaltres tramesa la data de la qual vostra letra fonc en Barchinona a VII del mes e any dejus scrits havem vist no esser possible a vosaltres donarnos consell a la resposta en aquella fahedora com no sapiau lo contengut en aquella. E per quant nosaltres e aquesta universitat affectam esser hun animo hun cors ab vosaltres e ab la ciutat de Barchinona e generalment ab tot lo Principat de Cathalunya eu servir sem-

pre la capitulacio e esser conformes ab vosaltres a la resposta a la dita letra del Senyor Rey de la qual vos trametem trellat interclus en la present vos pregam volernos trametre trellat de la resposta que feta haurets a la dita letra a fi que nosaltres per semblant puixam segons vostra resposta respondre e esser conformes a la dita resposta. E sera cosa molt reverend e honorables senyors que fareu lo degut encara nosaltres vos ho regraciarem molt e sia la Divinitat guarda vostra. De Cervera a X de octubre any Mil CCCCLXI. — Molt reverend e honorables senyors los paers de la vila de Cervera a vostra honor apparellats.

12 DE OCTUBRE.

No hubo sesion, por tener que ocuparse de otros negocios.

13 DE OCTUBRE.

No hubo sesion, por igual motivo que el dia anterior.

14 DE OCTUBRE.

No hubo sesion.

15 DE OCTUBRE.

No hubo sesion.
El mismo dia se recibieron las siguientes cartas.

Als molt reverend egregis nobles magnifichs e molt savis senyors los diputats e conçell del Principat de Catalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e molt savis senyors. Vostra letra havem rebuda de XXIII del present scrivint nos de la mort del Illustrissimo Senyor don Karlos primogenit e de les coses per causa de aquella per vosaltres provehides incitant nos siam vigils e attents en lo benavenir e repos del dit Principat lo qual precipuament sta en esser servada la capitulacio la qual ja ha provehit en lo dit cas de la qual nova nous poriem scriure la tristicia e dolor que ha haguda aquesta ciutat e tot lo poble de aquella. De tot sia loat nostre Senyor Deu certificants vos que attentament e ab summa vigilancia nosaltres e aquesta ciutat entendrem tots temps en tot lo que sera benavenir e repos del dit Principat en observar les coses concordades e contengudes en la dita capitulacio e lo que es stat ja provehit en aquella en aquest cas. E creeu esser stat per vosaltres ben provehit en scriure als embaxadors suppliquen la Majestat del Senyor

Rey vulla trametra en aquest Principat lo Illustre Primogenit don Ferrando juxta forma de la dita capitulacio en totes coses nos trobareu conformes en lo que sera tranquillitat e repos del dit Principat. Certificants vos mes com aquesta ciutat per la dita causa fa tancar de nits los portals supplicam vos nos vullau rescriure si haureu per ben fet que axi ho dejam continuar e de totes altres coses que sobre los dits fets vos occorreran. Mes havem entes que en lo fet de les lanes es stada feta deliberacio e conclusio per lo conçell segons lo parer e pensament dels nou als quals es stat remes la dita conclusio e deliberacio es molt damnosa a aquesta ciutat e es total destruccio de aquella axi com vos es stat dit per En Joan Feriça sindich nostre. Supplicam vos no vullau fer tant de dan a aquella la qual se spera venir en molta destruccio si tals coses com son deliberades se practicassen les quals aquesta ciutat no poria en alguna manera comportar ne en aquelles may consentira e vullau haver aquella en special memoria e recomendacio axi com aquesta ciutat en totes coses vol esser una cosa ab lo dit Principat. E sia molt reverend egregis nobles magnifichs e molt savis senyors la Sancta Trinitat en vostra continua proteccio e guarda. Scrita en Tortosa a XXVIII de setembre del any Mil CCCCLXI. — A tota ordinacio de vostres grans reverencies molt prests los procuradors de Tortosa.

Als molt reverends egregis nobles honorables mos-

senyors e de gran providencia los diputats del General de Cathalunya e conçell lo dit Principat representants en la ciutat de Barchinona residents.

Molt reverends egregis nobles honorables mossenyors e de grau providencia. Vostra letra de tres del present havem rebuda ab la interclusa de una letra de la Majestat del Senyor Rey de XXVI del prop passat per les quals havem vist la dita Majestat insignir lo Illustre don Ferrando primogenit duch de Montblanch fill seu de titol del Principat de Gerona. Les quals coses sabudes vos havem rescrit que tendriem consell sobre aço e feta deliberacio farem resposta a vostres reverencies e grans providencies. E de fet apres servat lo dit ordé trobam que segons les libertats e privilegis daquesta ciutat per constitucions de Catalunya confirmades e jurades servar per la prefata Majestat la dita intitulacio seria en enervacio e grandissima lesio daquelles. Creents que sabut per la dita Majestat esser contra les dites libertats e privilegis sa clemencia no permetra esser res fet en contrari daquelles. Nostre Senyor Deu mantinga vostres reverencies e grans providencies. Scrita en Gerona a VII de octubre del any Mil CCCCLXI. — A totes vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e molt honorables mossenyors los diputats e conçell representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends etc. Per quant veem lo temps mes

opportu a la necsssitat qui mes nos costreny ara que en lo passat a nos cove notificar e en lo vostre consistori deduir los grans prejudicis qui en aquesta ciutat ballia e vagueria de aquella de algun temps en ça se fan e attempten esser fets per lo loctinent de batle general qui jatsia per dret e leys de la terra lo us e exercici de son ofici sia limitat e termenat quin e qual deu esser e per mija dels ordinaris e qui hajen tenir taula deja esser exeguit aço no obstant contra constitucions de Cathalunya e privilegis specials e generals usa indistinctament de tota jurisdiccio de criminal en fora e quins e quants prejudicis e sobres son per aço fets a la gent indefesa. Stimenho vostres grans providencies e quins fets deuen esser los lurs fora ciutat on nos ha defensio que aci dins ciutat ha presumit novament e un manament general als mercaders de aquesta ciutat ab penes desmoderades compellint los dins spay de III e de II hores exhibirli lurs libres sots color de frau de les leudes reals e de dia en dia stan les sues fimbries e soccupa de les libertats publiques en tantes maneres que apenes se poria dir. E jatsia aquestes coses no encara en tant multiplicades ja sien stades ab clamor deduhides per aquesta ciutat a la Majestat real e en la cort general pus novament celebrada en Barchinona empero per ruptura de la dita cort fins açi no sen ha obtengut lo remedi degut lo qual per vostres magnificencies a les quals es dat desuper speram ara obtenir supplicant vostres grans providencies vullen provehir e veure quin e qual deu esser lo exercici de aquell dit ofici

de batle general e que serve los limits deguts. E entretant provehir de sobressehiment en los actes tant prejudicials los quals mostranse no poden sino molt moure al publich per allegacio de us majorment en fets reals les quals coses vos reputarem a molta gracia scrivintnos en lendemig de tots los beneplacits vostres. E de ço scriviu als consellers de aquexa ciutat. Scrita en Gerona a VII de octubre any sexanta hu. — A vostra ordinacio promptes los jurats de la ciutat de Gerona.

Als magnifichs e molt honorables senyors e de gran providencia los diputats del General de Cathalunya.

Molt magnifichs e honorables senyors. Huy dematí a les huyt hores havem rebuda vostra letra de hir passat ab la qual pregau a nosaltres queus respongam sobrel fet de la intitulacio quel Senyor Rey vol fer del Principat daquesta ciutat al Illustre don Ferrando fill primogenit seu. E com sobrel dit fet vos hajam feta resposta la qual ab certa replica es stada tramesa als honorables mossen Bernat de Casaldaquila e mestre Bernat Dezlor e remesa la plica En Francesch Vidal stam admirats que les dites letres no sien stades dades. La intencio de les quals ab la present diem que havem trobat que segons les libertats e privilegis daquesta ciutat per constitucions de Cathalunya confirmades e jurades servar per la Majestat del Senyor Rey la dita intitulacio seria en enervacio e grandissima lesio daquelles. E creents que sabut per la dita

Majestat esser contra les dites libertats e privilegis sa clemencia no permetra esser res fet en contrari daquelles. En laltre cap del jurament de la capitulacio al present non havem feta deliberacio car lacte sa fer per mija del conçell general que lo pus prest que pora tindrem en ferm deliberacio. La Sancta Trinitat sia proteccio vostra. — Scrita en Gerona a XIII de octubre del any Mil CCCCLXI. —A vostra ordinacio prests los jurats de Gerona.

16 DE OCTUBRE.

No hubo sesion, pero se recibió en este dia la siguiente carta de los concelleres de Vich.

Als molt magnifichs e insignes senyors los diputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barchinona e conçell lo dit Principat representants.

Molt magnifichs e insignes senyors. Sobre e per raho de alguns afers grantment concernents interes e benavenir de la cosa publica de aquesta ciutat e terra trametem a les vostres molt grans magnificencies lo venerable En Francesch Dorriols missatger de aquesta ciutat de aquells e de nostra intencio per nosaltres plenament instruit e informat e al qual per aquelles havem comanada creença a les vostres molt grans magnificencies de part nostra per ell explicadora. Per

tant molt magnifichs e insignes senyors sia a vosaltres plasent vullats donar plena fe e creença al dit nostre missatger de la present exhibidor en tot ço e quant de part nostra e les vostres magnificencies per ell vos sera explicat. E conserveus molt magnifichs e insignes senyors la Trinitat Sancta en sa divinal gracia e recomendacio. Scrita en Vich a XIIII de octubre any Mil CCCC sexanta hu. — A tota vostra ordinacio prests quis recomanen en vostra gracia los consellers de Vich.

17 DE OCTUBRE.

No hubo sesion.

18 DE OCTUBRE.

Despues de leidas las cartas del señor Rey y de los Embajadores, ocupáronse de su contenido, conferenciando los Diputados con los individuos del Consejo; pero como fuesen pocos, á causa de ser domingo, no tomaron ningun acuerdo.

Siguen las cartas á que se alude anteriormente.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e con-

çell lur representants lo Principat de Cathalunya.
Lo Rey.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats è feels nostres. En aquests passats dies vos scrivim com totes les diferencies e controversies que eren entre nos e lo Rey de Castella indistinctament e aximateix las que eren entre nos e lo Illustrissimo don Karlos nostre molt car e molt amat fill primogenit de bona memoria per los fets de Navarra eran stades lexadas a total conexença e determinacio de certes notables personas en nostres letres nomenades axi com poreu haver vist per aquelles a les quals nos referim. Veritat es que nos enteniem en lo desempatxament del Illustre Infant don Ferrando nostre molt car e molt amat fill primogenit ara empero vos certificam com los magnifichs e spectables don Joan Pacheco marques de Villena e don Enrique comte Dalvadaliste oncle de la Illustrissima Reyna nostra molt cara e molt amada muller e lo comanador Joan Ferraudez Galindo son venguts tramesos per lo dit Rey de Castella a la vila de Agreda per part dels quals ab molta instancia som stats suplicats quens plagues donar loch que la dita Illustrissima Reyna nostra muller anas a la ciutat de Taraçona per conferir ab ella sobre negocis de molta importancia los quals bonament no podien esser comunicats a altra alguna persona. De aço mateix es stada ella instada e suplicada per los dits marques comte e comanador. De una part nos hauria plagut per lo present no fos sobrevengut aquest impediment alguna dilacio que per aquella causa pren

la partida e anada en aqueix Principat nostre del dit Illustre Infant don Ferrando fill primogenit nostre. Quant consideram empero de la altra part quant es lo benefici que Deu volent se spera seguir de aquestes viles hauda sobre aço digesta de liberacio en nostre conçell no es stat vist esser expedient deure donar desviament a aquelles per no perdre tal saho e disposicio que es dubte altra semblant occorreques de aquesta jornada e tantost sino fos per alguna indisposicio de la sua persona la dita Illustrissima Reyna nostra muller seria partida pero a Deu gracies ja es en bona convalescencia e pora partir daçi a dos o tres jorns axi com dit havem. Aquesta dilacio sera de breu temps dins lo qual continuarem en fer apparellar les coses necessaries e oportunes pera la partida del dit Illustre fill nostre Primogenit havem volgut comunicarvosho per tots bons respectes. Havem ferma confiança quels afers succehiran a gloria de nostre Senyor Deus honor e servey nostres repos e assossech de tots aquests regnes e terres de Spanya segons que de aço pus largament havem conferit ab los embaxadors vostres demanant ne lo parer de aquells per los quals nos tenim per dit de totes les coses dites sereu avisats. Dada en la ciutat de Calatayud a XV dies de octubre del any Mil CCCCLXI. — Rex Johannes.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends etc. Apres que per letra nostra sots data del primer del mes present vos havem narrat lo proces e gesta de totes coses per nosaltres fetes e enantades en quant vos restava saber fins en aquell jorn ses subseguit que dissabte que comptavem tres del dit present mes rebem dos letres vostres sots diverses dates. La primera de XXIIII del proppassat continent dels miracles que per voluntat divina aqui se continuen per mija del cors del Illustrissimo Senyor Primogenit de bona memoria. E en la mateixa som encantats de veure les altres a nosaltres derrerament trameses e de donar compliment en lo temps modo e forma en aquelles contenguts al que per ells significat nos es. Laltra letra es de XXVIIII del mes mateix e en la sua primera part fa semblant mencio dels miracles predits e puix apres conte la nova per vosaltres sentida de la venguda de mossen Rebolledo ab certa gent darmes del regne de Navarra e dirias que per damnejar a don Felip de Castro. Sobre que ordenau esser feta per nosaltres paraula a la Majestat del dit Senyor Rey. E mes encara conte del fet de Luis de la Cavalleria tresorer en la causa toquant lo clero e los creedors de la cambra apostolical. E per quant nosaltres la donchs sentim lo dit Senyor Rey esser occupat en aquella jornada en afers de la cort de aquest regne e mes sentim que en lo fet del dit mossen Rebolledo e del dit don Felip haria paraula de seguretat e noy corria perill algu per tant no fom davant lo dit Senyor Rey en aquella jornada. Lo dia seguent que fonch digmenge a IIII del dessus dit corrent mes a les

XI ores abans de mig jorn robem de vosaltres altra letra sots data de XXX del dit prop passat mes ab la qual som encarregats suplicar de part vostra la real Majestat sobre lo fet de les persones de consell e casa del Senyor Primogenit que aquelles fossen a contentacio de aqueix Principat e de vosaltres en nom de aquell ab entreveniment de aqueixa ciutat per les causes e motius en la dita letra contenguts. E reduhiunos a memoria lo que per nosaltres de la Senyora Reyna per letra de XXVI del dit mes prop passat nos era scrit. Aquest es lo efecte de les dites letres segons en elles a les quals nos referim lo qual dia de digmenge no poguem ensemps esser ab la dita Majestat. Mes lo dilluns apres seguent que comptavem cinch del dit corrent mes anam a la dita Majestat e li explicam e narram la continuacio dels dits miracles juxta tenor de vostres letres e apres la supplicam devotament sobre totes les altres coses en vostres letres contengudes e de aquelles de les quals per vosaltres nos es feta commemoracio applicant a les supplicacions nostres totes les causes e motius en vostre scriure deduits. A les quals coses per la dita Majestat nos fonch respost sots lorde seguent. Primerament dix haver molta consolacio dels miracles predits los quals dix fahien evident demostracio e senyal que lo Illustrissimo Primogenit fill seu era per Deu collocat entre los seus sants en gloria en la qual sperava que sempre intercedira e pregara la Majestat divinal per lo dit Senyor Rey. E presentades per nosaltres dues letres que sobre aço nos havieu remeses al dit Senyor

Rey donadores aquelles legi ab contentacio. Venint en apres al fet de mossen Rebolledo dix que lo dit mossen Rebolledo era e stava per manament de sa Senyoria en lo regne de Navarra sens alguna demostracio que no fahia de venir ne partir ne havia fins la donchs tal licencia. E que on a venir hagues no permetera la sua Altesa ell vingues en tal manera per denunciar lo dit don Felip com sia cert que en aquestes dues parcialitats afronta tot lo regne Darago lo qual si per causa del dit bando se embarbullava no succehiria a honor ne servici del dit Senyor Rey. E per tant dix lo dit Senyor que per mitja de la sua Altesa ab entreveniment de la cort del dit regne era donada paraula de seguretat a cert temps entre lo dit mossen Rebolledo e lo dit don Felip en la qual se treballara intras don Joffre de Castro e durant lo temps daquesta paraula se treballaria per metreho en total repos perque de aço no calia redubtar car la sua Excellencia ho havia molt a cor vist que era cosa molt sguardant lo bon stat del regne e lo seu servici. En lo negoci den Luis de la Cavalleria dix lo dit Senyor Rey que en la sua bona fe de aquell no havia oyt parlar des que aquesta diferencia era moguda sino de huns quinze jorns en ça que lo dit En Cavalleria era de nou vengut en aquesta ciutat e axi nos pot dir que lo dit Senyor Rey lo hagues en res favorit en aquesta part abans dix lo dit Senyor haver en aquests dies oyt que sobre aquesta diferencia la qual recahia entre lo dit En Cavalieria e mossen Franci Dezpla e En Joan Boscha lo dit En Cavalleria se justificava molt dient

ne stiguera a conexença del arquebisbe de Tarragona o de qualsevol persones continuament elegidores. Veritat es que los dessus dits mossen Pla e En Boscha volrien segons se debia que lo dit En Cavalleria anas sobre aço a Barçelona ço que a ell no venia be ne li era factible per causa del bando que sos parents havien ab gents de aqueixa ciutat mes que havia ofert de anar fins a Fraga. E com se vulla fos ara era stat aci lo dit En Boscha ab lo qual lo dit En Cavalleria era romas en tot apuntament sobre lo dit negoci. Venint en apres als altres afers e de major importancia car ab tota veritat haguem sentiment del dit Senyor Rey que li fonch admiracio que aqueix consistori se diverteixqua a fets e negocis privats quals son los den Cavalleria e dels altres sos companyons entre los quals es la diferencia dessus dita. Dixnos lo dit Senyor Rey en lo fet del consell e casa del Senyor Primogenit que ja nos ne havia dita sa inteucio en la qual perseverava ço es que havia voluntat dispondre de les persones del dit consell e casa ab consell vostre en nom del Principat e ab entreveniment de la ciutat de Barçelona e dels altres regnes seus en que la tramesa del dit Senyor Primogenit en aqueix Principat fora molt presta. Per semblant dix que les provisions dels oficis de aqueix Principat eren ja en expedicio e que les veren aqui prestament realment e sens falla. En lo restant de la anada o aturada de la Illustrissima Senyora Reyna dix que sa Altesa no havia encara deliberat e que stava en perpleix de la dita deliberacio per quant havia bona voluntat en condescendre a vostres

suplicacions en ço que bonament pogues fer pero que attesa la edat del Illustrissimo Primogenit no vehia com se pogues menejar que anas sens la dita Serenissima mare sua com facilment li poria succehir alguna indisposicio en sa persona en la qual trobarsi la mare era lo total remey apres la ayuda de Deu e no trobansi era cosa perillosa e de gran inconvenient a la persona del dit Illustrissimo Primogenit a la salut e conservacio del qual se devia molt attendre axi per lo dit Senyor Rey com per tots los subdits e vassalls seus qui poden veure que no hi ha altre sino aquest. Mes encara que on se deliberas de trametrel sol sens la dita Illustrissima mare sua ço que no era cosa factible ne bonament se pot dir no vehia lo dit Senyor Rey a qui bonament pogues esser acomanat per gelosies e passions que de aço insurtiren entre los catalans los quals tots ensemps no podien haver la custodia de aquell e convenia devenir a alguns de que los altres restarien en tanta descontentacio que de aço pervendrien assats diferencies e Inconvenients. Per les quals rahons dix lo dit Senyor Rey que la sua Altesa no havia feta en aquesta part alguna deliberacio e que per conseguent dir no lans poria. Ne altra resposta poguem sobre aço haver de la Majestat sua de la qual partint nos per aquella hora vist que res noy havia nou que afreturas avis per correu deliberam sperar la resposta vostra a la letra que derrament vos havem tramesa e ladonchs de aço e del que apres succehiria avisar e consultar les reverencies nobleses e magnificencies vostres. E axi es stat fet. E

discorrents aquests dies en los quals staın sperants la dita vostra resposta ha succehit que digmenge que comptavem XI del present mes la cort general de aquest regne en aquesta vila congregada apres missa solemne del dit dia ha jurat lo dit Illustrissimo Senyor Infant don Ferrando per primogenit e en sdevenidor Rey e Senyor apres los lonchs e benaventurats dies de la reyal Majestat. En lo qual acte que es stat celeberrim e de molta solemnitat e festivitat fom demanats per la dita Majestat assistir en decoracio de aquell e axi es stat fet donat e assignat a nosaltres loch decent e honorable en lo qual stiguem durant la celebracio del dit acte y ha succehit puix apres que hir que comptavem XIII del present la dita reyal Majestat nos trames demanar e venguts a la sua presencia nos significa com la sua Altesa havia hagudes letres del marques de Villena e altres en poder dels quals eren totes diferencies que son entre la Excellencia sua e lo Illustrissim Rey de Castella ab les quals letres los dessus dits significaven esser venguts a la frontera dels regnes per entendre e levar totes les dites diferencies e aquelles per via de lur facultat e poder metre en total repos. Suplicants los dessus dits plagues al dit Senyor Rey trametre fins a Taraçona la Illustrissima Senyora Reyna ab la qual poguessen sobre aquestes coses conferir e ab entreveniment seu venirne a la desijada fi de tranquilitat e repos. La qual cosa com hagues molt sguard al bon stament e pacificacio de tots los regnes e dominis del dit Senyor Rey e de la cosa publica de aquells dix lo dit Senyor

Rey volernos aquella significar e no res menys sobre aquella demanar e voler lo consell nostre. Per nosaltres apres alguna deliberacio haguda sobre aço fonch a la sua Altesa respost quens eren a molta contentacio plaer e alegria totes coses que succehissen al seu servey e al bo e tranquille stat dels seus dominis e regnes e que regraciavem a sa Altesa com li plahia aço a nosaltres significar e comunicar ab humanitat e benignitat tanta. En aquella part empero del consell demanat per esser nosaltres sots ordinacio vostra diguem no poder satisfer e respondre lo que a nosaltres e a nostre offici incumbia era tots temps suplicar la Excellencia sua per la tramesa del dit Illustrissimo Primogenit e de les altres coses per nosaltres supplicades juxta la ordinacio vostra. Les quals supllcacions iteravem e que si lo que de nou ocorria era causa alguna de diferir les dites supplicacions nostres plagues a la Majestat sua ab tal celeritat a tot provehir e dispondre que lo supplicat per nosaltres no rebes dilacio alguna com lo tal dilatar no succehis al seu servici ne al benefici de aqueix Principat en lo qual la sua Altesa devia molt attendre. Respos nos lo dit Senyor Rey que circa lo dit benefici stava la sua principal cura e que en alre mes no pensava e que lo repos e assossech de aquelles diferencies ab lo Rey de Castella eren lo total benefici de tots sos regnes e dominis en que aqueix Principat havia assats participi e que si entenera ab tanta cuyta per satisfer a tot que una hora de temps no si perdera. Partinchs donchs per aquella hora ab sa bona licencia de sa Majestat

sentim que la dita Illustrissima Senyora Reyna se dispon pera partir dema Deu volent. Es lo cami de aci a Taraçona de dues jornades o per alguna indisposicio sua per lo qual se fa portar en andes pora esser de tres jornades lo seu star lla se stima esser de III o IIII jorns tant solament e apres esser aci prestament tornada. Tot aço vos havem volgut significar a fi que si era causa de diferir o dilatar la anada del dit Illustrissimo Senyor Primogenit nous sia maravella. A nosaltres es vengut en admiracio com tant haveu trigat e trigau de respondre. E si vostres bones deliberacions per alguna causa se son diferides com en lo interim no havem haguda de vosaltres alguna letra per la nostra tal passio e desig volem prevenir e provehir al vostre. Tingaus molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Sancta Trinitat en guarda sua e de nosaltres ordenau lo queus placia. Scrita en Calatayu a XIIII de octubre del any Mil CCCCLX hu. — A tota vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

19 DE OCTUBRE.

Despues de haber conferenciado los señores Diputados y demás individuos del Consejo sobre el contenido de las cartas del Señor Rey y de los Embajadores, acordóse escribir á estos para que regresasen en seguida sin aguardar ulterior consulta, de manera que solo podrian deven-

gar sueldo por ocho dias, á contar desde la fecha de la que les escribian; y mandando redactar desde luego la mencionada carta, que sigue á continuacion, comunicada y leida que fué al Concejo de la ciudad, aprobóse y fué expedida sin tardanza.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables mossenyors.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables mossenyors. Rebuda havem de la Majestat del Senyor Rey una letra de XV e altra vostra de XIIII del present per la textura de les quals inter alia veem la veenguda del Illustre Primogenit es al present diferida per les causes en dites letres mencionades. Vist adonchs vostra aturada aqui no esser necessaria e haguts alguns sentiments que vostres reverencies e magnificencies se enugen per ço deliberadament e consulta ab tenor de aquesta licenciam e per licenciada havem vostra embaxada volents e requirints vos que reebuda la present partiau per venir aci tota consulta cessant notificants vos havem deliberat hajau VIII dies a venir comptadors del dia de la recepcio de aquesta a avant per los quals vos sera comptat salari e no mes avant. No resmenys es deliberat a cascuns de vosaltres sia licit axi ab Excellencia del Senyor Rey com ab la Serenissima Senyora Reyna com ab altres qualsevol persones sens infriccio de jurament parlar en noms vostres propis de tots vostres negocis e de altres qualsevol persones exceptat que no hajen respecte direc-

tament o indirecta a impetracio de oficis o beneficis de aquest Principat. Redubint vos a memoria que si fet no es en tota manera façau per lo notari que aqui teniu certificar la carta de que scrit vos havem com lo Principat ha complit ço que ofert havia de la embaxada de Castella e no ha sta per nosaltres e perque sapiau com havem feta nostra diligencia en voler scriure nostre parer a la Altesa del dit Senyor Rey sobre lo que scrit nos ha de la intitulacio del Illustre Primogenit en princep o duch de Gerona vos trametem copia de la letra que reebuda havem dels jurats de la dita ciutat e de la replica que apres los havem feta a la qual encara no han respost haurem plaer eus pregam en la hora que pendreu licencia del dit Senyor Rey aquesta nostra diligencia a la sua Majestat sia per vosaltres significada e sia la Sancta Trinitat vostra guardia curosa de vostres reverencies e magnificencies. Scrita en Barchinona a XVIIII de octubre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Als molt reverends egregis magnifichs e honorables senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya en virtut de la comissio della elegits.

Molt reverends egregis magnifichs e honorables senyors. La present es per notificar a vostres grans prudencies com lo dilluns pus prop passat vingueren a

Laguarros XV rocins e L homens a peu de mossen Rebolledo e sen portaren del dit loch V homens presos e aleusejat hu e sen han menat VIII besties groses dient exiu exiu vosaltres que sou anats a Leyda a pledegar. Escriuenme per aquells lochs son del tot destruyts de los que resten deslibereu anarsen si per mi noy es proveyt en la defensio sua e per quant crech per vostres reverencies e magnificencies sera provehit degudament lo honor del Principat en prejudici del qual aquestes coses son fetes segons mostran les paraules e les obres car no contrastant la intervencio del Principat e les letres fetes sobre aquesta materia no han cessat fer les coses damunt dites les quals jatsia a huy sien fetes en dan meu altra dia poden esser fetas en dany de altres del dit Principat de Cathalunya e per tant suplich vostres reverencies hi proveescan en tal manera que sia honor e tuysio del Principat e a mi ajuda e defensio car tal confiança tinch en lo dit Principat e enlo mig. Plasiaus seriureme consellant me lo que sera faedor per mi. Aqui es mon frare lo senyor Deselgua qui de ma part vos suplicara eus informara. Plasiaus donarli fe e creença axi com a la mia persona e si de mi vos plaura res ordenar ab molta voluntat lo complire. De Servera a XV de octobre. — Lo qui a vosaltres senyors me recoman prest al queus sera plasent ordenar Jofre de Castro.

20 DE OCTUBRE.

No hubo sesion, por estar ocupados en otros negocios de la Generalidad.

El mismo dia se recibieron dos cartas, que siguen, á saber, una de los Embajadores y otra de los paheres de la ciudad de Lérida.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Açi es En Bertran Crexells mercader de aqueix Principat qui ha cert negoci ab la Majestat del Senyor Rey en lo qual ha demanada e demana la nostra intercessio lo que no ses pogut fer obstant la restriccio que tenim es de complanyer del dit home attesa la fortuna en que ses vist. Si a les reverencies nobleses e magnificencies vostres plaura puxam per son fet intercedir e suplicar estimam sera obra de caritat. La qual solament en aço nos mou e hauren ue de Deu premi e nosaltres vos ho haurem a plaer. Placiaus rescriurens de vostra voluntat ordenant de nosaltres lo queus placia. Scrita en Calathayu a XVII de octubre any Mil CCCCLXI. — A vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats del General del Principat de Cathalunya e consell en virtut de la comissio de la cort elet e assignat residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Lo darrer dia de agost prop passat scrivim a vostres reverencies e magnificencies com haviem revocat del sindicat ab nota lo honorable micer Anthoni Riquer sindich de aquesta ciutat et alias segons en dita letra es mencionat. E com per alguns bons respectes aquesta ciutat hage restituit et reintregat al dit micer Anthoni Riquer en lo primer stat que ere ans de la dita revocacio e privacio per ço dites coses a vostres reverencies noblescs e magnificencies ab la present notificam. E sia molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors la divina Majestat vostra custodia. Dada en Leyda a XIIII de octubre any M. CCCCLXI. — A vostres beneplacits e honor prests los pahers de la ciutat de Leyda.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Apres la expedicio del derrer correu partit lo dia passat a les V hores apres mig jorn per lo qual vos havem axi stesament scrit com hauran

vist les reverencies noblesses e magnificencies vostres. Vuy de mati a punta del dia es aci ates lo vostre e per aquell havem reebudes dues letres a nosaltres dreçades e dues a la Majestat del Senyor Rey una als LXXII representants la cort de aquest regne altra al Justicia del dit regne e altre als jurats de Çaragoça. De les dues letres a nosaltres dirigides la una la qual es sots data de XI del present conte forma a nosaltres donada de continuar les supplicacions a la reyal Majestat sobre la presta expedicio e tramesa del Illustrissimo Senyor Primogenit en aqueix Principat e de regraciar a la dita reyal Majestat lo per aquella dit sobre la ordinacio e disposicio del consell del dit Illustre Senyor Primogenit oficials seus e ministres etc. ço es que procehiria a consell vostre ab entreveniment de aqueixa ciutat. E sobre aquell article de intervencio dels altres seus regnes dehim com en los fets de Cathalunya altres que cathalans no han participi en consellar juxta forma de la capitulacio a la qual esser prejudicat no tollerarieu. Venint apres ab la dita letra al fet de la anada de la Illustrissima Senyora Reyna e commemorant lo sentiment donat per lo Senyor Rey segons vos havem scrit de voler attendre a la disposicio e a les coses que concorrien e fer lo que la disposicio de aquell importaria e li consellaria veniu a narrar la oppinio en lo vulgo edificada e per continua demostracio dels miracles que nuncha cessen radicada. Ço es que la mort del Illustrissimo don Carles de sancta recordacio fill primogenit del dit Senyor Rey no naturalment serie seguida de que se dien moltes

paraules. Per tant volen e disponen per nosaltres circa lo dit article esser continuades les supplicacions acostumades ab narracio de les causes dessus dites les quals vos impellexen les dites suplicacions fer per nostre descarrech. E del amor e devocio ab lo qual lo dit Illustrissimo Senyor Primogenit es sperat e de la integerrima fidelitat dels cathalans e del repos e assossech que succehiran anant al present lo dit Illustre Primogenit sens la dita Serenissima Senyora mare sua volen en lo nostre suplicar persuasio esser feta e de altres molts fruyts e beneficis que seran e succehiran essent la cosa en axi disposta esser pres motiu segons mes largament se conte en la dita letra. Laltra es de dos del dit corrent mes e ve sobre lo fet de don Jofre de Castro e ab copia quens enviau de una de les dites letres dirigides al dit Senyor Rey sobre aquesta materia volen per nosaltres esser feta suplicacio al dit Senyor Rey juxta lo seny de la copia dessus dita les quals letres legides decontinent apres la missa del dit Senyor Rey som stats ab la sua Majestat e haguda de aquella audiencia li es stat per nosaltres ab tota reverencia e humilitat e ab la millor pertinencia de paraules que als negocis nos es stada vista acomoda e fructuosa e al vostre scriure conforme feta devota suplicacio e suplicacions de e per totes les coses en vostres letres contengudes e li son stades donades les letres a sa Majestat dirigides. Per la qual nos es stada feta la seguent resposta. Primerament en lo fet de la tramesa del dit Illustre Senyor Primogenit ha dit que en la expedicio sua se enten

continuament e no si pert una ora de temps. E la present matinada en la qual la sua Excellencia havie rebudes pilloles per alguna reuma sua no havie per axo cessat ne cessava de dispondre e tractar de les coses necessaries a la dita expedicio la qual prestament se deduhirie en efecte e obra e al desig vot e devocio dels cathalans amplament satisfaria. En apres al que ere dit de la disposicio del consell e familia sua etc. dix lo dit Senyor Rey no esser stada james ne esser intencio sua en axo ne en altre deviar de la capitulacio abans se volia conformar ab aquella e no res cogitar ne fer en prejudici o derogacio de la capitulacio dessus dita. En lo fet de la anada de la dita Serenissima Senyora Reyna nos ha dit que la sua Excellencia no dificultava de trametre sol lo dit Illustre Primogenit per alguna difidencia que hagues de la amor devocio e fidelitat dels cathalans abans de aquells e de la dita amor devocio e fidelitat tant confiava que no solament a les reverencies nobleses e magnificencies vostres qui eren persones de tanta aprobacio e gravitat abans encara a qualsevol persona cathalana per la ferma fiança que de quiscuns naturalment se pot e deu haver ab total repos del animo seu e sens algun redupte o rezel liberament lo acomanava. Lo empero que en aço fa attendre e que la Excellencia sua fahia star redubtant era que lo apartament del dit Illustre Primogenit de la dita Serenissima mare sua en una tant tendra edat de aquell e anant entre persones ab les quals encara no havia ne ha noticia o privadesa no importas a aquell anyorament o no li causas

alteracio alguna que pogues portar nocument a la salut de sa persona. E aço sol era lo que la Majestat sua fabia star en perplex e ansiosa. Venint apres al fet del dit don Jofre de Castro abans queus narrem la resposta del dit Senyor Rey nous volem obmetre dir que havem sentit que la Excellencia sua ensemps ab la cort de aquest regne en aquests dies ha entes e entenen en pacificacio e repos de aquell debat e lo vespre passat essent ja gran hora de nit lo dit Senyor Rey trames demanar lo notari nostre e per aquell nos significa com la sua Majestat e la dita cort trametren certes persones per treballar en lo dit negoci e que havien sentiment que axi don Phelip com mossen Rebolledo foren de bon acord de pau e de treua axi empero que lo dit don Jofre en aço intervingues e fermas e per tant lo dit Senyor Rey per benefici del negoci pregava e encarregava a nosaltres tots ensemps e a mi vezcomte Dilla privadament per aquell acostament e deute que sab yo he ab lo dit don Jofre que sobre aço li scrivissem e axi es stat fet per nostres letres de prechs afectuosos. Presuposat aço direm la resposta del dit Senyor Rey. La sua Majestat nos ha narrat la diligencia e cura que ha en pacificar lo dit fet dient sta en ubert a causa del dit don Jofre e que ha tres anys que mossen Rebolledo e mossen Cerdan contra lo costum de cavallers e homens de honor per mija del prior de Roda trameteren demanar pau per sola reverencia de Deu es fora conduida si lo dit don Jofre hagues volgut qui la donchs tramete un procurador qui no hague poder e axi passa o resta la cosa.

En apres han stat e stan en guerra uberta que no cal dir haje principi ne prengue occasio de algunes coses noves car originariament devalla de la mort de mossen Pero Martinez de Marilla. E no deu esser a algu admiracio nis deu fer querella de les coses ques fan en guerra uberta. Veritat es que en dies passats ha haguda certa paraula entre lo dit mossen Rebolledo e don Phelip en la qual empero no ere entrevengut lo dit don Jofre. Durant la dita paraula per servidors de de don Phelip fonch e es stada feta certa novitat contra lo dit mossen Rebolledo e coses sues en la qual empero lo dit don Felip ha dit no haver sentit abans esser prest tornar a loch lo greuge. Semblantment es stat fet per homens del dit mossen Rebolledo e sobre allo per Pallafolls son fill es stada feta semblant oferta. Quant empero al que tocha al dit don Jofre si res hi ha seguit e ques que sia es de guerra uberta com dit es en la qual voluntariament ha stat e sta e de la qual provenen les novitats e scandils ques segueixen sens altra causa que no hi cal aplicar. Ne com dit es se deu ne pot deduir en greuge per haverse recors en aqueixa ne altra semblant plaça. De totes aquestes coses lo dit Senyor Rey nos ha dit vos scriu per ses letres a les quals nos referim. Les altres quens haveu trameses son stades dades per lo scriva nostre ço es la dels LXXII en mans de mossen de Teraçona qui es hu de aquells la del justicia en ses mans la dels jurats de Çaragoça a don Lorenç de Algas hu dels dits jurats qui es en aquesta vila. De totes les dites coses vos es fet lo present avis juxta la ordinacio vostra. Ab

tant molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors tingaus la Sancta Trinitat en guarda sua e de nosaltres ordenau lo que plasent vos sia. Feta en Calatayu a XVI de octubre any Mil CCCC sexanta hu.—A vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Apres feta la present ha covengut detenir lo correu a pregaries del Senyor Rey sperant les sues letres fins vuy disapte gran ora de nit. E volem vos significar lo que apres de la partida del altre correu ha succehit ço es que la Senyora Reyna qui encara no es partida partex dema e no va a Taraçona sino al loch de Aranda qui es de aci luny tant solament V letgues e aço per los afers que vos havem significat per laltra. En aquest interim los LXXII representants la cort o alguns dels principals e lo justicia Darago son stats solicitats de resposta si respondre volien la qual fins aci nons han donada. Closa a XVII del dit mes.

Se recibieron en este dia las siguientes cartas del Señor Rey.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerables pares en Christ magnifichs amats e

feels nostres. Ir divendres per vostres ambaixadors nos fonch donada una letra vostra feta a dos del present e aquella vista som stats molt maravellats de la informacio que dien esser stada reebuda e per aquella constar lo noble don Jofre de Castro esser stat damnificat per haver adherit als cathalans en los actes seguits per causa de la liberacio de la persona del Illustrissimo don Carlos nostre molt car e molt amat fill Primogenit de bona memoria com siam vertaderament informats los homenys robatoris e altres molts dans ques son seguits esser venguts e fets per occassio de la bandositat antiquada de don Phelip e don Jofre de Castro de una part e de mossen Joan Cerda e mossen Rebolledo gendre seu del altra per causa de la mort perpetrada per lo dit mossen Cerda en persona de mossen Pero Martinez de Muriello sogre del dit don Jofre per la qual bandositat de vint e cinch anys en ça o mes que fou perpetrada la mort del dit mossen Pero Martinez se son seguides moltes e diverses morts nafres invasions incendis robaries e altres molts mals entre abdues les dites parts tenint los dits mossen Cerda e mossen Rebolledo per principal e per cap contra ells lo dit don Jofre com a marit de la filla unica hereva e successora en la casa e bens del dit mossen Pero Martinez de Muriello e veritat es que creem la guerra es stada feta en gran part desaforada en la dita bandositat e la havem hauda e havem per molt mal feta e reprobada pero obstant los furs e libertats de aquest regne no si es pogut provehir ne remediar axi com sera stat mester ab tot que ara per nos-

tre poder treballam que en aquesta cort que celebram als aragonesos hi sia feta provisio opportuna. E es cert que aquesta manera de guerrejar no solament es stada praticada en aquest regne en la dita bandositat mas encara en les bandositats antigues de la casa de Castro e dels Bardaxins e axi mateix dels de Gurrea ab los Urriesos entrevenint hi com a valador ab la una de les parts don Joan Dixer lo qual per lo semblant ab gens sues ne ha usat en la preda o robatori que fonch fet en la vila de Casp. Totavia empero per totes les vies quens son stades possibles per nos es stat treballat en la pacificacio e repos de la dita bandositat e haviem conduits los dits mossen Cerda e mossen Rebolledo a atorgar pau final los quals foren contents que per aquesta raho anas mossen Anthoni Porquet prior de Roda persona afectada als dits don Jofre e don Phelip abans que passas la paraula per ells donada fins per tot lo mes de juliol prop passat per los quals dits don Jofre e don Felip no fou donat loch a la dita pau. Es ver que oferiren treua a cert temps e perque lo dit mossen Rebolledo volia pau final e los altres no sino treua passat lo temps del dit sobreseyment diuse que per homens dels dits don Jofre e don Felip fonch feta e comesa certa robaria e violencia en vassalls del abadiat de sant Victoria qui es de hun fill del dit mossen Rebolledo per reconvencio de les quals coses se diu quels de mossen Rebolledo feren ço ques diu per lo dit don Jofre esser stat fet contra ell e sos vassalls e bens de aquells lochs que te en Ribagorça axi com se afirma que homens dels dits don Jofre e

don Felip fet ho havien contra amichs e benivolents dels dits mossen Cerda e mossen Rebolledo que no havien feta part alguna en la dita bandositat. No es donchs de dir ne creure lo dit don Jofre esser stat damnificat per haver adherit als cathalans sots la forma demunt dita com abans que james se penses de tals fets per tanta distancia de temps haguessen procehit tants anfractes morts robaries e altres casos sinistres insurgits de la bandositat damunt dita. Ab tot aço empero vista la dita vostra letra decontinent per nos es stat comes e manat al regent lofici de la governacio de aquest regne qui per aquesta raho de nostre manament dies ha es anat en aquelles parts que reeba informacio sobre aço que scrit nos haveu. E si per aquella se mostrara legitimament per Blasco de Bardaxi Steve de Agramunt e altres adherents a aquelles haver fet cosa alguna per haver adherit lo dit don Jofre als cathalans per causa de la liberacio del dit Illustrissimo fill Primogenit nostre per nos sera manat procehir rigorosament contra las persones e bens de aquells per tots los remeys oportuns per forma que seran punits e castigats segons lurs culpes e demerits justicia mijançant. Dada en Calatayut a XVII dies de octubre del any Mil CCCCLXI. — Rex Joannes.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres. Vostra letra feta a onze del present mes de octubre responsiva a altra nostra de vintesis del passat havem reebuda e obmeses les coses a que no fretura respondre satisfarem a aquella part en la qual es feta mencio com havieu reebuda una altra letra nostra dada lo primer del present dins la qual era copia de una altra per nos tramesa als oficials criats e servidors del Illustrissimo don Carlos molt car e molt amat fill primogenit de bona memoria per alguns dels quals vos seria stat significat com la dita nostra letra seria vist esser limitada en quant ab aquella debim voler los tractar ab tota humanitat clemencia e benignitat juxta forma de la capitulacio haudes per oblidades totes les coses passades etc. La veritat es que per la dita letra nostra als dits oficials criats e servidors del dit Illustrissimo fill nostre tramesa assats clarament pot esser stada compressa nostra bona e sana intencio. Encara empero poreu haver vist com en laltra letra nostra a nosaltres tramesa fonch feta mencio que no solament enteniem usar vers ells de aquella clemencia humanitat e mansuetut quels scriviem mes encara vers totes altres persones de aqueix Principat e altres qui en los animos seus tinguessen alguna suspicio o per qualque occasio nos tinguessen per segurs de nos per haver aderit al dit Illustrissimo Primogenit fill nostre oferint vos que si alguns ni hauria que de aço nos tinguessen per contents ab bona voluntat per nos serien donades a aquells totes al

tres segurctats que per medi vostre dc nos volguesseu a corroboracio de la dita capitulacio. E en aquell mateix proposit perseveram ço es quens plau e som molt contents de donar als damunt dits totes aquelles seguretats que a nos se sguarden e puixam donar per repos e assossech dels animos de aquells e inviolable observacio de la nostra paraula. Dada en la ciutat de Calatayud a deset de octubre del any Mil CCCCLXI. — Rex Joannes.

El mismo dia, mandaron expedir los señores Diputados las siguientes cartas.

Als molt honorables los veguer e sotsveguer de Vich e o a lurs lochtinents.

Molt honorables e savis senyors. Ab gran querela per part del molt noble senyor vezcomte Dilla e de Canet es stat a nosaltres exposat que vosaltres instant e requerint En Pere Pruners notari de aqueixa ciutat feu exequcio en la sua baronia de Luça e o vassalls de aquella per virtut de cert censal no obstant lo sobresehiment e altres provisions per lo Senyor Primogenit luchtinent de sancta recordacio al dit senyor vezcomte atorgats ne encara lo carrech que te de la embaxada de aquest Principat supplicant sobre aço volguessem degudament provehir per manera que al dit senyor vezcomte e o vassalls seus ne a bens lurs vexacio nu sia feta. On nosaltres considerants lo dit

senyor vezcomte ensemps ab altres esser embaxador de aquest Principat destinat a la Majestat del Senyor Rey per la qual raho et alias com a treballant per la cosa publica en persona e bens es guiat e ha moltes prerrogatives les quals vosaltres no ignorau. Per tant ans de entrar en altres procehiments havem deliberat fervos la present pregants e exortants vos per los sguards dessus dits cesseu de la dita exequcio contra lo dit vezcomte e bens seus sobressehint a aquella fins tant lo dit senyor vezcomte sia retornat de la dita embaxada e si res haureu fet o exequtat durant la dita embaxada ab lo correu al primer e degut stat. En altra manera convindria a nosaltres per nostre descarrech e per conservacio de les prerrogatives de que se alegren semblants embaxadors per benefici e bon stament de la cosa publica del dit Principat ferhi provisio deguda. Data en Barchinona a XX de octubre del any M.CCCCLXI.—Los diputats del General del Principat de Cathalunya.

Al honorable senyer En Joan Molins diputat local en la ciutat e vegueria de Vich.

Honorable senyer. Entes havem que vos a requesta de Pere Pruners notari de aqueixa ciutat haveu instat e instau exequcio esser feta per lo veguer e sotsveguer daquexa ciutat en la baronia de Luça qui es del molt noble senyor vezcomte Dilla e o en vassalls seus e bens lurs per raho de cert censal. E com lo dit senyor vezcomte sia hu dels embaxadors destinats a

la Majestat del Senyor Rey per part de aquest Principat per la qual raho ell e sos bens se alegren de guiatge e de altres prerrogatives. Per taut vos dehim e manam cesseu de la dita instancia fins lo dit senyor vezcomte sia retornat de la dita embaixada. Data en Barçelona a XX de octubre del any Mil CCCC sexanta hu. — Los diputats etc.

21 DE OCTUBRE.

Aun cnando se reunieron los señores Diputados con muchos de los individuos del Consejo, y conferenciaron largamente sobre los asuntos que ocurrian, no se tomó acuerdo alguno.

Sigue una carta que se recibió en este dia.

Als molt magnifichs senyors los diputats del General de Cathalunya e conçell representants lo Principat de Cathalunya.

Senyors molt magnifichs. De vostra Senyoria havem resebuda alguna letra fahent nos mencio de la mort del molt alt Senyor Carles primogenit nostre de la qual som stats e som molt despagats. Loat ne sia nostre Senyor Deu a qui ha plagut. Rescrivints a vostra Senyoria sertificam aquella com tots temps som prests do saguir servar e defendre vostres bones ordinacions e fer so que manarets perque manats e sera complit.

Lo Sant Sperit sia ab tots Amen. Scrita en lo loch de Corça a X de octubre any Mil CCCC sexanta hu. — A vostra manament en totes coses prests los consellers de Corça.

Los señores Diputados mandaron expedir, el mismo dia, la siguiente carta.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors los setanta dos representants la cort del regne Darago.

Molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors. En los dies passats vos scrivim sobre lo fet del noble don Jofre de Castro segons en la letra a la qual nos referim es contengut a la qual havem cobrada resposta ab vostra letra de XVIIII del corrent mes e per quant en lo interim que de aço havem supplicada la Majestat del Senyor Rey e a vosaltres scrit es stada feta altra novitat per homens segons som avisats de mossen Rebolledo a la vila de Laguerres la qual lo dit noble ha en lo comdat de Ribagorça apresonantli cinch homens de aquella e allancejat hu e portantsen huyt besties grosses dretes segons nos es stat scrit en lacte los malfactors exiu exiu vosaltres qui sou anats a Leyda a pledejar. E derrerament los oficials del dit comdat ab circa CCC homens han dat assalt a la vila de Lasquarra qui es del dit noble e aquella han presa e portats certs homens a cavall que hi eren destro-

hint aquella e los vassalls nomenys que si fossen enemichs formats. Recaben tals coses en molta admiracio de aquest Principat per ço es tant per la informacio sobre lo primer cas rebuda quant per les altres coses subseguides qui donen causa de credulitat e conformitat a aquelles apparria aquestes novitats provehir per haver adherit lo dit noble als actes de aquest Principat fets per liberacio de la persona del Illustrissimo don Karlos de sancta recordacio fill primogenit del Senyor Rey e esser contra forma de la capitulacio per la Excellencia del dit Senyor Rey atorgada e fermada. Volents nos adonchs retre ben scusats per quant tals coses tollerar nos porien havem deliberat fer aquesta ab la qual vos pregam e exortam queus placia per conservacio de la mutua amor e comunio que sempre son stades entre aqueix regne e aquest Principat vullau talment intercedir ab la Majestat del dit Senyor Rey e quant a vosaltres se sguarda dar orde que prestament lo dit don Jofre e sos vassalls sien reintegrats de les roberies fetes e dans donats e sublevats de tals vexacions. En altra manera covindria a nosaltres constrets per la obligacio a que som tenguts de observar la dita capitulacio provehirhi per los mijans permesos e deguts ço que ab molta displicencia fer covindria. De aquestes coses comunicara ab vostres reverencies nobleses e magnificencies lo honorable En Joan Ferrer per aquesta raho trames a la Majestat del Senyor Rey al qual vos placia sobre aquelles dar creença. E sia molt reverend nobles magnifichs e honorabes senyors la Sancta Trinitat vostra

proteccio. Dada en Barçelona a XXI de octubre del any Mil CCCCLXI. — Los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathaluya a vostra honor prests.

Iguales á la carta que precede, con leves variaciones, enviáronse otras al Justicia de Aragon, á los Diputados del mismo reino y á los Jurados de la ciudad de Zaragoza.

Al propio tiempo, se mandó expedir la carta que sigue.

Al molt noble baro don Jofre de Castro Casla de la vila de Cervera.

Molt noble baro. Vostra letra de quinze del corrent mes havem rebuda per la qual som certificats de la derrera novitat que es stada feta a la vostra vila de Laguarres mostrant com es de raho starne molt congoixat. Responents a aquella vos dehim que ab no poch enuig prenem vostra congoixa e per ço trametem home propri ab instruccions en manera la sua Excellencia compendra que aquest Principat sta ab no poch entrenyor de tals actes. E no resmenys scrivim als LXXII representants la cort Darago e als altres a qui ja haviem scrit vullen intercedir ab la Altesa del dit Senyor Rey e quant a ells se sguarda vullen dar orde que vos siau reintegrat de les roberies e dans. Per ço avisants vos de les dites coses vos fem certs que circa

aquelles aquest Principat fa e fara a descarrech seu tot lo possible. E sia la Sancta Trinitat vostra proteccio. Data en Barchinona a XXI de octubre del any Mil CCCCLXI. — Los diputats del General del Principat de Cathalunya etc.

En otra sesion, que se celebró el mismo dia por la tarde, se hicieron las siguientes conclusiones.

Que attes la nit passada ha vengudes letres dels embaxadors parlants inter alia de la venguda del Senyor Primogenit e de la Senyora Reyna sia pensat per los VIIII del pensament si sera scrit als dits embaxadors res de la dita venguda et referant in concilio.

Item attes que lo Senyor Rey ha scrit per letra de XVII del present narrant largament lo fet de don Jofre de Castro als diputats e conçell sien revistes les letres e altres coses per los VIIII qui de aço han carrech e apunten que es de fer et referant.

22 de octubre.

Se acordó que fuese enviada una persona de mediana condicion, con las instrucciones necesarias, al Señor Rey, para tratar del asunto de don Jofre de Castro, dándole

credenciales para el mismo Señor Rey y para la Señora Reina ; escribiéndose al propio tiempo á las setenta y dos personas que representan la corte de Aragon, al Justicia de este reino, á los Diputados y á los Jurados de Zaragoza.

El mismo dia se recibieron las siguientes cartas.

Als molt magnifichs senyors e de molta prudencia dotats los diputats del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt magnifichs senyors e de molta prudencia e saviesa dotats. Entes havem lo Senyor Rey vol haver e exhigir dret de coronacio dels vassalls e subdits de sos regnes e terres entre los quals es aquest Principat de Cathalunya del qual vosaltres sou protectors e defensors. E aço en la present ciutat es en los dies passats stada feta crida publica e es en la present ciutat persona eleta a rehebre dit dret. E com nosaltres siam incerts attesa la concurrencia del temps si aquesta exaccio es prejudicial a constitucions e libertats de la terra e aximateix si lo dit Principat o vosaltres per ell es content la dita exaccio se face si serem certs dita coronacio hajam a pagnar e tot lo Principat lo pagua per evitar despeses e messions provehiriem en donar orde aquesta ciutat pogues bon no ferem ço que per vostres prudencies nos sera injungit. Per ço senyors molt magnifichs de corients sobre aço a vostres grans prudencies e savieses vos suplicam per vos-

tra letra nos vullats certificar que sera per nos fahedor en lo predit negoci e progres de aquell. E aço senyors molt magnifichs haurem a vostres grans prudencies e saviescs a summa gracia. E manen nos vostres magnifiques persones tot lo que plasent los sia les quals la Sancta increada Trinitat conserve. En Terragona a XVIIII de octubre. — Molt magnifichs senyors qui en gracia vostra nos comanam los consols de la ciutat de Terragona.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e molt savis senyors los diputâts e conçell del Principat dé Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e molt savis senyors. Vostra letra havem rebuda per lo honorable micer Pere Cavertes conprocurador nostre lo qual informat de vostres grans reverencies e per les nou persones cletes sobre los fets de les drapades ha fet axi en lo consell de vint com en lo general extesa relacio de tots los pensers e consideracions motives per fer les ordinacions e novell imposit o augmentacio del dret de generalitats e haguts sobre les dites coses molts collogis e consideracions sobre lo dan o profit de aquesta ciutat son stats elets en missatgers lo dit micer Pere Cavertes En Pere Forcadell e En Miguell Boteller ciutedans de aquesta ciutat los quals van per referir a les vostres providencies e consistori de la Deputacio lo que ab consell general de aquesta ciutat es stat delliberat. Placiaus mossenyors haver

aquella per ben recomanada e rellevarla de dan donant a aquells fe e creença en tot ço e quant per part de aquesta ciutat diran e explicaran. Certificants com los dits missatgers han poder bastant tant com aqui aturaran de poder intervenir per part de aquesta ciutat en lo conçell e consistori de la Deputacio. Placiaus mossenyors de molta reverencia com necessari sia fer aquells demanar e donar a aquesta ciutat son loch axi com be acostumat. E sia la Sanctissima Trinitat en vostra special custodia. Scrita en Tortosa a XVII de octubre del any Mil CCCCLXI. — A tota ordinacio de vostres grans reverencies molt prests los procuradors de Tortosa.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia mossenyors los diputats del General de Cathalunya e conçell en virtut de la comissio de la cort elegit e assignat residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia mossenyors. Lo honorable En Johan Ramon embaixador de aquesta vila informat a ple per nostres letres e del conçell explicara a vostres molt grans providencies certes coses. Placiaus mossenyors darli fe e crehença com a nosaltres si presents per part nostra e del dit conçell les explicavem a vostres molt grans R. N. M. e honorables providencies de les quals la Sancta e infinida Trinitat sia continua proteccio. Scrita en Perpenya a

XVIIII de octobre del any Mil CCCCLXI. — Los consols de la vila de Perpenya a vostra bonor apparellats.

Als reverends e magnificos senyores los diputados del Principado de Cathalunya.

Muy reverends e magnificos senyores. Por dos letres vostres he visto como me rogays que no faga novidat alguna. E yo per complazencia vostra no se ha fecho novidat per la parte mia es verdat que ellos han corrido dos o tres loguares mios de los quales se han levados hombres besties e ganado que en toda la guerra sol hun carnero nos en havien levado. Agora en confiança de vuestras letras yo no me guardando han fecho esta novidat porque vos haure a gracia que en estos fechos mios me querays conseyar e bajudar que segon veo mossen Rebolledo viene con mas de cent e cinquanta de cavallo por danyar a mi tierra e podeis ben creer quel poder suyo no es tal poraque con tante gente podiesse venir esto vosotros podeys pensar de do me viene. Por queus heure a gracia como yo no he mancado ni mancare en lo que fuesse honra del Principado me parece pus conoceiys esto de do me viene hi deveys provehir por manera que con esta color yo no sea destrohido. E de mi ordenat que fazer pueda que sens dilacion sera fecho. De Leyda a XVIIII del mes de octubre. — A la ordinacio vostra presto Felipe de Castro.

Dilectissimis ac specialissimis amicis nostris depputatis patrie Cathalonie.

Ludovicus Dei gratia Francorum Rex dillectissimis ac spetialissimis amicis nostris depputatis patrie Cathalonie salutem. Per Remigium de Merimonte scutiferum ac gubernatorem nostrum Montispesulani literas vestras recepimus continentes qua propter capcionem seu detencionem persone Illustrissimi Principis primogeniti Aragonum cognati nostri instanciam condignam pro illius redempcione egerat unde valde contentamur et gratas habuimus et habemus confidentes vos attencius circa ipsius personam futuris temporibus continuo versari et de bono in melius sibi ut debetis famulari actamen super his et aliis dictum Remigium honeravimus nostram credenciam et bonum velle nostrum vobis exponere ideoque eidem fidem circa credenciam nostram exponendam ut nobis adhibeatis. Datum Parisius X septembris anno Domini M.CCCCLXI. — Loys.

23 DE OCTUBRE.

Presentáronse ante los señores Diputados, oidores de cuentas y demás individuos del Consejo, el honorable Pedro Savarters y otros dos ciudadanos de Tortosa, en representacion de esta ciudad, con el objeto de manifestar

que el derecho que se habia impuesto sobre la lana á aquella era sobradamente nocivo á la misma ciudad y á sus habitantes, cuyo destruccion causaria, y por consiguiente estaban resueltos á no tolerarlo, recurriendo, con tal motivo, al Señor Rey, al Señor Primogénito, al mismo Dios, y á cuantos remedios fuesen necesarios para removerlo; sobre lo que, se comisionó en seguida á nueve personas, para que se enteraran de cuanto exponian dichos mensajeros, e indicasen lo que pudiera hacerse mas conveniente sobre tal asunto.

24 DE OCTUBRE.

Ocupáronse, en esta sesion, del asunto de mosen Burgnés, y de otros de interés secundario; verificándose, además, algunas sustituciones, y mandando expedir la carta que sigue á continuacion.

Illustrissimo et Christianissimo principi domino Regi Francorum.

Illustrissime et Christianissime Princeps et domine. Quas serenitas V. destinavit pergameneas litteras recepimus per Remigium de Morimonte scutiferum et gubernatorem Montispesullani quatenus textura et verbali relacione dicti Remigii virtute credencie comprehendimus excellentiam vestram grata habuisse et habere facta per hunc Principatum circa liberationem persone Illustrissimi domini Karoli filii

primogeniti serenissimi domini nostri regis beate et gloriose memorie confisa nos circa ipsius Illustrissimi Primogeniti personam futuris temporibus continuo versari aperteque manifestare nobis voluntatem quam ipsa vestra excellencia habet ad ea que cederent honori et beneplacito patrie hujusmodi de quibus omnibus vestre celsitudini ingentissimas gratias agentes eandem certam reddimus nos ipsum Illustrissimum Primogenitum virum quidem virtuosissimum modestum humanissimum clementem atque christianissimum mundo teste predilexisse. Et si sua presentia ordinatione divina privati simus tristesque et anxiosos atque conturbatos eodem contextu nos et hunc Principatum dimiserit. Post paululum tamen letos atque jocundos fecit merita et enim sua meruere ipsam divinam omnipotenciam per solum tactum ad corpus quamdiu patefactum populo permansit et deinde ad tumulum in quo requiescit ac etiam sola devotione ad partes longineas infinita miracula visibiliter nocte dieque apud infirmos manifestasse claudos et enim et debiles atque gilbosos directos leprosos mundos cecos luminatos mutos loquentes surdos audientes et paraliticos ac crancorum poliporum et aliarum orribilium infirmitatum detentos pristine reduxit sanitati et reducit continue luculenter. Unde letatur regia paternitas tantum virum Deo gratum filium habuisse gaudent subditi talem Primogenitum coluisse et signanter catalani qui tanta pro illo ex eorum innata fidelitate et pro conservatione regie posteritatis et alias feceraot quousque ipse in inmensum prediligebat et

quibus suum Illustre corpus pro eorum ut creditur contentacione et animarum salute relinquit. Multa circa particularem descripcionem ipsorumque miraculorum vestre celsitudini vitande prolixitate causa describere omittimus que credencie dicti Remigii nati civitatis hujus viri quidem probate prudencie et comendationis per nos de predictis iustructi ducimus remittendas vestram Illustrissimam dominationem supplicantes humiliter dignetur eidem circa hec credere ut nobis. Et conservet Illustrissimam personam vestram Altissimus feliciter in longevum. Scripta Barchinone XXIIII die octobris anno Domini Millessimo CCCCLX primo. — Vestre excellentissime dominationis devoti servitores diputati Generalis Principatus Catalonie et concilium ipsum Principatum representantis.

25 DE OCTUBRE.

Continuaron ocupándose, en esta sesion, del asunto de mosen Burgués, sin que se tomara definitivamente acuerdo alguno.

Se recibieron, el mismo dia, las siguientes cartas.

A los muy reverendos nobles magnificos e honorables senyores los diputados del General e consello de aquell representantes el Principado de Cathalunya.

Muy reverendos nobles magnificos e honorables senyores. Ayer viernes recibimos una vuestra letra fecha a dos del present la qual vista somos mucho admirados de la informacion que deziys seyer stada recebida e por aquella constar el noble don Jofre de Castro seyer stado dampnificado por Blascho de Bardaxi y Stevan Dagramunt como capitanes con muchos otros sus complices e sequaces por haver el dicho don Jofre tomado sueldo de los catalanes en los actos de la liberacion del Illustrissimo Senyor don Carlos primogenito de buena memoria y aquesto por quanto somos informados e verdaderament sabemos los homicidios robos e otros danyos que fasta hoy se son seguidos seyer stados fechos por causa e ocasion de la inveterada bandositat que es entra don Phelip e don Jofre de Castro de una part e mossen Joan Cerdan e mossen Rebolledo yerno suyo de la otra por causa de la muert perpetrada en la persona de mossen Pero Martinez de Muriello suegro del dito don Jofre. Por la qual bandositat no solament los robos e danyos en vuestra letra recitados mas otros muchos se son fechos e subseguidos entre las partes sobredichas de grand tiempo aqua e antes quel caso de la detencion del dicho Illustrissimo don Carlos primogenito e liberacion se seguisse. E aquesto no es cosa nueva entra aquestas partes car luengament antes seyendo bandosidades entre los nobles don Joan de Luna e don Lop Eximenez Durrea e los del linatge do Gurrea o Urries o otros muchos del dito regno tales e semblantes cosas se son acostumbradas de fazer en los

bienes de los guerreantes e de sos parientes amigos e valedores. Es verdat que veyendo aquesta cort la guerra entre los sobreditos fazer e continuarse desaforadament e de aquella haverse seguido e seguirse de cada dia danyos innumerables a los del regno por diversos instancias han suplicado la Majestat del Senyor Rey y quesiesse provehir. El qual por su solita clemencia y virtut ha fecho en lo sobredicho las provisiones necessarias quanto bastan los fueros e libertades dequesto regno e ahon continuament su Senyoria emsemble con la cort e la cort por si enviando sus embaixadores e en otras maneras no han cessado ni cessen provchir hi por todos los remedios que de justicia fazer se pueden. Empero senyores por conservar la antiquissima confederacion e amor que aqueste regno con aqueixe Principado siempre ha servado y hovido movidos por vuestras letras havemos de continent suplicado la prefata Majestat que en et cerqua lo por vuestras reverencias noblesas magnificencias e saviesas a su clemencia suplicado e a nosotros intimado hi quisiesse devidament provehir segund los fueros privilegios e libertades de aquesto regno a les quales suplicaciones su clemencia inclinada se ha ofrecido provehir devidament como el caso lo requiere segund encara creyemos por letra de su Altesa vuestras R. N. M. e saviesas mas amplament poran seyer informados ofreciendo nos en aquesto e otras cosas ad aquellas plazientes e per honra e util de aqueixe Principado fazer con muy buena voluntat todo lo que a nosotros sera possible. E sea en voestra proteccion e

guarda la Sancta Trinidat. Dada en la ciudat de Calatayut dius el sillo de la Dipputacion del regno a XVIIII de octubre del anyo mil CCCC sixanta e uno. — Los setanta e dos representantes la cort general del regno de Aragon residentes en la ciudat de Calatayut a voestra honra parellados.

Als molt reverends nobles e magnifichs senyors los deputats del General de Catalunya.

Molt reverends nobles e magnifichs senyors. Per alguns negocis occorrents e necessaris en aquesta universitat aquesta universitat tremet missatger al Senyor Rey lo honorable Nanthoni Fortesa ciutada de aquesta ciutat lo qual es informat a ple de tot lo necessari e ha de esser ab vostres reverencies e senyories. Suplicam vos en tot ço e quant per part de aquesta universitat vos dira e explicara donarli plena fe e creehensa axi propriament com si nosaltres ho dehiem personalment suplicant vos vullats haver aquesta universitat per recomanada axi com indubitadament confiam e havem ferma sperança. E ordenats de nosaltres lo que plasent vos sia. Scrita en Castell de Caller a III de setembre any Mil CCCCLXI. — A vostres reverencies nobleses e magnificencies prests e apparellats los consellers de Caller.

26 de octubre.

Aprobadas las instrucciones que se habian redactado so-

bre el asunto de don Jofre de Castro , como tambien las cartas que se habian de entregar por el mensajero que se designase á este objeto, nombróse para este cargo á Juan Ferrer, ministro de la casa de la Diputacion, quien debia cumplir su cometido de parte del Principado.

Siguen las cartas que se recibieron en este dia.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Huy divenres demati havem rebuda letra vostra de XVIIII del present ab la qual licencian nostra embaxada volent e requirent nos que partiam de continent per anar aqui cessant tota consulta prefegint nos VIII jorns al cami per esser aqui attessos la qual rebuda jatsia nos haja aparegut que la preheminencia de aqueix Principat lo qual en aquesta part representam per esser tramesos per aquell e encara nostra condicio attesa no poguessem axi repentinament partir ne accelerar la via com es lo vostre scriure e que per vosaltres se deguera haver tal consideracio vostra reverencia vostra. Pero ab tot axo nos disponguem decontinent anar a la reyal Majestat per haver sa bona licencia e fer totlo quens es scrit per les reverencies nobleses e magnificencies vostres. Anants donchs quant mes cuytadament poguem trobam ya lo dit Senyor Rey a cavall anant a Vilaroja tres legues de aci hon es la Senyora Reyna per los afers que ya scrit

vos havem. E per quant lo dit Senyor Rey ere ya en via nos covingue acompanyant sa Senyoria ab aquella axir fora la vila a la exida de la qual decontinent la suplicam de audiencia e aquella obtenguda li significam lo que per vostres reverencies nobleses e magnificencies es dispost de la nostra partida suplicantsla desa bona licencia. Respos nos lo dit Senyor Rey que per quant sa Senyoria ere axi en cami li aparia que tal partir nostre ne licenciar nos de sa Majestat no fos covinent per aquella hora mas que la sua Excellencia fora aci dema indubitadament e per ço nos pregava sperassem per dema tot dia per que mes decentment e comoda esser pogues la dita nostra partida. A pregaries donchs del dit Senyor Rey vista e attesa tanta decencia de la cosa es stat per nosaltres delliberat axi fer ab aço empero que si cas sdevenia lo dit Senyor Rey no venir dema axi com dit ha delliberam que hu de nosaltres ço es lo comte de Prades qui per afers del bisbe Delna e de don Johan de Cardona juxta la facultat atorgada ha de comunicar ab lo dit Senyor Rey vaja vuy a Vilaroja per haver en nom de tots licencia del dit Senyor Rey e dela Senyora Reyna e per fer lacte com es satisfet a la embaxada lo qual ere stat diferit fins al partir e per ço sen va ab ell lo notari nostre. La cosa donchs en axi disposta es nostra intencio partir de aci digmenge apres dinar Deu volent e tirarem per nostres jornades com mes porem axi empero qui no anem precipitadament com correus ne deroguem a la auctoritat de aqueix Principat ne decencia nostra respecte algu de salari

nons moura a fer ne mes ne menys. Sera de aquell axi com a vostres reverencies nobleses e magnificencies vendra be. Nosaltres entendrem tots temps a la honor del Principat e nostra. De aço si la jornada passava al vostre comptar vos havem volgut fer lo present correu per que nous sia admiracio alguna. Tingaus molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors la Sancta Trinitat en guarda sua ordenant de nosaltres lo queus placia. Scrita en Calatayu a XXIII de octubre any Mil CCCCLXI. — A vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

Als molt magnifichs e de gran providencia senyors los deputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt magnifichs e de gran providencia senyors. Vostra letra havem reebuda de quinze del present ab que repetint les altres a nosaltres trameses sobre lo pensament que la Majestat del Senyor Rey ha haut de intitular lo Illustre don Ferrando primogenit de princep o duch de Gerona sollicitant a nosaltres scriurens pus stesament de les libertats que te aquesta ciutat a aço obviants responent en vostra lettra lacte mencionat en aquella fet per lo Senyor Rey En Pere dalta recordacio al Illustre don Johan fill primogenit no perjudique en res a aquesta ciutat ans per aquells mateix actes e altres abans e apres fets es vist es mostre aquesta ciutat e vegueria nos pot per nenguna via separar encara que fos en persona de primogenit de la

corona reyal e comdat de Barchinona havent tals privilegis per molt ferms e indubitats. E havem fiança que la Majestat del Senyor Rey sertificada de nostres libertats e privilegis sa acustumada clemencia e humanitat se desistira de son reyal pensament e pensara en insiguir lo Illustre Primogenit de altres titols pus preheminents de que son stats insignits altres primogenits e derrer del dit Illustre don Johan. E per ço mossenyors nons semble que al present sia necessari tramettre aqui persona creents tots temps haja loch recorrerem a vostres grans prudencies per defensio de constitucions privilegis e libertats e fiam haurem aquella defensio e ajuda que per vostra ofici es degut e molt virtuosament acustumat. La Trinitat Sancta sia proteccio de vostres magnifiques providencies. Scrita en Gerona a XXI doctubre del any Mil CCCCLXI. — A vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

Als molt magnifichs senyors los diputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molts magnifichs senyors. Una letra he resebuda de vostres savieses ab la qual ma certificau de la mort del Illustrissimo Sant Carles primogenit nostra de la qual mort ab hun gran auuix es confort nostra lo seu gran poder per los grans e maravellosos miracles qui per ell son stats fets es fan tots jorns incessantment. Deu ne sia loat qui ha plagut ferlo possehidor de tanta gloria. Ab la qual letra me pregau vulla star attent

e vigill en lo benavenir e repos de aquest Principat. Dich vos que tots temps son stat e so vuy en dia metre la persona e los bens per les libertats e per la terra e de ço podeu star ben sagurs. De tots aquests afes e de altres tocant en ma casa e informat largament En Vilafreser portador de la present lo qual tramet aqui sol per aquestes fahenes. Per queus placia donar li fe e creença en tot lo que de ma part vos explicara. E placie a vosaltres pendre aquelles ab aquell sfors que deuen nis pertany com be haveu acustumat. E per la present no dich pus sino que ordeneu de mi lo que plasent vos sia. De Paralade a XIII de octubre. — Lo quim recoman a vostres savieses vezcomte de Rocaberti.

El mismo dia, los señores Diputados mandaron expedir las siguientes instrucciones.

Instruccions per los molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya feles al honorable Ferrer qui per ordinacio e manament lur ha anar de present a la Majestat del Senyor Rey per les coses que devall seran dites.

Primerament lo dit Joan Ferrer precedents humils e devotes recomendacions ab besament de mans a la Excellencia del dit Senyor Rey de part del dit Principat liurara a la sua Altesa la letra de creença que

sen porta. En virtut de la qual la hora per la sua clemencia assignadora explicara a aquella com los dits diputats e conçell en los dies passats scriviren a la sua Majestat ab letra e per mija dels embaxadors del dit Principat notificaren los robatoris e dans donats per gents de mossen Rebolledo ço es Blasco de Bardaxi e Steve Dagramunt ab molts lurs complices e secasses a les viles de Laguarres e de la Sguarra que lo noble don Jofre de Castro Casla de Cervera ha en Ribargorça los quals robatoris e dans segons informacio rebuda de la qual lo dit Joan Ferrer sen porta copia per esserli avis e per mostrar de aquella les coses que li semblaran necessaries apparla esser stats fets per haver adherit lo dit noble als actes dels cathalans fets per causa de la liberacio de la persona del Illustrissimo don Karlos de sancta recordacio fill primogenit del Senyor Rey suplicants humilment la sua Excellencia que attes les dites coses son contra la capitulacio fos de merce sua provehir e manar que lo dit noble e sos vassalls fossen reintegrats e los malfactors presos per manera que justicia mijançant contra aquells pogues esser provehit degudament. A les quals coses lo dit Senyor Rey ha respost que los homenys robatoris e altres molts dans hinc inde seguits sien pervenguts per occasio de la bandositat antiguada de don Felip e dit don Jofre de Castro de una part e mossen Joan Cerdan e mossen Rebolledo gendre seu de la part altra per causa de la mort perpetrada per lo dit mossen Cerdan en persona de mossen Pero Martinez de Moriello sogre del dit don Jofre e no per haver adhe-

rit lo dit don Jofre als catalans segons aquestes coses e altres molt largament son contengudes en la letra de la sua Altesa emanada als dits diputats e conçell dirigida de la qual lo dit Joan Ferrer sen porta copia per son avis e perque sen serveixca en lo necessari.

E dira lo dit Joan Ferrer al dit Serenissimo Senyor Rey que ab tota humil e subjecta reverencia de la sua Majestat parlant encara que los robatoris e dans dessus dits no aparagues esser stats fets per haver adherit lo dit don Jofre com dit es poguera salva la dita humil reverencia haver la sua Excellencia provehit e manat que les coses robades e dans donats fossen venguts en ma de la cort o altra part segura a fi que facilment pogues esser justicia ministrada car com scrit han a la Majestat sua per la dita informacio conste de les dites coses de que la han avisada a les quals dona gran credulitat e conformitat lo que apres segons son avisats es stat fet per homens del dit mossen Rebolledo qui son tornats a la dita vila de Laguarres e sen han portats cinch homens presos e allançejat hu e manades VIII besties grosses dients segons als dits diputats e conçell es stat los malfactors en lacte exiu exiu vosaltres qui sou anats en Leyda a pledejar les quals paraules son en negleete de aquest Principat per quant no donants laugera creença a paraules ha fet pendre la dita informacio.

Hoc e ara derrament som avisats los dits diputats e conçell que los oficials del dit comdat de Ribagorça ab circa CCC homens han dat assalt a la dita vila de la Sguarra e aquella han presa e portats quatre ho-

mens a cavall que lo dit don Jofre hi tenia destrohint aquella e los vassalls no menys que si fossen enemichs formats e mes que los de mossen Rebolledo los quals ultra lo que fet havien segons son certificats los dits diputats e conçell han apres morts dos homens de la dita vila de Laguarres e trencades les portes e robades les cases fins als forrellats los quals ab les preses son stats receptats en hun loch del dit comdat appellat Capella.

Les quals novitats e actes apparrien esser fets e seguits per haver feta lo dit don Jofre la adhesio dessus dita segons la informacio del primer cars presa com juxta aquella apparega lo dit don Jofre no esser stat ne esser en guerra ab lo dit mossen Rebolledo ne ab los dits Blasco de Bardaxi e Steva Dagramunt ne altres lurs complices ne haver feta part en la dita bandositat ans haver manat a sos vassalls de les dites vilas que acullissen les dites parts els fahessen bona companyia ab lurs diners e les paraules proferides per los dits damnificants mostren haverho fet per la raho dessus dita la qual cosa quant sia contra la dita capitulacio e en neclecte de aquest Principat la Majestat reyal ho pot be veure.

Supplicara adonchs lo dit Joan Ferrer al dit Serenissimo Senyor Rey de part dels dits diputats e conçell e de tot lo dit Principat sia de merçe sua vulla provehir en esser reintegrat e satisfet lo dit don Jofre e sos vassalls dels dits robatoris e dans ab tota eficacia significant a la sua Altesa que sperants los dits diputats e conçell la sua Majestat hi provehis han stat

de fer les provisions a ells promeses e degudes juxta forma de la dita capitulacio per observacio e conservacio de la qual no entenem flixar a res ne suportar aquella en alguna part esser violada o prejudicada majorment en consemblant cas qui particularment si provehit no hi era cascuns del dit Principat tocar poria e de que irreparables inconvenients e enfractes seguir se porien ne dubtara lo dit Principat exequtar qualsevol coses qui per observacio de la dita capitulacio sien vistes necessaries e expedients com lo jurament per ells prestat e lo multiplicat scriure del dit Senyor Rey qui sempre los ha encautats esser atents a la observança de la dita capitulacio los hi obliguen e semblantment comunicara lo dit Joan Ferrer de totes les dites coses ab la Serenissima Senyora Reyna.

Mes avant liurara les letres que sen porta als LXXII representants la cort Darago e als altres a qui son dirigides als quals de part del dit Principat dira aquelles de les coses dessus dites que li seran be vistes treballant sempre ab gran diligencia e cura en conduir que axi la Majestat del Senyor Rey com los dessus dits quant a ells se sguarda proveheixquen en les dites coses talment que los dits diputats no hajen recaure en necessitat usar de les coses permeses en e ab la dita capitulacio.

Item per quant apres ferma de la prefata capitulacio la Majestat del Senyor Rey novament ab sa letra ha manat als veguer e sotsveguer de aquesta ciutat que prenguen cert home e de aquell façen ço que la sua Altesa ordene la qual cosa es de directo contra la

dita capitulacio com la sua Excellencia parlant ab humil e subjecta reverencia sua abfixant aquella tal manament fer no puixa. Per ço lo dit Joan Ferrer ab gran e gran instancia suplicara de part dels dits diputats e conçell e de tot lo dit Principat a la Majestat del dit Senyor Rey sia de merce sua vulla de fet revocar e per nulla haverla dita letra e manament e la dita revocacio aport auttenticament lo dit Joan Ferrer per manera que do la observacio e no violacio de la dita capitulacio clarament apparegua.

E de totes les respostes axi del dit Senyor Rey com dels altres e encara dels sentiments que haura e de tots successos dels dits negocis avisara los dits diputats e conçell discretament e clara jurant lo dit Joan Ferrer a nostre Senyor Deu e als sancts quatre evangelis que be e leyalment se haura en les coses dessus dites e que de alguns afers seus propris ne de persones particulars no parlara o tractara directament o indirecta ab los dits Senyor Rey e Senyora Reyna sino solament dels contenguts en les presents instruccions e de altres si alguns li son acomanats per los dits diputats prefets de la casa de la Diputacio e que fara e exequtara totes coses de que per los dits diputats e conçell li sera scrit. Data en Barchinona a XXVI de octubre del any Mil CCCCLXI.

27 DE OCTUBRE.

Ocupáronse, en este dia, de otros asuntos secundarios, y respecto del principal, mandóse únicamente expedir la

carta para el señor Rey, que sigue á continuacion.

Molt alt e molt Excellent Senyor.

Sobre los fets tocants les novitats fetes en los lochs del noble don Jofre de Castro e altres emviam a vostra Excellencia En Joan Ferrer ministre de la casa de la Diputacio informat de les dites coses a ple per dir e suplicar a vostra Excellencia de aquelles de nostra part. Per tant humilment suplicam a aquella li placie donar fe e creença al dit Joan Ferrer en tot lo que de nostra part dira e explicara axi com a nosaltres si personalment ho dehiem. E man nos vostra Altesa lo que plasent li sia la qual nostre Senyor Deu prospere e defena votivament. Dada en Barchinona a XXVII de octubre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Majestat humils vassalls etc. los diputats e consell etc. — Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Senyor Rey.

28 DE OCTUBRE.

La sesion de este dia fué igual, en cuanto al objeto, á la anterior, y en ella se mandó expedir la siguiente carta.

Als molt honorables e savis senyors los procuradors e justicia del comdat de Ribagorça o lur lochtinents.

Molt honorables e savis senyors. Entes havem que vosaltres ab certa gent a la vila de la Sguarra la qual es del noble don Jofre de Castro Castla de Cervera prenent aquella e lo castell e portats dos homens qui dins aquell eren appellats Alvaro de Fita e Pedro Dentramasaguas. E es pretes per lo dit noble aço esser gran dan e prejudici seu per moltes rahons entre les altres com en la dita vila haja tota jurisdiccio civil e criminal alta e baixa mer e mixte imperi e a ell e no altre pertany pendre castigar lo terme de aquell qualsevol malfactors. E com tant per aço quant per los precedents robatoris e dans fets o donats al dit noble e a sos vassalls per gens segons es afermat de mossen Rebolledo en la dita vila e encara en altra vila de Laguarres nosaltres e aquest conçell trametem home propri a la Majestat del Senyor Rey havents ferma sperança la sua virtuosissima e humanissima clemencia degudament provehira al necessari per manera que tot bon repos se seguira. Per tant avisant vos de les dites coses vos pregam e encarregam vullau governar les dites coses e tractar aquelles talment que greuge algu causar nos puixa al dit don Jofre e on los merits dels dits dos volguessen aquells deuen esser exequtats. Encara vos pregam vullau sobreseir per los sguarts dessus dits no solament en exequtar aquells mes en tots altres coses qui la materia la qual davant la Majestat reyal es alterar poguessen cosa sera molt apropriada al repos dels negocis en los quals aquest Principat juxta certa informacio rebuda afronta. E sia la Sancta Trinitat vostra proteccio. Dada en Barçelo-

na a XXVIII de octubre del any Mil CCCCLXI. —Los diputats del General del Principat de Cathalunya etc.

29 DE OCTUBRE.

Se ocuparon en esta sesion de lo mismo que en las dos anteriores, y fueron entregadas á Juan Ferrer la credencial é instrucciones, dándole órden para que marchase desde luego.

Dióse cuenta de una carta que se acababa de recibir del señor Rey, y de otras de los señores Embajadores, cuyo contenido es como sigue.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres. Segons per altres scrit vos havem dies ha per nos era stada delliberada la partida e desempachament del Illustre Princep don Ferrando nostre molt car e molt amat fill primogenit per anar en aqueix Principat per regir e governar aquell com a loctinent nostre juxta forma de la capitulacio concordada fermada et jurada. Veritat es que sobrevenint alguna indisposicio en la persona de la Illustrissima Reyna nostra molt cara e molt amada muller e encara per causa com los spectables e magnifichs marques de Villena don Enrique conde Paluadaliste nostre

cosi e oncle de la dita Reyna nostra muller lo comanadur Joan Ferrandez Gallindo nos havien trames a supplicar ab molta instancia quens plagues donar loch que ells se poguessen veure ab la dita Illustrissima Reyna nostra muller. La partida del dit Princep nostre fill se es hauda a diferir mes del que haviem a voluntat. Ara empero vos certificam com la dita Illustrissima Reyna nostra muller primer e nos apres som stats en lo loch de Vilaroya hon per lo semblant son venguts los dits marques comte e comanador e abans que nos anassem havien conferit e appuntat ab la dita Illustrissima Reyna e apres quey som stats ab nos diversos negocis de molta importancia dels quals confiam en nostre Senyor Deus se seguiran molts beneficis a lahor e gloria de nostre Senyor Deus repos e assossech de la casa nostra e de tots nostres regnes e terres. E puix aço es ja en degut orde entenem continuament en lo desempachament del dit Princep fill nostre primogenit lo qual deu ajudant partira daçi a dijous primer vinent e attesa la sua pocca edat e per que de tot en tot axi subitament no sia separat de nos e de la dita Illustrissima Reyna nostra muller mare sua e per aquesta causa no pringues en la persona sua alguna alteracio havem delliberat que ella vaja ab ell. Veritat es quels embaixadors vostres que son aci en nostra cort conformant se e volent exeguir e complir ab efecte ço que per vosaltres les es stat scrit havien delliberat partir tantost e fer aquexa via pero per esser axi presta la partida del dit Illustrissimo Princep fill nostre per nos son stats pregats e encarregats ques

detinguessen aquests pochs dies per fer honor a la dita Illustrissima Reyna nostra muller e axi mateix al dit Princep nostre fill e anar en companyia de aquells creent fermament que si fos stat pensat quel dit Princep fill nostre primogenit degues axi prestament partir per vosaltres en nom de aqueix Principat los seria stat scrit e donat carrech que axi ho fessen e metessen per obra. Ver es que per los dits vostres ambaixadors nos es stat respost que sobre aço entenien consultar. En lendemig empero ab aquesta confiança o volents se conformar en aquest cas ab la voluntat nostra los dits embaxadors se son detenguts ab proposit de anar ab lo dit Illustre Princep nostre fill primogenit e per conseguent ab la dita Illustrissima Reyna nostra muller la qual nol enten lexar. De totes les dites coses vos havem volgut avisar essent molt certs que aquelles vos seran grates e aceptes per nostra honor e servey e de les quals haureu plaer e consolacio. Dada en la ciutat de Calatayut a XXVI dies de octubre del any Mil CCCCLXI. — Rey Joannes.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Per la derrera letra sots data de XXIII del present a vostres reverencies nobleses e magnificencies per nosaltres tramesa aquelles hauran vist com la dita jornada decontinent rebuda vostra letra fom ab la Majestat del Senyor Rey per agraciar nos de aquella per la nostra partida de la qual ab la dita letra nos ere scrit e com la dita Majestat essent

en cami per anar a Vilaroja nos havie pregats e encarregats sperassem la sua tornada fins al dia del dissapte seguent ço que per nosaltres era stat delliberat axi fer per los motius e sguards deduhits en nostra letra en axi empero que haviem delliberat hu de nosaltres ço es lo comte de Prades anas alla per agraciarse del dit Senyor Rey en nom de tots si per ventura la venguda del dit Senyor Rey en res se dilatava e per fer lacte toquant al compliment de la embaxada segons vostres predites reverencies nobleses e magnificencies hauran vist en nostre scriure. Ara per la present sapien vostres dites reverencies nobleses e magnificencies com la dita jornada del dissapte lo dit comte ana realment al dit loch de Vilaroja e entes e vist per lo dit comte que la dita reyal Majestat nos disponia aquella jornada per venir fonch li per ell explicat lo carrech que de tots havia ço es que per enseguir vostres delliberacions era per nosaltres acordat partir lo digmenge seguent apres missa hoida. Per lo dit Senyor Rey li fonch respost com stava en veritat que per la gran importancia e gravitat dels afers per los quals lo marques de Villena e altres de Castella eren aqui venguts lo temps no comportava que la Excellencia sua tornas aquella vesprada en Calatayut ço que a sa Altesa era enugos per la paraula que havia a nosaltres dita pero que en aquella vesprada se fahia apuntament dels dits afers e per tant lo dit Senyor Rey pregua e encarregua lo dit comte en nom seu e de nosaltres que sperassem fins al cendema ço es lo digmenge per tot lo dia la qual jornada sens algun fallir

fora sa Senyoria en aquesta vila e per dir e significar aço a nosaltres lo dit Senyor Rey mana aquella hora partir e venir de Vilarroja aci lo notari nostre ab letra de crehença de sa Senyoria. E vist per nosaltres que en aço no havia molta dilacio com no fos sino mig dia attes lo dia del digmenge no podiem bonament partir sino apres missa hoida per tant fonch per nosaltres delliberat sperar la dita jornada. En la vesprada de la qual lo dit Senyor Rey intra ensemps ab la Senyora Reyna pero intraren tant gran hora de nit que stimam foren XI ores de la dita nit abans que lurs Excellencies de taula no foren levades e per tant nos fonch vist cosa impertinent demanar audiencia per aquella hora diferints donchs aço per tal necessitat fins a la jornada de vuy diluns de mati. Nosaltres disponents nos ja per anar a la dita reyal Majestat som stats demanats per aquella per la qual primerament nos es stat explicat com ha tractat e comunicat ab lo marques de Villena e altres per aço venguts sobre e dels afers toquants sa Excellencia e lo Illustrissim Rey de Castella e que per gracia de nostre Senyor Deu romanem en tal apuntament e acordi que succeheix a grau honor e servey de la dita Excellencia sua e benefici tranquillitat e repos de tots los seus dominis e regnes la qual cosa lo dit Senyor Rey dix haver nos volguda significar crehent a vosaltres e a nosaltres e a tots sos vassalls e subdits succehiria en contentacio e alegria. Secundariament lo dit Senyor Rey nos ha dit e explicat com la sua Altesa delliberava trametre en aqueix Principat lo Illustre Primo-

mogenit lo qual dijous primer vinent al tot mes larch partiria sens alguna fallença e per tant lo dit Senyor Rey pregava e encarregava nosaltres aturassem fins en aquella jornada per anar nos ne en companya del dit Illustre Senyor Primogenit ço que era digna cosa e pertinent de la devocio e bona amor de aqueix Principat e succehiria en tranquillitat repos e benefici de aquell com si altrament nosaltres partissem ab tot que per gracia de Deu la voluntat amor e gracia de sa Excellencia envers lo dit Principat e la devocio fidelitat e amor de aquell onvers sa Excellencia son bonissimes e quals entre Senyor e bons vassalls esser deuen. Pero no restaria que en lo vulgo no insurtis algun parlament crehent que per la tal nostra partida on no haguessem lo dit Illustre Primogenit sperat fos alguna ruptura de que se causarien en los animos recels e sinistres opinions que per lo repos del dit Principat deuen esser repellides e squivades. Estenentse sobre aço lo dit Senyor Rey ab paraules de molta benignitat e amor e de assats eficacia apres lo seu parlar fonch per nosaltres respost a la Excellencia sua regraciant lo que per sa gran benignitat nos havie volgut significar dels dits afers de Castella e que fos certa sa Excellencia que a vosaltres e a nosaltres e a tot lo Principat eren a gran contentacio e plaer totes coses que succehissen a honor e servey seu e tranquillitat e repos de sos dominis e regnes e que per attendre a tal pacificacio e bon stament ab tot vehessem la Excellencia sua haver hi bona voluntat encara tots temps suplicariem e suplicarem aquella. Al res-

tant que lo dit Senyor Rey nos ha explicat de la tramesa del dit Illustre Senyor Primogenit fonch e es stat per nosaltres respost que li haviem a gracia la dita tramesa suplicants per la presta expedicio de aquella e que si ere possible ferse lo dia del dema que no fos sperat laltre per satisfer al vot e desig dels cathalans e a la necessitat e bon stament de aqueix Principat qui per aço tant suplicat havia. Quant empero de nosaltres restar per la companyia del dit Senyor Primogenit responguem significants a sa Majestat com haviem letra de las reverencies nobleses e magnificencies vostres per la qual eren requests partir de continent e que ab tot nosaltres reputarem a gracia lo dit Senyor Primogenit acompanyar pero per quant erem sots vostra ordinacio nos covenie aquella attendre e per tant nons ere vist prima faç cami que poguessem sperar a la dita jornada. En aço fonch e es stat replicat per lo dit Senyor Rey que totes coses se han entendre sanament e que no es de creure de vosaltres e de vostra bona amor e devocio que axi haguesseu volgut scriure delliberadament hon pensasseu que la partida del dit Senyor Primogenit fos axi presta. Mas que havieu cregut versemblantment que lo queus es stat notificat la Illustrissima Senyora Reyna anar a Teraçona o a Aranda fos faena de molta dilacio attesa la ordinitat dels afers e que axi fos dilatat lo partir del dit Illustre Primogenit per molts dies car si versemblantment creguesseu la cosa pendre tan presta expedicio no es dubte haguereu scrit no partissem altrament que en companyia del dit Senyor Primogenit.

E axi fer lo dit Senyor Rey nos pregava e encarregava per tanta decencia que ere en la cosa e lo benefici que importava e a obviar als inconvenients que parturira en contrari. Encarregats nosaltres molt en aço per lo dit Senyor Rey suplicam sa Majestat poguessem fer delliberacio reposada e partints de sa presencia no repentinament havem volgut delliberar abans som intrats en reposat consell en lo qual havem resumit tot ço que per lo dit Senyor Rey es stat proposat a nosaltres. En apres havem vistes e recensides axi la derrera letra com altres quens haveu trameses e mes les instruccions sots les quals es ordenada la nostra embaixada. E totes aquestes coses ruminades e signantment los motius contenguts en vostra derrera letra ço es que per quant la partida del dit Senyor Primogenit se dilatava vos era vist la aturada nostra no esser açi necessaria e encara per attendre al nostre enug ab lo qual havieu sentit aci stavem licenciaveu nostra embaixada volents que rebuda la letra de aci partissem ço que molt vos regraciam de haver attes al enug nostre. Los dits donchs motius attesos nos ha paregut que pus la Majestat del dit Senyor Rey nos fa certs de la tant presta partida del dit Senyor Primogenit del qual nos haveu per altres scrit quens en anassem en sa companyia que fora inconvenient e error si altrament sens ell nos ne anavem e que sperar e acompanyar sa Senyoria era e es attendre a la honor e benefici del Principat e conformarnos a la intencio e scriure vostre e que aço no rebia dificultat alguna en contrari. Per tant fonch e es stat axi delliberat fer se

per nosaltres ab aço empero que attes lo Senyor Rey en son parlar nos havie manifestat si ere sa intencio que la Illustrissima Senyora Reyna anas en companyia del dit Senyor Primogenit que daquen no sabessem clarament la intencio sua. Per la qual a saber de continent tornam al dit Senyor Rey e demanants a sa Excellencia li plagues dirnos sobre lo dit article sa delliberacio nos ha dit que sobre aquell la Majestat sua ha molt pensat e vist finalment que anant lo dit Illustre Primogenit en tal edat sens la dita Illustrissima mare sua hi poria portar tal entrenyorament que seria perill de la salut de sa persona ço que es stat temptat per experiencia car hun dia dels passats li ho fonch axi de paraula de que apres tanta alteracio que no feu de son prou de dos dies per lo dit sguard tan necessarios ha dit lo dit Senyor Rey haver delliberat la dita Illustrissima Senyora Reyna anar en companyia del dit Senyor Primogenit. Sobre aço per nosaltres es stat fet replicat ab totes les suplicacions acostumades ço es que fos de sa merce dispondre que lo dit Senyor Primogenit vaja per lo present sens companyia de la dita Serenissima mare sua. Aplicants en aço tots aquells motius e causes que a vosaltres han induhits en axi scriure e que hon nosaltres delliberassem anar en companyia del dit Senyor Primogenit no era ne fora per axo nostra intencio aprovar la companyia de la dita Senyora Reyna si la sua Serenitat si aplicava abans tots temps ab humils supplicacions juxta la vostra ordinacio dissentiriem en aquella. E mes havem dit que era nostra intencio de tot aço uberta-

ment a vosaltres scriure e que si en lo cami o hon se vulla haviem de vosaltres mandat de partir nos de companyia de la dita Senyora Reyna e del dit Senyor Primogenit anants ensemps que a nosaltres covindria ferho axi per deute del sagrament e obligacio nostra. E que sobre aço haver nos per scusats plagues a la Majestat sua la qual molt benignament nos ha respost quens en hauria tota vegada en axi per scusats pero que la Excellencia sua confia tant de la amor e devocio de vosaltres e de tots los cathalans que haureu per agredable la venguda de la dita Senyora Reyna de la amor e benignitat de la qual podeu sperar totes gracies e beneficis. Per totes aquestes coses molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors nosaltres som stats en perpleix de nostra delliberacio per la qual finalment totes circunstancies attesas com dit es nos es vist nosaltres sperar la partida del dit Senyor Primogenit de la qual lo dit Senyor Rey nos ha fets certs per la dita jornada e que si dimecres pora esser no sera sperat lo dijous ens es stat vist que altrament partir seria inconvenient e contra la intencio vostra. De restar la dita Senyora Reyna farem nostres suplicacions e instancies. Si totalment volra anar no es a nosaltres prohibirho ne fins aci per vosaltres nos es scrit ubertament que no anem en sa companyia farem nostres dissentiments e aci e en diversos lochs en la via hon la dita Senyora Reyna vaja. Per tot aço vos fem lo present spatxat correu perque nos puxau respondre e avisar de la intencio vostra car en lo interim de dos jorns que han aci a dis-

correr abans de la partida e en les poques jornades ques faran en lo cami vostra resposta pora esser a nosaltres atesa abans que lo dit Senyor Primogenit ne la dita Senyora Reyna ne nosaltres en companyia lur no serem intrats en Cathalunya. Si plasent vos sera continuem la dita companyia farem ho axi. Si dispondre volreu nos ne partisquam complirem en tot e per tot la ordinacio vostra. En axi pensam degudament a tot haver provehit. Resta en vosaltres lo deliberar e que molt spatxadament hajam vostra dita resposta clarament a nosaltres dients ço que plasent vos sera per nosaltres se faça. La Majestat del Senyor Rey nos ha dit sobre aço vos scriu. Per nosaltres li es stat parlat de la diligencia vostra en lo fet de la intitulacio del Senyor Primogenit de Gerona segons nos haveu scrit la qual vos regracia. Lacté del compliment de la embaixada sera deduit en exequcio a la partida. Ab tant molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors tingaus la Sancta Trinitat en guardia sua e ordenau de nosaltres ço queus placia. Scrita en Calatayut a XXVI de octubre del any Mil CCCC sexanta hu. — A tota vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

30 de octubre.

Presentóse, en este dia, el alcaide de Molina, con la siguiente credencial del Rey de Castilla, y habiendo saluda-

do y hecho varios ofrecimientos, de parte de su señor, á los Diputados y Consejo, encargandoles que le esplicasen como habia tenido lugar la muerte del Primogénito y cuales eran los milagros que habian sucedido; satisfacieronle aquellos sobre cuanto pedia, dándole las gracias por el cuidado y atencion de su Rey y señor.

Als muy reverendos e magnificos amigos los diputados e consistorio representantes del Principado de Cathalunya.

El rey de Castilla e de Leon.

Bien amados nuestros. Nos enbiamos a vos otros a nuestro alcayde de Molina para que de nuestra parte vos fable algunas cosas afectuosamente. Vos rogamos le dedes fe. Aya vos nuestro Senyor todos tiempos en su guarda special. De Madrid a dies y siete dies de octubre anyo de LXI. — Presto a la honra de vosotros el Reyo.

31 DE OCTUBRE.

Ocupáronse de otros asuntos secundarios, y especialmente sobre la cuestion de las lanas, á cuyo objeto nombraron una comision para que fuese á la ciudad de Tortosa.

1.º DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion, por ser la fiesta de Todos los Santos.

2 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion, por ser el dia de Difuntos.

3 DE NOVIEMBRE.

Reuniéronse, en este dia, los señores Diputados y Consejo, para recibir á los señores Aymar de Puyzen, llamado Capdaurat, y maestro Juan de Rebillach, secretario del Rey de Francia, quienes, de parte de este, entregaron la carta que sigue á continuacion.

(1) A noz tres chieres e speciauls amys les dipputez e conseil di Cathaloygne.

Loys por la grace de Dieu Roy de Ffrance. Tres chiers e speciauls amys. Nous avons puis nagueres este advertiz du deçes destu nostre tres chier e tres

(1) Se reproduce esta carta, tal como se halla en el rejistro, prescindiendo de las transformaciones que en su copia pudo hacer el escribiente, las que podrá colejir el lector, sin embargo de la diferencia que hay entre el lenguaje francés actual y el del siglo XV, y de la que se nota entre el orijinal y la traduccion que le sigue.

aut cosin le Prince primogenit Darragon duquel deces avons este e sommes tres correzes e desplasants tant pour le lignatge dont il nous attenoit comunt por la bonne grande e ferme amour que estoit entre nous e luy. Ainsi que pourez assez savori. Semblantment avons este advertitz dus grans e louables miracles que notre dit cousin par la grace de Dieu a faiz envers plusieurs persones depuys son deces e tellement que dacia par plusients lieux en pore estre memoire dont nous e tous ses autres parents sommes bien tenuts e obligez en louer et grandament mercier notre Createur. Et que a nous fait e ferons de notra part au mieulx de notre pouvoir ausiro plus pour aucunes matieres dependents de notre dit fiu cosin e de vous e por autres envoyons pnesentament par devors vos noz amez e feaulx Aymar Depuyzien dit Capdorat chevalier notre conseillier mestre dostall e nostre bayly de Vayennoys e mestre Johan de Reillach notre notaire e secretayre aus que avons cargie illes vous dire e exposer. Si vous prions que a iceulx vuelliez adioscer foy e creença en tout aquilz vous diroyt de part nous. Donne a Tours le XIII joirn doctobre. — Loys etc. — Bardois etc.

Para inteligencia de los que no conocian el idioma francés, se mandó hacer la siguiente traduccion en catalan.

Loys per la gracia de Deu Rey de França. Nostres

molt cars e molt amats amichs specials. Nos no ha gayres som stats avisats de la mort de aqueix nostre molt amat cosi lo Princep primogenit Darago de la qual mort havem stat e som molt corrussats e desplasents tant per lo linatge dòn nos atanyia com per la bona gracia e fervent amor qui ere entre nos e ell axi com porets assatz saber. Semblant a nosaltres es stat dit e avisats dels grans e loables miracles que nostre dit cosi per la gracia de Deu ha fets envers moltes persones despuys de sa mort e talment que daçi a molts lochs ne pot esser memoria don nosaltres e tots sos altres parents som be tenguts e obligats en loor e grantment regraciar a nostre Creador lo que nos farem de nostra part lo mills que porem. Encara mes per algunes materies dependents de nostre dit cosi e de vos e per autres enviam prestament a vosaltres los nostres amats e feells Aymar de Puyzen dit Capdaurat cavaller nostre conseller mestre dostall e nostre bayle de Vianoys e mestre Johan de Rehillach nostre notari e secretari als quals havem dat carrech queus digan e exposen. E per çous pregam que a ells vullau dar fe e creença en tot e quaut vos diran de nostra part. Scrita en Tours en lo XIII jorn de octobre. — Loys etc.

Leida la carta que antecede, manifestaron verbalmente los Embajadores, de parte de su Rey, el sentimiento que este habia tenido al saber la muerte del señor Primogénito; al propio tiempo felicitaron á los señores Diputados

por lo que habia hecho el Principado cuando se trató de libertar al Príncipe, y por último, les ofrecieron cualquier clase de ayuda que el pais necesitase, asegurando á tal objeto, que Francia contaba en aquella ocasion con grandes fuerzas, puesto que su Rey pretendia entonces tener derecho al reino de Navarra.

El mismo dia, fueron expedidas las siguientes cartas.

Molt alt e molt excellent Senyor.

Jatsia a vostra gran Senyoria hajam scrit e acomanada creença an Joan Ferrer trames a aquella de part de aquest Principat per los fets del noble don Jofre de Castro e altres empero per quant apres la sua partida havem sentides algunes coses subseguides en lo fet del dit noble qui son en molta congoixa de aquest Principat scrivim al dit Johan Ferrer lo qual aquelles explicara a vostra Excellencia. Suplicam Senyor molt alt vostra Serenissima Altesa sie de merce sua vulla aquell benignament oyr e talment provehir en les coses que aquest Principat lo qual sempre en lo servici de aquella enten sie sublevat de tals congoixes e no sie forçat usar de les coses permeses ab la capitulacio per vostra Altesa fermada e jurada. E sie la Sancta Trinitat proteccio e guarda de vostra Serenissima Senyoria la qual nostre Senyor Deu mantingue e prospere votivament segons desige. Scrita en Barchinona a III de noembre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Majestat humils vassalls e subdits etc. Los

deputats del General e consell etc. — Al molt alt e molt Excellent senyor lo Senyor Rey.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables senyors los LXXII congregats representants la cort general del regne Darago.

Molt reverend nobles magnifichs e honorables senyors. Jatsie vos hajam scrit per En Joan Ferrer trames a la Majestat del Senyor Rey per part de aquest Principat sobre los fets del noble don Jofre de Castro empero per quant apres la sua partida havem sentides algunes coses qui son en molta congoixa de aquest Principat scrivim al dit Joan Ferrer aquelles comuniqne a vostres reverends nobles magnifiques e honorables savieses. Sentiran adonchs aquelles quant ha gran raho e causa aquest Principat de entrenyorarse e destar congoixat. Per ço a major descarrech e desencusa nostra e de aquest Principat pregam e exortam vostres dites reverencies e magnificencies vos placie intercedir talment ab la Majestat del dit Senyor Rey e quant en vosaltres sie prestament provehit que aquest Principat se sublevat de tals congoixes a les quals necessariament per observacio de la capitulacio fermada e jurada per la Excellencia del dit Senyor Rey et alias haurie provehir segons li es permes. E sia la Sancta Trinitat proteccio e guarda de vostres dites reverends nobles magnifiques e honorables savieses. Scrita en Barchinona a III de noembre del any Mil CCCC sexanta hu. — M. de Monsuar

dega de Leyda. — Los deputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Igual á la carta que antecede, se enviaron otras, dirijidas á los Diputados de Aragon, al Justicia del mismo reino y á los jurados de Zaragoza.

Al molt honrat lo Senyer En Joan Ferrer misatger a la Majestat del Senyor Rey trames per part del Principat de Cathalunya.

Honrat Senyer. Apres vostra partida som avisats multiplicadament que presa per los oficials de Ribogorça la vila de Lasguarra qui es del noble don Jofre de Castro segons en vostres instruccions es contengut les hores sen menaren presos Alvaro de Fita e Pedro de Entramasaguas servidors del dit noble e que lo governador daqueix regne com a procurador segons se diu del dit comdat haurie ofeguat e apres penjat lo dit Pedro fahentli proces que havie trenchada salvaguarda per ço com informat lo dit Pedro que en hun castellet prop de la dita vila lo qual te Blasco de Bardaxi qui ensemps ab altres feu la robaria de la dita vila havie de les coses robades ere anat alli e sen havie portats certs bestiars quis dehie esser de la dita presa. E no obstant sie stat allegat axi com es ver segons a bocha e per letres som avisats que lo dit Pedro encontinent que sabe los dits bestiars no esser de la dita roberia restitui aquelles lo dit empero gover-

nador o procurador com dit es ha aquell exequtat la qual cosa ab no pocha molestia nostra e de aquest Principat es presa com sie devallant directament de o per les roberies e dans donats per mossen Rebolledo e o gents sues al dit don Jofre e a sos vassalls les quals juxta informacio rebuda apparrien esser fetes per causa de haver adherit lo dit noble als actes dels cathalans. Considerants adonchs les dites coses e encara com aquelles eren stades manifestades a la Majestat del Senyor Rey per nostres letres recau en opinio e creença aquest Principat que lo dit Pedro es stat desempetxat per haver adherit ensemps ab lo dit noble als dits actes dels cathalans e lo dit governador qui de totes les dites coses ere cert e sab que lo dit don Jofre ha en lo castell e vila de Lasguarra tota jurisdiccio civil e criminal mer e mixte imperi ha precipitada la exequcio del dit Pedro lo que semblave esser stat fet ab intelligencia del dit Senyor Rey car pus lo tenie pres tota hora ere a temps exequtarlo si los negocis no vinguessen al repos per nosaltres desijat e justicia ho exigis. Aquest Pedro com sabeu per esser stat en lo exercit ere plenament assegurat e en salvaguarda per la capitulacio e los qui contra aquella han fet son haguts per enamichs e acuydats de aquest Principat lo qual en tanta congoixa es constituit per tals actes que mes nos pot dir com aquest interes ultra la universalitat quascuns particularment tocha e en scrits redubtes e pensaments a tots constituescha. Per ço havem delliberat scriure a la Majestat del Senyor Rey e als LXXII representants la cort Da-

rago e altres avisants los que per vos a la Altesa del dit Senyor Rey e als altres seran explicades aquestes fahenes e congoixes. Donada adonchs al dit Senyor Rey la letra que sera ab aquesta encontinent que rebuda la hajats explicareu a sa Majestat totes les coses predites significant a aquella la gran congoixa e perpleix en que nosaltres e aquest Principat stam circa la provisio fahedora per integracio de la dita capitulacio suplicant humilment e devota per merce sua vulle prestament provehir a les dites coses per manera que aquest Principat ne la dita capitulacio no resten interessats. En altre manera feu certa la sua Majestat que a nosaltres covindra no voluntariament per observança de la dita capitulacio entendre prestament en fer publicar per enemichs e acuydats los dits mossen Luis Castro procurador del dit comdat mossen Rebolledo Blasco de Bardaxi e altres damnificants lo dit don Jofre e sos vassalls e encare totes universitats e singulars qui les coses robades o part delles han receptades e daqui avant sera procehit de fet e per justicia segons es permes ab la capitulacio predita la qual la prefata Majestat quant a ella se sguarda segons son virtuos scriure e aquest Principat per son interes axi universal com particular no solament volen e entenen be tenir e servar mas encara inviolablament esser custodita. E per lo semblant donareu les letres als dits LXXII e altres als quals de part del dit Principat direu e comunicaren totes les dites coses per retre be e be scusats a nosaltres e aquest Principat. E de les respostes del Senyor Rey e dels dits LXXII e altres e

encara del que sentir poreu circa aquest negoci e de tot lo succes nos avisau decontinent amplament e clara. E tingueus Jhesus en sa proteccio. Data en Barchinona a III dé noembre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya.

Dadas las gracias á los embajadores de Francia por el diputado eclesiástico Manuel de Monsuar, pasaron á ocuparse de este y otros varios asuntos pendientes, como el de don Jofre de Castro y el de la pacificacion de ciertos bandos que existian en esta ciudad y en el resto del Principado, y despues de larga conferencia, acordaron el nombramiento de nueve personas, para que redactaran las contestaciones que se hubiesen de dar así al Rey de Castilla, como al de Francia, y buscasen los medios para poner en ejecucion lo acordado relativamente á los demás negocios.

4 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion, por tener que ocuparse los señores Diputados de otros asuntos de la Generalidad.

Se recibió, el mismo dia, la siguiente carta de los Concelleres de Vich.

Als molt magnifichs e insignes senyors los dipu-

tats del General del Principat de Cathalunya e consell llur.

Molt magnifichs e insignes senyors. Vista havem una vostra letra sots data de XX del corrent mes impetrada per part del noble vescomte Dilla dirigida als vaguer sotsvaguer de Vich e o a llurs loctinents sobre e per raho de certa exequcio instada e requesta per En Prunes devers la baronia de Lussa e o vassalls de aquella per virtut de cert censal pregants e exortants aquells fos cessat en la dita exequcio fins lo dit noble fos tornat de la embaxada e si res hi havia fet e exequtat fos tornat al primer e degut stament. En altra manera si faria deguda provisio. La continencia de la qual pervenguda a nostre auditori nos ha causada una gran admiracio considerades e atteses les generals constitucions de Cathalunya signantment aquelles fetes fobre los censals la observacio e defensio de les quals es deute per vostres grans reverencias degut en totes lesions e derogacions les quals fossen vistes esser fetes devers aquelles. On com senyors molt magnifichs per aquest respecte vostra letra deguda reverencia salva serie molt lesiva e derogativa a les dites generals constitucions e prejudicial no tant solament del dit Prunes ciutada nostra mes encara a tot lo dit Principat de Cathalunya e per conseguent a aquesta ciutat per tant molt magnifichs e insignes senyors de part de nostre Senyor Deu vos sollicitam e per deute de vostres oficis e observacio de les dites constitucions qui semblants provisions e prohibicions enpatxen vos supplicam vostra letra sie reduida e tor-

nada al primer stament e provehir les dites constitucions sien observades e scrit als oficials desta ciutat aquelles exequesquen segons ab vincles de sagrament e homenatge son strets. E conserveus molt magnifichs e insignes senyors la Trinitat Sancta en sa divinal gracia e recomendacio. Scrita en Vich a XXVIIII de octubre any Mil CCCCLXI. — A totes vostres ordinacions prests quis recomanen en vostra gracia los consellers de Vich.

5 DE NOVIEMBRE.

Se leyó la carta que se hizo en contestacion á la que trajo, de parte del rey de Castilla, el alcaide de Molina, y fué aprobada.

Acordáronse, en este dia, otras deliberaciones de interés secundario, y entre ellas, que se escribiera la siguiente carta á don Luis Cosco, gobernador de Aragon, sobre el asunto de don Jofre de Castro.

Molt magnifich mossenyor. Sabut havem la presa feta per los oficials de aqueix comdat ma armada de la vila e castell de la Sguarra qui es del noble don Jofre de Castro Casla de Cervera e los robatoris e dans qui tant per ells quant per gents de mossen Rebolledo e altres son stats fets a la dita vila e a la de Leguarres e la exequcio per vos feta de Pedro de En-

tremasaguas servidor del dit noble lo qual havem manat ofegar e penjar les quals coses com juxta certa informacio del primer cas rebuda appareguen esser stades fetes e devallar per haver adherit lo dit noble als actes dels cathalans fets en liberacio de la persona del Illustrissimo Senyor don Karlos de sancta recordacio fill Primogenit del Senyor Rey constitueixen aquest Principat en molta congoixa com sien vistes esser contra la capitulacio per la Majestat del Senyor Rey fermada e jurada. E la dita exequcio per vos feta ve en gran admiracio per quant vostra magnificencia era certa nosaltres de les dites coses haver scrit a la Altesa del dit Senyor Rey del qual tota bona e virtuosa provisio se sperava e per quant haveu axi precipitada la exequcio predita es cregut sou stat induit per ço com lo dit Pedro era stat en lo exercit e havia pres sou de aquest Principat car ab honor parlant per haverlo processat de haver trencada salvaguarda per esser anat segons se diu a hun castell regit per Blasco de Bardaxi per cobrar de les coses robades que li era dit eren alli receptades no era tanta necessitat axi prest exequtar aquell attes que les coses per ell preses son stades restituides la hora que consta no esser de aquelles robades e attes que en lo dit castell e vila de la Sguarra on lo dit Pedro es stat pres lo dit noble don Jofre ha tota jurisdiccio civil e criminal e encara attes que pus en vostres mans era tota hora havieu facultat de exequtarlo si justicie ho exigis e lo dit Senyor Rey no hagues reposades les dites coses les quals com dit es a la sua Altesa eren notificades.

Quant donchs aquestes coses assats voluntariament se arbitre esser seguides e derogar a la dita capitulacio la pratica ho mostra. E perque necessariament cove nosaltres entendre en integracio de la prefata capitulacio vos certificam que si la Excellencia del dit Senyor Rey no provehira com se spera en total repos de les dites coses nosaltres procehirem per observança de la dita capitulacio en dar vos e altres per enemichs o acuydats de aquest Principat e apres enantarem de fet e de justicia segons nos es permes en e per la dita capitulacio la qual per via alguna no permetriam restas lesa o prejudicada com lo jurament per nosaltres prestat e la Majestat del dit Senyor Rey qui sempre per ses letres nos ret attents a la observança de aquella talment nos hi strengueren per servici de la sua Excellencia e repos de aquest Principat quo ab dissimulacio passar nos poria. Scrita en Barchinona a cinch de noembre del any Mil CCCCLX hu. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e lo conçell lo Principat de Cathalunya representants a vostra honor apparellats. — Al molt magnifich mossenyor Luis Cosco governador del regne Darago e assert procurador del comdat de Ribagorça.

El mismo dia, se mandó expedir la respuesta á la carta del Rey de Castilla, cuyo contenido es como sigue.

Al Rey de Castella.

Molt alt e molt Excellent Senyor. Una letra de vostra Altesa havem rebuda feta en Madrid a XVII del passat e oida la creença en virtut de aquella explicada per lo Alcayt de Molina la qual ha en efecte manifestacio del gran anuig e passio que vostra Celsitud ha de la mort del Illustrissimo don Carlos de sancta recordacio fill primogenit del Serenissimo Senyor lo Senyor Rey e voler esser vostra Serenitat certificada de la mort de aquell e desijar haver informacio vertadera dels miracles fets per la divina Majestat per merits del dit Illustrissimo Primogenit e comendacio dels actes fets per los cathalans en liberacio de la persona sua e perseverança de les ofertes per vostra Altesa fetes a nosaltres e aquest Principat en vida del dit Senyor Primogenit e encara nova ratificacio de aquelles on dubtassem esser maltractats per los dits actes. A les quals coses molt Excellent Senyor responents creem fermament la mort del dit Senyor Primogenit esser stada en molt enug a vostra real persona e per quant les virtuts sues e la gran consangoinitat e stret deute e amor que entre vostra Altesa e ell eren vos hi acompanyen. La vida del qual si es stada virtuosissima e singularissima los dits miracles hi fan testimoni la malaltia de la qual naturalment es mort ha presa ab grandissima paciencia e apres la recepcio dels sagraments ecclesiastichs molt devotament e religiosissima com a catolich christia tota via ab son plen seny e fer-

ma paraula ha retuda la anima al universal Creador lo qual per sa infinida omnipotencia decontinent per merits de aquell obra e continuament obre innumerables evidentissimos miracles com es contrets manchos geperuts e debils fer adrets illuminar sechs sorts e muts a natura fer oyr e parlar paralitichs sanar e de cranchs polipus trenchadures infladures de coll de cames de ventre e de porcellanes e altres diverses malalties perfectament guarir. Los dits miracles Senyor molt Excellent no poriem a vostra Altesa per letra explicar particularment mas de una gran part delles sen va plenament avisat lo dit Alcayt. Venint a les ofertes Senyor molt alt aquelles summament regraciam a vostra Celsitud e per lo semblant aquest Principat se dispondrie fer tots serveys a aquella acceptes salva empero la fidelitat e honor de nostre Rey e Senyor del qual maltractacio alguna no speram majorment dels dits actes degudament e fidelissima fets dels quals per la sua Majestat som comendats com insegnint lo seu virtuos e real custum no solament los cathalans mas tots vassalls e subdits en special recomendacio amor e gracia tingue. E sia la Sancta Trinitat proteccio e guarda de vostra Illustrissima Excellencia la qual nostre Senyor Deu mantingue. Scrita en Barchinona a V de noembre del any Mil CCCCLXI.— De la Excellencia vostra devots servidors los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.— Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Rey de Castella e de Leo.

6 de noviembre.

Aunque se tuvo sesion en este dia, y se ocuparon de varios negocios, no tomaron los señores Diputados acuerdo alguno.

7 de noviembre.

Acordóse, en esta sesion, que la carta redactada por los nueve comisionados, para el señor Rey, fuese expedida junto con otra, dirijida á Juan Ferrer, en la qual se mandase á este, que entregase la primera al mencionado señor Rey.

Leyóse, además, una carta dirijida á los paheres de Lérida, sobre el aviso que estos dieron de la entrada de la Reina, y aprobada por todos, mandóse que fuese expedida desde luego.

Sobre la contestacion que se habia de hacer á los Embajadores, nada acordaron, pues aun cuando lo propusieron los señores Diputados, prefirieron ocuparse de ello mas detenidamente.

En otra sesion del mismo dia, por la tarde, se dió lectura á la respuesta que se habia de enviar al rey de Francia, y aprobada que fué, deliberóse que ya podia ser expedida.

Al propio tiempo se dió cuenta de varias cartas que se habian recibido, y que se hallan á continuacion.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs senyors los deputats del General del Principat de Cathalunya e conçell en virtut de la comissio de la cort elet e assignat residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Sobre certs negocis tocants la entrada dels Illustrissims Senyora Reyna e Senyor Infant don Ferrando primogenit scrivim al sindich de aquesta ciutat la qual a ple informara vostres nobleses e magnificencies. Placieus ab tota integritat e celeritat respondrens e dir lo parer vostre a fi unidament totes coses e ab consell se pusquen fer al qual vos placie dar fe e crehensa en tot ço e quant de nostra part vos dira e explicara sobre aquest feyt. E sie molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors la Sancta Trinitat proteccio vostra. De Leyda a V de noembre any Mil CCCCLXI. — Los pahers de la ciutat en Leyda a vostres beneplacits e honor prests.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Per lo correu que derrerament vos havem trames vos significam la venguda del Senyor Primogenit en Cathalunya e ab sa Senyoria anar la Illustrissima Senyora Reyna e nosaltres haver delliverat

acompanyar lo dit Senyor Primogenit per los motius causes e rahons en nostra letra contenguts e fins a tant vostres reverencies nobleses e magnificencies nos fos significat lo contrari. E per tant vos scriviem queus plagues certificar nos de vostra voluntat la qual per nosaltres tots temps fora enseguida. Fins aci de vostres dites reverencies nobleses e magnificencies no havem haguda resposta alguna ço que a nosaltres es no pocha maravella car nos apar vostra reverencia salva la cosa esser digna de altra existimacio e no esser axi preterida. Com se vulla sia no volents nosaltres en res a nostre deute fallir significam ab la present a vostres dites reverencias nobleses e magnificencies com los dits Serenissima Senyora Reyna e Senyor Primogenit lo vespre passat pleguaren en aquesta vila de Fraga e nosaltres en companyia lur. Lo dia present apres dinar deuen de aci partir per intrar en la ciutat de Leyda e apres de aqui partint deuen fer per lurs jornades cami vers aqueixa ciutat. La companyia dels quals seguirem segons vos havem scrit si donchs per vosaltres non es notificat lo contrari car tot lo que per vosaltres ordenat sera e a nosaltres significat complirem sens algun fallir segons vos havem ja scrit e per la present vos tornam scriure altra veguada. Ab tant molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors tingaus lo Sant Sperit en guarda sua. Feta en Fraga a VI de noembre any Mil CCCCLXI.— A tota vostra ordinacio prests los embaxadors del Principat de Cathalunya.

En aquesta hora apres feta la present abans de sa

expedicio es aci sabut que per la ciutat de Leyda se tramet aci embaixada a la Senyora Reyna e Senyor Primogenit la qual deu intrar decontinent. Creuse que per significar los algun preparatori de festa que en la dita ciutat se fa per la entrada e recepcio de lurs Senyories.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Yo he encontrat aci en Pina la Senyora Reyna ab lo Primogenit a la qual he donada vostra letra e he explicada la crehença en aquell dels fets de don Jofre de Castro car en los altres caps nom semblava freturas dirli res suplicant sa Altesa que encara que fos absent del Senyor Rey li plagues scriureli en manera tal que la sua Majestat donas obra ab acabament en executar ço de que per vosaltres mossenyors la dita Majestat era suplicada ço es en esser satisfets al noble don Jofre de Castro los robatoris e dans donats en la sua terra per aquells qui dats los hi havien ab moltes altres circunstancies pur en conclusio la sua Senyoria me respos que ja de aquest fet lo Senyor Rey diverses voltes havia dat raho als embaixadors vostres fentlos certs que tots aquests dans eren provenguts per la guerra que es entre la casa de Castro e de mossen Rebolledo e no gens per nenguna altre causa he on lo Senyor Rey e lo Princep dient ho del primogenit don

Ferrando volguessen mal tractar negu dels que seguiren la empresa del Principat que ells ho podien millor fer en bens daltri que del dit don Jofre com los fos molt facil de fer però que Deus no vulla que james per ells en tal cosa se haje pensat. Jo li repliqui que fins aci jo no havia entes que vosaltres mossenyors vos tenguesseu per dit que los dits dans se fossen fets de voluntat del Senyor Rey ni del Senyor Primogenit mas que la vostra congoixa era que los dans se mostraven clarament quils havia fets e los malfactors eren dins Arago e no eren castigats e los bens presos e robats eren en viles de Arago receptats e negu nols fahia restituir e no solament los primers dans no eren stats restituhits ne los qui aquells havien dats no eren stats castigats mas que encare are derrerament se eren mes continuats lus eren afegits mals a mals e senyaladament per los oficials de Ribagorça. E en aço sa Senyoria me respos que be ere ver que aquestes cosas havien mester adop e que per ço lo Senyor Rey hi havia trames lo governador per dar hi recapte car mes dan ne venia a son fill que a negu car ço ques robava his destrohia per una part hi per altre eren castells quis tenen en feu per lo comte de Ribagorça e que certament lo governador hi provehira. Yo pogera be dir algunes coses a sa Excellencia pero am semblat fos spedihent callar les e sperar mo a dir al Senyor Rey. Yo sper solament la dita letra de la Senyora Reyna la qual encara no es levada. Tantost que la hage tirare mon cami.

La Senyora Reyna crech sera divendres en Leyda

e cuyt haver sentiment que stara aqui alguns pochs dies. Va molt desacompanyada de servidors de stat crech per que en Cathalunya puixa millor triar.

Si yo so ab lo Senyor Rey lo proces del fet de don Jofre me fara gran fretura. Sia de vostra merce si trames no es fer lom prest tremetre car molt sera mester al fet. Scrita en Pina a IIII de noembre de mati. — Quim recoman en gracia e merce de vostres reverencies nobleses e magnificencies prest al servey de aquelles Johan Ferrer.

Sigue la carta dirigida al Señor Rey de Francia, y otras que se expidieron en este dia.

Al Rey de França.

Molt excellent e christianissimo Senyor. De vostra Altesa havem rebuda una letra feta en Tours a XIII del mes prop passat per la qual e per la crehensa en virtut de aquella explicada per lo magnifich mossen Aymar de Puizen dit Capdaurat cavaller conseller e mestre dostal e mestre Joañ Reilhac notari e secretari de vostra Celsitud embaixador per aquella a nosaltres trames som avisats entre les altres coses del gran enug que vostra Serenitat ha hagut de la mort del Illustrissimo Senyor don Carlos de gloriosa memoria fill primogenit del Serenissimo Senyor lo Senyor Rey e de la comendacio que vostra Excellencia fa dels actes e serveys fets per los cathalans en liberacio de la

persona sua stant detenguda e apres e de les ofertes a nosaltres e aquest Principat fetes de part de vostra dignitat reyal e del interes que vostra Senyoria preten haver en lo regne de Navarra e finalment de la gran puxança e bon stament en que vostra Altesa se trobe. A les quals coses Excellentissimo Senyor responents creem fermament la mort del dit Illustrissimo Senyor don Carles esser stada en molt enug a vostra real persona per quant les virtuts sues e la consanguinitat e amor que entre vostra Serenitat e ell eren aquella hi acompanyen. La vida del qual es stada virtuosissima e singularissima e ha pres la malaltia de la qual naturalment es mort ab grandissima paciencia e apres la recepcio dels sagraments ecclesiastichs molt devotament e religiosissima com a catholich christia ha retuda la anima al universal Creador lo qual per sa infinida omnipotencia decontinent per merits de aquell obra e obre continuament innumerables e evidentissimos miracles com es contrets manchos geperuts e debils fer adrets illuminar sechs sorts e muts a natura fer oyr e parlar paralitichs sanar e de cranchs polipus trenchadures e infladures de coll de cames de ventre e de porcellanes e altres diverses malalties perfetament guarir los quals miracles per la virtut divina ab molt major eficacia son imprimits e obrats en aquells qui confessats e combregats devotament lo reclamen. Les ofertes Senyor christianissimo summament regraciam a vostra Excellencia e per lo semblant nosaltres e aquest Principat nos dispondriem a aquella fer tots serveys possibles. Salva empero tots temps la

fidelitat honor e reverencia degudes a nostre Rey e Senyor del qual alre que humanitats virtuts gracies e benignitats en los cathalans e en tots los vassalls dels altres regnes e terres de sa reyal corona no proceexen ne procehir se speren segons sempre ha loablament acustumat. Al fet del pretes interes del realme de Navarra Senyor molt Excellent no cove a nosaltres la resposta e per ço remetem aquella a la Majestat del dit Serenissimo Senyor Rey. E sia la Sancta Trinitat proteccio e guarda de vostra Excellencia la qual nostre Senyor Deu mantingue. Scrita en Barchinona a VII de noembre del any Mil CCCCLXI. — De la Excellencia vostra devots servidors los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya. — Al molt Excellent e christianissimo Senyor lo Rey de França.

Als molt honorables e savis senyors los pahers de la ciutat de Leyda.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra de V del present havem rebuda e hoida la creença en virtut de aquella explicada per lo honorable En Johan Agullo conpaher vostre havem compres voleu consell sobre lo dubte queus occorre del jurament prestador per lo Senyor Primogenit e loctinent de la Majestat del Senyor Rey ara en lo introit del seu benaventurat regiment. A que de continent havem entes e be pensat. E per ço recahem en comuna opinio eus consellam per vosaltres sie suplicada la Excellencia del dit

Senyor Primogenit per merce sua li placia deferir la prestacio del jurament e abstenirse de usar de jurediccio alguna fins a tant la sua presencia sia en aquesta ciutat on som certificats deu venir via dreta notificant a la sua Senyoria que per bons respectes vosaltres sou moguts en fer dita suplicacio la qual admesa succehira a lahor de nostre Senyor Den servey de sa Excellencia repos e benavenir de aquest Principat. Certificants vos nostre parer esser que per vosaltres lo dit Illustrissimo Primogenit deu esser rebut ab pali dor e totes altres serimonies acustumades fer a semblants primogenits. E sia la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda. Scrita en Barchinona a VII de noembre del any Mil CCCCLXI. — Los diputats del General de Cathalunya e consell llur residents en Barchinona.

Al molt honorable lo senyer En Johan Ferrer missatger a la Majestat del Senyor Rey trames per part del Principat de Cathalunya.

Honorable senyer. Nosaltres scrivim a la Majestat del Senyor Rey avisant sa Altesa de les proposicions a nosaltres fetes per dos embaxadors hu del Rey de França e altre del Rey de Castella. E de les respostes a aquells liurades per les quals havem stat en pensament si aquelles ferem ab intelligencia del dit Senyor Rey. Mas per quant la sua Altesa es tant luny de aci e los dits embaixadors significaven voler sen anar de continent ab o sens resposta considerat que lo lur

star aci no podia portar fruyt de be e lo partir sens resposta no ere expedient havem delliberat spatxarlos e axi es stat fet en manera que es satisfet al honor de la Celsitut reyal e integritat de aquest Principat. Donau adonchs de continent la letra al dit Serenissimo Senyor Rey e saplicau de part nostra la sua Altesa per merce sua vulla compendre que aço ses fet per servici seu. Scrita en Barchinona a VII de noembre del any Mil CCCCLXI. — Los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathaluya a vostra honor apparellats.

Molt alt e molt Excellent Senyor.

En aquests dies no luny passats son junts aci dos embaixadors per los Reys de França e de Castella a nosaltres tramesos ab letres de creença les quals per cascu en sa jornada explicades sobre les respostes som stats en pensament si faerem aquelles ab intelligencia de vostra Majestat. Mas per quant ells ab molta vigilancia e solicitud volien partir ab o sens resposta vist que ab vostra serenissima Excellencia constituida en aqueixa ciutat de Calatayu sens discurs de dies nos poguera fer conclusio lo que per ells no fore sperat e per altres bons respectes es stat vist per servici de vostra Celsitut deure desempatxar los de aci e axi ho havem fet. E per que vostra clemencia sente lurs proposicions e vege nostres respostes trametem copia de aquelles a vostra Altesa intercluses dins aquesta. Creem Senyor molt alt havem be e degudament a ho-

nor de vostra reyal corona e integritat de aquest Principat satisfet a tot lo necessari. E axi humilment e devota suplicam ho comprengue vostra benignissima Altesa la qual nostre Senyor Deu conserve e prospere votivament ab tota felicitat segons desige. Scrita en Barchinona a VII de noembre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Majestat humils vassalls e subdits qui en gracia e merce de aquella humilment se recomanen los deputats del General e conçell representants lo Principat de Cathalunya.

8 DE NOVIEMBRE.

Reunidos, por la noche, los señores Diputados y casi todo el Consejo, presentóse el embajador de Francia, solicitando se le entregase copia, para su conocimiento, de la carta que se llevaba para su rey, lo que le fué negado, ofreciendole, sin embargo, que se le leeria, y verificado esto, dió las gracias el referido embajador, en su idioma, por la buena acojida que se le habia dispensado, añadiendo por último, que como no hubiese esplicado todavía lo que le habia encargado el Rey de Francia, iba á hacerlo entonces, cual era manifestar, de su parte, al Principado, que estaba dispuesto á hacer con él una confederacion del modo que quisiesen los Diputados; á lo que contestaron estos, por conducto del caballero Juan Copons, que hablaba bastante bien el francés, que agradecian tales ofrecimientos, pero que no consideraban conveniente lo que se les

proponia. Sobre un negocio tambien con el Rey de Francia, relativo á marcas, quedaron en que se enviarian ciertas cartas al embajador que tenia allí el Rey de Aragon; y con esto, se despidió el enviado francés.

Dióse cuenta de la siguiente carta que se habia recibido de la Señora Reina.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats e conçell general representants lo Principat de Cathalunya.

La Reyna.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs be amats e feels nostres. En lo loch de Pina proseguint nostre cami ab lo Illustrissimo Primogenit fill nostre molt car e molt amat per En Johan Ferrer trames per vosaltres a la Majestat del Senyor Rey Senyor e marit nostre molt car e molt amat havem reebuda una vostra letra de XXVII de octubre prop passat ab creença en persona de aquell acomanada en virtut de la qual nos ha per la part vostra suplicat a la prefata Majestat deguessem scriure suplicant aquella se dignas los afers del noble amat e feel nostre don Jofre de Castre haver per recomenats en la restitucio que pretenia li devia esser feta per los dans que preten havia rebuts la qual cosa per lo desig que havem que nostres vassalls e subdits visquen pacificament e en unitat concordia e repos quant encara per la voluntat que tenim de complaureus en tot lo quens sia possible lo pus afectadament que havem pogut a la prefata

Majestat per lo dit Joan Ferrer e per altres havem scrit e suplicat aquella li plagues provehir en los dits afers a tota complacencia de vosaltres e pacificacio quietud e repos de les parts contendents. Avisant vos que en aquests debats axi antiquats son stades e son entre la casa de Castre amichs parents e valedors de una part e mossen Rodrigo de Rebolledo e mossen Joan Cerdan gents amichs e valedors lurs de la part altra la dita Majestat ses sforçada e fatigada quant li es stat possible axi essent loctinent general de la inmortal memoria del Senyor Rey don Alfonso frare seu e inmediat predecessor e no menys apres que beneventuradament ha succehit per Rey e Senyor en aquests seus regnes en pacificar totalment les dites parts e levar de carrera les dites questions e no podent lo conduir obstant hi furs privilegis e costums del present regne feu fer algunes treues en les quals fermaren tots los dessus nomenats e los principals parents e valedors de les cases de Castre e de mossen Rebolledo e de mossen Cerdan. E per que conegau quant la prefata Majestat te a cor la pacificacio de aquests debats e quant li es molest lo contrari te lo governadar en lo comdat de Ribagorça per fer la dita concordia e havent hi fet trametre per la cort Darago mossen Alfonso de Sent Pere e don Ramon de Mur missatgers de aquella entre les ditas parts se es donada paraula e seguretat per un mes e per aquest respecte la prefata Majestat ha fet venir de Navarra a Calatayu lo dit mossen Rebolledo e no res menys son fill Pelafoys que ere e es stat en les terres del dit son pare ab deli-

beracio de entendre en los dits afers e quant en aquella sera fer restituhir la una part a la altre e laltra a la altra lo que tolt se hauran e punir aquells segons trobara esser fahedor per furs privilegis e costums del dessus dit regne per forma quen rehisca pau e concordia e repos entre les dites parts de les quals coses nos ha paregut donar vos avis. E per lo semblant vos avisam com proseguint nostre cami ahir arribam en aquesta vila de Fraga e apres dinar Deu volent entrarem en la ciutat de Leyda ab lo dit Illustrissimo primogenit. Dada en Fraga a VI de noembre any Mil CCCCLXI. — La Reyna.

9 DE NOVIEMBRE.

Fueron tomadas, en este dia, las siguientes deliberaciones, relativas al negocio de las lanas.

Diluns a VIIII de noembre any mil CCCCLXI los magnifichs e de gran providencia mossenyors los diputats del General del Principat de Cathalunya e les VIIII persones qui han hagut carrech de les ordinacions de les lanes drapades e altres coses congregades en la casa de la Diputacio per lo poder a ells donat per los dits deputats e conçell representants lo dit Principat deliberaren e conclogueren que de les pecunies del General sien dadas e paguades al discret Anthoni

Lombard notari hu dels oficials e ministres de la casa de la Diputacio vuytanta dues lliures e deu sols barchinonesas en total pagua e satisfaccio de tots e sengles treballs per ell sostenguts e scriptures qualsevulle fetes en qualsevol manera en e per les noves ordinacions de lanes e drapades e altres coses novament per los deputats e consell fetes.

Item delliberaren e concloguereu que al dit discret Anthoni Lombard sien dats vint e sis sols barchinonesos per quascun dia del temps que vaguara en la anada que de present fa vers Tortosa Arago e Valencia de manament e ordinacio dels dits deputats e consell e ab instruccions lurs sobre lo dit fet de lanes e drapades.

Ocupáronse, además, de otros asuntos secundarios, y habiéndose tratado de las contestaciones que se habian de expedir, acordóse que las que se habian de dar á la última carta de la Reina, y otras que se habian de dirijir á la infanta, fuesen enviadas desde luego.

Siguen, por su órden, las cartas recibidas, á saber, la de la Reina, á que antes se refiere, y otra de los Embajadores.

Als reverend venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs ben amats e feels nostres los diputats del Principat de Cathalunya e consell llur lo dit Prin-

cipat representants residents en la ciutat de Barchinona.

La Reyna.

Reverend venerables pares en Christ nobles magnifichs ben amats e feels nostres. A nit vos scrisguem certificant de la venguda nostra e entrada en aquesta ciutat de Leyda ab lo Illustrissimo Princep primogenit nostre molt car e molt amat fill lo qual per los de aquella ben amats e fidelissimos nostres es stat reebut ab molt gran alegria e tota bona voluntat de que ell e nos restam mes que contentissimos e es stat prestat lo jurament degut en lo principi de lur regiment. Be haguerem haut plaer aturar hi alguns dies per contemplacio de la dita ciutat quens ne suplica ab molta instancia mes per satisfer a les continues instancias e suplicacions que son stades fetes de la anada en aqueixa ciutat del dit Illustrissimo Princep per vosaltres e vostres embaxadors que aci son de aquest Principat tots temps per complaure aquell e a tots vosaltres. Lo dit Illustrissimo Princep e nos ab ell partirem de açi dema diluns e sens deteniment continuarem la via per aqueixa ciutat de Barchinona. Perque som becerta ne haureu plaer e consolacio vos ho notificam e speram en nostre Senyor de la presencia del dit Princep e de nos rebreu tota alegria confort e bon repos a laor de Deu e benefici publich de aquest Principat e de aqueixa ciutat. Dada en la ciutat de Leyda a VIII de noembre del any Mil CCCCLXI. — La Reyna.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo silenci vostre molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors e no res dir a nostre duplicat scriure meritament a tots los miradors molt maravellar importa car de tanta importancia es la materia de la qual vos havem consultats que preterirla negligentment ab reverencia vostra parlant no es fer deguda existimacio de aquella. E si es de importancia (com es veritat) no es pas dificultosa per delliberar en una de dues parts que es aprobar o improbar lo que per nosaltres es fet e de que scrit vos havem ço es que acompanyam lo Illustrissimo Senyor Primogenit per vosaltres degudament demanat e la Illustrissima Senyora Reyna qui venen ensemps e esser no pot fossem en companyia del hu sens laltre. De que empero nos som remesos e tota veguada nos remetem a la ordinacio vostra. Si donchs vos es vist nosaltres no haver ben delliberat ço que seria contra la nniversal opinio facilment nos porieu significar lo parer vostre e si bona vos par nostra delliberacio es molt de maravellar que cosa tant honesta e digna de comendacio per vosaltres aprovada no sia. E hon aço recaygua en diversitat de opinions es molt de maravellar que pertinacia de algu a tanta honestat repugne. Ne pensen les reverencies nobleses e magnificencies vostres la resposta vostra esser per nosaltres tant eflagitada per

aprobacio de nostre fet que duptem en aquell haja defalliment algu que auctoritzacio obs haja. Tota virtut per si resplandeix e cosa honesta e feta degudament de externa comendacio no afretura ne pert sa dignitat per impugnacio de algu com no fa lo sol lo seu limpidissim claror si ulls mals sens aquell contemplar no poden. E per tant insistir en aquella part no es intencio nostra mas per quant lo honor de la patria mes que lo propri desigam volriem a aqueixa plaça qui tot lo Principat representa esser atribuit tot lo ques merita en premi de aquesta e altra qualsevol delliberacio e operacio bona. Scrivim de Fraga a les reverencies nobleses e magnificencies vostres com los dits Senyora Reyna e Senyor Primogenit dijous passat foren junts en aquella vila e lo dia seguent devien partir per intrar en aquesta ciutat la qual cosa nos pogue fer per causa de la embaixada de aquesta dita ciutat qui la hora del mig jorn lla attene e fouch en causa de tenir los dits senyors per tot aquell dia. Hir demati feren lur cami e pervengueren en aquesta ciutat e a lur encontre per rebre les senyories lurs hisqueren per gran spay de cami los vaguer pahers clero e de tots los staments de la dita ciutat en gran e copios nombre e axi venints ensemps fins a la porta de la ciutat apres que en un eminent cadafal aqui aparellat e ornat degudament eu lo qual los dits Serenissima Senyora Reyna e Senyor Primogenit ab la companyia dels dits vaguer e pahers e altre honorable gent foren muntats e per la dita Illustrissima Senyora Reyna en nom de tudriu del dit Illustre Senyor

Primogenit fonch prestat solemnament lo jurament acostumat per los primogenits e governadors generals en lo principi de lur exercici ab oferta que la dita Senyora Reyna feu de abilitar e millorar lo dit jurament a tota contentacio del Principat si tal abilitacio e miloracio sera demanada. Lo dit Senyor Primogenit anant sots rich pali portat per los pahers e altres dels principals de aquesta ciutat e puys apres venint la dita Illustrissima Senyora Reyna intraren e son stats rebuts en aquesta dita ciutat essent los carrers de aquella empaliats molt honorablament e axi procehiren fins a la Seu a la intrada de la qual foren rebuts per solemna processo del clero e apres feta oracio anaren a les posades lurs solemnament aparellades. Tanta es stada la festa e alegria la qual aquesta ciutat ha mostrada en lo adveniment e recepcio dels dits Senyora Reyna e Senyor Primogenit que da altra major alegria e festivitat aci nos recorda. E ab tot que la present ciutat pendria a molta contentacio e gracia la aturada dels dits Senyora Reyna e Senyor Primogenit per alguns dies e per ço hagen feta lur suplicacio pero per attenyer aqui axi com del dit Senyor Primogenit es stat suplicat e per vostra contentacio la Excellencia sua ensemps ab la dita Senyora sa mare partiran dema fabent vers aqueixa ciutat lur dreta via e nosaltres tots temps en companyia lur. Ço que per lo sguard predit nos plauria per vosaltres esser comendat ab tot que hon lo contrari delliberasseu ço de que nos dolriem per lo respecte dessus dit seriem e som tots temps prests en seguir segons vos havem

scrit la ordinacio vostra. Copia del jurament per la dita Senyora Reyna prestat vos haguerem tramesa sino per quant som certs que los pahers de aquesta ciutat aquella vos trameten. Ab tant molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors tingaus la Sancta Trinitat en sa proteccio e guarda. Scrita en Leyda a VIII de noembre any Mil CCCCLXI. —A vostra ordinacio prests los embaixadors del Principat de Cathalunya.

El mismo dia, fueron expedidas, por órden de los señores Diputados, las siguientes cartas.

Al Primogenit don Ferrando.

Illustrissimo Senyor. Per letra de la Serenissima Senyora Reyna mare vostre som avisats de la entrada per vostra Excellencia feta en Leyda e de la partida per venir aci de que inmensament nos som alegrats e consolats com a cosa per nosaltres e aquest Principat grantment desijada. Per quant adonchs Senyor Illustrissimo per causa de vostra benaventurada venguda se ha fer jurament per vostra Altesa e altres coses suplicam humilment vostra Celsitud li placie com sera propingue a aquesta ciutat ans de la entrada nos ne mane avisar per manera que totes coses se façen be o degudament segons es acostumat en semblant cas. E sie la Sancta Trinitat proteccio e guarda de vostra Illustrissima Senyoria la qual mantingue per molts anys

ab tota felicitat segons desige. Scrita en Barchinona a X de noembre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Excellencia humils e devots subdits qui a aquella humilment se recomanen los diputats del General e consell representants lo Principat de Catalunya. —Al Illustrissimo Senyor don Ferrando primogenit Darago e de Sicilia etc. loctinent general del Senyor Rey.

Dirigitur domine Regine.

Molt alta e molt Excellent Senyora.

De vostra Serenissima excellencia havem rebudes dues letres avisatories la una de la provisio per vostra Majestat feta a suplicacio den Joan Ferrer en lo fet de don Jofre de Castre e de la bona voluntat e intencio que vostra Celsitud ha en reposar aquelles faheues e en complaure aquest Principat laltre de la entrada del Illustrissimo Senyor don Ferrando primogenit e loctinent e recepcio feta en Leyda e com fa son pergres vers aquesta ciutat les quals coses Senyora molt alta summament regraciam a vostra Altesa e gracies innumerables e devotes fem a aquella del treball que per merce sua ha volgut pendre en scriure a la Majestat del Senyor Rey per los negocis del dit don Jofre e encare de avisar nos de la venguda del dit Senyor Primogenit e loctinent lo qual ab grandissima afeccio devocio e alegria speram e de la bona e virtuosa voluntat e intencio que vostra Altesa te vers aquest Principat lo que a nosaltres es mes que cert com per longua experiencia sie multiplicadament com-

provat de que aquest Principat e nosaltres aquell representants restam infinidament obligats a vostra Excellencia la qual la Sancta Trinitat tingue en sa proteccio e mantenga ab tota felicitat segons desige. Scrita en Barçelona a X de noembre del any Mil CCCC sexanta hu. — De vostra serenissima Senyoria humils vassalls etc. Los diputats e consell etc.

11 DE NOVIEMBRE.

Los nueve comisionados para calcular lo que habria de practicarse sobre la venida del señor Primogénito, manifestaron, en esta sesion, á los señores Diputados y Consejo, que, segun su modo de pensar, debian estos indicar al Concejo de la ciudad que no se diese prisa en enviar embajada á dicho señor Primogénito, antes eligiese cuatro representantes, los cuales, reunidos con los nueve comisionados de la Diputacion, calculasen y tratasen lo que fuese conveniente decirle á su llegada, eligiéndose al mismo tiempo, por parte de aquella, otra comision para practicar lo que en tales casos se requiere, al tener que verificar dicho Señor la entrada en la ciudad.

Sigue una carta, que se recibió en este dia.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats del General del Principat de Catha-

lunya e consell en virtut de la comissio de la cort elet residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Una letra havem rebuda de sct del present ensemps ab una altre dels honorables consellers de aqueixa ciutat e per que es veritat que encara que aquesta ciutat ha fet tot son possible en detenir la Senyora Reyna e Senyor Primogenit fins avuy que es diluns e per ço haviem trames quatre notables persones de aquesta ciutat per suplicar e instar se detengues com dit es les quals encara ab aderencia dels embaixadors del Principat ques trobaven aqui e convidats per ells no han pogut obtenir ques detengues ans disapte a vespre sa Majestat e lo dit Illustre Primogenit intraren ab aquella festa e cerimonia acustumada fer a primogenits. Veritat es per quant aquesta ciutat ha de custum antiquissima que entrant Senyor Rey o Primogenit novellament ans de intrar en ciutat a la porta de aquella fa lo jurament partiular acustumat aquest ha prestat lo dit Illustre Primogenit. E per quant haviem per clar attesa la edat de aquell aquest jurament no valer res ab protestacio expressa que si per lo Principat ere altrament desliberat la Senyora Reyna com a tudriu que es segons fa fe lur secretari ha jurat e auctoritzat si vist e desliberat sera alre per taulell e ciutat de Barchinona aquest jurament de la Senyora Reyna va per no prestat e axi com si may fos stat prestat de aço hi ha acte e protestacio expressa e admessa per la Senyora Reyna la qual vos trametem treslat interclus hi per semblant del jurament ge-

neral ab les protestacions les quals vos trametem. E sia molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors la divina Majestat custodia vostra e nostra. De Leyda a VIIII de noembre any Mil CCCCLXI. — Los pahers de la ciutat de Leyda a vostres beneplacit e honor aparellats.

Los señores Diputados mandaron expedir, en este dia, las siguientes cartas.

Del vezcomte Dilla.

Molt honorables e savis senyors. Recordeus pochs dies ha passats vos scrivim pregant e exortant vos que attes que lo noble e magnifich Senyor lo vezcomte Dilla e de Canet ere ab altres per servey de aquest Principat de la cosa publica de aquell en la embaixada per lo dit Principat feta al Illustrissimo Senyor Rey e per conseguent ere guiat en persona e bens e salegrave es devie alegrar de moltes porrogatives no enentasseu en la exequcio que instave En Pere Pruncs per raho de hun censall en la sua baronia de Luça o vassalls de aquella segons en la dita nostra letra data en Barchinona a XX de octubre prop passat pus largament es contengut. Encara ab aquesta vos tornam pregar e exortar que en la dita exequcio contra lo dit senyor vezcomte ne la dita sua baronia o vassalls seus e bens lurs totalment sobresegau e en res noy anenteu ne proceisquau stant ell en la dita embaixada ans

si alguna cosa hi haveu anentada stant ell en la dita embaixada ho tornen al degut e primer stat. En altre manera segons vos havem scrit per nostre descarrech e per conservacio e manteniment de les porrogatives que tals embaixadors se alegren e han acustumat alegrar e per benefici e bon stament de la cosa publica de aquest Principat a nosaltres covindria provehirhi degudament. Dada en Barchinona a XI de noembre del any Mil CCCCLXI. — Los diputats del General e consell lur etc. a vostra honor prests.

Honorable senyer.

Pochs dies ha vos scrivim cessasseu de la instancia que segons se dehia feyeu contra la baronia de Luça o vassalls de aquella la qual es del noble e magnifich senyor lo vezcomte Dilla e de Canet per raho de un censall ques diu lo dit vezcomte fa. Encara ab aquesta vos tornam scriure que de tota instancia contra lo dit vezcomte stant ell en la dita embaixada en que es per part de aquest Principat e per servey de aquell e de la sua cosa publica cessets e en res noy anenteu ans quant en vos sia la perturbeu e la empatxeu. Dada en Barchinona a XI de noembre del any Mil CCCC sexanta hu. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Als molt honorables e savis senyors los consellers de la ciutat de Vich.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra havem reebuda sobre la execucio quis insta per En Pere Prunes contra lo noble e magnifich senyor lo vezcomte Dilla e de Canet o la sua baronia de Luça o vassalls seus lo qual es ab altres embaixadors per aquest Principat al Senyor Rey a la qual vos responem que vosaltres no ignorau o no deveu ignorar los embaixadors de qualsevol Senyor o universitat tant quant sta en la embaixada es guiat en persona e en bens e stant en la embaixada contra ell e sos bens no pot esser en res enantat o feta novitat alguna quant mes donchs a hun tal embaixador que es per aquest Principat y per servey de la cosa publica de aquell qui compren entre les altres aqueixa universitat deu esser servada la dita prerogativa que contra ell ne sos bens ne sos vassalls per causa dell no sia feta novitat stant en la dita embaixada. Pregam vos per ço que en observar la dita porrogativa al dit senyor vezcomte e sos bens no siats contraris ans lo favoriats quant en vosaltres sia durant la dita embaixada. E sia molt honorables e savis senyors la Sancta Trinitat vostra guarda. Dada en Barchinona a XI de noembre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona e consell lur aquest Principat representants a vostra honor apparellats.

12 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion.

13 DE NOVIEMBRE.

Fueron leidas, en esta sesion, las siguientes apuntaciones hechas por los nueve comisionados relativamente á la venida del señor Primogénito y al juramento que se le hubiere de prestar.

Primerament semble esser necessari que dema per lo mati los deputats e consell vegen a la Excellencia de la Senyora Reyna e al Senyor Primogenit e apres humils e devotes recomendacions de part del Principat diguen a lur Altesa com vuy hora tarda es arribat lo correu ab lo qual lur Celsitud los avisave ques venien aposentar en Valldonzella e per quant ere ja vespre no creents los dits diputats e consell llur Excellencia tal hora vingues al dit monastir no son poguts exir fer honor a lur entrada segons ere degut e pertinent e loablament acustumat lo que molt los ha desplagut en son restats molt enugosos per quant sempre son prests e disposts a totes coses que hajen respecte al servir e honor lur.

Apres diran a lur Altesa com attes se ha entendre e apuntar la ferma del jurament prestador per lo dit Senyor Primogenit es molt necessari per remoure totes dubitacions lur Majestat manen e proveesquen que los vicecancellers e altres oficials no usen de jurisdiccio alguna fins tant lo dit jurament sie prestat degudament e en la forma acustumada e que lur Excellencia per merce sua ordonen restar en lo dit monestir tro a tant lo dit jurament sie apuntat com dit es.

Habiendo celebrado otra sesion, el mismo dia, presentóse á los señores Diputados el alguacil Francisco Lobet, de parte de la ciudad, para hacerles saber la siguiente resolucion del Concejo.

Que la ciutat ha delliberat tencar e fer guardar esta nit los portals de la ciutat per alguns sentimens que dien haver pus la Senyora Reyna e lo Senyor Primogenit son venguts a Valldonzella e dema e altres jorns stiguen uberts e en les nits tenquats e guardats fins tant lo Senyor Primogenit haje jurat e que sia dit a mossen Jaume Janer qui ab basto de algotzir es entrat en ciutat palesament ans de la prestacio del dit jurament que se abstingue de portar lo basto fins sie prestat lo dit jurament.

Sobre lo que no recayó, por de pronto, resolucion algu-

na, encargándole solo los señores Diputados de participarlo verbalmente á la señora Reina y señor Primogénito, al hacerles la visita de costumbre, y suplicarles al mismo tiempo previniesen al referido alguacil que no se presentase con carácter de tal, hasta haberse verificado la ceremonia del juramento.

El mismo dia, se recibieron las cartas que siguen á continuacion.

Als reverends venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs ben amats e feels nostres los diputats del Principat de Cathalunya e consell lur residents en la ciutat de Barchinona.

Lo Princep primogenit gobernador e lochtinent general etc.

Reverend venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs ben amats e feels nostres. Vostra letra havem rebuda e per satisfer a vostre bon desig e a nostra gran voluntat que havem de esser entre vosaltres aquesta nit serem a Valldonzella ab la Serenissima Senyora Reyna mare senyora nostre colendissima e puix axi prest hi devem esser Deus mijançant les altres coses remetem a quant alli serem e a la presencia la qual en ell speram sera consolacio de tots. Dada en Martorell a XIII de noembre any Mil CCCCLXI. — Princeps Ferdinandus.

Als reverend venerables pares en Christ egregis no-

bles magnifichs ben amats e feels nostres los diputats del Principat de Cathalunya e consell llur residents en la ciutat de Barchinona.

La Reyna.

Reverend venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs ben amats e feels nostres. Vostra letra havem rebuda e per satisfer a vostre bon desig e al que nos tenim e lo Illustrissimo Princep primogenit fill nostre dilectissimo de esser entre vosaltres havem deliberat aquesta nit anar nos ab ell a Vandonzella e puix axi prest hi devem esser Deus mijançant les altres coses remetem a quant alli serem e a la presencia la qual en ell speram sera consolacio de tots. Dada en Martorell a XIII de noembre any Mil CCCCLXI. —La Reyna.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors.

De Pina en fora scrivi a vostres reverencies nobleses e honorables magnificencies del que alli fiu ab la Senyora Reyna en apres fuy a Çaragoça e doni vostra letra als jurats splicant los la crehensa. Ells conclogueren present mi de dar carrech a micer Bernart Dalgas hu dels jurats lo qual devia partir de alli lo cendema que ere divendres per al Senyor Rey per altres fets de parlar sobre aço al Senyor Rey e aderirse a vostres suplicacions e tremetreli copia de la letra

que yols havia portada oferint se molt en totes coses que fossen be de aqueix Principat he dihentme que per amor de Deu gordas lo dit Principat de no venir a hobres de fet. Yols repliqui que confiava tant de la justicia que lo Senyor Rey fera en aquest negoci que no calguera venir a hobres de fet. En apres senyors arribi aci a nit ben vespre e vuy a punta de jorn lo Senyor Rey es anat a cassa ha de tornar açi a hora de misse tornat que sie sere a la sua Senyoria e fare ço que per quey so e per que lo present correu passe cuytant he fet la present per ço fossen en certitud de esser arribat yo açi. Lo proces quem ha de esser trames sobre los dans donats a don Jofre de Castre seria mester que fos ja aci car segons he sentit huy per alguns cortesans bel haure mester que ja da aqui han avis per que vinoh e han me dit que no es dupte que no fossen en guerra lo dit don Jofre ab mossen Cerdan e mossen Rebolledo. Jo fins haja parlat ab lo Senyor Rey no so volgut entrar ab ells en neguns merits. Feta en Calatayu disapte de mati a VII de noembre. — Quis recomane en gracia e merce de vostres reverencies nobleses e magnificencies prest al servey de aquelles Joan Ferrer.

Fueron expedidas, en la propia sesion, las siguientes cartas.

Molt alta e molt Excellent Senyora.

Rebuda havem de vostra Excellencia una letra feta

en Martorell lo dia present per la qual veem vostra Altesa ha delliberat venir esta nit ab lo Illustre Primogenit aposentar al monastir de Valldonzella. E per que Senyora molt alta en semblants entrades acustumeu esser e exis los consellers de aqueste ciutat e nosaltres axi mateix hajam deliberat esser hi com es loablament acustumat. E entrant vostra Excellencia esta nit no par fos cosa covinent a la pratica inconcussament observada. Per tant humilment e devota suplicam vostra alta Senyoria sie de merce sua vulle diferir la venguda de Valldonzella fins a dema la hora que vostra Excellencia ordonara perque nosaltres e la dita ciutat puixam fer lo degut e pertinent a vostra Serenissima celsitud la qual nostre Senyor Deu mantingue e prospere votivament. Scrita en Barchinona a XIII de noembre del any Mil CCCCLXI. — Senyora molt alta. — De vostra Excellencia humils subdits e vassalls qui a aquella humilment se recomanen los diputats e conçell lo Principat de Cathalunya representants. — A la molt alta e molt Excellent Senyora la Senyora Reyna.

Bajo igual forma, se dirigió otra carta, el mismo dia, al señor Primogénito.

14 DE NOVIEMBRE.

Ocupados los señores Diputados en otros negocios, no

se dedicaron, en este dia, á tratar del asunto principal relativo al señor Primogénito, ni tomaron, por consiguiente, acuerdo alguno.

15 DE NOVIEMBRE.

Reunidos los señores Diputados con varios jurisperitos y con Juan Albanell, abogado de la Casa, para tratar del juramento, y de la potestad atribuida á la señora Reina, como tutora del señor Infante, tomaron, en este dia, la siguiente deliberacion.

Los dessus dits juristres emsemps ab mossen Nicholau Albanell advocat de la casa tots concordes foren de opinio que drets canonichs ne civils ne consuetuts del Principat de Cathalunya ne leys o libertats de aquell no obsten que la Serenissima Senyora Reyna no sie e puixe esser tudriu del Illustrissimo Senyor don Ferrando primogenit e loctinent etc. e que ella com a tudriu pot exercir e administrar la justicia del dit Principat en nom e veu del dit Senyor Primogenit fins que haje edad de XIIII anys.

Hubo algun disentimiento, acerca de esta opinion, por parte de dos individuos, acordando, en consecuencia, que se consultaria con el Concejo de la ciudad, para deliberar.

16 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion.

17 DE NOVIEMBRE.

Reunidos los señores Diputados con otras varias personas y jurisperitos, para consultar sobre las dudas que ofrecia el señalamiento de tutor al Infante don Fernando, por parte del Rey, y asimismo sobre otros diversos puntos; despues de emitidos varios pareceres, acordóse por fin: 1.º Que el Rey podia dar tutor, sin que esto se opusiese á la capitulacion; 2.º Que sin embargo de haberse dado tutor al Primogénito, podia señalarse otro y no habia dificultad en que fuese la Reina; 3.º Que constase la siguiente deliberacion, hecha por unanimidad, á saber: que la señora Reina, como tutora del señor Primogénito, prestase el debido juramento.

Congregados otra vez, por la noche, todos los Diputados e individuos del Consejo, en la cámara mayor del Consistorio, se hizo extensa relacion, por el abad de Monserrat, de los votos de los jurisperitos y de la deliberacion de los Diputados y demás, despues de lo que se tomó el siguiente acuerdo.

Lo present consell conclou loant en tot e per tot los apuntament e conclusio fets per los VIIII e quatre de Barchinona sobre la emancipacio del Senyor Primogenit e tutela de la Senyora Reyna star be e preceir juridicament e que en nom de Deu per la dita Senyora Reyna com a tudriu sie prestat lo jurament.

Pasado, desde luego, el referido acuerdo al Concejo de la ciudad, que tambien estaba reunido, y enterado de todo cuanto habia tratado la Diputacion, los cuatro representantes de aquella que solian intervenir en los negocios de esta manifestaron, que la ciudad de Barcelona, deseando siempre marchar uniforme y en armonia con el Consejo de la Diputacion, aprobaba en este caso las deliberaciones que dicha corporacion habia tomado, por considerar esta concordia de grande utilidad á la patria; despues de lo que, se acordó que para hacer saber este resultado á la senyora Reyna, fuese una comision compuesta á la vez de Diputados y de Concelleres.

Ocupáronse, el mismo dia, de otros varios asuntos, y se dió cuenta de las siguientes cartas que habian recibido.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e molt magnifichs

senyors. Optenguda hora disapte a vespre prop passat del Senyor Rey per esplicar li ma crehença jo li digui que jatsie los diputats e consell del seu Principat de Cathalunya per miga de sos embaixadors en dies passats aguessen suplicat la sua Majestat que li plagues fer e smenar los dans donats o robatoris fets al noble don Jofre de Castre per Blasco de Bardaxi e Vicent Dagramunt e altres de llur companyia fins en aquella ora los dits dans e robatoris no eren stats satisfets ans ajustant dans a dans ara derrerament se eren innovades coses molt greus e molt dampnoses al dit don Jofre recitant li aqui tots los actes en mes instruccions mencionats e com tots aquests dans e robatoris fins aci mostrats venir al dit don Jofre per esserse ell aderit als actes de aqueix Principat fets per la liberacio de don Carles de gloriosa memoria fill primogenit seu e per conservacio de les sues libertats les quals coses redundarien en servey gran de la sua reyal corona e com molestar ne dapnegar algu per la sobre dita raho fos contra la capitulacio que plagues a la sua Altesa fer e smenar los dits dans e dapnatges dats al dit don Jofre a fi que la dita capitulacio la observancia de la qual sa Excellencia diverses voltes havia comendat restas illesa. E mes li digui que com de sa Altesa fos exida una letra dirigida als vaguer e sotsvaguer de Barchinona manant los pendre cert hom e aquell tenir pres fins sa Majestat altrament hi provehis la qual letra per semblant fos contra la capitulacio que fos de sa merce manar aquella esser revocada per tal forma que autentiquament aparegues de la

dita revocacio per que tot hom fos mes conformat en la opinio que tenia que sa Excellencia zelava molt la observancia de la dita capitulacio. E responent me la sua Majestat al primer cap me dix que ab tot que als embaixadors del Principat que eren partits de aci hagues plenament informat de aquest fet els hagues mostrat com aquestes coses no venien gens per la raho pretesa per lo Principat que encare ho volia mostrar a mi clarament e aqui la sua Altesa me recita la mort de mossen Pero Martines de Moryello lo qual mossen Joan Cerdan sogre de mossen Rebolledo havia mort e com la muller de mossen Pero Martinez per obliguar mes la casa de Castre en pendre aquest interes per propi havia fet matrimoni de una filla del dit mossen Pero Martinez mort ab lo dit don Jofre e que de aquella mort en ça se eren seguits infinides morts e rebotoris en la casa de Castre de una part e la de mossen Rebolledo e de mossen Joan Cerda de altre e que diverses treues se eren fetes entre ells e paus tractades e que res no havia pogut reposar aquest dabat e que no ere de creure que lla hon sa Majestat havia aprovat los actes fets per los cathalans com aquells fossen stats fets per servey seu ques hagues a pensar que hun tant baix hom com Vicentet los hagues de reprovar majorment no tenint ell en aquest mon negun superior sino Deu e lo papa en lo spiritual e per que aqui es molt manifest aquest debat de la casa de Castre ab mossen Rebolledo no cur de recitar lo permenut concloent que aquests dans no venien sino per causa de aquest debat e que no sen cregues altre. Al

segon cap me respos que ell ignorave que tal letra fos exida de la sua cort car ell havia incautats sos secretaris que no spachascu res que fos contra la capitulacio e que haguere pler de veurela empero que ell ere content si letra neguna havia feta contra la capitulacio de revocarla cent voltes si ceut voltes la hagues feta e volent jo satisfer al que sa Majestat me havia dit per que entre lo splicar de la mia crehença e lo seu respondre havia escorregut molt temps hi cre gran vespre dixme que al cendema ell me volia mes dir sobre aquest fet e que aquella nit no li digues res pus e axi jom parti. Lo cendema que fonch diumenge en la vesprada tenint son consell plegat ell me feu entrar e davant tot lo consell en que era lo comte Dampuries mossen de Urgell micer Joan Pages lo Justicia de Arago hun jurat de Çaragoça e molts altres e encara alguns que havia en la cambra quiu podien hoyr tot ell me dix que attes la nit passada jo havia parlat ab ell a soles e que per ventura nou haguere ben compres que li digues alli en consell ço que havia dit apart. E attes que segons la manera en que li havia parlat e ell me havia respost que lo fer me splicar ma crehensa en consell ple no ere per que ell nom hagues beu entes stigui hun poch pensant que poguera esser e pur jo delliberi fer ço quem mana e publiquament yo li digui ço que la nit passada li havia dit no tant largament com la nit passada mas ab ten poques peraules com me bastaren en dirli tot lo efecte de ço que li havia dit e quant mach hoyt feume exir fora la cambra restant ell ab lo consell en dellibera-

cio e per aquella nit no se ques conclogues res. Venint vuy diluns de mati jo he dat la letra dels diputats esplicant lus ma crehensa. Resposme per tots lo visrey de Sicilla que jatsia ells creguessen aquestes coses venir per la bandositat de la casa de Castre e de mossen Joan Cerdan e de mossen Rebolledo perho que ells ne perlaren al Senyor Rey e feren tot son poder que en aquestes coses se prengues qualque remey. Hachi alguns dels dits diputats axi com don Pedro de Urrea e mossen Borenguer de Bardaxi quem digueren que fort cosa fora que los debats de Arago se aguessen a mesclar ab la capitulacio del Senyor Rey ab lo Principat de Cathalunya recitant me alli molts dapnatges fets en Arago de una part a laltre prou desaforats. Per mils fonch respost que la capitulacio del Principat no ha negun desig de meselarse ab les bandositats de Arago mas ten poch no ha pler que sots color de bandositat de Arago negu la deroge en res e quem semblave fort cosa que havent stat vint anys passats en guerra la casa de Castre ab sos contraris que are dos jorns apres que don Jofre de Castre havia servit lo Principat de Cathalunya se fos sperat de destrohirli les sues terres ço que en aquests vint anys james ere stat attemptat pur la conclusio resta de perlarne al Senyor Rey. En apres so stat al Senyor Rey presentant me a ell per veure sim fere neguna resposta al que la nit passada me havia fet dir en consell e nom ha dit res he trebellat vuy mati en fer ajustar la cort per darli la letra e splicar ma crehença e no ses pogut fer tant stan tots torbats ab los oficis e remuneracions que han

a partir. So stat apres a casa del justicia per darli la sua letra e he trobat que ere partit lavors la via de Castella tremes per lo Senyor Rey la qual letra per sa absencia he donada a don Anton de Mieros loctinent seu lo qual per semblant ma dit ne parlara al Senyor Rey. Del ques seguira per avant avisare continuament vostres reverencies nobleses e grans magnificencies a les quals me recoman. Feta en Calatayu a VIIII de noembre any Mil CCCCLXI. — De les vostres reverencies nobleses e magnificencies humil embaixador quim recoman en gracia e merce de aquelles Joan Ferrer.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e molt magnifichs senyors. Apres que agui scrita la letra que va ab la present arriba lo vostre correu a mi trames ab letres de III de noembre lo qual fonch aci diluns a VIIII del mateix per les quals letres jo so stat avisat de la mort de Pedro de Tramasaguas de la qual lo Senyor Rey ma havia ja parlat dihent que per reposar aquestes bandositats de la casa de mossen Rebolledo e de la casa de Castre havia trames alli lo governador de Arago e quel havia creat procurador del comdat de Ribargorça lo cual havia penjat hun gran ladre quey havia crehent jo tots temps que fos de aquells qui havien fet lo robo de les terres de don Jofre e tantost ani

al dit Senyor Rey e li doni la letra que venia a la sua Majestat la qual legida li digui com la sua Excellencia per sa gran clemencia he humanitat dissapte passat me havia volgut fer veure los dans fets a don Jofre de Castre venir solament per la bandositat de ell e de mossen Rebolledo e de mossen Joan Cerdan e no gens per la causa pretesa per lo Principat de Cathalunya pero per que sa Majestat cregues que aqueix Principat may entrare en lo que ere entrat voluntariament sino que força e necessitat de raho lon haguessen constret que yo suplicave sa Majestat que volgues scoltar quant ere diferenciada la informacio que la sua Senyoria havia de aquest fet e la que era portada en aqueix Principat hi en aço me fonch bo lo proces que la nit passada havia rebut e regonegut. Primerament constave per proces que essent interrogat don Jofre de Castre com anave desarmat e sens negun reguart ates la gran bandositat que ere entre la casa de Castre e de mossen Rebolledo ell havia respost que ell nos entenia guardar puix no fabia part en lo dit bando car son pare no volia que ell hi fes part e que per conseguent no ni volia fer mes se mostrave clarament que en lo temps que lo dit don Jofre ere stat dapnegat e molt abans ell ni ses terres no staven ab negun recel ans lo dit don Jofre havia manat a sos vassalls que qualsevulla de la bandositat sis vol fos de Castre sis vol de Rebolledo que passas per ses terres que fos acollit e que li fos dat de menjar ab sos diners mes se mostrave clarament com anant presos los vassalls de don Jofre de Castre dehien aquells quils menaven com

nos tractau axi no saben que ni nosaltres ni nostren Senyor may havem fet part ab negu. Responien los quils portaven presos no sabeu vostre Senyor si feu part ab los cathalans e si trago la bandera ab los de Cervera e moltes de aquestes rahons constave encare que feta la presa e roberia dels lochs del dit don Jofre aquella fonch passada per lo comdat de Ribagorça per lochs grossos e ben poblats los oficials dels quals lochs podien be deliurar las persones e fer los tornar sos beus e james sen curaven aus los mal factors mengaren e begueren en los dits lochs del comdat hey reposaren prou que james los dix res negu e que si aquestes coses no bastaven en fer creure a sa Majestat lo que aqueix Principat pretenia que aydas en fer loy creure lo acte fet are derrerament per mossen Loys Cosco e aqul yo li entri a recitar quant per vostra letra me ere scrit e li spliqui la crehença de mot a mot pur en sustancia segons en la dita letra me ere manat. A les quals coses la sua Majestat me respos que ab tals processos leugerament provave cascu ço que volia e que no ere cosa que calgues duptar que don Jofre e mossen Rebolledo no fossen en guerra e que havia pler que mossen Rebollodo havia parlat la nit passada apres que jo agui parlat ab sa Majestat ab ell e que li havia dats testimonis de aquest fet tals que nos podien recusar primerament mossen Bernart Çaportella diputat de Cathalunya lo qual havia ofert valença en dies passats a mossen Rebollodo contra lo dit don Jofre mes que congoxant se don Joan Dixer al comte de Prades per que havia oferta valen-

ça a mossen Rebolledo contra la casa de Castre que lo dit comte li hauria respost que no li havia oferta valença contra don Felip de Castre mas que contra don Jofre mes que les nafres que lo dit don Jofre havia fetes en persona del jerma de mossen Ramon Gilabert de Cervera que spresament havia dit lo dit don Jofre que les havia fetes per que havia fet valença a mossen Rebolledo contra ell e que alt aquests podien seber aqui la veritat. Yo llavors repliqui a la dita Majestat que fins aci les armes eren molt descominals que don Jofre de Castre havia portat al Principat bon proces autentich molt fornit de testimonis ab lo qual don Jofre provava plenament sa intencio e que los quil havien dapnegat no havien portat a sa Majestat sino peraules. Ell me respos que crehia que mossen Rebolledo tremetera aqui persona per informar lo Principat de aquest fet hi que ell enquaren fere pendre proces autentich per saber ne la veritat e que ell me fere mostrar la letra del procurador de Ribagorça en lo qual poguere veure los grans crims que aquest Tramasaguas penjat havia fets la qual enquare nom es stada mostrada. He sentit com a la crehença que spliqui en consell lo diumenge vespre per manament de sa Majestat me fa ordenar resposte en scrits. Lo prothonotari ma perlat mostrant se curos de haver cerquat en registres la letra que yo demanave esser revocada mostrant me que no ley havia poguda trobar e que volguera molt que la tingues per saber qui la havia spatxada. En apres jo he dat les letres de la cort hi he splicada ma crehença prou largament tot hom ha per

mal fet lo penjar del hom segons de molts he sentit dihent gran mal del mossen Cosco han se aturat a cort per la resposta. Parlas que lo regne si enterpos dihen alguns que no loy cal interposar si donchs no han voluntat de pagar los dans. Nom se ques conclouran. La present letra e lo correu he retengut de hir en sa sperant si poguera primer cobrar del Senyor Rey la resposta en scrits e puix nom es donada no deslliber pus de sperar per que aquis puixa seber lo que fins açi ses fet en aquest negoci. Feta en Calatayu dimarts a X de noembre any Mil CCCC sexanta hu a I ora apres mig jorn. — De vostres reverencies nobleses e magnificencies humil embaixador quim recoman en gracia e merce de aquelles Johan Ferrer.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs mossenyors los diputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e molt magnifichs. Per En March Davall correu lo qual deu esser aqui a XIIII del present he scrit largament a vostres reverencies nobleses e magnificencies de les coses que fins en aquella ora havia perlat ab lo Senyor Rey. En apres partit lo dit correu dimecres passat que comptavem XI del present rebi letres vostres en que ni havia per lo dit Senyor Rey les quals en continent li doni e spliqui a sa Majestat ço que per vostra letra me era manat ço es que no hagues a deservey lo spachament aqui fet dels dos embaixadors de França e de Castella

sens intelligencia de sa Altesa per los motius en la mia letra contenguts e legides per ell les dites letres les quals li doni apres de haver splicat ço que per vosaltres me era manat la sua Altesa me respos que ell ho havia a servey ço que per vosaltres era stat fet e que ell vos ne scriuria. He sabut apres per alguns curials a qui tantost mostra vostras letres que ha hagut gran pler de aver lo avis de les dites embaixades. En laltre fet de don Jofre no si ha mes fet del que fins aci he scrit sino alguns rahonaments ab lo Senyor Rey e altres de son consell e de la cort los quals no van a la conclusio demanada per aqueix Principat car tot es per mostrar que aqueix dans son venguts per la antigua bandositat de ells si haguda ni ha. Ham dit sa Majestat que aqueix Principat sera be de forçar don Jofre que fes pau e que lavos totes coses cessaren. Yo digui a sa Majestat que ell sabia millor de mi a qui pertany en Cathalunya forçar les gents de viure en pau. Ell me respos que nou debia sino per via de metre loy en raho e induhir loy. Jo li respongui que atenent les coses com staven e ço que tots jorns si afegia que molt duptara de esser enprenedor de concloure tal pau e que si sa Majestat hagues provehit almenys en haver a ma de la cort les coses robades e los mal factors que la cosa stiguera en termens practicables. Dixme que ja hi havia provehit mas que ab aquestes libertats e aquests fueros sta terra ha de venir en perdicio quasi volent dir que envides ha forma de provehirbi. Ham dat la letra que va ab la present la qual es resposta del qui li digui en consell. Es ver que del

cap derrer no lin parli gens. Ham fet mostrar per semblant la letra que li ha trames lo procurador de Ribagorça per lo fet del hom quey han penjat copia de la qual tramet ab la present. Han me dit alguns que si don Jofre volia metre aquest fet en poder del regne ço es tot son debat que lo regne lin faria alguna smena yo per que no he carrech de menegar tals partits nom cur de respondrey. Fins açi no he hagut resposta dels LXXII de la cort si be tots dies me dihen que faran resposta e crech que entre ells no sen avinguen car dels de la dita cort uns me loben molt lo que fa aqueix Principat e altres dihen ques meravellen com sen entramet e axi cascu parle ab la sabor que te tots però han per mal fet lo que mossen Cosco ha fet en penjar lo Pedro de Tramasaguas pero per mal fet queu tinguen negu noy done remey. Feta en Calatayut divendres a VIIII ores de mati a XIII de noembre 1461. — De vostres grans reverencies nobleses e magnificencies humil embaixador qui en aquells me recoman Joan Ferrer.

18 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion.

19 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion.

20 DE NOVIEMBRE.

Ocupáronse de diversos asuntos, entre ellos del de don Jofre de Castro, y por lo tocante al señor Primogénito se tomaron las siguientes deliberaciones.

Primo que lo Illustrissimo Senyor Primogenit loctinent etc. e la Illustrissima Senyora Reyna sa mare e tudriu intren dema en la present ciutat e sien acompanyats honorablament e sia feta solemna festa per lur intrada axi com per la intrada del Illustrissimo don Carlos primogenit de bona memoria se feu.

Item que los dits Senyor Primogenit e Senyora Reyna sien suplicats que lo digmenge seguent apres dinar los placia venir en la present casa de la Diputacio en la qual per la dita Senyora Reyna com a tudriu sia intrada la capitulacio com per lo dit Illustrissimo Senyor don Carles de beata memoria se feu.

Item que sien suplicats que lo diluns apres seguent demati los placia venir a la Seu hon per la dita Senyora Reyna com a tudriu etc. sie prestat solemnament lo jurament per observança de les constitucions e libertats de la terra.

Se recibieron, el mismo dia, las cartas que siguen a continuacion.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables e de molt gran providencia mossenyors los diputats del General de Cathalunya e consell en virtut de la comissio de la cort elegit e assignat residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs honorables e de molt gran providencia mossenyors. Lo honorable En Joan Remon embaixador de aquesta vila informat a ple per nostres letres explicara a vostres molt grans providencies certes coses. Placiaus mossenyors darli fe e crehença com a nosaltres si presents les explicavem a vostres molt grans reverencies nobleses magnificencies e honorables providencies de los quals la Sancta e infinida Trinitat sia continua proteccio. Scrita en Perpenya a VIII de noembre any Mil CCCCLX hu. — Los consols de la vila de Perpenya a vostra honor apparellats.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los deputats e consell lo Principat de Cathalunya representants residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Per quant a V de octubre prop passat segons som informats es stada scrita una letra a vostres reverencies nobleses e magnificencies per part dels jurats e certs pretesos adjuncts la qual letra sens voluntat de nosaltres Pere Sent Marti Nicholau Frugell e Francesch

Vedruna es stada feta e en aquella no havem consentit. E daço per nostre descarrech havem delliberat certificar de la veritat vostres reverencies nobleses e magnificencies ab les presents. E sia la Sancta Trinitat en vostra guarda. Scrita en Gerona a XIIII de noembre del any Mil CCCCLXI. — A tota vostra ordinacio promptes P. Sentmarti Nicholau Frugell Francesch Vadruna jurats de Gerona.

21 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion.

22 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion, por ser domingo.

23 DE NOVIEMBRE.

No hubo sesion.

24 DE NOVIEMBRE.

Se celebró Consejo, para ver lo que seria conveniente

hacer en vista de unas cartas del Señor Rey sobre las encomiendas de Miravet y de Ascó, y si los oficiales que se hubiesen de nombrar y los que existian en tiempo del príncipe Cárlos, podrian continuar ejerciendo bajo la nueva lugartenencia ; como tambien para tratar de los oficiales, ministros y consejeros que se hubieren de señalar al Primogénito ; sobre lo que no recayó acuerdo alguno por la neutralidad de la votacion.

Dióse cuenta, en la misma sesion, de la siguiente carta que habia enviado el maestre del hospital.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors e nostres singulars amichs los deputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors e nostres singulars amichs. Nos trametem aqui a vosaltres mossen Joan de Copons e En Galceran Çacirera S. de Moncortes nebot nostre exhibidors de les presents sobre certa novitat que per lo veguer de la ciutat de Tortosa nos es stada feta los quals plenament son informats de nostra voluntat la qual de part nostra vos han explicar. Pregam vos quant mes afectuosament podem vos placia donar plena fe e crehença a abduys los sobre dits ensemps o a qualsevulla dells en lo que per part nostra vos sera dit e metre en la dita novitat lo remey que de vosaltres speram. Data en lo castell de la vila nostra de Casp a XVIIII de noembre any Mil CCCCLXI. — Magister hospitalis Jherusalem.

Molt alt e molt Excellent e virtuos Senyor.

Per quant havem per ferm que la Excellencia vostra segons per diverses vies ha significat es e sera tots temps attentissima a la observança de la capitulacio fermada entre dita vostra Excellencia e aquest Principat per tant no duptam que si per inadvertencia o altrement contra aquella res sera fet la Majestat vostra sera prompta allo revocar e tornar al degut stament segons de vostra reyal fe e de la religio del jurament per aquella prestat es pertinent e degut. Daquen es Senyor molt Excellent que com de vostra Majestat sia emanada letra dirigida als veguer e sotsveguer de Tortosa e altres oficials etc. manant los stretament prenguen a lurs mans les comandes de Miravet e de Azcho ab lurs rendes e fruyts e no permeten per algu la possessio de les dites comandes esser presa sens licencia e manament de vostra dita Majestat ne usar de bulles o altres provisions de les dites comandes o alguna de aquelles disponents segons en la dita letra copia de la qual a nosaltres es devenguda e aquella a vostra Altesa ab la present remetem largament se conte. Mes hajam entes que vostra Illustrissima Senyoria haja otorgat certa remissio e guiatge En Miguell Davinyo donzell de Vilafrancha de Penedes e altre guiatge a mossen Gualbes cavaller domiciliat en aquesta ciutat les quals coses son vistes procehir contra forma e tenor de la dita capitulacio en la qual vostra Illustrissima Senyoria per sa gran clemencia e be-

nignitat ha volgut fer e crear loctinent seu general e irrevocable en lo dit Principat ab plenissima potestat e exercici lo Illustrissimo Senyor don Carles de gloriosa recordacio fill primogenit de vostra Majestat lo qual del present segle passat axi com al divinal poder ha plagut lo Illustre Senyor don Ferrando fill vostre es e succeheix en aquell punt regiment loctinencia administracio e exercici que del dit Illustrissimo Senyor don Carles en lo primer loch ere provehit e ordenat. Adonchs vostra Majestat manar als dits oficials com en la dita provisio se conte e fer e atorgar los dits o altres semblants remissio e guiatges es usar de la jurisdiccio en lo dit Principat al dit loch en virtut de la dita capitulacio pertenyent e axi seria contravenir a aquella ço que no pensam en manera alguna fet o attemptat sia per la Majestat vostra consideradament. Per tant Senyor molt alt e molt virtuos a vostra solita justicia e virtut humilment suplicam e per la observança de la dita capitulacio e de la paraula e fe reyal e jurament per aquella prestat ab humil e subjecta devocio demanam sia de merce de aquella la dita letra remissio guiatges e actes de alguns altres semblants haura revocar cessar e anullar remetent tota la dita administracio e exercici al dit Illustrissimo fill e loctinent de vostra Altesa per la qual en aquella es preficit a fi que la dita capitulacio sia servada e a aquella no sia en res derogat. La qual cosa jatsia de dret e justicia proceescha e sia deguda e pertinent a vostra reyal dignitat e succehira en servici de aquella e en repos e contentacio dels animos

de tots los poblats en aquest Principat que per efectes e obres vegen tota fe integritat e virtuosa constancia en la Majestat vostra segons de aquella han consebut encara nosaltres e tot aquest Principat vos ho reputarem a singular gracia e merce. Suplicants lo poder divinal conserve en tota prosperitat molt alta e molt Excellent Senyora la qual de nosaltres man lo que li placia. Scrita en la ciutat de Barchinona a XXIIII del mes do noembre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Excellencia humils subdits e vassalls qui en merce e gracia vostra humilment se recomanan los diputats del General e consell representants lo Principat de Cathalunya. — Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Senyor Rey.

Johannes Dei gratia rex Aragonum Navarro Sicilie Valencie Majoricarum Sardinie et Corsice comes Barchinone dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossilionis et Ceritanie.

Dilectis et fidelibus nostris vicario civitatis nostre Dertuse et subvicario civitatis ejusdem aliisque universis et singulis oficialibus nostris ad quos spectet et presentes pervenerint seu fuerint quomodolibet presentate in Principatu Cathalonie et signanter in vicaria Dertuse constitutis dictorumque oficialibus locatenentibus presentibus et futuris salutem et dileccionem. Cum in presenciarum vaccet castellania Emposte ordinis hospitalis sancti Johannis Jherosolimitani promocione castellani dicte castellanie in majis-

trum dicti ordinis. Volumusque certis respectibus atque avisis quas in presenciarum exprimere non curamus ut preceptorie sive comande de Miraveto et de Azcho que sunt membra dicte castellanie in nostro Principatu ac vicario Dertuse cum eorum et cujuslibet eorum introitibus redditibus proventibus et juribus pro futuro successore conserventur ideo presencium serie ex certa nostra scientia et expresse vobis et eorum cuilibet dicimus et districte precipiendo mandamus sub obtentu nostre gratie ireqne et indignacionis incursu ac pena trium mille florenorum auri Aragonum a bonis contrafacientibus irremissibilter exhigendorum nostroque erario aplicandorum quatenus illico visis presentibus dictas comandas sive preceptorias de Miraveto et de Azcho cum earum et cujuslibet earum introitibus redditibus proventibus et juribus ad manus nostre curie aprehendatis meo (?) patiamini aut permitatis possessionem earum aut alterius earum per quempiam capi absque expressis licencia et mandato nostris utendi bullis aut aliis provisionibus de eisdem comandis aut altera earum quoquomodo disponentibus. Et contrarium non faciatis aliqua ratione vel causa pro quanto graciam nostram caram habeatis iramque et indignationem nostras ac penam predictam evitare cupitis. Dattum Calatajubii die septima novembris anno LXI.

Se recibieron, el mismo dia, las siguientes cartas.

Als venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres. Dues letres vostres havem reebudes per mans den Johan Ferrer per part vostra a nos trames. La una de les quals nos fou donada lo divendres prop passat e la altra hir dilluns aci en Calatayud e vistes les dites letres e entesa la creença que per lo dit En Johan Ferrer en virtut de la creença a ell acomanada som stats marevellats que per lo noble don Jofre de Castre vos sia stat donat entendre que per ell haver adherit als cathalans en la liberacio del Illustrissimo princep don Carles nostre molt car e molt amat fill primogenit de bona memoria qui Deus haja sien stats fets ninguns procehiments contra ell ne contra la sua terra vassalls e bens com sia notoria cosa que ha pus de XXV anys que comensaren los debats entre lo dit noble e mossen Johan Ximenez Cerda e valedors de cascun dells per occasio de la mort per lo dit mossen Johan perpetrada en persona de mossen Pero Martinez de Muriello sogre del dit don Jofre e apres se es inmiscuit en aquella bandositat mossen Rebolledo per causa del matrimoni per ell fet ab la filla del dit mossen Cerda segons pus largament es contengut en les letres nostres a vosaltres trameses sots data de deeset de octobre prop passat a les quals

no es stat satisfet e a confermar que lo dit don Jofre ha participat e encara es stat cap en la dita bandositat apar manifestament per que lo dit egrégi comte de Prades ab mossen Çaportella durant la dita bandositat tramete certa gent darmes contra lo dit Jofre en valença del dit mossen Rebolledo e com per don Johan Dixer fos dit al dit comte ques maravellave que ell fes valença al dit mossen Rebolledo contra don Felip de Castre per lo dit comte li fon respost que ell no fahia valença a mossen Rebolledo contra don Felip de Castre mes contra lo dit don Jofre axi com ell en certa altra bandositat ne havia fet contra ell dit comte de Prades. Consta axi mateix e es manifest que per ço com En Johan Gilabert habitant en la vila de Cervera havia feta valença al dit mossen Rebolledo contra lo dit don Jofre homens seus de manament seu segons se preten e diu lançajaren lo dit En Johan Gilabert en la dita vila de Cervera el jaquiren per mort a que per aquests actes o altres molts que sen trobarien apar evidentment que no solament lo dit don Jofre ha participat en la dita bandositat mes encara es stat cap de aquella. Haguda raho al origen don avalla ço es de la mort del dit mossen Pero Martinez de Muriello ne obstaria ço ques diu de les vanes e folles paraules que digueren alguns homens del dit mossen Cerda e mossen Rebolledo de ço que ere stat en Leyda car aci son veguts lo dit mossen Rebolledo e Palafolls son fill. Los quals dihen e aferman que james per homens lurs semblants paraules foren dites e com dites les haguessen homens axi facils e de tant pocha

stimacio no recau en consideracio de persones de auctoritat que per aquella adhesio se degues empendre contra lo dit don Jofre que assats hi abastaven les altres notories inimicicies precedents. Tant com es a laltre cap ques diu que ses seguit en lo loch de Lescuarre que es del dit don Jofre es stat cas nou ço es per causa de certes egues que per alguns scuders del dit don Jofre eren stades preses e occupades de vassalls de mossen Johan de Villalpando per recuperacio de les quals a instancia de la part damnificada ere anat lo loctinent de sobrejuncter del comdat de Ribagorça segons ho ha acostumat per cobrar les e li fou feta resistencia e fer li jaquir lo basto e per aquella causa e encara per altres delictes comesos per Pedro de Antrames-augues scuder del dit don Jofre fon penjat segons apar per lo proces e per una letra a nos tramesa per lo loctinent de procurador general del dit comdat la qual en sa prima figura havem manat comunicar al dit En Johan Ferrer e de aquells vos trametem copia. Apar donchs clarissimament que res no es stat fet contra lo dit don Jofre per haver adherit als cathalans en la deliurança del dit Illustrissimo Princep don Charles nostre fill. Tota via empero per major justificacio nostra e contentament vostre vos havem provehit e manat que sobre aço sia reebuda verdadera informacio e si per aquella se demostrara esser stades dites semblants paraules com se preten que digueren aquells a qui es donat lo carrech per vos sera manat proceir contra ells per tal forma que seran severissimament punits e castigats.

Tant com es al altre cap ques diu que de part nostra fou tramesa al vaguer de Barchinona sobre la capcio e detencio de hun home per causa de certa mort ques debia per ell era stada feta ne hauriem hagut plaher haver vista la dita letra o copia de aquella per que a nos no recorda haver manat tal letra ne se troba esser stada registrada en los registres de nostra cancelleria juxta la loable costum de aquella ab tot aço empero nos som stats molts contents manar revocar decontinent la dita letra com james sia stada ne sia la intencio nostra fer res que pogues derogar als usatges de Barchinona constitucions privilegis e libertats de aqueix Principat. Les letres que per lo dit Johan Ferrer nos son stades demanades en virtud de la creença pera mossen Charles Dolius embaxador nostre trames al Illustrissimo Rey de França nostre molt car e molt amat cosi decontinent les havem manades desempatxar per satisfer a la suplicacio vostra e per donar tota ajuda e favor que puixam donar a nostres subdits e vassalls en tots lurs afers e comercis. Dada en Calatayut a deu dies de noembre del any Mil CCCCLXI. — Rex Joannes.

La siguiente es copia de la carta enviada al señor Rey por el procurador del cóndado de Ribagorza, sobre el asunto de don Jofre de Castro.

Molt excellent Princep e molt virtuos Senyor.

De vostra molt alta e molt Excellent Senyoria he reebut dues letres responsives a la instruccio e memorial per mi trames a vostra merce de les novitats fetes per los de don Felip de Castre e per los de mossen Rebolledo e arribant les dites letres acas fonch justat lo consell general del comdat e axi lis doni una de les dites letres les quals vostra Altesa trametia als prohomens del dit comdat. De la qual lo dit consell ha hagut sobirana consolacio de la bona provisio e orde que vostra merce ha provehit e trames als tots en lo reparo qui vostra Altesa mana esser fet per quant de continent yo fiu certes letres intimatories a quiscuna de les dites parts donasen orde de tornar e restituir lo que pres havian. E axi feren resposta que no farien pero no feren res. Yo veent que no fahian per major acusa los he fet altres dues letres requisitories requirint a don Felip e a Palafolls que restituissen les dites coses. En aquelles no feren ninguna resposta. Yo e tot lo consell justat veent que no se matian en tal orde deliberarem justar CCCC o D homens en donar reparo en lo qui per vostra merce es manat e ordonat. Esse seguit Senyor molt alt qui essent justada la gent part de les egues qui eren justades e pujades a la montanya les quals eren dels vassalls de mossen Vilalpando venian de la mantanya e quant foren en lo terme de la Scuare per lo cami reyal vengueren certs scuders de don Jofre de Castre e mananselos en ta Lescuare ab lo qui les manave yo sentint aço decontinent trameti lo sobrejuncter o son loctinent a la Scaure per requerir tornassen les dites egues

per quant Senyor lo sobrejuncter fonch dins lo loch vangueren X o XV ben armats e ab lançes e ab balestes dient que per que era aqui. Respos lo sobrejuncter e dix que per fer certs actes per manament meu. Responguceren los dits servidors de don Jofre dient que si ell no lexava lo basto que mala era vengut e ell dix que no ho faria. Tornarenli a dir que renegaven de Deus que si nol lexava quel matarian e lo dit sobrejuncter de temor donat lo basto a hu dels testimonis que manave e la hu de aquells veent que lo testimoni havia pres lo basto va e tiralli de la ma e lançal en terra. E axi li digueren que per que venia. Dix lo dit sobrejuncter per requirir li donassen certes egues que habian pres de Stopanya. Digueren que ja tenien voluntat de tornarles que si les sen volia manar que les sen menas pero que mester li era que no fes actes nenguns sino que mala hi era vengut e axi sen hague a tornar. Apres Senyor molt just,dos dies apres los scuders e servidors de don Jofre anaren sen al loch de Quaxigar qui es de un pubil fill de Jorge Bardaxi lo qual stave en salvaguarda del Illustre mon Senyor lo Senyor Princep e manaren sen del dit loch sis bous e una mula e dos someres e cert bestiar menut e dos homens presos los quals eren vassalls propris del Senyor Princep e tota la dita presa e homens menaren a la vila de la Scaure e meteren los presos dins la torra. E yo vent tals dues novitats e decontinent que vengueren apellidar per la salvaguarda ab la dita gent ani al dit loch de Lascaure molt secret en la nit e vaig asenar los homens o mal faytors dins lo

loch pero no tots que per secret que yo ho fes los acostumats donaren avis que yo anave alla e varen traure los presos de la torra e ab la pressa meterenho en una cova en lo terme e part dels malfaytors per mes preu dihent que nols trobarien aturarense en lo loch e meterense dins nna via molt secreta. E yo vingui a requerir me dassen los malfaytors e sobre aço se feu molts protest. A la fi me lexaren entrar pero negant que ells no sabien res de aquells ni tenian tal cosa. Yols dix que me obrissen la castell e axi ho feren e tenint lo loch e castell yo fiu lo scorcoll de quem dura tot lo jorn que no podia trobar res pero en ans no entrassem en lo loch verem part dels malfeytors e yo stave torbat que yo tenia acercolat lo loch que no podien exir tots temps yo instave e cercave los dits presos. En tant que axi passa tota la nit en lo endema per alguns qui desigaven la honor del Senyor Princep dixme que yo poria haver part dels malfeytors pero que si yols volia quen havia a leixar dels qui havia ab aquell. Yo Senyor veent que no podia haver res ami mes hu que no negu e axi de tres qui eren en una citia yols tragui e per la paraula donada al qui los me mostra que pres ab jurament quim lexaria los dos e axi ho fiu e prengui hun nomenat Pedro de Entramasauguas scuder de don Jofre lo qual yo havent pres hagui letra del governador qui era un capella quem pregave lo hi manas a capella que ell lo volia fer sentenciar e axi ho fiu lo qual es ja enforcat. E axi mateix Senyor per lo ultrage que feren al sobrejuncter e per los vassalls del Senyor Princep haver mes presos dins

aquella corre yo he pres lo castell e loch a ma del Senyor Princep com lo batle e lo capita que don Jofre tenia han dit fet e hajen consentit en tots los dits casos e hajan comes bausia contra lo senyor directe per quant Senyor molt alt yo tinch lo dit castell e loch a ma del Senyor Princep e he mes batle en aquell e per semblant volie pendre los homenatges dels vassalls pero han me pregat poguessem consultar o demanar de consell com ho fariam per no donar en mal cas del homenatge qui tenen a don Jofre per quant Senyor molt Excellent he deliberat fer la present a vostra merce sobre aquest fet com me deig regir ni vostra Altesa que ordena se faça. Es ver Senyor que de aquest fet per no haver assessor me so consellat ab mossen Pertusa. E diu que li par que se deuen requerir les postats dels tres castells restants e que aquests son guanyats al Senyor Princep solament per lo cas de la resistencia del sobrejuncter en ferli lexar lo basto axi una vostra merce si ho fare axi car si del fet qui atany comete lo procurador de don Jofre de levar lo basto al sobrejuncter se hagues fet algun castich ja ara no la haguerem attemptada pero ha esser feta la voluntat de vostra Altesa. De la vostra vila de Sant Johan a III de noembre. — Senyor molt just. —Lo qui besant les mans de vostra Altesa humilment se recomana en gracia de aquella Barthomeu Burro loctinent.

25 DE NOVIEMBRE.

Despues de haberse ocupado de algunas sustituciones, el diputado Manuel de Monsuar hizo una proposicion para averiguar si los oficiales nombrados en la lugartenencia del Príncipe D. Cárlos podrian continuar en la del Infante D. Fernando, y resolver si esto se decidiria por medio de votacion desde luego, ó pasaria á consulta de los jurisperitos; y como se adoptase la votacion, empezó cada qual á emitir su parecer, en lo que hubo gran diversidad, si bien, al cabo, prevaleció el siguiente, emitido por el arzobispo de Tarragona, aunque sin deliberar nada absolutamente por de pronto.

Que los oficials provehits en la dita loctinencia del dit Illustrissimo don Charles poden e deuen exercir en la present pus empero sien stats passats e aprovats per lo present consistori e que ab aquells lo dit Illustre Senyor don Ferrando loctinent o la dita Illustrissima Senyora Reyna sa tudriu pot e deu ser loctinent e la justicia en aquella regir e administrar e ques deu suplicar per les provisions dels altres oficis.

Lo que se deliberó por unanimidad fué, que se hiciese una carta al señor Rey sobre el asunto de las encomiendas

de Miravet y Ascó, otra á Juan Ferrer y un requirimiento al veguer de Tortosa, que presentaria el diputado local de esta cindad; el contenido de las cuales se hizo saber á los Concelleres y Consejo de treinta y dos de la presente ciudad, y leyó en seguida uno de los ayudantes de la escribania de la Diputacion, dándose órden de que fuesen expedidas, tan luego como fueron aprobadas.

En la misma sesion mandaron expedir los señores Diputados otras cartas que siguen.

Al molt honorable senyer En Johan Ferrer missatger dels diputats del General de Cathalunya en cort del Senyor Rey.

Molt honorable senyer. Tres vostres letres havem rebudes sobre los afers de don Jofre de Castro a les quals per les occupacions que aci han occorregut per la intrada del Illustre Senyor Primogenit loctinent e de la Illustrissima Senyora Reyna no havem pogut respondre fins aci ne podem encara de present. Ara per aquesta vos notificam com sobre certa letra emanada de la Majestat del Senyor Rey sobre les comandes de Miravet e de Azcho la qual letra es contra forma de la capitulacio e molt prejudicial al dit Principat. Nosaltres scrivim al dit Senyor Rey suplicants la sua Altesa vulla aquella e alguns altres actes prejudicials revocar. Per major vostra informacio vos trametem ab la present copia de la letra que fem al dit Senyor Rey e altra copia de la letra que lo dit Senyor Rey ha feta en lo fet de les dites comandes ab les quals

apres haureu stesa informacio de tot lo negoci. Presentareu donchs al dit Senyor Rey la dita sua letra e supplicareu sa Excellencia per lo contengut en aquella e per resposta de sa Majestat si fer la volra la qual e la revocatoria que demanam e tot lo que sobre aço succehescha nos remetreu de continent. Los altres afers per semblant a vos comanats tota via sollicitareu e de aquells continuau fer los avisos queus aparran necessaris fahent en tot la diligencia ques confia de vos. Dada en Barchinona a XXV del mes de noembre any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Junto con esta carta, fué enviada á Juan Ferrer copia de la que se dirijia al señor Rey, y de la que este escribió, insertada anteriormente.

Al honorable senyer En Barthomeu Fariza diputat local en la ciutat de Tortosa castellania de Emposta e loch de Flix.

Molt honorable senyer. Sobre certs enantaments ques dirien fets per lo veguer e sotzveguer de aqueixa ciutat en les comandes de Miravet e de Azcho vos trametem ab la present certa requesta qui si fa per part nostra e de nostre consell la qual volem que migançant vostre notari e scriva sia per vos presentada als dits veguer e sotzveguer de la presentacio de la

qual fareu levar per lo dit notari carta publica e per vostra letra scriviu nos de tot lo que per los dits veguer e sotzveguer sera respost dit e fet en lo dit negoci havent vos hi ab la diligencia que lo negoci requer es confia de vos. Dada en Barchinona a XXV de noembre any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Junto con la carta que precede, fué enviado al propio Fariza el requirimiento que sigue.

A noticia dels reverends egregis nobles magnifichs e honorables diputats e consell lo Principat de Cathalunya representants es pervengut que vosaltres honorables veguer e sotzveguer de Tortosa o la hu de vosaltres per virtut de una letra emanada de la Majestat del Senyor Rey volieu fer certa novitat sobre la castellania de Emposta e lochs castells e fruyts de aquella e signantment en les comandes de Miravet e de Azcho volent aquells pendre a vostre ma e sequestrar aquells e de fet havem ya provehit a fer certs actes e enantaments los quals notoriament son no solament contra libertat ecclesiastiques e moltes constitucions de Cathalunya mas encara contra la capitulacio novament concordada atorgada fermada e jurada per e entre la Majestat del dit Senyor Rey e los dits diputats e conçell lo dit Principat representants de

que no solament son dignes de reprehensio mas encara de una gran correccio e deuria esser provehit contra vosaltres molt rigorosament per observança dels dits drets e signantment de la dita capitulacio e com se diga que encara vosaltres serieu apparellats de procehir mes avant en virtut de la dita letra e fer algunes novitats en bens e fruyts de les dites comandes e per que plus clarament de la vostra gran culpa en son cas e loch aparega e per aquella puga esser contra vosaltres degudament procehit per tant En Barthomeu Fariça diputat local de la present en nom e per part dels dits diputats e consell requer a vosaltres dits honorables veguer e sotzveguer conjunctim vel divisim per virtut del jurament e homenatge per vosaltres prestats per observançia de les constitucions usatges de Barchinona et alias que en res no procehisquan en virtut de la dita letra o altres qualsevulla letres del dit Senyor Rey contra bens e fruyts de la dita castellania e de tot quant per vosaltres scrit procehit e anentat revoquen tornen al sprimer stament per observancia de les dites constitucions e nova capitulacio sens dilacio alguna. E si per lo Senyor Primogenit com a loctinent del dit Illustrissimo Senyor Rey o per la Illustrissima Senyora Reyna com a tudriu seu vos era scrit e manat que en los dits fets de la dita castellania e comandes bens e fruyts de aquells procehissen o façan novitat alguna que abans que per vosaltres en res sia procehit vullau consultar los dits diputats e consell per que en res no fet prejudici a la dita capitulacio e leys de la terra notificant

vos que si lo contrari per vosaltres era fet sera procehit contra vosaltres en tal forma e manera com sera necessari e la natura del negoci requer per reintegracio e observança de la dita nova capitulacio e altres leys de la terra requerint a vos notari etc.

26, 27, 28, 29 y 30 de noviembre. (1)

El dia 30, los señores Diputados mandaron escribir la siguiente carta.

Al molt honorable senyer En Luis Dolzinelles diputat local en la ciutat e vegueria de Leyda.

Molt honorable senyer. Requiriu lo vaguer sotzvaguer e altres oficials de aqueixa ciutat sotz virtut del sagrament e homenatge per ells prestats e o que fer e prestar son tenguts de exequir les requestes nostres e que si algunes letres o provisions a ells conjunctament o divisa seran presentades axi de la Majestat del

(1) Todos estos dias van marcados por su órden en el rejistro, pero, por una omision, involuntaria sin duda, dejó de notarse lo que tuvo lugar en los mismos, de manera que hasta se ignora si en ellos se celebró sesion.

Senyor Rey com de la Illustrissima Senyora Reyna tudriu del Illustrissimo Senyor don Ferrando primogenit e loctinent general del dit Senyor Rey en lo Principat de Cathalunya tocants les dites letres o provisions o havents sguard a les comandes de Miravet e de Azcho o de alguns membres drets o pertinencies de aquelles que abans deduhiren exequucio cosa alguna en virtut de les dites letres o provisions consulten sobre aquelles a vosaltres. Trametent nos copia de les dites provisions e letres e fins hajen nostra resposta en res no procehesquen. Car com sobre la dita materia sien emanades algunes provisions prejudicial a les constitucions leys e libertats de aquest Principat e a la novella capitulacio entre lo Senyor Rey e aquest Principat fermada e per tant volem veure e que sia molt attes a la observacio de les dites constitucions leys libertats e capitulacio e per les dites letres e provisions o en altra manera en res derogat no hi sia. La requesta que fareu sia continuada per vostre notari. Dada en la ciutat de Barchinona a XXVI del mes de noembre any Mil CCCC sexanta hu. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los deputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

En otra sesion que tuvo lugar este mismo dia ocupáronse de algunas sustituciones que se habian de hacer.

Sigue aqui una credencial dada por el maestre de San Juan á Galceran Ça-Sirera, doncel, la que fué leida en consistorio el dia 24 de noviembre, no obstante de encon-

trarse en este lugar, cuya irregularidad no aclara por ningun estilo la reseña que aquí se lee, correspondiente, sin duda alguna, al mismo dia último de noviembre.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors e nostres singulars amichs los diputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors e nostres singulars amichs. Nos trametem aqui a vosaltres a mossen Johan de Copons e En Galceran Ça-Cirera S. de Montornes nebot nostre exhibidors de les presents sobre certa novitat que per lo veguer de la ciutat de Tortosa nos es stada feta. Los quals plenament son informats de nostra voluntat la qual de part nostra vos han esplicar. Pregam vos quant mes afectuosament podem vos placia donar plena fe e creença e abduys los sobredits ensemps o a qualsevulla dells en lo que per part nostra vos sera dit o metre en la dita novitat lo remey que de vosaltres speram. Data en lo castell de la vila nostra de Casp a XVIIII de noembre any Mil CCCCLXI. — Magister hospitalis Jherusalem.

En virtud de esta credencial, el mencionado Galceran Ça-Sirera esplicó, á corta diferencia, lo que se contiene en la cédula que sigue.

A la molt gran providencia de vosaltres molt reverends egregis e honorables senyors diputats e consell lo Principat de Cathalunya representants.

Ab gran querela significa lo reverendissimo e reduptable fra Pere R. Ça-costa mestre de Rodes e castella de Emposta dient que jatsia ell sia molts anys ha en pacifica possessio de la dita castellania e membres de aquella notoriament a la Majestat del Senyor Rey e a tot lo Principat de Cathalunya e apres promocio sua en lo dit magistrat la dita castellania no haja vagat per quant lorde ha dispensat segons lurs statuts del dit orde ell pot retenir la dita castellania de la vida sua e aço prometen e disponen segons lurs statuts stils e costums. Empero aquella no vagant a importunitat de algons lo Senyor Rey de fet se diu hauria donada al noble fra Rochaberti comenador de Montso e apres sotz color que vaga e per conservacio dels fruyts de aquella de la Majestat del Senyor Rey es emanada al vaguer e sotzveguer de Tortosa e a altres oficials de Cathalunya una provisio de la tenor seguent Johannes etc. Inseratur. Ab la qual en efecte es manat ab pena de tres milia florins quen sien presos a ma de la cort del dit Senyor los fruyts de les comandes de Miravet e de Seo qui son membres de la dita castellania e aço tot es color e causa simulada per donar apres de fet la possessio del dit fra Rochaberti. E axi de fet lo dit honorable veguer es vengut al castell de Miravet e ab destrals volia metre les por-

tes e fer altres novitats molt insolites en lo Principat de Cathalunya la qual provisio e altres actes subseguits son molt deviants e contraris a drets divinals e humanals e a les leys costums stils e lebertats de la patria jurades per la prefata Majestat hoc e de directo contra la nova capitulacio novament e solempna jurada. E per ço es cert no proceheixen de la be informada pensa de la dita Majestat qui ab summa virtut enten a la justicia e observancia dels usatges de Barchinona constitucions de Cathalunya capitols de cort usos e pratiques predites. Primo car la dita castellania es benifici ecclesiastich e la collacio o conservacio de aquella e dels fruyts de aquella pertany al dit reverendissimo e redubtable mestre e convent seu e no a la dita Majestat ab aquella humil reverencia ques pertany e fahent al contrari lo dit Senyor fa contra los dits drets comuns vulgars civils e canonichs divinals e humanals e signantment contra lo usatge de Barchinona qui comença Laudaverunt e contra la constitucio primera de Barchinona del Rey En Pere segon de gloriosa memoria C° VIII incipiente Concedimus ibi promittimus et ordinamus per nos et successores nostros quod servabimus et servare faciemus libertates et inmunitates ecclesiis personis ecclesiasticis locis et rebus eorundem. Libertat adonchs ecclesiastica axi com en lo dit ofici de castellanie si vagas seria provehit per lo dit reverendissimo mestre e convent seu car de aquestes coses la reyal Celcitut salva la sua clemencià no ha nenguna disposicio abans segons la libertat ecclesiastica a ell es interdit per los drets vul-

gars. Item lo Senyor Rey ha imposat a ell ley que no metra algun oficial a algun loch o castell que no sia seu per fer exequucions o per altre qualsevulla causa ut in dicta constitutione C° Statuimus et ordinamus. Mas fa lo contrari per les dites letres o provisio car los castells de Miravet e Desco no son del Senyor Rey mes del orde ecclesiastich Jherusolomita. Item que aquesta causa es de Cathalunya e les causes de Cathalunya dintra Cathalunya se deuen tractar ut in dicta curia. C.° Itemque cause Cathalonie. Item deu esser tractada dins la vegaria de Tortosa dins la qual es la dita castellania e segons lo capitol qui comença Itemque cause vicarie en la matexa cort les quals constitucions se han observar a la letra e tots rescrits en contrari son nulles segons la constitucio de Barchinona de la Senyora Reyna dona Maria en lo capitol Volents. Item quod omnes cause igitur etc. Item en la mateixa constitucio de Barchinona del Rey En Pere segon en lo capitol Item quod nos vel oficialis nostri non expoliemus cautum est que lo Senyor Rey e sos oficials no despull algun o alguns de qualsevulla condicio o stat sien de la possessio o quasi de aquells qui obtindran sens conexença de causa etc. Mas per les dites letres sera fet tot lo contrari car lo dit reverendissimo mestre Jaumes es stat oyt ne en Arago pot esser oyt segons dit es. Igitur etc. Item que no vagant lo benifet no pot esser donat car en lo loch de la persona vivent algu no pot esser posat segons les sancions libertats ecclesiastiques majorment que la dita castellania fou donada a vida al dit reverendissimo mestre

com dit es. E axi no obtingué sentencies. E per lo lo usatge començant alium namque e per lo capitol de cort del Rey En Marti deu se Indicar en Cathalunya per directum igitur etc. Item per la nova capitulacio solemnament jurada la Majestat reyal abstinent se de intrar dins lo dit Principat de Cathalunya la sua acustumada clemencia ha preficit lo seu Illustre Primogenit ab plenissima potestat al dit Principat algunes coses solament reservades a sa Majestat per ço salva la clemencia no ha pogut aquestes provisions en aquest Principat fer. E com les letres e provisions que contra constitucions e libertats de la terra son emanades sien nulles e no degen esser obeydes per lo capitol Item quod nos vel successores en la cort segona del Rey En Jaume de inmortal recordacio en lo capitol Item ordinamus et promittimus en la terça cort de Barchinona del Rey En Jaume segon les quals libertats totes son confirmades per lo capitol final en la dita cort e en lo dit capitol de la Reyna dona Maria ja allegat qui comença Volents. Per tant lo dit reverendissimo Senyor mestre o son procurador suplica a vostra gran providencia vos placia ab tots aquells remeys stilats e permeses que tals novitats no sien fetes e los honorables vaguer e sotzveguer de Tortosa e altres oficials reyals per vostres diputats locals e altrament sien requests e constrets observen les dites constitucions e libertats de la patria e que tot ço que es attemptat en contrari sia reduit al primer stament e en manera alguna a la dita provisio no sia obtemperar axi com a subrepticia e obrepticia e contra-

ria als dits drets de la patria. E sia procehit contra los contrafahents oficials e altres segons forma dels dits usatges constitucions e capitols de cort e segons forma de la capitulacio nova et alias segons es del stil e raho. E jatsia etc. — Altissimus etc.

Se recibió, en este dia, la siguiente carta.

Als molt reverends egregis nobles e molt magnifichs senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. No crech fos luny de aci una legua lo correu que divendres passat trameti a vostres grans reverencies nobleses e magnificencies quem fonch dit per part dels LXXII de la cort quels volgues dar en scrit la creença quels havia explicada en virtut de vostres letres e per mi fonch respost que yo no havia tal manament nom semblava que freturás attes que aço no eren actes judiciaris empero que si negu de la cort no havia oyda ó compresa la dita creença que tota volta que los dits LXXII ho ordenassen que la explicara tantes voltes e tant spau que lo qui la volguera comanar a la memoria ley poguera be acomanar e qui la volgues scriure la poguera be scriure mas que yo la donas per scrit nou fera sens vostre manament. E fet per mi aquesta resposta ells han significat volerme hoir altra volta pero nou han mes en execucio. Nom se

sin haura fet la absencia del Senyor Rey qui ana divendres passat a Xuxon a correr mont e encara no es tornat ab tot que aci sen haja sospita que no sia anat a parlar ab lo comte de Foix mas no crech sia ver. Deu hic esser vuy sino la cort spiraria. Lo juy que faç de la pratica que es servada en aquest fet nom par que sia sino tenir temps sperant ho que la pau que aquest regne tracta de la casa de Castre ab mossen Rebolledo e mossen Johan Cerdan en la qual volen que entre don Jofre sia finada ho que aqui la Senyora Reyna do be entendre aquest fet com ve en manera que sia mudat aqui de proposit e crech yo que lo Senyor Rey ha crehents que puix la Senyora Reyna es aqui que nos procehira per vosaltres senyors a negun acte de fet car lo ferme explicar la creença en lo consell del Senyor Rey e apres darme la resposta eu letra per trametre aqui e demanar me la cort a cap de cinch dies la creença en scrits no es sino tenir temps sperant les coses de aqui com exiran. Placia a Deu que isquen a gloria sua e a repos de tots aquests senyors de la cort es axi que huns volrien que la conclusio de aquest fet se dilatas per que los qui han dats los dans non haguessen a fer esmena altres hi ha que volrien se dilatas per manera que aqueix Principat no podent comportar les dilacions bagues usar dels actes de fer permesos en la capitulacio en manera que ab les dents de aqueix Principat poguessen menjar lo rave e axi encara que tots vullen una cosa no la volen tots per una fe. Als diputats doni vuyt jorns e vostra letra els expliquila creença. Diguerenme ne parlarien al Senyor

Rey e no han fet res e per semblant a la cort expliqui vuyt jorns a la creença e nit han parlat al Senyor Rey nim han feta altra resposta sino la sobredita ne yo tant poch a dir la veritat nols ne volgut parlar pus que nom semble fos honor de aqueix Principat haver los ne anar darrere puix totes coses los son stades notificades bem met tots jorns en contra que ha la cort he los diputats me poden parlar cent voltes si cent volen. Si altra pratica vos sera plasent quey tinga manau mo hi sera fet. Scrita en Calatayut dilluns a XVI de noembre any mil CCCCLXI — Lo Senyor Rey es tornat a nit vespre. —De vostres grans reverencies nobleses e magnificencies humil factura quim recoman en gracia e merce de aquella Johan Ferrer.

Des que e fet la present may correu es anat aqui ne crech ne ira fins que de aqui vinga que tot hom sta aci molt marevellat e ab prou bascha que de VIII del present en ça noy ha correu de aqui. Lo Senyor Rey spera de hora en hora resposta del comte de Foix per anar a parlar ab ell. Deuen se veure en la Almunxa.— Closa disabte demati a XXI de novembre.

1.º DE DICIEMBRE.

No hubo sesion, por tener que ocuparse los señores Diputados del asunto de las lanas.

El mismo dia, recibieron las siguientes cartas.

Als molt reverends e magnifichs senyors e de molt gran providencia mossens los diputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Mossenyors molt reverends e magnifichs. A vostres grans providencies copia de la deposicio de mossen Miquel Cardona sobre los articles o interrogatoris per vosaltres a mi tramesos es stada per mi rehebuda be e feelment ab son original dels dits interrogatoris e deposicio corregida e examinada per vigor del manament litteratoriament per vosaltres mossenyors a mi fet a les vostres grans providencies dins la present interclusa tramet oferint me tots temps prest fer e complir tots vostres manaments. Dada en Vilafrancha de Conflent a XXIIII de noembre del any de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXI. — A vostre manament molt prest qui a vosaltres molt me recoman Francesch Millars diputat local de Vilafrancha de Conflent.

Al molt reverend e magnifich e de gran providencia mossenyors los diputats del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverend e magnifichs mossenyors e de gran providencia. Una vostra letra he reebuda per la qual veig voleu ma deposicio sobre los forments que mossen Luis Xatanti dehia havia comprats per lo General de que yo essent aqui li digui que me maravellave

com nuncha havia consentit ni tant poch sabia los mossenyors de mos companyons hi haguessen consentit abans sabia per lo magnifich mossen Luis Divorra lo contrari que deya que noy havia consentit Es veritat que en la cambra hon se ajuntaven los vuyt en que sta En Tora sen parla e de comprar stellas per rems mes que sen fes conclusio nuncha abans vos dich que sis fos feta joy haguera dissentit per que era informat per molts et maxime per un mercader amich de mossen Luis Divorra com sis comprassen dits forments lavors si perdia de continent mes trenta milia solidos. Es veritat que per tot lo consell hon seu renova e daltres afers fou comes a tres persones elegidores per vosaltres diputats e a nosaltres que entenesem per ques dehia que fora bo se fes provisio de forments mes que sen fes conclusio. Tal cosa yo no se ni may hi consenti mes quils ha comprats crech los ha comprats per si matelx e no pas per lo General e essent aqui ho digui al dit mossen Luis e mes fiu be hoyr en lo consell hon digui lo que ara dich e diria tots temps car es la veritat e la comisio com nos fo comes es continuada per lo honorable En Barthomeu Sellent scriva major de la casa per la qual se mostre al meu parer clar que lo General noy es tengut car ni los tres elegits per nosaltres no poden dir se fes ni a mossen Xatanti ni a altre ni per ells ni per nosaltres tal comissio ni conclusio ques comprassen forments. E ab tant molt reverend e magnifich mossenyors me recoman en gracia vostra. De Vilafrancha de Conflent a

XXIIII de nnvembre. — Del sempre prest a tnta vostra ordinacio Miquel Cardona.

Al molt reverend e magnifichs senyors e de molt gran providencia mossenyors los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverend e magnifichs mossenyors e de molt gran providencia. Essent yo en Perpinya a XIIII del present me fo donada una vostra letra de la dada de deu del present dins la qual eren interclusos certs interrogatoris sobre los quals yo havia a pendre deposicio del magnifich mossen Miquel Cardona e per quant yo anava per fahenes de hun mon jerma en que manava molt si tremis la dita letra ab lns interrogatoris aci a mon loctinent crehent ell mi donas tant bon recapte com yo mateix e per certa causa ell noy ha pogut donar bon recapte per quant lo scriva meu hic es dies ha absent en tant que essent yo tornat o e hagut a fer ab altra scriva e substituit de aquell e de continent siti lo dit mossen Cardona e apres prengui del jurament e per mi fou interrogat juxta la forma dels dits interrogatoris e la sua deposicio vos tramet ab la present la qual remet a Perpinya al diputat local de present laus trametre. Quant me diau que dita letra menviaveu per correu qui speras resposta no he vist correu ans me dona dita letra hun mercader a Perpinya. Suplicant vos molt que de la tarda que he feta me hajau per scusat.

Apres de dita letra ne rebuda una altra vostra de cinch del present ab la qual era la crida me manau faça fer la qual conte la imposicio de dret que haveu imposat sobre les robes e mercaderies qui entraran e exiran en aquest Principat e fora de aquell la qual de present fare publicar per los lochs acustumats de aquesta vila e apres ne donare trallats per los cullidors axi com per vosaltres mes manat. E manats me molt reverend e magnifichs mossenyors tot lo que plasent vos sia significant la Trinitat Sancta vos conserve en bon stament. De Vilafrancha de Conflent a XXIII de novembre any Mil CCCCLXI. Apres haver scrita la present e feta fer la crida sobre lo quem manats per la letra de cinch del present. — A vostre molt prest e qui a vosaltres mossenyors molt me recoman Francesch Millas diputat local de Vilafrancha de Conflent.

2 DE DICIEMBRE.

En esta sesion se ocuparon solamente de algunas sustituciones.

3 DE DICIEMBRE.

No hubo sesion.

Se recibió una carta de Juan Ferrer, cuyo contenido es como sigue.

Als molt reverends egregis nobles e magnificha senyors los diputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e molt magnifichs senyors. Sperant que qualque correu spatxat partis per aqui no he curat de scriure per diversos viandants que son partits mas vehent que mes ha de vuyt jorns que no ha partit correu per aqui doni disabte passat an Lorens Vilanova burges de Perpinya una letra per vostres reverencies nobleses e magnificencies avisant aquelles del que fins en aquella hora havia fet e encara del quen occorria en aquest negoci dels dans donats a don Jofre, de Castre. En apres ses seguit que mossen Rebolledo per mija del notari de la cort de aquest regne crech yo ab sabuda de la cort son venguts venir a parlament ab mi e axi lo dit mossen Johan Cerda com lo dit mossen Rebolledo me han volgut mostrar una gran causa de maravella de aqueix Principat que vulla empendre axi com empren aquest negoci com los dans fets al dit don Jofre no li vinguen gens per haver aderit ab aqueix Principat en los actes passats mas per la antiga bandositat que es entre ells de la qual es stat causa e trectador lo dit don Jofre e aqui axi lo dit mossen Rebolledo com lo dit mossen Cerdan man recitat diversos tractes que lo dit don Jofre ha manejats entre ells los quals serien molt larchs de recitar començant de la mort de mossen Pere Marrenes de Moriello ença conclohent que aço me

bavien volgut dir per scusacio llur e que staven molt marevellats que aqueix Principat axi facilment donas fe al que per lo dit don Jofre era stat aqui donat entenent e que si de aço que ells me dehien volia pendre aci informacio que ells mo feren dir a molts cavallers e gentils homens de aquest regne qui sabien be la veritat e quant be hagueren parlat yols digui que lo carrech meu era explicar al Senyor Rey ço quem era acomanat en mes struccions e avisar aqueix Principat de la exequucio que sa Majestat manaria fer en les coses suplicades e que daqui avant no tocant a mi pendre escusacions ne informacions negunes per part del Principat car la informacio que de aquest negoci se havia haver jas era haguda e per ells se maravellaven que aqueix Principat hagues causa de pendre aquest negoci en la manera quel prenia que yols volia fer certs que als diputats e consell de aqueix Principat constava per proces auctentich que los vassalls de don Jofre havian manament de ell que donassen vitualles per sos diners axi als servidors de mossen Rebolledo com als de don Felip e encara designantment quen donassen al Steve de Agramunt dels diners de les sues rendes ço es del dit don Jofre. E mes se mostrava per proces que interrogat hun servidor de la casa de Castre que aquell hauria respost com li fara valença que Steve Dagramunt ma dit que lo que faça per manament del Rey. E mes constava per proces que anant presones los homens de la Squarra dehien als quils portaven presos per quens tracteu axi no sabeu que ni nosaltres ni nostre Sen-

yor may fem part ab negu e responien los quils portaven presos no vostre Senyor nos arma ab los cathalans no trague ell la bandere de Cervera e que axi mateix vessen provant don Jofre aquestes coses aqueix Principat si havia causa de fer ço que fahia e que haguessen per cert que axi com aqueix Principat nos volia mesclar en debats voluntaris que no sabera fallir a la defensio necessaria de aquells quil haveren servit majorment puix ho podien fer ab expresa licencia e voluntat del Senyor Rey e axi apres moltes rahons nos partim dihent que en Ribagorça havia tant bon mercat de testimonis que no era imposible a negu provar ço que volgues fins açi per part de la cort may mes stat pus dit ses ni se quen hagen parlat molt al Senyor Rey sent be que per quant a VI del mes que se passa la paraula entre lo dit mossen Rebolledo e don Felip de Castre lo Senyor Rey li vol tremettre lo prior de Roda que tracte pau entre ells car mossen Rebolledo mateix ma dit que no vol treua sino pau final ho guerra e ab tot que en dies passats mossen Rebolledo e mossen Cerdan no volguessen pau ab don Felip sino quey entras don Jofre ara ells se aconortaran de don Jofre puix don Felip no li puixa valer nel puixa acullir en ses terres. Aço dich mossenyors per avis de don Jofre e si la pau aquesta o treua o qualque sobresentiment nos fa hajau per cert ques seguiran infinits mals en aquesta bandositat car passats CCCC rocins de castellans son desafahenats per aquestes aldehes que la major part yo crech seran a peticio de mossen Rebolledo. Lo Steve Dagramunt qui es stat lo

principal emprenedor de aquestos dans donas a don Jofre. Ma dit mossen Rebolledo que es aci en Cathalunya hi que ell la fet venir per saber de ell com eren passades estes coses e que aquell li ha dit que ço qne ses fet ses fet per la lur bandositat crech yo que seria bestia que digues als. Fins aci als no sia novat. Sper tots jorns vostra resposta. Aci ha vengut nova com don Felip de Castre lo vell es mort no se la sua mort si afollara ho adobara res en aquests fets. Lo Senyor Rey deu partir dema per anar a la Almunia per veures alli ab lo comte de Foix. Stara dos o tres dies. Feta en Calatayut dilluns a vespre a XXIII de novembre. Lo Senyor Rey es partit vuy pera la Almunia. Sera aci dijous en cert per raho de la cort. — Closa a XXIIII del mateix. — Prest als manaments de vostres reverencies nobleses e magnificencies quin recoman en gracia e merce de aquelles Joan Ferrer.

4, 5, 6, 7 y 8 de diciembre.

No hubo sesion, por tener que ocuparse los señores Diputados de varios negocios que interesaban á la Generalidad.

9 de diciembre.

Por conducto de Manuel de Monsuar se hicieron varias

proposiciones relativas á diferentes asuntos, siendo, entre otras, la mas notable una en que se preguntaba si se suplicaria á la señora Reina que el Consejo que se habia de dar al señor Primogénito fuese segun se habia ofrecido por el señor Rey, y conforme á la capitulacion; despues de lo que, el egregio conde de Prades hizo relacion de los apuntes hechos por él y algunos otros de los nueve comisionados, en los siguientes términos.

Que sia scrit a mossen Rebolledo a mossen Coscho e altres damnificadors de don Jofre als quals es stat ya scrit e encara a les universitats a qui per la recepcio que han feta que dins XXX jorns hagen feta restitucio o smena de les coses damnejades o dins lo dit termini posades e suficientment provades rahons per que tenguts no hi sien altrament passat lo dit termini ara per lavors e lavors per ara los han per enemichs e acuydats de la corona reyal e de la cosa publica juxta forma de la capitulacio juxta la qual sera procehit contra ells.

E que sia suplicada la Senyora Reyna li placia sobre aço scriure a la Majestat del Senyor Rey perque la dita Majestat hi faça provehir degudament e per semblant ne sia scrit al Senyor Rey els sia significat lo dit apuntament.

Despues de la proposicion y relacion antedichas, entraron en debate, y como hubiese algun disentimiento en la conferencia, nada resolvieron por aquel dia.

10 de diciembre.

Continuó, en este dia, el altercado del anterior, por creer algunos que la facultad y el número de los votantes, por diversas razones, no eran suficientes, de manera que no podia tomarse acuerdo alguno, hasta que el arzobispo, declarando mas esplícitamente su intencion, propuso como medio, que, sobre el asunto de don Jofre, se suplicase á la Reina, y si dicha Señora no proveiese á gusto de los Diputados, se tuviese entonces por buena y aceptable la determinacion que tomasen los nueve comisionados; á cuya proposicion se adherieron desde luego el obispo de Vich y todos sus partidarios, y resultando de aquí número suficiente para hacer valer la votacion, se tomó el acuerdo y fué aprobado por los señores Diputados y Consejo.

El mismo dia compareció ante los Diputados y Consejo el magnífico mosen Enrique de Marle, embajador de Francia, con una carta de su Rey, la que entregó, esplicando desde luego, en francés, el objeto de su credencial; sin embargo, por aquel dia no se dió respuesta alguna.

Presentáronse igualmente los magníficos mosen Bernardo Calba y mosen Galceran Oliver, caballeros, de parte de la Reyna, para participar que dicha Señora deseaba presentarse al Consejo, para proponerle algunas cosas, y como se les contestara, que se la esperaba con deseo, aquel mismo dia, por la tarde, se presentó acompañada del Primogénito D. Fernando, y allí, ante los Diputados y Consejo, la mencionada señora Reina hizo verbal-

mente y con palabras muy apuestas, la siguiente proposicion.

Fidelissimos vassalls. De la Majestat de mon Senyor lo Rey e nostros per quant de present occorren coses toquants molt lo honor de la dita reyal Majestat del qual vosaltres per la fidelitat vostra e amor e devocio que sempre haveu portat a la reyal corona tots temps vos son sentits e sentiu. Per tant es digna cosa aquelles a vosaltres esser significades perque retats lo deute vostre a vostre Rey e Senyor e aquesta es la causa de nostra venguda en lo present loch. Per letres de mossen Carles Dolius e altres bons vassalls de la Majestat del dit Senyor Rey qui son en cort del Rey de França nos seriem avisada que lo dit Rey de França cominaria voler pendre e occupar lo reyalme de Navarra e fer e attemptar algunes altres coses en prejudici del honor del dit Senyor Rey e maliciosament assaja dir e allevar que la Majestat de mon Senyor lo Rey hauria volguda fer ab ell liga e aliança per miga de mossen Carles Dolius contra los cathalans ço es que es una gran falsia e maldat e es de maravellar que en bocha de Rey se trobe en falsia les quals coses lo dit Rey de França no attemptaria sino pensant que entre lo dit Senyor Rey e los cathalans sia alguna desamor lo qual pensament prove a causa de la absencia que la Majestat del dit Senyor Rey fa de present de aquest Principat de Cathalunya. Com si la dita absencia no fos en causa del dit pensament no

seria lo Rcy de França ne algun altre rey o senyor qui pensant en la virlut del dit Senyor e en la fidelitat e virtut dels cathalans hagues atreviment en fer alguna empresa que fos en derogacio de la honor de la reyal corona Darago. Per tant posant vos al davant los dits e altres inconvenients qui provenen de la absencia del dit Senyor Rey e recordant vos la amor devocio e fidelitat que sempre a vostre Rey e Senyor haveu haguda per tanta honor del dit Senyor Rey e deute vostre signantment concesse aquella casa per la qual lo dit Senyor Rey per sa benignitat havia ofert no entrar en lo Principat sino a peticio dels cathalans ço es per tolra tota diferencia ques pogues seguir entre la sua Majestat e lo Illustrissimo don Charles de bona memoria fill seu Primogenit lo qual passat del present segle axi com a nostre Senyor Deu ha plagut ordenar no es vist causa alguna star per la qual lo dit Senyor venir no dega abans hi ha causes urgents a la sua venguda. Per tant vos pregam exortam e amonestam vullau supplicar la Majestat del dit Senyor Rey per la venguda sua en lo present Principat per la venguda del qual se refrenara la malicia e audacia del dit Rey de França e de tot altre Rey strany volent insurgir contra lo dit Senyor Rey ne la sua honor sera tot benefici pau e tranquillitat en lo present Principat e la justicia sera administrada a servici de nostre Senyor Deu e tot benefici de la terra. Oferint vos donar aquells oficials en lo dit Principat que per lo benefici e bon stament seu sien necessaries.

Despues de cuya proposicion , el Infante D. Fernando, que acompañaba á su señora Madre , habló con bastante discrecion, en cuanto permitia su edad, suplicando afectuosamente que , por las razones que aquella habia expuesto, se sirviesen pedir á su padre, el señor Rey , que pasase cuanto antes á su lado. Se retiraron en seguida el referido señor Infante lugarteniente y su señora Madre; y quedando los señores Diputados y Consejo en sesion permanente, despues de haber conferenciado sobre la mencionada proposicion, acordaron , por fin , que eligiéndose desde luego seis personas, que fueron el arzobispo de Tarragona, el obispo de Vich, el conde de Prades , el conde de Pallars , Jaime Ros y Francisco Sampsó , se ocupasen estas del negocio con toda madurez, y haciendo las apuntaciones que les pareciesen necesarias, las pasasen al dia siguiente al Consejo, donde podrian hacer tambien oportuna relacion de cuanto hubiesen obrado.

El mismo dia , recibieron los señores Diputados la siguiente carta del Rey de Francia, junto con una copia de lo que habia de esplicarles su embajador, en virtud de la credencial que le autorizaba.

Loys per la gracia de Dey Rey de França. Illustres e discretes persones puis nagueres a nous este acertenes de la longe detencion des persone e heretatge de nostra treschiere e tresamee cosine la princessa de Navarre fayta por suggestion dautruy per nostre cosin lo Rey Daragon pere de nostre dite cosine au moyen

de la quale detencion nostre dite cosine est demoree e demore a marier por quoy est aventure que le reyaume de Navarre qui est parti de la corone de França ne vingue en stranyes mains por los termens quel di Rey Daragon a tenuz a nostre dite cosine. A ceste cause mens de pitie voulans socorrer a celle nostre cosine qui est de nostre sang e linatge come tenuz hi sommes la quale na autre que nous qui porsuiva son fait et afin que le dit royaume ne viegne hors de nostre saing e linage por la deliurance delle e de son dit heretatge envoyons prestament per donez lo dit Rey Daragon nostre ame e fael conseller e maistre de requestes de nostre hostal Henric de Marle chevalier. E por çe que savons que avez tousiorns favorize le fait de son nostre cosi le prince tant por le ben de rayson e bonne equite que en favour e contemplacion de la mayson de França et de nous e que por obvier auxs inconveuients que a cause de la dite detencion sen pourroient seguir vouldriez la deliurance de notre dite cosine ensemble de son dit heretatge a notre dit conseller. Javons domne cargue de passer por devers vous e vous dire e. comuniquer la charge quil ha de part nous tochant la de materie. Si vous prions si fectuosament que povons que a notre de consellier vueillez adionester planne foys e creançe et an surplus es chose dessus de vous emploier an mi euls que pourrez. En qnoy faisant en aurons vous et les afares de tot lo pais en grande e singulariere recomendacion. E per notre dit consellier nous vuellez scriure e fayre savoir ce que fayt en sera. Donne a Mont-

richaud le noven jorn de novembre. — Loys. — Al Illustres e discretes personnes les depputez de Cathalongne.

Sigue la copia, antes referida, de lo que el Embajador de Francia habia de esplicar á los señores Diputados y Consejo.

Post salutaciones assuetas et presentacionem litterarum excellentissimi potentissimi ac christianissimi principis regis Francorum Enricus de Marle miles consiliarius ac magister requestarum hospicii dicti regis dicit in summa pro sua credencia potentibus ac honorandis dominis diputatis et consilio Cathalonie ea que sequntur.

Primo quod ob beneficia per dictos de Cathalonia bone memorie ac excelso domino domino principi Navarre facta magno amore dictus christianissimus rex dictis de Cathalonia afficitur velletque juxta posse procurare honores ac emolumenta dicte patrie. Quod per evidentiam facti si casus occurrat et ab eis requisitus fuerit realiter agnoscent.

Sed ut dictis dominis de Cathalonia non lateat dicta bona afectio dictus christianissimus rex volens factis hostendere que asserit et bostendit. Nam cum a paucis diebus citra et post decessum excellentissimi principis Navarre illustrissimus ac potentissimus rex

Aragonum dominum Charolum Dolius suum embaxiatorem ad christianissimam regiam francorum majestatem misisset ad habendum ligas et amicicias et cetera dicta christianissima majestas cognoscens quod dicte lege et amicicie procurabantur in damnum et gravamen patrie Cathalonie aures numquam prebere voluit.

Item quoniam dicti de Cathalonia ob dictum favorem dicto domino principi collatum tum ob merita sue persone tum quia erat de domo et sanguine dicte christianissime regie majestatis ac aliis cansis favore possibili tractabit et ipsos contra quoscumque jurabit qui damnum aut gravamen contra ipsos de Cathalonia inferre vellent.

Item et quia per decessum dicti Illustrissimi principis Navarre regnum Navarre certis modis pertinere dignoscitur excellentissime principesse ac primogenite regis Aragonum que ut dicitur ab ipso rege Aragonum detinetur indebite dicta christianissima Majestas tum quia dicta primogenita de sanguine suo orta est tum etiam quia dictum regnum Navarre a domo Francie exit summopere desiderat ut dicta domina primogenita in sua libertate ponatur suo regno maritalique copula ad sui voluntatem et parentum suorum secundum statum suum gaudere valeat. Ob hancque causam dictus de Marla apud dictum excellentissimum principem regem Aragonum mittitur.

Item nec de Illustrissimo principe rege Castelle dicti de Cathalonia formident quin dicta majestas francorum suos embaxiatores ad ipsum misit qui rex

Castelle nullam ligam prejudicantem voluntati regis francorum faciet.

Cupit Rex quod dicti de Cathalonia in bona unione permanere valeant faciantque ei scire que occurrant quoniam ipse christianissimus rex pro conservacione status bonorum ac dominii eorum liberaliter ac bono corde laborabit.

11 DE DICIEMBRE.

Mandóse notificar á los Concelleres la deliberacion hecha sobre el asunto de D. Jofre, que fué aprobada desde luego por los representantes de la ciudad: a consecuencia de lo que, se nombró en seguida una comision, para suplicar á la Señora Reina, en lo tocante á la deliberacion referida.

El mismo dia, por la tarde, se congregó otra vez el Consejo, y ocupándose principalmente de la venida del Señor Rey, se fueron emitiendo los votos y pareceres de cada cual por el órden siguiente.

Voto del arzobispo de Tarragona.

Que la Majestat del Senyor Rey per molts respectes e causes per lo dit senyor archabishe largament deduhits per benifici e honor del Principat de Cathalunya sia suplicada e demanada persona o persones trame-

tedores per los diputats e conçell representants lo Principat de Cathalunya que vinga e residescha en lo dit Principat en axi que fahent residencia la sua Altesa cesse lo exercici de la loctinencia del Senyor Primogenit e absentant se lo dit Senyor Rey ipso facto exercescha lo dit Senyor Primogenit la sua loctinencia sens alguna altra provisio com sia irrevocable Empero abans que la dita embaxada vaja o peticio o demanda se faça la Senyora Reyna haja donar orde ab compliment en provehir de tots oficials e ministres de justicia e ordenar lo consell e ordenar la casa del Senyor Primogenit juxta forma de la capitulacio. La qual en tot e per tot sia inviolablament observada. E venint lo dit Senyor Rey regescha ab los oficials ordenats.

Del señor obispo de Vich.

Que la Illustrissima Senyora Reyna deu esser suplicada de donar oficials al Principat e consellers al Senyor Primogenit e ordenar la casa sua de tots oficials e ministres juxta forma de la capitulacio. E que fetes aquestes coses en apres se deu molt attendre sobre les coses proposades per la dita Senyora Reyna de la venguda del Senyor Rey que nos puixa en res prejudicar a la capitulacio e per tant nos deuen tractar axi precipitadament abans attes que la dita capitulacio es stada composta ab molta maturitat e ab intervencio de les universitats reyals e altres moltes persones del Principat tractant se de la venguda del

Senyor Rey e abans de concloures de aquella deurien esser les dites universitats e altres persones appellades. Scrita empero de parer que al embaxador de França deurie esser feta decontinent resposta tal que satisfara la honor del Senyor Rey e a la bona fidelitat del Principat segons al altre embaxador es stada feta.

Del conde de Módica.

Que sia demanada la venguda del Senyor Rey e que sia suplicada la Senyora Reyna donar oficials e que la capitulacio sia cumplida e aquestes coses no li apar degen retardar la suplicacio de la venguda del Senyor Rey e que sia trebellat per totes forçes que la dita capitulacio haja compliment e les coses que lo Senyor Rey ha promeses.

Del vizconde de Illa.

Que lo Senyor Rey deu esser suplicat de sa venguda pero que abans no sortescha efecte la dita suplicacio sien donats oficials e fetes altres coses que la capitulacio ordena.

De Tomás Taqui represante de Perpiñan.

Que havia consultat sos principals e ques salvara deliberacio fins haja resposta la qual spera de hora en hora per adherir se a la opinio que haura dels dits sos principals.

De Juan Ramon representante de Perpiñan.

Que sta en la opinio del dit mossen Tomas Taqui companyo seu. Et idem dixit en nom de Leyda.

Del religioso Çaplana, representante del Comendador, su tio.

Que lo Senyor Rey sia de continent suplicat que vinga e la Senyora Reyna sia per semblant decontinent suplicada que done los oficials al Principat necessaris e orden la casa del Senyor Primogenit.

De mossen Juan Lull.

Que la dita Senyora Reyna deu esser suplicada de donar recapte e compliment a la capitulacio sens fer mencio de la venguda del dit Senyor Rey. Crehent que la dita capitulacio havent compliment la suplicacio de la venguda del Senyor Rey sera demanada sens alcu convidar e que sera degudament feta en son cas e loch.

De Pedro Dez-Plugues.

Que sia suplicada la Senyora Reyna que done oficials e compliment a la capitulacio e que porá fiar sa Senyoria que lo Principat fara tal cosa que lo Senyor Rey e sa Senyoria ne seran contents.

Del maestro Martin Pere.

Que no ha potestat de sos principals de Gerona a votar en tal acte sens consultar los als quals ha avisats per letra e non ha encara resposta.

De micer Severtes.

Que es de parer de consultar la ciutat de Tortosa abans de res dir.

Del abad de Monserrat.

Dix esser del vot del vezcomte Dilla.

De mossen Francisco de Asis del Bosch.

Que se retenie deliberacio fins Barchinona haja deliberat. E per Cervera dix haver consultat la vila e no poder res dir fins la consulta sia venguda.

De mosen Regaç.

Que la capitulacio sia servada ad unguem realiter cum efecte. Secundo de ingressu domini Regis que sia elegida embaxada segons al consell sera vist e que facen lavors la embaxada de la intrada del dit Senyor.

De mosen Francisco Dez-Valls.

Que lo Senyor Rey sia suplicat de la sua venguda. Pero que aquesta suplicacio no sia deduida a efecte fins tant que la Senyora Reyna haja provehit dels oficials e ordenat lo consell del Senyor Primogenit e la casa sua.

Sin embargo de ocurrir algunas dificultades sobre la aptitud de mossen Luis Xetantí, que habia sido conceller el año anterior, y de mediar algunas protestas, el señor arzobispo, de cuya opinion habia treinta votos, se adhirió con todos los suyos á la del vizconde de Illa, y en consecuencia, acordóse definitivamente, con aprobacion de los votantes, que fuesen elegidas tres personas, para participar dicho acuerdo á la ciudad de Barcelona, y fueron el reverendo abad de San Juan, el caballero mosen Juan Çabastida y mossen Francisco Sampsó.

11 DE DICIEMBRE.

Faltando en la sesion de este dia algunos individuos por haberse negado á concurrir, deliberaron los asistentes nombrar una comision de personas, gratas á los disidentes, para rogarles que se sirviesen asistir, y otra para que se ocupase de la contestacion que se hubiese de dar al embajador del Rey de Francia.

El mismo dia, las personas encargadas de participar al Concejo de la ciudad la deliberacion de los señores Diputados y Consejo sobre la proposicion hecha por la señora Reina, pasaron á ejecutarlo, y la entregaron, despues de leida, al Consejo de XXIV, que se encontraba reunido en las casas consistoriales, el cual se ocupó de la misma desde luego, para deliberar.

15 DE DICIEMBRE.

Habiéndose leido la contestacion al Rey de Francia, fué aprobada por unanimidad, previniendo, sin embargo, que antes se manifestase á los Concelleres.

Estando reunidos los señores Diputados y Consejo, para el objeto referido, presentáronse tres consejeros reales, en calidad de embajadores de la Reina, quienes de palabra expusieron que dicha Señora habia ofrecido proponer desde luego los oficiales de justicia del Principado y los consejeros del señor Primogénito, así como todos los demás individuos que habian de constituir el servicio de su casa; á cuyo fin, entregaron las notas, listas y proposicion que siguen.

Lista de los oficiales del Señor Rey en Catalunya.

Vicecanceller micer Marquilles.
Regent cancellaria micer Jaume Taranan.
Gobernador de Cathalunya En Felip Albert.

Advocat fischal de la cort del Senyor Rey micer Anthoni de Mesa.
Advocat fiscal de la cort del veguer de Barchinona micer Anthoni Riquer.
Advocat dels miserables micer Francesch Alexandre.
Prothonotari micer Johan Dusay.
Algutzir mossen Crespa.
Tresorer mossen Galceran Oliver.

Individuos del consejo real en Cataluña.

Consellers de Barchinona.
Diputats de Cathalunya.
Comte de Modica.
Comte de Prades.
Comte de Pallars.
Bisbe de Barchinona.
Bisbe de Vich.
Bisbe de Oscha.
Vezcomte Dilla.
Abat de Montserrat.
Mestre Ferrando prior major de Tortosa.
Don Francesch de Pinos.
Abat de Sant Johan.
Mosen Dalmau de Queralt.
Abat de San Cugat.
Micer Luis Miquel.
En Pere Dusay.
En Johan de Marimon.

Mossen Bernat Çapila.
Mossen Vilademany.
Mossen Bastida.
Mossen Ivany de Sant Menat.
En Jaume Ros.
Don Mateu de Moncada.
Mossen Jaume March.
En Guillem Arnau de Cervello.
Mossen Guillem Ramon Çaplana.
Mossen Bernat Civeller.
Don Hugo de Cardona.
Mossen Boxadors.
Mossen Baltasar de Margens.
Mossen Bernat de Requesens.
En Francesch Sampso.
Mossen Gralla.
Thomas Taqui.
En Vallgornera.
En Pere Johan de Sant Climent.
Lo canonge Çaplana.
Micer Agosti de la Illa.
Mossen Erill.
Micer Marquilles.
Micer May.
En Johan Lull.
Abat de Poblet.
Mossen Calba.
Mossen Cruilles.
Ardiacha de la Mar.
En Pere de Rochaberti.

Micer Mijans.
Micer Arnau dez Mas.
En Pere Torrent.
En Manuel de Corbera.
Mossen Johan de Monbuy de Tagamanent.
Mossen Bernat dez Plugues.
Mossen Bellera.
Mossen Miguel de Gualbes
Mossen Luis Divorra.

E tots los oficials que per ordinacio son consellers.

Proposicion.

La Serenissima Senyora Reyna. Considerat que lo Illustrissimo Senyor Princep son fill primogenit no te tal renda a present per ço no es posible ordenar sa casa. Empero lo dit Senyor Princep sta ya entre cathalans e a sa Senyoria servexen cathalans e a son servey e custodia son diputats los infrascriptes:

Don Mateu de Muntcada.
Don Anton de Cardona.
Lo mestre Racional.
Mossen Johan Çabastida.
Mossen Burgues procurador reyal.
En Guillem Arnau de Cervello.
En Pere de Rochaberti.
Mossen Gulllem Ramon Derill.
Mossen Ivany de Santmenat.

Mossen Jaume March.
Berenguer Dolius.
Mossen Dalmau de Queralt.
Mossen Requesens de Soler.
Mossen Galceran Durall.
Mossen Guillem Ramon Çaplana.

E los altres qui han carrech de son servey son cathalans com dit es.

Hecha la proposicion que antecede, y entregadas las listas por los embajadores, marcharon estos, y continuó en sesion el Consejo, ocupándose de tal asunto, mas al cabo se acordó que, dando espacio para que cada cual pudiese meditar lo que fuese mas conveniente, no volviera á reunirse hasta el dia siguiente á las dos de la tarde.

Aquella misma noche, por órden de los señores Diputados, fué remitida á los Concelleres y Consejo de treinta de la ciudad, la siguiente carta que se habia de enviar al Rey de Francia, y despues de haberla leido el notario Perelló, como tambien la que envió dicho rey, la credencial y demás papeles que presentó el embajador, fué aprobada aquella, y, en consecuencia, expedida desde luego.

Al molt alt e molt christianissim Senyor lo Rey de França.

Molt alta e molt Excellent e christianissim princep e Senyor. De la Excellencia vostra havem rebuda una letra e hoida la creença en virtut de aquella a nosaltres explicada per lo magnifich cavaller conse-

ller e mestre de requestes de vostra cort mossen Enrich de Marle la qual entesa responem a vostra Altesa que lo per nosaltres fet circa la liberacio de la persona del Illustrissim Senyor don Charles de gloriosa memoria primogenit de la Majestat del Serenissim nostre Rey e Senyor es stat per lo seu deute de fidelitat per nosaltres degut de la reyal corona e a aquell com a Primogenit de aquella e no per algun altre sguard o respecte. Si empero a vostra Excellencia es stada cosa accepta nosaltres ho havem a contentacio. Regraciam en apres a vostra Celsitud la sua bona voluntat e afeccio envers nosaltres e aquest Principat qui per semblant farien de bon voler per benefici e contemplacio de yostra Altesa lo que possible nos seria. Salva tots temps la fidelitat e tota reverencia e honor del dit nostre Rey e Senyor. Envers la Majestat del qual fonch e sera perpetualment la fidelitat devocio reverencia e amor nostra qual de fidelissimos vassalls deguda e pertinent es per semblant som certs de la sua bona gracia e amor envers nosaltres e lo dit Principat qual de virtuos benigne e clement Rey e Senyor en sos humils e feels vassalls esser deu. E aço es axi en veritat no contrestant qualsevol altres pensaments o reports en contrari fets. Totes les altres coses de part de vostra Excellencia a nosaltres explicades per quant sguarden principalment la Majestat del dit nostre Rey e Senyor e nosaltres no havem en aquelles sino deute de bon vassallatge remetem a la dita Majestat. Sera tots temps en nosaltres ferm e constant proposit en fer e complir no res alre que la

sua ordinacio e manaments com devots humils e feels vassalls seus. Ab tant molt alt e molt Excellent christianissim Princep e Senyor tinga la Sancta Trinitat en sa proteccio vostra Illustrissima Senyoria. Scritta en Barchinona a XV del mes de decembre del any Mil CCCCLXI. — De la Excellencia vostra devots servidors los diputats del General e conçell lur representants lo Principat de Cathalunya.

17 DE DICIEMBRE.

Reunidos en sesion á las dos de este dia, conforme habian resuelto en la anterior, presentóse mosen Arnaldo Fonolleda, consejero real y baile general de Cataluña, de parte de la Reina, con la idea de cumplir la promesa que hizo dicha Señora, de presentar en tal dia el nombre de la persona que designase para canciller y el de algun otro que se habia omitido en las listas, y á este objeto dijo que se señalaba para el primero al arzobispo de Tarragona y para lugarteniente de protonotario á En Gaspar Maymó; despues de lo que, partió dicho Fonolleda, y conferenciando el Consejo sobre tales asuntos, deliberóse que antes de votar la admision de los propuestos, se tratase de suplicar á la señora Reina, para que proveiese los oficiales y ministros de justicia que faltaban, conforme ya se habia deliberado. Hecha la deliberacion referida, suspendióse por entonces la sesion.

Fué recibida, el mismo dia, la siguiente carta del señor Rey.

Als reverend e venerables pares en Christ nobles magnifichs amats e feels nostres los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya.

Lo Rey.

Reverend e venerables pares en Christ nobles magnifichs e amats e feels nostres. Vostra letra feta a XXIIII de novembre prop passat havem reebuda en la qual es feta commemoracio de certa provisio de nostra cort emanada dirigida als veguer e sotsveguer de Tortosa e altres oficials manant a aquells que prenguessen a lurs mans les comandes de Miravet e de Azço ab lurs rendes e fruyts e que no permetesen per algu la possessio de les dites comandes esser presa sens nostra licencia e manament ne usar de bulles o altres provisions de les dites comandes o alguna de aquelles disponents segons en la copia de la dita provisio a nos remesa se conte es feta mencio per lo semblant en la dita vostra letra de certa remissio o guiatge per nos atorgat a Miquel Davinyo donzell de Vilafranca de Penades e de altre guiatge atorgat a mossen Miquel de Gualbes caveller domiciliat en Barchinona pretenents les dites provisions esser stades fetes e procehir contra forma de la capitulacio entre nos e aqueix Principat fermada suplicant nos ab molta instancia que per deguda observacio de la dita capitulacio nos plagues revocar cassar e anullar la dita letra remissio guiatges e actes si alguns altres

semblants hi hauria remetent tota la administracio e exercici al Illustrissimo Princep don Ferrando nostre molt car e molt amat fill primogenit e loctinent general segons que en la dita vostra letra stesament es contengut. Satisfent a la qual vos responem que a Deu no placia james la intencio nostra sia stada ne creem que per la expedicio o concessio de les dites letres o provisions sots la forma que son stades desempatxades sia stat fet res contra la dita capitulacio car jatsia per virtut de la dita capitulacio per nos fos creat loctinent general irrevocable lo Illustrissimo Princep don Charles nostre molt car fill primogenit a qui Deu do santa gloria en lo dit Principat de Cathalunya e comdats de Rossello e de Cerdenya e en la dita loctinença hage succebit lo dit Princep don Ferrando nostre molt car fill primogenit segons forma de la dita capitulacio no veem empero que per la collacio de la dita potestat a nos sia tolta facultat de provehir stant fora lo dit Principat en totes aquelles coses que haurien pogut proveir abans de la ferma de la dita capitulacio essent absents del dit Principat exceptats los casos expressament prohibits per los capitols en algu dels quals no es compres la expedicio de les dites provisio guiatge o remissions. Tota via empero per que apparega de la nostra bona e dreta intencio la qual es observar a la letra la dita capitulacio nos de present scrivim a la Illustrissima Reyna nostra molt cara e molt amada muller tudriu e curadriu del dit Illustrissimo Princep don Ferrando nostre molt car fill primogenit e loctinent general a la qual tra-

metem copia de vostra letra e de la provisio nostra en aquella inclusa donant li carrech special que ab bon consell e digesta deliberacio faça veure e regonexer si en e sobre les dites coses per vosaltres a nos scrites inadvertentment o en altra manera res sera stat fet contra la dita capitulacio ço que no car com dit havem aquella volem que sia inviolablement observada e que en res no li sia derogat. Dada en Calatayu a VII dies de decembre del any Mil CCCCLXI. —Rex Joannes.

Siguen dos cartas, que no debieran hallarse en este lugar, (conforme se advierte en el registro,) pues fueron expedidas el mismo dia de su fecha.

Molt alt e molt Excellent Senyor.

Aci es vengut hun embaxador del Rey de França lo qual nos ha portat letra de creença del dit Rey e en virtut de aquella ha explicat de paraula e apres nos ha donada sa proposicio en scrits. Nosaltres responem al dit Rey per nostra letra. De la qual letra e altres coses dessus dites trametem a vostra Majestat copia e copies intercluses dins la present per que vostra dita Majestat veja lo scriure del dit Rey e lo proposat a nosaltres e la resposta. Ab tant molt alt e molt Excellent Senyor tinga la Sancta Trinitat en sa proteccio la Excellencia vostra la qual de nosaltres man lo que li placia. Scrita en Barchinona a XVI del mes de

deembre del any Mil CCCCLXI. — De vostra Excellencia humils subdits e vassalls qui en merce e gracia vostra humilment se recomanen los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya. — Al molt alt e molt Excellent Senyor lo Senyor Rey.

Al molt honorable senyer En Johan Ferrer missatger dels diputats del General de Cathalunya en la cort del Senyor Rey.

Honorable senyer. Per lo magnifich mossen Charles Dolius vos trematem una letra dreçada al Senyor Rey ab la qual li notificam la venguda de hun embaxador del rey de França e ço que per ell nos es stat proposat. Presentau la a sa Altesa de continent que rebuda la hajau ab humils recomendacions de nostra part e del consell. E no cesseu solicitar los altres afers per los quals sou aqui. Sobre los quals vos scriurem en apres. Dada en la ciutat de Barchinona a XVI del mes de deembre del any Mil CCCCLXI. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

27 de diciembre.

Se recibió, en este dia, la siguiente carta de Juan Ferrer, que era el embajador enviado por los Diputados al Sr. Rey.

Als molt honorables e de gran reverencia e magnificencies senyors los diputats del General de Cathalunya.

Mossenyors molt honorables e de gran reverencia e magnificencies. Des que scrivi per lo correu qui porta la resposta del Senyor Rey sobre lo fet de les empares de la castellania de Emposta e lo fet de mossen Miquel de Gualbes e den Avinyo no he hagut letra neguna vostra e per ço stich sperant quem manareu que al present tot he hagut a fer ab lo Senyor Rey es stat remes aqui a la Senyora Reyna. Crech Deu volent tot se sera aqui acordat. Lo Senyor Rey parti tan tost lo dijous passat puix hac finada la cort la via de Exarch e de Vila Roya per correr mont deu dormir a nit en Ylucha sera aci la nit de Nadal per que yo no fer al present res ab sa Majestat sino per avis que vinga de aqui e los correus tots venen aci dret. No so anat ab ell sperant que si correu negu vengues tant tost tirar la via sua. Novitats noy ha negunes al present tot hom spera lo embaxador françes que ve aci que dira. He sentit que al Senyor Rey ha sabut greu que la Senyora Reyna haja mogut aqui lo fet de la sua entrada aci sa fet remor de hun gran scandol que cuyda esser en lo taulell dos jorns ans de Santa Lucia. Nom se quant son stats los fets que aci molta es stada la remor. Lo prior de Roda no es tornat encara de don Felip de Castre nis sap sis levara aquest debat que mossen Arinyo servidor del dit don Felip es stat aci

quatre jorns ha e porta moltes dificultats qne hixen en aquesta concordia. Crech prest tornara lo dit prior ab una conclusio o ab altra. E manen me mossenyors vostra reverencia e magnificencies lo que plasent los sia. Feta en Calatayut dimarts a vespre a XXII de deembre. — Mossenyors. — Quim recoman en gracia e merce de vostra reverencia e honorables savieses Johan Ferrer.

30 DE DICIEMBRE.

Reunido el Consejo, presentóse Galceran Oliver, en nombre de la Reina, y entregó la proposicion que dicha Señora creia del caso hacer, sobre el asunto de don Jofre de Castro, cuyo contenido es como sigue.

La Senyora Reyna per satisfer e complaure no solament a les coses compreses e havents sguart a la capitulacio e concessio feta per la Majestat del Senyor Rey mas encara per la molta benivolencia e amor que ha a condescendre a totes instancies dels poblats en lo Principat de Cathalunya havents a memoria lo que per part de diputats e consell a la Excellencia de la dita Senyora Reyna en los fets de don Jofre de Castro es stat suplicat e demanat. Plau a la dita Senyora tots aquells fets cometre e soltament comprometre e lexar aquells en poder de una persona per part

del Senyor Rey e de la dita Senyora e altra persona per part del Principat de Cathalunya axi que aquestes hagen e puguen satisfer integrar e totalment egualar e smenar qualsevulla dans e interessers que sien donats al dit don Jofre terres sues o vassalls seus pus a les dites dues persones haguda vera informacio sia vist aquells tals dans haver rebuts per occasio e causa del servey fet per lo dit don Jofre al dit Principat. Alargant aquestes coses a tota indemnitat e benefici del dit don Jofre sustancia no mudada. E si per cas les dites dues persones concordar no poran ara per lavors la dita Senyora Reyna nomena e es contenta sia tercera la ciutat de Barchinona prefigint temps en les sobredites coses axi breu com vist sera a deputats e consell oferint nomenar la persona decontinent haguda la resposta de la present scriptura oferint mes per la cosa judicada douar per fermançes mercaders de la present ciutat suficients e bastants.

Hecha la antecedente proposicion, acordóse que pasase á las nueve personas designadas para ocuparse de este asunto, quienes podrian examinarla, hacer las observaciones y anotaciones que creyesen conducentes, y pasarla despues al Consejo, para poder así deliberar.

En la misma sesion, se hizo lectura de una carta de los embajadores, cuyo contenido es como sigue.

Als molt reverents egregis nobles magnifichs e

honorables senyors los diputats e consell representants-lo Principat de Cathalunya.

Molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Recomendacions precedents a vostres senyories la present es per notificar vos com a XX del present mes de novembre arribam aci en Roma e lendama anam a fer reverencia al senyor vicicanciller e li donam vostra letra lo qual nos rebe molt graciosament e se oferi de molt bona voluntat fer tot lo que possible li fos per lo Principat de Cathalunya e de continent nos hague audiencia de nostre Sant Pare e apres de la humil recomendacio e besament de peus a la sua Santedat de part de vosaltres senyors de diputats e conçell representant lo Principat de Cathalunya li presentam la letra de creença e apres que aquella hague legida li explicam largament la creença segons per vostres instruccions nos es stat comes e apres quens hague hoyts ab molt bona cara graciosament nos respos significant nos com lo Principat de Cathalunya ha obrat molt virtuosament en la liberacio del glorios Primogenit e que ha gran plaer del repos e tranquillitat del Senyor Rey e de aqueix Principat oferint se fer tot lo que degudament pora per lo dit Principat quant tocha als miracles de que ya sa Santedat havia hoyts dir molts e per nosaltres li son stats ratificats mostra trobar hi gran plaer dient nos com la sglesia de Deu acostuma de fer grans proves e examinacions dels sants ans que sien aprovats per aquella e quen remet al temps ha venir e que en tal manera se poran continuar los miracles que seran

gran laor de Deu e proteccio de aqueix Principat. De les altres coses que demanau de hoyr missa en temps de entradit lo jorn de Sant Jordi e del altar portatil ja es signada la suplicacio de continent que sia desempatxada la bulla. Laus trametem eus scriurem pus larch. A present nons occorre mes scriure sino que la Sancta Trinitat conserve longuissimament vostres senyories les quals nos manen lo que plasent vos sia. De Roma a XXVIII de novembre any Mil CCCCLXI. — Prests a la ordinacio de vostres senyories quins comanam a vosaltres lo prior de Cathalunya fra Johan de Cardona comanador del Masdeu.

Sigue la lista de los oficiales de la casa ó servidumbre del Señor Rey, creados en Cataluña, y que fué presentada á los Diputados de parte de la Señora Reina.

Nomina dels oficials del Senyor Rey creats en Cathalunya.

Canceller.

Patriarcha e archabisbe de Terragona.

Governador de Cathalunya.

En Phelip Albert.

Vicecanceller.

Micer Marquilles.

Regent Cancellaria.

Micer Jaume Terranau.

Promovedors.

Mossen Johan Sorts.
Mossen Johan Dalmau.
Mossen Ramon Gilabert.
Mossen Galceran Hostalrich.

Alguacis.

Mossen Janer.
Mossen Anthoni Guillem Crespa.

Advocat fiscal de la cort del Senyor Rey.

Micer Anthoni de Mesa.

Advocat fiscal de la cort del veguer de Barcelona.

Micer Anthoni Riquer.

Jutges de cort.

Micer Pere Muntmany.

Micer Ramon Soler.

Hoidors de cort.

Micer Francesch Pujades.
Mossen Santdionis.

Advocats dels miserables.

Micer Francesch Alexandre.

Tresorer.

Mossen Galceran Oliver.

Prothonotari.

Micer Johan Dusay.

Loctinent de prothonotari.

En Gaspar Maymo.

Secretaris.

Mossen Johan Peyro.
Mossen Pere Perello.

Secretari extraordinari.

Mossen Jaume Vila.

Scrivans de manament del Senyor Rey.

Johan Sellent.
Bernat Audor.
Bernat Ros.
Johan Girgos.
Daniel Bertran.
Johan de Gualbes.
Johan Solsona.

Scrivans de manament de loctinencia.

Johan Maso.
Johan Gallet.
En Lobera.
Berenguer Granell.
Barthomeu Timor.

Peticioners.

Pau Vida.
Pere Çaçala.

Scrivans de manament de la thesoreria.

Miquel Bru.
Pere de Puig-gros.

Solicitador.

Luis Salvador.

Scrivans de registre.

Luis Cubells.
Bernat Baget.
Pere Descaus.
Johan de Cervello.

Sagelladors.

Johan de Sant Geordi.
Gaspar de Sadornes.

Scalfador de cera.

Francesch Pi.

Los del ofici de la tresoreria.

Barthomeu Scaler.
Pau Bedia.
En Riera.
Pere Ramon de Soler.
Miquel Cervia.
Tristan de Farrell.

Procurador fischal.

Garcia de Borau.

Procuradors de miserables.

Johan Brusca.
Jaume Johan.

Porters del Senyor Rey.

Johan Canet.
Gabriel de Mur.
Leonart Codina.
Rafhael lo Tort.
Gravalosa.
Fenals.
Eximeno.
Johan de Menargues.
Johan Sagarra.
Pere Calbo.
Venrell.
Gaspar.
Olzina.
Geronella.
Johan Robro.
Johan Segarra.

Porters de la Senyora Reyna.

Garcia de Sant Audor.
Johan de la Reyna.
Sancho de Valmeseda.

Verguers.

Jaume Badia.
Pere Dempurda.
Bernat Mariner.
Pere Sanchiz.
Anthoni de Marimon.
Johan de Valencia.
Pere Carnicer.
Francoy lo Giponer.
Johan lo Sabater.
Daniel Coll.

Verguers de la Audiencia.

Marti Dorna.
Johan Prats.

Se advierte, al pié de esta lista, que de los oficiales y ministros que en ella se mencionan, y que comprendia la capitulacion otorgada por el Rey, se envia nota á los Diputados en satisfaccion y cumplimiento de aquella, y de los demás no comprendidos, solo con la idea de manifestar y hacer ostensible la voluntad del monarca.

Leidas la lista y nota que preceden, se levantó la sesion, y para que quedase tiempo de meditar sobre lo que convieniese hacer, acordóse que se celebrase otra el dia siguiente, á la misma hora.

AÑO 1462. (1)

DIA 2 DE ENERO.

Todos los que asistieron en este dia á la sesion, acordaron unanimemente facultar á los Diputados, y al arzobispo de Tarragona, conde de Pallars y mosen Miguel Dez-Pla, conceller de Barcelona, para que eligiesen tres personas, una de cada estamento, las quales se encargasen de ver y examinar los poderes de todos los individuos, que, en representacion de universidades, ó como sustitutos, tuviesen entrada en el Consejo, así como de clasificar á todos los que hubiesen de ser admitidos ó habilitados á este objeto; y hecha la deliberacion, fueron elegidos los magníficos micer Nicolás Pujades, arcediano de la Mar, mosen Arnaldo de Vilademany y de Blanes, caballero, y mosen Juan Lull, ciudadano de Barcelona.

---

(1) Desde esta fecha, en que empieza el tomo 6.º del original, en vez de ir marcados por un órden riguroso todos los dias, como puede observarse en lo publicado hasta aquí, indícanse solamente aquellos en que se celebra sesion, aunque siempre colocados por órden cronolójico.

7 DE ENERO.

Presentáronse á los Diputados y Consejo el noble don Francisco de Pinós, mosen Bernardo Fivaller y mosen Bernardo Çapila, caballeros, embajadores enviados de parte de la Señora Reina, quienes hicieron las dos siguientes proposiciones: — 1.ª Que la Señora Reina les suplicaba tomasen á su cargo el negocio de los oficiales, por ser muy necesaria su resolucion, quedando concedido lo que habian solicitado. — 2.ª Que dicha Señora se proponia hacer convocacion de la gente del Principado para jurar al Infante D. Fernando, como á Primogénito etc. A cuyo objeto, presentaron dichos embajadores la credencial de la Señora Reina, que si bien está indicada, pero dejó de copiarse en el registro.

Habiendo contestado á los Embajadores, que hasta la sesion próxima no se deliberaria, se despidieron aquellos; y acto continuo se acordó que, para la declaracion de oficiales sospechosos, se emplease el medio de votacion secreta, valiéndose á este objeto de habas blancas y habas negras, que depositarian los votantes en dos cajas diferentes; y pasando á la votacion del arzobispo de Tarragona, para el oficio de canciller, con la idea de experimentar el resultado de esta práctica, se hizo escrutinio, y se encontró el número regular de votos (contando entre estos los que lo habian emitido doble, esto es, como particulares y como representantes de universidades,) con lo que se dió por admitido y no odioso el referido arzobispo para el cargo designado.

9 DE ENERO.

Se prosiguió la votacion en este dia, por el mismo medio de babas blancas y babas negras, aceptándose para los cargos de gobernador, vicecanciller y regente la cancilleria á las personas designadas.

En esta sesion los señores Diputados mandaron expedir la carta que sigue.

Al molt noble e molt magnifich mossen Gracian de Luça senyor de Sant Pere en lo regne de Navarra.

Molt noble e molt magnifich mossenyer. A noticia nostra es perveng ut que lo magnifich Guillem Ramon de Peramola e Dez Brull cavaller natural e domiciliat en aquest Principat seria stat es detendria pres en aqueix regne per vos e o gents vostres la qual cosa es stada e es a nosaltres en molta admiracio. Per quant sabem vos esser stat devot e afectat servidor del Illustrissimo Senyor don Charles de gloriosa recordacio Princep de Viana e primogenit del Illustrissimo Senyor Rey e crehem sapiats qual es stada la devocio e afeccio dels cathalans e de tot aquest Principat segons lo deute e obligacio quen importava et alias per les virtuts del dit Senyor Primogenit envers la sua Excellentissima persona. E quant sguarda la particularitat del dit mossen Guillem Ramon pot esser que vostra

magnificencia ho ignora. Pero fem vos cert com era servidor familiar domestich e oficial ço es camerlench del dit Senyor Primogenit e ell e totes ses coses en molta sua familiaritat. E per tants sguards donchs pregam quant mes stretament podem la noblesa e magnificencia vostra vulla soltar e donar libertat al al dit mossen Guillem Ramon sens alguna exaccio ne ultra vetxacio sua. Com no solament per los dits respectes dega esser de axo preservat abans merite esser be rebut e tractat per tots los devots del dit Illustrissimo Senyor Primogenit e qui volran haver de sa Excellencia bona recordacio e fer deguda retribucio a les coses sues. E jatsia los dits sguards sien vers vos potissimos e assats eficaçes per obtenir la liberacio predita encara nosaltres e tot aquest Principat en lo qual lo dit mossen Guillem Ramon es reputat estimat vos haurem aquella en molta complacencia e gratitut qui per tots los servidors del dit Senyor Primogenit e per la noblesa vostra entre los altres james no oblidarem fer lo que farem lo dit Senyor Primogenit vivint. E tota vegada ho comprovareu axi per obra que lo cas importe res a nosaltres factible per la vostra honor. Dada en la ciutat de Barchinona a VIIII del mes de janer del any Mil CCCCLXII. — M. de Monsuar dega de Leyda. — Los diputats del General e consell representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

11 de enero.

Se votó, en este dia, para el oficio de alguacil á mosen Antonio Crespa.

13 de enero.

Sigue la votacion respecto de otros oficios, ofreciendo grandes dificultades la de mosen Galceran Oliver, para el de tesorero.

14 de enero.

Vencidas las dificultades qne se ofrecian el dia anterior, fué admitido definitivamente para el oficio de tesorero el ya mencionado Galceran Oliver, como lo fueron tambien otros oficiales.

Se dió lectura, en la misma sesion, á dos minutas ó formas diferentes de convocatoria para el juramento que se habia de prestar al señor Primogénito, enviadas al Consejo, de parte de la señora Reina, las que pasaron á una comision para que diese su dictámen.

El negocio de don Jofre de Castro, acordóse que, segun

lo ofrecido por la señora Reina, fuese cometido, en lo tocante al Principado, al conde de Pallars.

15 DE ENERO.

Se leyó la siguiente carta de la señora Reina, relativa á la convocacion para prestar el juramento al señor Primogénito.

Johanna Dei gratia Regina Aragonum et Sicilie etc. ut tutrix Illustrissimi Infantis Ferdinandi principis serenissimi domini regis viri et domini nostri carissimi ac nostri filii Primogeniti gubernatoris generalis Aragonnm et Sicilie impuberis ducis Montisalbi comitis Ripacurcie ac domini civitatis Balagarii locumtenentis generalis dicti domini regis in Principatu Cathalonie ac comitatibus Rossilionis et Ceritanie dilecto . . . .

Quoniam maxime opere desideramus que divini muneris gracia eidem Primogenito ab alto concessa et grandi amore per dictum Principatum contracta sunt adimpleri et propterea disposuerimus ob utilitatem et quietem dictorum Principatus et comitatuum ac incolarum eorundem quod per vos et alios de eisdem Principatu et comitatibus juramenta prestentur eidem Illustri Ferdinando ut Primogenito antedicto juxta effectum et observanciam capitulorum concor-

datorum et per dictum Serenissimum dominum Regem eisdem Principatui et comitatibus concessorum firmatorum et juratorum ad ea ipsa juramenta prestanda diem . . . . mensis proxime futuri in hac civitate Barchinone prefigendum ducimus et harum serie prefigimus et assignamus. Camobrem volumus vosque rogamus quatenus dictis loco et die per vos vel vestrum procuratorem plena potestate infultum compareatis coram nobis facturus et prestiturus nobis ut tutrici predicte juramenta predicta. Nos enim dicto nomine parate erimus facere que debeamus et super hoc aliis de dictis Principatu et comitatibus consimiles litteras destinamus. Dattum et cetera.

Leida la carta que precede, y aprobada por unanimidad, deliberóse que fuese comunicada al Concejo de la ciudad.

Presentóse en la misma sesion, el religioso fray Juan, comendador del hospital, para proponer á los Diputados si querian vender una de las galeras de la Atarazana, para que el maestre de Rodas pudiese pasar á su isla; de lo que se ocuparon en seguida, para poder deliberar.

Dióse, al propio tiempo, lectura de una carta de la señora Reina, que habia remitido En Juan Ferrer, y cuyo contenido es como sigue.

Als molt magnifichs e de gran reverencia senyors mossenyors los diputats del Principat de Cathalunya.

Molt honorables e de grans reverencia e magnificencies senyors de Cathalunya. Scrivi a vostres magnificencies com havia rebut vostre plech de letres tremes per mossen Carles Dolius e com doni al Senyor Rey la sua letra ab les copies que venian a la Majestat. En apres no sich ha sabut res en cort de que fretur ferne avis. Lo Senyor Rey deu partir dema la via de Tudela hon men vaig ab la sua Senyoria per fer alli ço que sera per vosaltres manat. Creuse lo dit Senyor aturara en aquest viatge XV dies e menys crech yo si aqueix Principat volria. Lo embaxador françes es ja partit vassen la via dels montanyes de Jaqua. Açi es arribat Cathala lo tresorer crech sera prest spetxat de aci. Lo Senyor Rey sta en deliberacio de trametre aqui al Principat e a la ciutat lo virey de Sicilia lo qual a la final crech hi haura de anar e principalment crech ira per pendre aqui qualque tall ab la terra per los fets de la guerra de França. Crech a nit se concloura la sua anada. Als noy ha que fretur scriure a vostres reverencia e magnificencies per lo present. Feta en la Almunya a VIII de janer de Mil CCCCLXII. — Mossenyors. — Quim recoman en vostra gracia e merce Johan Ferrer prest a vostre manament.

16 de enero.

Aprobaron, en esta sesion, algunas leves variaciones

que la señora Reina habia hecho en la carta convocatoria, y se ocuparon, además, de algnnas votaciones que se habian de hacer.

18 de enero.

Siguieron ocupándose de votaciones, y encargaron á una comision para que diese su dictámen sobre la parte de salario que solicitaban los embajadores enviados al Rey de Castilla.

19 de enero.

Leyóse una cédula remitida por el escribano del Concejo de ciento en que se espresaba cuales eran los oficiales de que se habia dado cuenta á esta corporacion, y cuales nó; y á consecuencia, se hizo la siguiente deliberacion, que fué aprobada por unanimidad.

Ço es que los oficials qui son asalariats per lo Principat de Cathalunya hajen a prestar jurament que per causa de llur ofici no han fet ne faran algun pacte de responsio del salari a algu per via directa o indirecta ne alguna tal responsio faran.

20 DE ENERO.

Fué leida, en gran Consejo, la carta que sigue.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los diputats del General del Principat de Cathalunya e conçell en virtut de la comissio de la cort elet e assignat residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Per quant nostre compaher e sindich lo honorable mossen Johan Agullo nos ha demanat licencia per alguns pochs dies de venir en aquesta ciutat per via de visita e ell havent poder de substituir ha substituits los honorables mossen Jaume Ros e mossen Anthoni ciutadans de aqui e cascu per si e axi sieus plasent haver aquells per acceptes en la intervencio del taulell en los dessus dits noms axi propriament com si ell en persona hi ere com sien homens que per ses virtuts ho merexen. E per semblant vos placia aquesta ciutat haver per ben recomenada la qual es prompta en fer totes aquelles coses que concernexen lo util del Principat. E sia molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors la divina Majestat vostra proteccio e guarda. De Leyda a VIII de janer any Mil CCCC sexanta dos. — A vostres beneplacits e honor prests los pahers de la ciutat de Leyda.

21 DE ENERO.

Continuan las votaciones, en las que se rechaza ó aprueba á varios de los propuestos.

27 DE ENERO.

Se nombró una comision, para que, junto con otra del Concejo de ciento, se ocupasen del asunto de los remensas, sobre los cuales habian presentado sus señores un recurso.

28 DE ENERO.

Hicieron una proposicion los señores Diputados para manifestar que la señora Reina pedia las doscientas mil libras ofrecidas en la capitulacion, sobre lo qual era preciso deliberar, para dar la contestacion oportuna; y acordado que se pasase á votacion, verificóse, emitiendo cada cual su parecer, tanto sobre este negocio, como sobre el de don Jofre de Castro, por el órden siguiente.

Voto del reverendisimo Patriarca.

Que en lo fet de les CC mil lliures axi com en al-

tres coses fossen elegides persones qui vegen la capitulacio e altres actes e tot ho referesquen al present consell per poder se fer bona deliberacio e ques faça prest per que lo temps es breu. En lo fet de mestre Solçona dix queu remet en quant sia en sa facultat.

Del conde de Pallars.

Que li apar ques deuria tractar lo fet de don Jofre e que lo present concell deuria fer deliberacio que de res nos tractas fins aquell negoci hagues conclusio e de present fos feta embaxada a la Senyora Reyna que li plagues donar orde que lo compromes passas per dret o per amigabla composicio. E laltre fet de les CC mil lliures dix esser de parer del senyor archabisbe ab aço empero que fos significat a la ciutat de Barchinona per que fassa eleccio de persones qui ensemps ab aquestes vegen los dits actes els refiren. E què lo que ha proposat mestre Solçona fos remes tambe a esser vist per les dites persones.

Lo dit senyor archabisbe en lo fet del compromes de don Jofre dix esser de parer que deu passar juxta la oferta feta per la Senyora Reyna e que sia vist e si altres paraules noy ha deu passar axi e no altrament.

Del honorable mosen Miguel Dezpla.

En lo fet de les CC mil lliures es de parer del senyor archabisbe ab aço encara que ha dit lo comte de

Pallars que sia significat a la ciutat de Barchinona. En lo fet de don Jofre es del parer del dit comte de Pallars que la Senyora Reyna fos suplicada axi com lo dit comte ha dit no empero que en altres coses no procehescha mas se tracte de tot.

Del vizconde de Illa.

En lo fet de don Jofre li semblava lo compromes fos regonegut e ques sia smenat juxta lo apuntament en lo present consistori fet e se apuntas prestament. En les altres coses es de parer del senyor archabisbe.

De mosen Dalmau de Queralt.

Es del parer del senyor archabisbe en tot.

Del abad de Monserrat.

En lo fet de les CC mil lliures es del parer del senyor archabisbe e que hi haja persones per la ciutat de Barchinona que hi vegen. En lo fet del compromes seria de parer que los diputats ab la novena ja deputada haguessen notaris qui vegen la ordinacio del compromes si es juxta la oferta feta per la Senyora Reyna e que hi sia entes en lo dit negoci de continent ab los altres ensemps. Del fet del frare del parer del senyor archabisbe.

De micer Severters.

En lo fet de les CC mil lliures noy diria son vot de present. En lo fet del compromes seria de parer que sia vist e regonegut e que li semblava que en les coses clares se degues dir per via de justicia en les duptoses per via de amigabla composicio. En lo fet del frare dix esser del parer del senyor archabisbe.

De mosen Roger Alamany.

Dix esser del parer del senyor archabisbe ab aço que hi haja persones per la ciutat de Barchinona. En lo fet de don Jofre del parer del vezcomte. En lo fet del frare que remitatur.

Del arcediano Çariera.

En lo fet de les CC mil lliures dix esser de parer del senyor patriarcha ajustat lo que ha dit lo comte de Pallars de les persones de la ciutat. En lo fet de don Jofre dix que si entena e per semblant en lo fet de les remençes e que totes coses se tractassen pero seria de parer que res nos conclogues fins la faena de les remençes prengues conclusio e encara en lo dit fet de don Jofre seria de parer que anas axi com micer Severtes ha dit. Del fet del frare que nol condamna nil absol sino quel remet a la ley.

De mosen Lor.

Dix en tot esser del parer del senyor patriarcha.

Del abad de San Benito.

Es del parer del comte de Pallars en lo fet de les CC mil lliures e de don Jofre de Castro axi empero que en lo dit fet de don Jofre se entena ab tota diligencia pero que no es de parer per axo cessasen tots altres afers. En lo fet del frare quel remet a la ley.

De En Juan Ros per mossen Jaime Ros, su padre.

En lo fet de don Jofre dix ques entena ab tota diligencia pero no que per axo cessassen altres afers mas que may ces aquell en lo fet de les CC mil lliures que vegen les nou persones ensemps ab persones per la ciutat. En lo fet del frare que ho remet en quant en ell es.

De mosen Juan Bastida por sí y por el conde de Modica.

Es del parer del senyor patriarcha en tot.

De Antonio Pujades.

En lo fet del frare dix que ho remet en quant en ell es. En lo fet de don Jofre seria de parer que lo

compromes deuria procehir per via de dret e de amigabla composicio axi com als arbitres fos vist. En lo fet de les CC mil lliures que sia vist per persones elegidores per lo present concell e per la ciutat e aço diu per si mateix mas per Leyda diu que no diria son vot per lo present.

De mosen Sant Celoni.

En lo fet de les CC mil lliures es de parer del senyor patriarcha ab ço que ha dit lo comte de entreveniment de persones per la ciutat de Barchinona. En lo fet del compromes de don Jofre del parer de mossen Miquel Dezpla. Lo fet del frare que remitatur.

De mosen Francisco del Bosch.

Dix que lo fet de les CC mil lliures sia vist per nou persones del present concell e per quatre de la ciutat de Barchinona ab aço empero que en lo dit fet may nos diga fins lo fet de don Jofre e de les remençes hagen conclusio. Lo fet del frare sia absolt per qui ha poder.

Del arcediano de la Mar.

Es del parer del senyor patriarcha en lo fet de les CC mil lliures e del compromes de don Jofre e en tot.

Del comendador de la Guardia.

En lo fet de les CC mil lliures es de parer del senyor patriarcha ab ço que hi ha dit lo comte de Pallars. En lo fet de don Jofre del vot del vezcomte. En lo fet del frare queu remet de sa potestat.

De En Tallada de Cervera.

En lo fèt de les CC milia lliures e de don Jofre se atura deliberacio. En lo fet del frare dix que remet lo que pot.

De Bernardo de Guimerá.

En lo fet de les CC mil lliures e de don Jofre dix es del vot del comte. En lo fet del frare ho remet a la ley per si e per mossen Vilademany.

De micer Çaplana.

En lo fet de les CC mil lliures e de don Jofre del parer del senyor patriarcha. En lo fet del frare del mateix parer del patrlarcha.

De Guillermo Colom.

En lo fet de les CC mil lliures dix que sien elegides VIIII persones del preseut concell axi empero que

no fossen persones del conell de la Senyora Reyna ne Senyor Primogenit e elegides persones per la ciutat. En lo fet del compromes seria de parer que deuria procehir per via de dret de amigabla composicio a tota conexença dels compromisaris. En lo fet del frare dix que ho remet al capitol.

De micer Agosti.

En lo fet de les CC milia lliures dix esser del parer del senyor patriarcha. En lo fet del compromes del mateix parer ab ço que ha dit lo comte de Pallars axi empero que per axo no cessen altres afers. En lo fet del frare que remitatur al dit capitol.

De Galceran Carbó.

Lo fet del frare remet a les penes de purgatori. En la fet de don Jofre de la opinio de mossen Pujades. En lo fet de les CC mil lliures dix que per los deputats ne sien deposades X mil lliures de any en any segons son strets en los quitaments que han a fer. E per los restants corregues la pensio juxta lo capitol.

De Pedro Spluges.

En lo fet de les CC mil lliures dix que sia remes a persones. En lo fet del compromes que sia ordonat e portat al present conell e sobre aquell votat e suplicada la Senyora Reyna que ho degues passar axi. Lo

fet del frare remet a la ley.

De Bernardo Lobet, por mosen Francisco, su padre.

Dix esser del parer de mossen Pujades en tot.

De mosen Sant-Dionis.

En lo fet de les CC mil lliures del parer del senyor patriarcha ab lo que lo senyor comte de Pallars hi ha dit. Lo fet de don Jofre per que hi ha varis parers noy vol res dir a present. Lo fet del frare remet a la ley.

De En Bernardo de Marimon.

En lo fet de les CC mil lliures del parer del patriarcha ab la addicio del comte. En lo fet de don Jofre del parer de mossen Pujades e del frare per semblant.

De mosen Juan Dalmau, por si y por el vi..... de Urgel.

Dix en lo fet de les CC mil lliures e de don Jofre esser del parer del senyor patriarcha. En lo fet del frare es de parer que lo present consistori noy pot flixar o que li deu esser dit que nol absolgua.

De En Boscha.

Dix en tot esser del parer del patriarcha exceptat

lo fet del frare que apar a ell no pertany al present consistori sino a la cort.

Micer Ramon Dusay.

En lo fet de les CC mil lliures dix esser del parer del senyor patriarcha. Lo fet del frare creu ell no pertany al present consistori. Lo fet de don Jofre aparria a ell que degues axi anar que si plenament no constava mas hi havia algunes presumpsions evidents que sobre aquelles los arbitres haguessen potestat de liuar. (?)

Del baron de la Lacuna.

En lo fet de les CC mil lliures dix esser del parer del patriarcha. En lo fet de don Jofre del parer del vezcomte. Lo fet del frare remet a la cort.

De mosen Pedro de Sant-Climent en nombre de mosen Burgues.

Dix esser del parer del senyor patriarcha en tot.

De Bernardo Juan Çacirera.

En lo fet de les CC mil lliures e de don Jofre dix esser del parer del patriarcha. En lo fet del frare dira son parer quant hi haura cort.

De fray Felizes.

En lo fet de les CC mil lliures es del parer del patriarcha. En lo de don Jofre del vezcomte. Lo fet del frare remet a la ley.

De Juan de Vilafranca.

Es del parer del senyor patriarcha en tot.

De mosen Clemente Jofre.

Del parer del senyor patriarcha en tot.

De Romeu Lull.

En lo fet de les CC mil lliures de la opinio den Guillem Colom. En lo fet del compromes de la opinio del sindich de Tortosa. Lo fet del frare remet a qui haja poder.

De mosen Luis Xatanti.

En lo fet de les CC mil lliures del parer del senyor patriarcha ab la addicio del comte de entrevenimen de persones per la ciutat de Barchinona. En lo fet de don Jofre del parer del sindich de Tortosa. Lo fet del frare remet a la ley.

De mosen Regaç.

En lo fet de les CC mil lliures del parer del patriarcha ab entreveniment de Barchinona. En lo fet de don Jofre de la opinio del abat de Monserrat. Del frare remet al capitol e a sa consiencia si hi basta lo capitol alias remittit a la Seu apostolica.

De micer Torres.

En lo fet de les CC mil lliures del parer del patriarcha ab la addicio del comte de Pallars e de mossen Guillem Colom que noy haja algu del concell reyal. En lo fet de don Jofre del parer del sindich de Tortosa. En lo fet del frare es de parer que no han poder de fer tal remissio.

De micer Colom.

En la fahena de les CC mil lliures del patriarcha ab intervencio de Barchinona. En la fahena de don Jofre del parer del sindich de Tortosa. Del frare que ho remet a la ordinacio del capitol.

De mosen Pedro Torrent, en nombre propio y en el de Puigcerdá.

En lo fet de les CC mil lliures e de don Jofre del

parer del senyor patriarcha. Lo fet del frare remet a quin haja potestat.

Del abad de Mer.

En lo fet de les CC mil lliures de parer del patriarcha ab les addicions del canonge Torres. En lo fet de don Jofre del parer del comte. En lo fet del frare remet a qui haja potestat.

De Bernardo Çapilla.

En lo fet de les CC mil llinres dix se hatura deliberacio. En lo fet de don Jofre e del frare del parer del sindich de Tortosa.

Del síndico del Arbos.

Lo fet del frare remet a la ley. Lo fet de don Jofre es de parer del sindich de Tortosa. En lo fet de les CC mil lliures se atura deliberacio.

De mosen Çaportella en nombre propio y en el de mosen Sampso.

Es en tot del parer del senyor patriarcha exceptat lo fet del frare que remet a la cort.

30 DE ENERO.

Se reunieron los señores Diputados, el oidor de cuentas y demás individuos del Consejo, y examinando la votacion del dia anterior, nombróse una comision compuesta de nueve personas, para que, junto con otros comisionados por la ciudad, calculasen lo que fuese conveniente sobre el asunto de las doscientas mil libras, y luego diesen cuenta al Consejo.

1.° DE FEBRERO.

Reunidos, en este dia, para tratar del asunto de los remensas, la comision que se habia elejido para dar su dictámen sobre el mismo, expuso sus razones, y en consecuencia, se tomó la siguiente deliberacion.

Ço es quant a les coses suplicades per part dels senyors dels homens de remençes demanants revocacio de la provisio que han del Rey don Alfonso de bona memoria e de la crida que en virtut de aquella fonch feta dels sis mals usos delibera la dit concell que decontinent se entena ab homens de sciencia pera veure en qual millor via pora esser demanat e pros-

seguit justament per manera que sen puga conseguir la desijada fi. E quant a laltre cap de les tasques e altres drets que los dits pagesos han acustumat pagar e ara recussen dellibera lo dit concell que tantost sien elegides algunes persones per lo present concell e per la ciutat les quals de continent entenguen en suplicar la Senyora Reyna que jatsia per sa clemencia e acostumada justicia haja feta certa provisio sobre les dites tasques e altres drets darrerament dits. Encara mes si master sera ne vulla fer altre e altres provisions a compliment del bon efecte de la cosa. E mes decontinent suplicaran que sien presos e mesos en segur los qui en aquests actes derrers han sabut entrevengut e consellat e donat loch a la perturbacio de la paga dels dits drets e de provisions injustes per causa dels quals provenen los ajusts dels homens e altres escandils. La qual preso se faça a fi que tals persones puguen esser castigades degudament.

Ocupáronse, además, de otros varios asuntos, entre ellos, del de don Jofre de Castro, sobre los cuales se hizo á un mismo tiempo la votacion, quedando en mayoria el voto emitido por el conde de Pallars, á saber: que se suplicase á la señora Reina, ó cuando no, que se expidiesen las cartas, del mismo modo que se habia deliberado antes de tratarse el compromiso; y pasando en seguida á la eleccion de las personas que habian de componer la comision acordada en la sesion anterior, resultaron nombrados el abad de Poblet, el arcediano Çariera, micer Juan Çaplana, el vizconde de Illa, mosen Marcos Lor, Bernar-

do de Guimerá, y, segun se deduce, los representantes de Lérida, Gerona y Cervera.

Dióse cuenta de una carta que se habia recibido de los probombres de Fraga, cuyo contenido es como sigue.

Als molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors los senyors de la vintisetena lo Principat de Cathalunya representants.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Recumendacions precedents per alguns afers de aquesta vila enviam missatgers nostres a la Senyora de vosaltres En Johan Pallas juriste e En Manuel de Morach informats largament de nostra intencio. Placieus volerlos hoir e donarlis fe e presta execucio en quant de nostra part vos diran segons que be de la Senyoria de vosaltres confiam. E si per vosaltres molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors porem fer negunes coses ab molta bona voluutat ho farem. De Fraga a XVI de janer any LXII. — A les R. E. N. e magnifiques Senyories molt prest los jurats e prohomens de la vila de Fraga.

Als molt reverents egregis nobles e magnifichs los senyors diputats e consell residents en la insigna ciutat de Barchnona.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Jatsia la hora que per los jurats e promens de aquesta vila de Fraga lo senyor comte de Modica capita

general del exercit de aqueix Principat e son concell fonch suplicat de fer justicia dels danys donats per la gent del dit exercit als poblats e habitants en la dita vila segons per informacio presa legitimament present e entrevenint hi personalment los honorables frare Franci Oliver comenador de Torres e micer Bernat Destopinya assessor del mossen veguer de Barchinona foren per mi donats en memorial tots los danys a mi donats en una mia torra als dits frare Oliver e Bernat de Stopinya. Als quals veure e regoneixer les dites coses per lo dit senyor capita consell fonch comes e remes e per negligencia sua aquells foren perduts e amagats ab llur honor parlant en tal manera que de aquells no feren inspeccio alguna ne axi poch segons son stat informat per hun meu procurador qui aqui es stat a nostres reverencies e magnificencies de aquells no han feta relacio alguna ni mencio com sia degut yo de aquells esser satisfet e reintegrat no menys dels altres qui son stats danyats. Per tant supplica vostres grans reverencies nobleses e magnificencies vos placia la hora que dels dits danys per los dits jurats e promens de la dita vila demanats per vosaltres sera provehit sien satisfets que aquella hora per semblant vos placia provehir que los meus dans a mi donats segons mon procurador vos dara en memorial me sien pagats e satisfets lo que ultra que sia de justicia vos a gracia singular e ab tant me coman a la merce vostra. La qual nostre Senyor Deu prosper e guard de tot mal. De Fraga a XX de janer. — Molt reverents egregis nobles e magnifichs senyors lo qui

es prest a ordinacio vostra lo justicia de Fraga.

3 DE FEBRERO.

Ocupáronse de varios asuntos; se nombraron las dos comisiones antes designadas para examinar los de don Jofre de Castro y de los remensas; se votó á algunos individuos para ver si debian ser admitidos ó no en sus respectivos oficios; y se pasaron las últimas deliberaciones al Consejo de treinta y dos de la ciudad.

4 DE FEBRERO.

Reunidas, en este dia, las nueve personas comisionadas para examinar el asunto de los remensas, junto con los cuatro representantes de la ciudad, fueron examinados todos los actos que habian tenido lugar sobre el mismo, por parte de la Diputacion, tomándose apuntes, á este objeto, por los abogados de ambas corporaciones y otros jurisconsultos, á fin de que pudiese hacerse oportuna relacion de todo al Consejo.

10 DE FEBRERO.

Un escribano del Concejo de la ciudad entregó, en este dia, la siguiente nota al Consejo.

Dimecres a III del present mes de febrer lo consell ordinari de XXXII loha e hac per bonas les deliberacions fetes per los deputats de Cathalunya e consell llur per causa dels homens de remença e la eleccio de VIIII persones feta per los dits deputats e concell per causa de la oferta de les CC milia lliures feta al Senyor Rey per la ferma de la capitulacio e per los fets de don Jofre de Castre.

Mes avant lo dit consell elegi les IIII persones dejus scrites per manejar veure e tractar lo que sera fahedor sobra la dita oferta de les dites CC mil lliures e son les persones seguents Mossen Berenguer Lull ciutada Guillem Ferrer mercader Steva Mir notari Pere Sagarra sanyaler.

Item lo dit consell aherint se a la deliberacio feta per los dits deputats e consell hac no per odiosos ne sospitosos al Principat de Cathalunya mossen Pere Perello secretari del Senyor Primogenit e loctinent micer. . . . . Çavila en jutge de cort e En Pere Torres en sotzveguer de la ciutat de Manresa. Si empero sera haut per accepte a la dita ciutat a la qual ha a servir.

16 de febrero.

Leyóse la siguiente carta, relativa á los hombres de remensa.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats del General e consell del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Apres deguda comendacio no sens gran congoixa vos certificam com en aquests dies occorrents per causa de les tasques e censos que los senyors han demanats a llurs pagesos sic ha fets aplecs de grans gents dels pagesos. E segons los sentiments que son de llurs fets e la sperlencia mostrant sasperan tals inconvenients que si la clemencia divina noy proveheix es metre tota aquesta terra a gran perdicio e a quin fi tiran cascu na son parer de aquests fets. Les grans reverencies nobleses magnificencies e savieses vostres seran amplament informades per los trames nostres als quals vos placia donar fe e creença en tot ço e quant de part dels dos staments nostres a vosaltres diran e explicaran ordenant en leudemig totes coses a vosaltres plasents. Scrita en Gerona e segellada ab lo segell de la dignitat episcopal del qual usam en lo present negoci a XIII de febrer any LXII. — A tota ordinacio beneplacits e servicis vostres aparellats les XVI persones representants los dos staments ecclesiastich e militar de la ciutat e bisbat de Gerona en lo fet de les remençes taschas e censos.

Se leyó, en seguida, una súplica de parte de mosen

Juan de Copons, que tenia preso la señora Reina, y a consecuencia se pasó á votacion la mencionada súplica, votandose al propio tiempo lo tratado sobre los remensas, segun es de ver á continuacion.

Voto del reverendísimo Patriarca.

Dix que la provisio o letra en lo dit fet acordada e apuntada per los de la novena vaja axi com es stada puntada. E apres si necessari sera sia suplicada la Senyora Reyna de anar en propria persona als lochs necessaris per fer de sa ajustar les gents e reprimir e castigar aquells degudament. En lo fet de mossen Copons dix que sien designades persones per suplicar la dita Senyora Reyna que li placia desapartarlo e eleugarli les presons e tractar lo altrament que fins aci no es stat tractat e que lo proces vaja juxta les leys de la terra e que en res no sien prejudicades.

De mosen Miguel Dezpla conceller en cap.

En lo fet de les remençes se atura deliberacio ab la ciutat. En laltra fet es del parer del patriarcha.

De mosen Juan Agulló sindico de Lérida.

En lo fet de les remençes dix que vaja provisio tant fort quant al mon se pora fer e si aquella no sorteix degut efecte que ara per lavors sia hagut delibe-

rat de esser feta potencia de gent darmes a despeses del General per reprimir e castigar lo ajust de la dita gent e que la dita provisio isque dema per tot lo dia. En lo fet de micer Copons dix esser del parer dels altres.

Del reverendo obispo de Vich.

Dix que sia suplicada la Senyora Reyna que li placia decontinent atorgar la provisio acordada la qual sia desempatxada tota empara cessant e que apres decontinent sien deputades persones del present consell e de la ciutat per pensar en lo remey e provisio tocada per mossen Johan Agullo. Per semblant sien deputades persones a suplicar la dita Senyora Reyna per lo fet de mossen Copons que li placia deliurar lo soltament e hon no li fos plasent que vegen e regoneguen que en son negoci e proces ell ne les libertats de la terra no sien prejudicades.

De mosen de Monserrat.

Dix esser del parer del senyor patriarcha en tot.

De mosen Vilademany.

Dix que la Senyora Reyna sia suplicada de atorgar e fer desempatxar la letra en la forma e manera que acordada es. E que de present sien elegides persones per pensar ab quals remeys si deura provehir hon la

dita letra no sortis efecte e que la provisio tal qual sera acordada se fahes a cost e despesa del General. En lo fet de mosen Copons dix que sien elegides persones qui supliquen la Senyora Reyna e vegen que contra ell ne libertats de la terra nos façe res indegut e que sia procehit contra lo vicicanciller e micer Taranau e micer Falco e altres si han res fet indegudament no contra forma de la capitulacio. E mes sia inquirit contra mestre Vasach e algunes porsones qui fan malvats reports e acusacions contra algunes persones a fi que aquells tals de llurs malicias sien castigats degudament.

De micer Savertes por Tortosa.

Dix que la provisio segons es apuntada e concordada sia desempatxada expeditament e no contrastant alguna empara o empares e que les mateixes persones qui han hagut carrech de suplicar supliquen per aço mateix encara acompanyades de major nombra e sia mes suplicada la Senyora Reyna de anar en persona hon necessari fos e hon aquestes coses no parissen efecte. En lo expedient lavors tret per mossen Agullo si les altres universitats si acompanyaran ell se atura deliberacio. En lo fet de mossen Copons ha per bons los vots dessus toquats que dien que sien eletes persones per veure en son fet que res no hi sia fet indegut contra la persona sua ne leys de la terra.

Del abat de Poblet.

Dix que la provisio o letra sia spetxada de continent cessant totes empreses e que de present sien elegides sis persones del present consistori les quals ensemps ab persones elegidores per la ciutat pensen continuament qual provisio se deura fer hon la dita letra no sortis son efecte ço es que no fossen oberts los manaments de la Senyora Reyna e lo que hauran pensat les dites persones hajen a referir al present consell. En lo fet de micer Copons per semblant dix sien eletes persones a suplicar la Senyora Reyna que lo seu proces vaja degudament e si res hi haura fet indegut torn a loch e que li placia castigar los oficials e ministres qui res indegut hi hagen fet hi encara castigar los qui hauran mal parlat en denigracio de algunes persones o del Principat de Cathalunya.

Del abad de San Benito.

Dix esser del parer de mossen Viladamany en tot.

De mosen Jaime Francisco de Sant Celoni por Gerona.

Dix esser del parer de mosen Agullo ab la addicio de mossen Viladamany. Encara mes que les persones eletes hajan carrech de veure les nou persones que son stades dades en nomina de esser caporals del negoci de les remençes com deuran esser castigades.

Del egregio conde de Prades.

Dix esser de la opinio del senyor patriarcha ab la addicio de mossen de Poblet de eleccio de persones qui pensen que es de fer hon la letra de la Senyora Reyna e apres la Senyoria anant hi personalment no fos obeida com se deu. En lo fet de mossen Copons dix sia suplicada la Senyora Reyna de gracia e hon no li placia que sien eletes persones qui vegen en son proces no haja greuge algu. E mes sia suplicada la Senyora Reyna de castigar los oficials si res han fet contra la capitulacio ne leys de la terra e que sia fet contra ells juxta forma de la dita capitulacio.

De mosen Argentona.

Dix esser del parer de mossen de Poblet e de mossen Viladamany que es tot de un parer.

Del arcediano Çariera.

Dix esser del parer del abat de Poblet en tot.

Del egregio conde de Pallars.

Dix esser de la opinio de mossen de Poblet ab les addicions de mossen Viladamany salvo que nos cura sia procehit ne feta mencio dels mals parles en lo que tocha interes seu.

De mosen Sorts.

Dix esser del parer del patriarcha ab les addicions del comte de Prades en tot. E aço dix per si e per mossen de Barchinona.

De mosen Jaime Ros.

Fonch en tot del vot de mossen de Poblet.

Idem En Pere Splugues.

Idem mosen Marcos Lor.

Idem mosen Roger Alamany.

De En Jaime Tallada por Cervera.

Dix que la letra vaja de continent e ques provehesqua que en lo Principat nos seguesqua scandil e que sien decontinent eletes persones a pensar en la provisio necessaria per fer reposar los homens e per la seguretat dels senyors de aquells a despeses del General. En tot lo fet de mossen Copons sia suplicada la Senyora Reyna de gracia e sien elegides per aço persones e si la dita Senyora Reyna no plau sien eletes persones que vegen que no li sia fet greuge algu ni prejudici a les libertats de la terra.

De mosen Francisco del Bosch.

Dix que de present sien eletes persones qui pensen ab quals remeys a despesa del General se dega provehir en lo fet dels pagesos. En lo fet de mossen Copons que sia suplicada la Senyora Reyna de deliurarlo de continent o tenir lo arrestat com per tal cas no dege esser tractat en tal manera.

De mosen Francisco Lobet.

Fonch en tot del vot de mossen de Poblet.

Idem mossen Galceran Hostalrich per mossen Luis Ivorra.

Idem En Galceran Carbo.

De micer Juan Çaplana.

Fonch del parer del senyor patriarcha ab les addicions del comte de Prades en tot.

Del abad de Mer por el ex-abad de San Cucufate.

Fonch del parer de mossen de Poblet.

De mosen P. Torrent, en nombre propio y en el de Puigcerdá.

Fouch del parer de mossen de Poblet.

De En Artal de Claramunt.

En lo fet dels pagesos fonch de la opinio de mossen de Poblet. En lo fet de mossen Copons que sien elegides persones qui supliquen la Senyora Reyna que li placia liurar lo. En laltra fet de instancia contra los oficials e altres persones fonch del parer de mossen Viladamany.

De micer Juan Dalmau.

En lo fet dels pagesos fonch del parer de mossen de Poblet. En lo fet de mossen Copons dix que sia suplicada la Senyora Reyna de clamencia e en lo fet de les persones quis diu que parlen etc. es de parer que no sen deu fer mencio.

De mosen Antonio Pujades.

Fonch en tot del parer de mossen de Poblet.

Del arcediano de la Mar.

Dix que sia suplicada la Senyora Reyna trameta de continent la letra acordada la qual se te per dit que sera obeida e que no cal entrar en altra pensament que sera de fer car creu que no freturara altra provisio.

En lo fet de mossen Copons si son derogades libertats de la terra que sia feta instancia per deputats e per lo consell si sera necessari sien reparades.

Del comendador de la Guardia.

En lo fet dels pagesos fonch del parer de mossen de Poblet. En lo fet de micer Copons per semblant ab la addicio de mossen Viladamany de inquirir contra les oficials si dilinquit hauran ne res fet indegut en lo proces.

De mosen Juan Bastida.

En lo fet dels pagesos fonch del parer de mossen de Poblet. En lo fet de mossen Copons dix que sia suplicada la Senyora Reyna de donarlo libertament e si no li sera plasent sia haguda copia del proces e sia vist que no sia fet greuge algu en lo fet dels mals parlers que a tocat mossen Vilademany de que nou te a res ne es de parer sen dege fer alguna mencio.

De mosen Guillermo Colom.

En lo fet dels pagesos e de mossen Copons dix esser del parer de mossen de Poblet. Ab aço que seria de parer que aquest fet dels pagesos tocha molt a les generalitats en les quals coses los diputats han jurisdiccio per interes del General que dits diputats porien e deurien procehir a castigar los qui son aci meneja-

dors de aquests afers no contrestant qualsevol guiatge que no val contra generalitats e de aço son tengnts los diputats ab jurament e axi los ne suplica.

De mosen Antich Ferrer por el vizconde de Illa.

Fonch del parer de mossen de Poblet en tot.

De En Bernardo de Marimon.

En lo fet dels pagesos del parer de mossen de Poblet ab la addicio de mossen Colom ab aço encara que sia vista la deliberacio feta en dies passats de procehir contra los qui menegen los dits afers e aquella sia exequutada e que axiu suplica los deputats. En lo fet de mossen Copons del parer de mossen de Poblet.

De micer Ramon Dusay.

Del parer de mossen de Poblet en tot.

Idem mosen Regaç.

De En Bernardo Çapila, por Vilafranca de Panadés.

En lo fet dels pagesos fonch del parer de mossen de Poblet. En lo fet de mossen Copons dix que sia suplicada la Senyora Reyna que li placia jaquir lo anar libertament car lo Rey En Pere ne jaqui anar

hu qui havia mal parlat dell. E ha per bona la addicio de mossen Guillem Colom que deputats procehesquen contra los qui menegen los dits afers de les remençes.

De mosen Bisbal.

En lo fet dels pagesos fonch del parer de mossen de Poblet. En lo fet de mossen Copons dix que sia suplicada la Senyora Reyna de misericordia. En lo restant dels mals parlers dix que no diu res.

De En Bernardo de Guimerá.

Fonch en tot del parer de mossen de Poblet ab la addicio de mossen Colom que deputats castiguen los qui menegen los afers e axi los ne suplica.

De En Francisco Burgués, por mosen Burgués, su padre.

En lo fet dels pagesos fonch del parer de mossen de Poblet. E en lo fet de mossen Copons del parer del comte de Prades.

De En Pedro Strada, por El Arbós.

Fonch del parer del abat de Poblet.

De En Romeu Lull por mosen Juan Lull, su padre.

Fonch del parer de mossen de Poblet en tot ab la

addicio de mossen Guillem Colom que sia vista la conclusio per la qual deputats deuen procehir contra los qui ho menegen e axi los ne suplica.

Del arcediano Colom.

En lo fet dels pagesos e de micer Copons de la opinio de mossen de Poblet ab la addicio de mossen Guillem Colom de procehir los deputats e axi los ne suplica.

De En Pedro Miguel de Paguera.

Fonch del parer de mossen de Poblet en tot.

Idem mosen Luis Xatanti.

Idem don Anton de Cardona per lo comte de Modica.

De mosen Juan Torres.

Fonch del parer de mossen de Poblet ab les addicions de mossen Vilademany e de mossen Guillem Colom.

De En Juan Boschá.

Dix esser del parer del senyor patriarcha ab la addicio del comte de Prades.

Del baron de Cervelló.

Dix esser del parer del abad de Poblet.

Idem En Felip Albert.

De mosen Çaportella, en nombre propio y en el de mosen Juan Sampso.

Dix esser del parer del senyor patriarcha en tot.

Dominó en esta votacion el voto del abad de Poblet, que fué adoptado como deliberacion.

Fueron nombradas, en seguida, las nueve personas designadas para presentar las súplicas á la señora Reina sobre el asuuto de los remensas y otros varios, á saber, el Patriarca, el conde de Pallars, mosen Miguel Desplá, conceller, el abad de Poblet, micer Juan Çaplana, baron de la Lacuna, En Pedro Miguel de Paguera, el síndico de Tortosa y el de Vilafranca de Conflent.

17 DE FEBRERO.

Ocupáronse del asunto de mosen Copons.

18 DE FEBRERO.

Fué entregada por el escribano del Concejo de la ciudad la siguiente nota ó cédula.

A XVII de febrer del any mil CCCCLXII lo consell ordinari de XXXII adherint se a la deliberacio feta per los deputats de Cathalunya e consell lur dellibera que mossen Galceran Oliver tresorer haga a regir son ofici de tresorer servades les ordinacions fetes per lo alt Rey En Pere de gloriosa recordacio.

Item loha e hac per bona la delliberacio per los dits deputats e consell llur feta sobre los homens de remença e per ço ne alegi les IIII persones ja en dies passats per lo dit fet eletes les quals son les seguents.

Mossen Anthoni Pujades ciutada. — Johan Bruch mercader. — Melxior Rotlan berber. — Johan Ferrer assahonador.

Per lo semblant loha e hac per bona la deliberacio feta per los diputats e consell sobre la preso de micer Johan Copons.

El mismo dia, fué entregada tambien, por el tesorero del Rey, otra cédula cuyo contenido es como sigue,

La Excellentissima Senyora Reyna tudriu del Illustrissimo princep don Ferrando primogenit de Arago de Sicilia etc. loctinent general del molt alt e molt Excellent lo Senyor Rey. Recordant se dels capitols per la Majestat del dit Excellentissimo Senyor Rey al Principat de Cathalunya atorgats entre los quals es

provehit que per sustentacio del stat del dit Illustrissimo princep don Ferrando li sien pagades o verius scrites en la taula de la present ciutat de Barchinona docentes milia lliures dins spay de vuyt mesos apres la ferma dels dits capitols comptadors per aquelles dites docentes milia lliures convertir en comptes luycions o quitaments de les terres e rendes per la dita Majestat en lo heretetge o donacio al dit Illustrissimo Princep fahedora contengudes segons aquestes coses pus largament en los dits capitols son contengudes als quals la dita Excellentissima Senyora se refer e vol esser haguts aci per inserts pus lo temps ha instat e insta de paraula ha demanat a vosaltres venerable e magnifichs deputats que les dites docentes milia lliures volguessets deposar en la dita taula dites e scrites a la dita Serenissima Senyora Reyna en nom del dit Illustrissimo princep don Ferrando la qual cosa fins aci no es stada feta. Per tant la dita Excellentissima Senyora Reyna per satisfer al carrech e ofici seu per lo qual es tenguda les coses utils al dit Illustrissimo Princep procurar e inutils evitar essent certa axi per temor e serie dels dits capitols com pensa de aquells lo augment del stat del dit Illustrissimo Princep consistir en les dites coses per la orde de la casa e ministres e oficials del dit Illustrissimo Princep qui hauran esser quitats lo que no solament redunda en servey del dit Illustrissimo Princep mas encara en benifici e util dels poblats en lo dit Principat ab los presents scrits pregant a vosaltres dits venerables e magnifichs diputats e o aquells als quals pertany fer

les dites coses que lo dit deposit de les dites docentes milia lliures en la dita taula façets requerint etc. com axi hi siats obligats e tenguts.

19 DE FEBRERO.

Ocupáronse de varios asuntos, entre ellos del contenido de la cédula de la Reina, sobre las doscientas mil libras, que deliberaron pasase á la comision de las nueve personas para que informasen.

20 DE FEBRERO.

Reunido el Consejo, fué presentada por mosen Çariera la siguiente carta.

Als molt reverents egregis nobles magnifichs e honorobles senyors los deputats del General e conçell del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Per quant mossen Jofra Çariera portador de la present ses trobat en aquelles parts unt se son fets los ajusts dels pagesos de remença e sab molt en llurs actes ab delliberacio nostra ell va aqui. Placiaus als tremesos nostres e al dit mossen Jofra Sa-

riera dar plena fe e creença en tot ço que de part nostra a vosaltres diran e explicaran ordenant de nosaltres a tots los beneplacits vostres. Scrita en Cervera e segellada ab lo segell de la dignitat episcopal del qual usam en lo present negoci a quinze dies del mes de febrer any LXII. — A tota ordinacio e beneplacits vostres aparellats les XVI persones representants los dos staments ecclesiastich e militar de la ciutat e bisbat de Gerona en lo fet de les remençes censos e tascas.

Hecha lectura de la carta que precede, y despues de haber manifestado verbalmente el portador de la credencial el estado de lucha en que se encontraban los vasallos y señores de remensa en el obispado de Gerona, despidiósc del Consejo, al que fué presentada en seguida, en nombre de la comision encargada de examinar el mismo asunto, la cédula ó apuntamiento que se halla á continuacion.

Vistes per les dites persones los actes e processos per los diputats e lur consell en lany Mil CCCC XXXXVIII fets per causa de les provisions obtengudes del Senyor Rey per los homens de remença. E encara les informacions preses per provar lo dan interes e torb del General e tots altres procehiments fets etc. E encara vista una informacio novament presa en Enpurda e portada per mossen Jofre Çariera etc.

Totes concordes apuntaren esser molt necessari per

utilitat repos e benefici de la cosa publica del Principat en los fets que vuy concorren dels dits homens de remença que en lo interim que elles dites persones stan en pensament sobre les coses a ells comeses sia feta certa provisio de la qual creen Deu mijançant succehira tot be per la qual provisio exequtar es mester que los diputats e consell si plasent lus sera doneu carrreh a les dites persones de fer e exequutar la provisio per eller pensada en la qual puixen despendre de les pecunies del General fins en L florins corrents e no mes dels quals daran bon compte e raho la qual provisio per bons respectes es necessari sia secreta e prestament spatxada.

Item que la Senyora Reyna ab gran nombre de embaxada dels diputats e consell e altra gran nombre de embaxada de la ciutat de Barchinona totes ensemps ab gran solicitud e cura sia humilment e devota ab gran instancia e frequentacio suplicada sia de merce sua vulle provehir eñ reposar lo dit fet de les remençes com se cregue per sa dignitat e superioritat e per son virtuos saber e consell la sua Excellencia ho puixa plenament reposar. Significant a sa Majestat que hon les dites coses nos reposassen lo Principat haurie entrar en pensament de fer ço que li parrie per servici de la Majestat del Senyor Rey repos e benifici del Principat.

Leida la cédula que precede, ocupáronse de su contenido, como tambien de otros muchos y varios asuntos que se

discutieron, entre ellos del abono de salario á los embajadores, de don Jofre de Castro, de los remensas, y de la cuestion de las lanas, sobre la cual presentó el conde de Pallars la siguiente súplica.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors.

Poch temps ha passat en vostre consistori e consell son stades fetes certes ordinacions disponents sobre les lanes draps cuyram e altres mercaderies que de altres regnes e terres stranys entren e hixen en e del Principat de Cathalunya ab imposicio de certs drets per les quals es donada causa que en les parts de Pallas e signantment en lo comdat de Pallas qui es frontera al reyalme de França e terres de Gascunya cessen entrar les robes e mercaderies acustumades e sens les quals bonament en lo dit comdat les gents no han forma de sostenirse e per semblant per quant en la terra de Gascunya per causa de les dites ordinacions sien imposats nous drets e molt grans no poden entrar en la dita terra qui si acustumava portar com son lanes cuyrams sabates draps per obs de la terra e altres coses qui redunda en gran dan de les generalitats del Principat de Cathalunya e de la dita terra de Pallas e es veritat que per causa del dit comdat de Pallas les coses que per obs de aquell son necessaries les dites noves ordinacions son en pocha stima e de molt pocha importancia quant al interesar publich del Principat de Cathalunya e donen gran dan en lo

dit comdat quant al viure dels poblats en aquell e per tant vosaltres molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors del consell representant lo dit Principat que quant al dit comdat de Pallas e poblats en aquell e quant al sol us e exercici de aquell vos placia sospenre les dites noves ordinacions e donar loch que en aquell se puixen venre e comprar totes coses segons de abans fahien e era acustumat fer com de aquelles parts no isquen ne entren coses ques puixen naveguar en altres parts nes puixa donar dan al publich de la terra del dit Principat lo qui es stat causa de fer dites ordinacions. E per tant lo dit comdat e habitants en aquell han trames mossen Vicens Tallada lo qual benignament a vosaltres damunt dits suplica en les damunt dites coses vullau provehir segons a vostres savieses sera vist conexedor.

Tras la súplica que precede, fué presentada otra, que sigue, relativa á los remensas.

A tot lo mon es manifest e notori los grans tumuls o scandals e sinistres que vuy son suscitats per los homens de remença vulgarment nomenats per causa dels quals tota la cosa publica del present Principat de Cathalunya sta turbada e posada en gran perill en grandissim deservey de la Majestat reyal e torb dels drets de generalitats del dit Principat e gran dan e irreparable en tots los staments de la terra. Als

quals scandols e sinistres nos pot degudament provehir sens vosaltres molt magnifichs mossens los diputats del dit Principat e consell vostre vuy representant tot lo dit Principat segons poden judicar vostres magnificencies qui de tot son informades. E per tant nosaltres ardiacha de Gerona é Roger Alamany de Bellpuig cavaller e Guillem Colom suplicam a vosaltres molt magnifichs diputats que sens alguna triga ajusteu vostre consell per provehir en les dites coses qui son tant perilloses e preparades a grans scandols e sinistres que requeren molt accelerada provisio tota triga apart posada.

El mismo dia, se recibió la siguiente carta.

Als molt reverends egregis nobles e honorables e de gran providencia senyors los diputats e consell en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e honorables senyors. Per be que yo crega vostres reverencies esser avisats de les coses en la present contengudes per satisfer al meu deute ab la present avisarnos de la destruccio qui veg se prepara en aquest Principat per moviment de molts pagesos qui fan tots jorns ajusts e insults en aquest bisbat. Feu per molts lochs capitans e apparallar se ab les armes contra tots aquells senyors llurs e oficials qui per justicia vullen forçar de pagar censos tascas que per les terres que tenen pagar son tenguts

deliberats ab les armes ofendre tots aquells qui volian los drets exhigir e ab gran temeritat aquests jorns han comensat moures contra En Gilabert de Cruilles senyor de Peretellada al qual per squivar major scandol a desliberat desliurar dos vassalls que per dita raho tenia presos e com crech siau avisat de la novitat e moviment de Santa Pau en que la provisio del veguer es stada ben necessaria e tots jorns continuen en convocar pobles fent fer per los lochs capitans ab moltes paraules per persuadir lo poble ço es de voluntat del Senyor Rey fer tals actes ab infinides mentides e malvestats que donen entenent per moure lo poble a tot scandol no vehent tenir negun fre no dubten res dir ni axi poch exequutar e per que en los principis son les provisions pus facils per lo carrech que tenia e delliberat certificar vos de totes les dites coses havent vos per cert son de tanta virtut e prudencia fornits hi faran deguda provisio a lahor de Deu servey del Senyor Rey conservacio de aquest Principat e dels altres regnes. E manen de mi senyors molt reverents egregis nobles e honorables senyors lo que present vos sia. De Lagostera a XV de febrer. —Mossenyors a tots manaments de vosaltres prests Marti Garau de Cruilles.

25 DE FEBRERO.

Empezaron á ocuparse de varios asuntos , pero habien-

do llegado una comision de parte de los honorables concelleres y Consejo de treinta y dos, para hacer saber al Consejo la congoja que habia en la ciudad, á consecuencia de la conmocion suscitada por algunos particulares de aquella, turbando la paz de que se disfrutaba, y produciendo grave escándalo; dejaron todos los demás negocios para dedicarse exclusivamente á este; y como para deliberar tratasen de pasar á votacion, á fin de que cada cual diese su parecer, acordaron definitivamente tomar la deliberacion que sigue.

Ço es que sien elegides sis persones del present consell les quals ab les elegidores per la ciutat de Barchinona vegen qual provisio es fahedora en aquest negoci e la referesquen al present consell e que la Senyora Reyna per miga de les dites persones sia suplicada vulla provehir que En Canet porter sia pres decontinent del qual se ha sentiment que ha fet aquest a instament e convocacio e que lo dit En Canet stiga apartat fins que la deposicio sia dell rebuda.

A consecuencia de la deliberacion que precede, fueron nombradas las seis personas á que se alude, resultando elegidos el obispo de Vich, el comendador Çaplana, el conde de Pallars, mosen Vilademany, el síndico de Lerida y mosen Jaime Ros; cuyo nombramiento se hizo saber desde luego al Concejo de la ciudad.

1.° DE MARZO.

Dióse cuenta de la carta que sigue, remitida por Juan Ferrer.

Als molt magnifichs e de gran reverencia senyors los diputats del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Mossenyors molt magnifichs e de gran reverencia. Grans dies que per diverses vies he scrit a vostres magnificencies de les coses occorrents e de aqui ha be hun mes e mig que letra no he rebuda e so duptos que sim scriu de aqui les letres en qualque part nos perden car escassament puch creure de aqui en temps tant larch vostres reverencia e magnificencies nom hagen respost al que scrivi de la Almunyia sobre lo fet de les marques o represalies que en Montpaller se son fetes en bens de homens de Barchinona del qual negoci en ma venguda porti special struccio e de la Almunya scrivi al Senyor Rey era content de fer comissio de aquest fet a mossen Charles Dolius e lo Rey de França e hun altre cavaller pero que yo no havia delliberat acceptar ni spatxar tal provisio sens vostra sabuda majorment per lo redupte en que yo stava si be non volia tant declarar que no fos cosa molt prejudicial a la capitulacio de Vilafrancha perque mos-

senyors si en aquest fet vos sembla sia bona la dita provisio placiaus avisarmen car altrament per mi noy sera enantat. Dels altres fets mossenyors de don Jofre de Castre e de mossen Rebolledo tan poch may de aqui he hagut avis en quin punt stan be he sentit axi com lo Senyor Rey fa pendre sobre aço proces en Ribagorça e encara se hun servidor de la casa de Castre es stat ab lo Senyor Rey en Olit. Per aquest material nom sea instancia de qui si es vengut. Lo dit hom ha nom Borau gentil hom ben conegut per tots los de la partida de don Felip. De aço fas avis a vostres reverencia e magnificencies per que sintau totes coses Lo Senyor Rey dimarç passat a vespre torna açi en Tudela hon comença spatxar molts negocis qui staven enbassats. Ha scrit en Çaragoça que la embaxada tant gran que devia venir a sa Majestat segons ya aqui haureu sentit que no vinga fins ell la deman. Nom se sis aturaran que molt dihen stan arranquats. Lo comte de Foix sen deu anar en França dins vuyt dies pero leixa sa muller en Tafalla. Feta en Tudela dijous a XVIII de febrer.

Lo proces ques pren en Ribagorça nom se sil fa pendre lo Senyor Rey ho qui mas be se que sen pren proces.

Lo Senyor Rey es dubte no sen torn entrar dins Navarra per regoneixer e metre en punt ses forçes pero a dir lo ver nom per ques façe ab la calor ques deuria fer car certament del que he vist de Navarra puch jutgar que si ella ve en ma de França o de Castella tota la restant Senyoria del Rey stara a discrecio del

qui haura Navarra. — Mossenyors. —Quim recoman en vostra gracia e merce Johan Ferrer prest a vostres manaments.

5 DE MARZO.

Se recibió otra carta de Juan Ferrer, que sigue.

Als molt magnifichs e de gran reverencia senyors mossenyors los diputats del Principat de Cathalunya.

Molt magnifichs senyors. Quant lo Senyor Rey fonch vengut de Olit scrivi a vostres reverencia e magnificencies de les noves quem semblava bonament se poguessen scriure. Ara ab la present he molt poch a dir car no tinch al present fahenes açi de aqueix Principat de que fretur scriure ni tant poch hi ha tals novitats que sen hage fer molta mencio he si aqui sera dit de certa gent de Castella qui ha corregut en diversos lochs de aquests regne e de gents de aquest regne qui han corregut en Castella no es sino per occasio de marques que exequuten huns contra altres. Es ver que yo crech que si molt dura haura a saber a guerra. Los embaxadors de Çaragoça son arribats aci los quals son stats molt ben rebuts. Eslos exit a rebre lo mestre fil del Rey e linfant comte de Empuries e tota la cort. Son venguts XXXXIII embaxadors. Crech sien ja empatxats e partiran prest. Lo Senyor

Rey encara no ha principiat la cort als de aquest regne crech yo que la major part de aquesta quaresma se despendra en aquesta terra. Feta en Tudela a XXV de febrer Mil CCCCLXII. — Mossenyors. — Quim recoman en vostra gracia e merce Johan Ferrer prest a vostres manaments.

En otra sesion de este dia, el arcediano Çariera leyó una carta dirijida por las personas de los estamentos eclesiástico y militar de Gerona, en que hacian saber la resolucion de los remensas en no pagar á sus señores, y como dichos labradores iban en cuadrillas con su tamborino, y soltando voces subversivas, habiéndose nombrado de entre ellos, y de diversos obispados, veinte y cuatro comisionados para que fuesen á suplicar al Señor Rey.

Al mismo tiempo, unos caballeros enviados por la Reina participaron que dicha Señora habia provebido ya el asunto de los oficiales para la administracion de justicia, si bien estrañaba que, habiéndolo hecho saber al Consejo y Diputados, no le hubiesen dado contestacion; sobre cuyo negocio y otros varios que se trataron, pasóse á votacion, por el órden siguiente.

Voto del señor Patriarca.

Dix que sia feta embaxada a la Senyora Reyna de nombre copios del concell aplicant hi de la ciutat de Barchinona a la qual suplicaran complidament hi vulla provehir com en neguna manera ja nos pugue

tolerar la audacia e temeritat dels dits pagesos. E si expeditament la dita Senyora no hi provehira que lo taulell faça pensament que si deura fer.

Al fet de don Jofre de Castro dix que deu esser feta relacio en lo taulell tantost dema de les informacions rebudes en Ribagorça per veure que es provat en aquelles e juxta la relacio expeditament deliberar que deu fer lo Principat per satisfer a son degut.

Al fet de mossen Copons dix que per prima faç lo tractament que li es fet star en algun interes del stament militar e per conseguent de tots. E per ço deuria esser attes als oficials qui entreveneu en los fets de aquell per que no fahent lo degut sapien sera provehit segons se pertany.

Al fet dels oficials de que demana la Senyora Reyna resposta dix esser gran necessitat haver oficials specialment dels preheminents. E por ço nos deuria sperar la dita Senyora incitas a nosaltres mas lo taulell e aquesta ciutat de Barchinona deuen attendre en procurar tot orde que la Senyora Reyna convençuda de suplicacions e instancies provehescha a la comuna utilitat la qual per mija de oficials precipuament se ha fer.

Del conde de Pallars.

Al fet del homens de remença dix esser de parer que si deu provehir ab gent de cavall e de peu en tant nombre com sera necessari a despesa del General la qual gent asistescha primerament en fer obtemperar

les letres e manaments reginals als dits pagesos dirigides e encara als senyors lurs e altres que sien conservats en lurs drets pero es de intencio que precees-cha suplicacio a la Senyora Reyna de part del taulell suplicant la sua Altesa que proveescha a les dites coses e si noy proveix ques exequute lo que dit ha dessus.

Al fet de don Jofre de Castro dix es de parer quo les letres derrerament ordonades de part dels diputats e consell deuen anar com les informacions novament rebudes en Ribagorça no obsteu en alguna manera a revocar la deliberacio feta del anar de les dites letres per los diputats e consell e per la ciutat de Barchinona.

Al fet de mossen Copons dix esser de parer que als tres qui han carrech de aço sia dat poder de veure tot lo que sera provehidor circa aquesta materia e que ho referesquen al consell.

Al fet dels oficials de que demana resposta la Senyora Reyna es de parer que los diputats diguen a la Senyora Reyna quals no son stats admesos per los diputats e consell e ques entene en admetre o repellir los altres qui no son stats passats ab faves.

Del canonigo Dusay.

In omnibus es del parer del senyor patriarcha.

De mosen Bastida, en nombre propio y en el del conde de Modica.

Es del parer del patriarcha en los dos caps primers de les remençes e de don Jofre de Castro. Aço empero fegit en lo primer cap de les remençes que sien elegides persones ara de present qui entenen en lo que lo taulell deu e pot fer.

De mosen Marcos Lor, por sí y por Guillermo Arnau de Cervelló.

Idem ut patriarcha in omnibus.

De micer Agustin della Illa.

En los caps de les remençes e de don Jofre de Castro e de mossen Copons ut patriarcha.

De Pedro Juan de Sant Climent.

In omnibus ut patriarcha.

De mosen Dalmau de Queralt.

Idem ut patriarcha.

De Pedro Dez-Torrent, por sí y por la villa de Puigcerdá.

Idem ut patriarcha ab la addicio de mossen Bastida.

Del maestro Bernardo Lor.

En los caps de don Jofre e dels oficials ut dominus patriarcha.

De mosen Narciso de Sant-Dionis.

Idem ut patriarcha in omnibus ab la addicio en lo primer cap de mossen Bastida.

De Francisco Burgues alias de Sant Climent.

In omnibus ut dominus patriarcha ab la addicio de mossen Bostida

Del arcediano de la Mar, por sí y por el honorable Juan Dalmau.

In tribus capitibus ab lo senyor patriarcha. En lo fet de mossen Copons que sia servada la deliberacio ja sobre aço feta.

De mosen Cirera.

Idem in omnibus ut patriarcha.

De mosen Hostalrich.

Ut patriarcha in omnibus.

De Pedro Miguel de Peguera.

Ut patriarcha in facto de don Jofre de Castro tantum.

De mosen Juan Sorts.

Ut patriarcha in omnibus ab addicio en lo fet de les remences que si la Senyora Reyna noy provehira degudament que lavors lo taulell hi proveescha.

De Romeu Lull.

Al fet de don Jofre tantum ab lo senyor patriarcha.

De mosen Bernardo Çaportella, por sí y por mosen Sampsó.

Idem ut patriarcha in omnibus.

De Juan Agulló, paher y síndico de Lérida.

Idem in omnibus ab lo parer del conde de Pallas.

Del abad de San Juan.

Idem del parer del dit comte en los dos caps derrers ço es de mossen Copons e dels oficials.

Del abad de Amer.

Idem in omnibus ut comes.

De mosen Antich Ferrer.

Idem in omnibus.

De mosen Roger Alamany.

Idem in omnibus ut comes declarat en lo cap primer que sia suplicada la Senyora Reyna com ha dit lo senyor patriarcha com stigue tot en sa Majestat e si tantost noy proveex a compliment e ab eficacia que façe ço que diu lo senyor comte de Pallars.

De mosen Bastida por sí y por el conde de Módica.

En los dos caps derrers idem ab lo comte de Pallars.

Del abad de San Benito.

Ut comes in omnibus pro se et domino episcopo Vicensi.

Del canonigo Colom.

En lo cap de les remençes que sia feta embaxada

segons diu lo senyor patriarcha e si la Senyora Reyna a compliment e prest no hi provehira que sia fet lo que ha dit lo comte de Pallars. En tots los altres caps es del parer del senyor comte de Pallars.

Del canonigo Çariera.

Idem ut comes in tribus primis capitibus. En lo derrer dels oficials se ature deliberacio.

De Francisco Lobet.

Ut comes in omnibus pero que en lo fet de les remençes la embaxada preceescha a la Senyora Reyna segons ha dit lo senyor patriarcha e que lo consell se ajust dues veguades quascun dia.

De Agustin de la Illa.

En lo fet dels oficials ab lo senyor comte de Pallars.

De mosen Vilademany.

Idem ut comes in omnibus.

Del comendador Çaplana.

Idem in omnibus ut comes pero que en lo fet de les remences preesque la embaxada a la Senyora Reyna segons ha dit lo senyor patriarcha aço empero

entes que la embaxada no perturbe lo que es stat dit per lo dit senyor comte.

Del canonigo Thor.

Idem ut comes in omnibus.

De Bernardo de Guimerá.

Idem ut comes.

De Galceran Carbó.

Idem ut comes ab la addicio de mossen Roger Alamany.

De Artal de Claramunt.

Idem en los tres primers caps. Al fet dels oficials se ature deliberacio.

De Pedro Despluges.

Idem in omnibus ut comes ab la addicio de mossen Roger Alamany.

De Guillermo Colom, por sí y por Antonio Pujades.

Idem in omnibus ut comes ab la addicio de mossen Roger Alamany.

De Francisco del Bosch, por sí y por la ciudad de Cervera.

Idem ut comes in omnibus.

Del canonigo Torres.

Idem ut comes ab la addicio que preceescha la embaxada no torbant empero lo parer del comte de Pallas.

De Pedro Cestrada.

Idem ut comes.

De Bernardo de Marimon.

Idem ut comes in omnibus.

De Pedro Miguel de Peguera.

Idem ut comes en los caps de remençes. De mossen Copons e dels oficials ab la addicio en les remençes de mossen Roger Alamany.

De Juan Dez-Valls.

Ut canonicus Torres in omnibus.

De Luis Xatantí.

Idem ut comes ab la addicio de mossen Roger Alamany.

De Romeu Lull.

En lo fet de les remençes ut comes pero que preceescha la suplicacio a la Senyora Reyna e que per aço no se ature de fer lo que ha dit lo comte de Pallas. Al fet de mossen Copons e dels oficials ut comes.

De Bernardo Juan Çapilla.

Idem ut comes ab la addicio de mossen Roger Alamany.

De Juan Ros, hijo, en nombre de mossen Juan Ros.

In omnibus ut comes. Pero que preceescha la embaxada a la Senyora Reyna e que per aço nos empatx lo que ha dit lo senyor comte.

De micer Pedro Severtes.

Idem ut comes in omnibus que empero hi consente la ciutat de Barchinona.

De maestro Bernardo Dez-Lor.

Attes que es cert quel General ha ya despes per aquest fet de remençes en lo trienni passat que ere oidor del General en virtut de la comissio de la cort es del vot en aquest cap en lo fet de mossen Copons del dit comte de Pallas.

Del abad de Monserrat.

Idem ut mestre Lor en lo fet de les remençes attes que ere deputat lo trienni passat ques feu la despesa dita per mestre Lor.

Del abad de San Juan.

Idem ut proxime es al fet de les remençes pro se et episcopo Barchinone.

Habiendo reunido mayor número de votos el parecer del conde de Pallars, se tomó por los Diputados la siguiente deliberacion.

Los diputats clohen lo present consell en los caps on ha XXXII veus o mes ab aço empero que per aquest acte en quant se sguarda la despesa del General no sia fet prejudici del sagrament e homenatge a que son tenguts e obligats com a diputats.

Y despues de leida por el escribano, añadió este al pie de la deliberacion, requerido por los treinta y cinco que votaron con el conde, la nota que sigue.

Los XXXV requeren e preguen los dits diputats que

com sien tenguts ab sagrament segons forma de la capitulacio et alias de cloure tota hora que hi ha XXXII veus segons tota vegada es stat praticat sens condicio o retencio alguna e ara sien XXXV vots conformes que hagen a cloure la dita deliberacio en los dos caps dessus tocats sens condicio alguna protestant de la infriccio del jurament e de totes altres coses licites de protestar.

A cuya protesta, contestaron los Diputados bajo la siguiente forma.

E los dits diputats dixeren que stan e perseveren en la conclusio que han feta en la manera dessus dita com sien primer tenguts a la observacio de llur sagrament e homenatge oferint se que pus no sia contra lo dit sagrament e homenatge ells faran so que es stat delliberat per los XXXV retenint se que hi puixen altrament respondre ab consell dels advocats de la casa.

Acerca de los otros dos asuntos, á saber, el de don Jofre de Castro y el de los oficiales, no se tomó acuerdo alguno, por no haberse reunido suficiente número de votos.

6 DE MARZO.

Se suscitó la duda de si las cartas que se habian redactado, dias atrás, sobre el asunto de don Jofre de Castro habian de ser enviadas ó nó, en vista de los procesos que se habian recibido á instancia de mosen Rebolledo; y como el Patriarca observase que antes convenia examinar detenidamente los referidos procesos, pasóse á votacion, y examinada, acordóse, en vista del mayor número de votos, que fuesen enviadas las cartas, no obstante los procesos recibidos, los cuales se podrian examinar maduramente entretanto; cuya resolucion se hizo saber al Concejo de la ciudad, enviando á este objeto tres comisionados, que alcanzaron del mismo la oportuna aprobacion.

En los demás asuntos no tomaron acuerdo alguno por falta de tiempo.

8 DE MARZO.

Se propuso que fuese acordada la contestacion á la Señora Reina, para solicitarle que proveyera sobre la admision ó no admision de los oficiales; y pasado á votacion, tomóse el siguiente acuerdo.

Ço es que sia haguda nomina de la ciutat dels ofi-

cials que per ella son passats juxta les deliberacions del present consell que a la dita ciutat son stades reportades. E que de aquells tals sia significat per deputats a la Senyora Reyna esser passats per lo Principat e què los altres no son passats per lo dit Principat.

Antes de levantarse la sesion, el obispo de Vich, el conde de Pallars, mosen Arnaldo de Vilademany y mosen Jaime Ros requirieron á los Diputados, para que se llevase á efecto la deliberacion tomada por el Consejo y la ciudad en el asunto de los remensas; á que contestaron que cumplirian en toda ocasion lo que tenian obligacion de hacer.

En seguida el escribano del Concejo de la ciudad presentó la lista testimonial de los oficiales clasificados por dicha corporacion, y en la qne se marcaba cuales eran los admitidos y cuales los rechazados; e insiguiendo la deliberacion en que se expresó que se notificara el resultado de dicha clasificacion á la Señora Reina, los señores Diputados se la remiteron desde luego.

Lista de los oficiales que no se han tenido por odiosos ni sospechosos, relativamente al Principado de Cataluña.

Primo mossen Anthoni Crespa en ofici de algutzir.

Item lo honorable micer Francesch Merquilles en ofici de vicicanceller.

Item los honorables mosssen Galceran Oliver al ofi-

ci de tresorer e micer Johan Dusay al ofici de prothonotari.

Item los honorables En Pere Perello en ofici de secretari e micer Bergua en ofici de jutge de cort.

Lista de los oficiales odiosos y sospechosos en los oficios que se designan.

Primo lo reverendissimo archabisbe de Tarragona en ofici de canceller.

Item lo honorable En Phelip Albert en ofici de governador.

Item lo honorable micer Jaume Taranan en ofici de regent la cancellaria.

Item micer Anthoni Riquer en ofici de advocat fischal de la cort del veguer de Barchnona.

Item micer Ramon Soler en ofici de jutge de cort.

Reunido el Consejo en otra sesion, el mismo dia, los Diputados, y con ellos los oidores de cuentas, manifestaron que desistian de la condicion expresada en el acuerdo de cinco del presente mes sobre los remensas, y que daban por nula la referida condicion y todas las demás que hubiese, adheriéndose en todo á lo que votaron las treinta y cinco personas que no habian aceptado dicho acuerdo; de lo que se levantó, en seguida, formal testimonio.

Dióse entrada, desde luego, al honorable Pedro de Sant Dionis, doncel, veguer de Gerona, el cual manifestó ven-

balmente, que las reuniones y movimientos de los remensas iban en aumento, pues con sus trompetas y tambores, en grupos de ciento, doscientos y hasta quinientos, se paseaban por todas partes, dando gritos contra sus señores, diciendo que les alanzearian si les exbijian derecho alguno; y que dias pasados, le habian obligado en Besalú á que entregase á los síndicos que les representaban, un preso que tenia en la cárcel pública; de manera, que no pudiendo ponerse coto á tales desmanes, iba á manifestar á la señora Reina, como tambien manifestaba al Consejo, que, no teniendo el veguer bastante fuerza para contener, se hacia indispensable poner en aquel punto un oficial prehemiente y de mayor representacion que el veguer, sobre todo descubriéndose en los revoltosos grande ánimo y disposicion á procurar escándalos y entorpecimientos. En consecuencia, nombróse una comision para que fuese á ver á la Señora Reina, á fin de suplicarla que se sirviese proveer en el asunto de las remensas, conforme se habia acordado por los Diputados y Consejo en la sesion del cinco.

10 DE MARZO.

Dióse lectura á la siguiente carta qne remitian los jurados de Gerona.

Als molt magnifichs e de gran providencia senyors los deputats e consell del General de Cathalunya.

Molt honorables magnifichs e de gran saviesa. Vuy dematí havem reebuda dels jurats de la vila de Besalu una letra closa ab quens demanen homens ballesters e arnesos la qual cosa a nosaltres demanada axi promptament no es facil de suplir ni fer ne seria a nosaltres segons lo temps fahedor. La qual letra es del tenor seguent. Als molt magnifichs mossenyors los jurats de Gerona. Mossens molt magnifichs. La causa de la present es per quant los homens de remença gran gent venen ves aquesta vila han devallat Castellflorit alli havien lurs tencats los portals aquells per força han romputs. De llur venguda no fan sino tot mal. Lo sotzveguer lo jutge e hun de nosaltres lus son exits no sabem ques sera. E per que se diu ells desigen alguna força en aquesta terra tenir havem gran temor per aqueixa causa vinguen per haver aquesta vila. E car som pocha gent e poch armades pregam vos maximes savieses vos placia de continent trametreus e fer secos de aquells ballesters homens de vila que possible vos sera a fi que entre Deus e bones ajudes puixam dar bona raho de aquesta vila al Senyor Rey. Signantment afreturam de ballesters e aximateix de bombardes e spingardes que non tenim per poder nos defendre. Altra vegada hous pregam segons damunt car dema nos speram haver la conguixa. E sia Jhesus vostra guarda. De Baselu a VIII de març hora apres lo sol recullet. Si mossen veguer es aqui placiaus comunicarli aquest e per semblant scriurem a la Senyora Reyna si facultat haureu. A les vostres maximes savieses tots prests los jurats de Besalu. Perque senyors

molt magnifichs e de gran providencia notificam vos lo dit fet a fi que vostres grans providencies provees-quen a la tuicio e defencio en la preinserta letra demanades e contengudes per aquelles vies que millor semblara a les vostres providencies del qual fet semblantment havem scrit e consultada ab lo dit mateix efecte la Illustrrssima Senyora la Senyora Reyna. La Trinitat increada sia en proteccio vostra. Scrita en Gerona dimarç a VIIII de març Mil CCCCLXII. — A vostres ordinacions prests los jurats de Gerona.

Considerando todos que las conmociones de los remensas eran un mal ejemplo y muy perjudiciales para el Principado, pasóse á votacion para ver el acuerdo que podrian tomar, votandose al propio tiempo la proposicion de si los embajadores enviados á Castilla serian pagados desde el dia en que se les avisase su regreso, hasta su entrada en esta ciudad; sobre lo que, dió antes que todos su voto el obispo de Vich en los siguientes términos.

Que los sis elegits per los diputats e consell e quatre per la ciutat de Barchinona decontinent se apleguen e vegen les coses e letres e noves que concurren dels fets dels pagesos de remença e apunten tot ço quels parra se dega fer per exequcio de les coses deliberades per los diputats e consell e per la ciutat de Barchinona a cinch del present mes de març e que ho refiren al consell. En lo fet dels cinch embaxadors dix que a son parer deurien haver la maytat.

Examinada la votacion, prevaleció el mencionado voto del señor obispo de Vich, y en consecuencia se tomó como acuerdo lo que en aquel se contiene.

11 DE MARZO.

Presentáronse los doce embajadores enviados á la señora Reina para suplicarle que proveyese en el asunto de los remensas, contra los cuales la Diputacion, junto con la ciudad, habia resuelto enviar gente de á caballo y de á pie para hacer cumplir los mandamientos de su Alteza, y á fin de que los señores se conservasen en sus derechos; á lo que, manifestaron dichos embajadores que la Reina habia contestado, como airada, diciendo que se maravillaba de semejante deliberacion, no pudiendo creer que jamás la hubiesen tomado, y que ya tenia ella sus medios y prácticas de proveèr en esto de una manera conveniente.

Hecha la relacion que antecede, se dió lectura á las cartas que siguen.

Als molt reverends egregis nobles e honorables senyors los senyors diputats e consell del General de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Apres que havem scrit a vostres grandissimes provi-

dencies havem sabut per letra de creença dels jurats de la vila de Besalu com los pagesos de remença son aqui ajustats en nombre de DCC e tenen sitiada la dita vila. La qual se troba molt mal fornida e darmes e de gents. E ja que per lo sotsveguer de aquella vila sian stats oferts molts partits als dits homens algun partir be nols ha vengut sino que en tot cas dien volen entrar en la dita vila e encara se diu han sabud los dits jurats de la dita vila que los dits homens han deliberat haver la dita vila a lur ma e encara quatre castells circumvehints en aquella. De aquestes coses pus larch informara vostres grans providencies lo exhigidor de la present lo qual es de la dita vila trames a la Senyora Reyna per aquesta sola raho. Placia a vostres magnifiques providencies en aquestes coses provehir. La Sancta Trinitat sia en proteccio vostra. Scrita en Gerona dimarç a les VIIII hores de nit a VIIII de març Mil CCCCLX dos. — A vostres ordinacions prests los jurats de Gerona.

Als magnifichs mossenyors los diputats de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt magnifichs mossenyors. Per quant aquesta vila sta molt conguixada per los homens de remença qui en gran nombre se ajusten prop la dita vila e tots temps de moltes parts e nos pot considerar lo dit ajust se faça sens gran causa de scandol. E per que la possibilitat de la dita vila sab Deu es pocha trematrem lo correu a vostres magnifiques savieses pregant aque-

lles com a persones quis temen trobar en pressure vos placia donar al dit portador fe e creença de tot e quant per part de aquesta vila vos dira e recitara per plena certificacio del dit fet e addicio a la creença del dit fet vos trametem la letra que lo sotzveguer jutge e hun de nosaltres hous han feta qui son axits als dits homens. E mentenga Jhesus vostres magnifiques savieses e ordonar de nosaltres so qui lus sia plasent ab fiança de complir. Scrita en Besalu a VIIII de març any Mil CCCC sexanta dos. — A les vostres magnifiches savieses apparellats servir qui en gracia vostra se comanen los jurats de Besalu.

Molt honorables e savis senyors.

Per la gran conguixa en la qual nos som trobats a Castellfollit per aquesta gent desfrenada aplegats nous pogui nl fou en mi a nit poder vos certificar ni avisar essent cert com fiu ella haver passats per lo pont de Montagut altra partida dells. E per ço que siats algun tant certs de la gran congoxa e perill en que tots som possats avis algun tant per caps vostres savieses com esser arribats hora de nit a Castellfollit ab nostra sometent continuat per informacio itinerant resebuda e per letres de la oppressio e. vatxacio molt gran en que la Senyora e tota la vila era detenguda per ells trobi los portals tanchats. Aqui continuant nostra sometent e demanant e requerint que obrissen al Senyor Rey e alguns dients so que a tots es molt cruel e anugos fou respost noy ha Rey nil coneixem e stant

per entrevall de temps aqui al portal fou ubert e axi continuant nostra .sometent intrem e aqui nos foren de la gent aplegada e molt arremorada ab pevesos e balestes parades ab gran avolot e ramor ab tretes a les nous reprenent axi fort e ab tant gran scrux nostre sometent viva lo Rey viva lo Rey que aci era una obra de perdre lo seny em tenia per dit que en aquella hora tota la vila ne anas e continuant nostra sometent fins com arribat a la porta del castell davant la qual staven centes persones e de les gents ajustades ab grans fochs que fehien aqui tenents aquella asitiada esser arribats aqui fou tant gran altra vegada los crits e avalot que jur vos me tenia per dit no bastas en aturar tal insult ens trobem al mig de doscentes balestes parades ab les tretes a les nous hoc fins venir a mi ab la treta a la nou sou vos lo Rey ben sia vengut lo Rey e tots aquests e molt majors insults e modos de avolots sino que fou pres expedient que per quant aqui era En Baltesar Englada lo qual segons obra de mal temps lus ha dada molta volta en reposar los. E lo Fabrega qui stava pres qui avaolotadament si meneja e ab alguns altres del llur aplech a fi que fou deliberat de intrar a la Senyora dant maneg als homens a ells algun tant plasents e intrem e parlem ab ella per dar forma a tanta malicia e iniquitat e haguem aqui davant ells pendre lo batlle e aquells tenim ab homenatge. Sabrets la causa prenguem nostra informacio dels portals trencats que han axi que a nit ab molta major conguxa que hora de miga nit haguem tornar a la Senyora per dar forma a la

lur mala intencio. E vuy som partits tant no he fet que ells no volen lexar aquests aqui son aci per la comparicio que la feyessen essent ab vostre consell si possible nos sera. Scrivets nos e per que aqueix saigs man lexat tremateumen dos que jols castiguere de majors coses e pus males e de la lur mala intencio e per que stan ajustats serets informats aqui per nos. Ab cuyta Arialaguer vuy que es VIIII de març.—De present cobra resposta que no gos desemperar. — Lo sotzveguer de Besalu a vostra honor prest.

Leidas las cartas que anteceden, Miguel Merqués, que era el portador de la enviada por el subveguer de Besalú, esplicó el objeto de su credencial, y como fuese de mucha importancia lo que referia, acordóse ponerlo por escrito sin tardanza, á cuyo fin tomó la pluma el escribano Lombard, y, en presencia del abad de Amer, del arcediano de la Mar y de mosen Roger Alamany, dictó el referido Merqués, textualmente, el siguiente escrito.

Miquel Merques perayre de Besalu explicant la creença de la letra tramesa per los jurats de Besalu diu que la vila de Besalu la trames aci suplicant a ells de consell favor e ajuda com aquella vila stigue en perdicio e aço per que sta circumvehida de homens de remença ajustats ma armada sobre DCC. per entrar en la dita vila e eren a un tret de balesta de la dita vila dimarts prop passat entre tres e quatre ho-

res apres mig jorn que ell parti per venir aci. E que lo sotzveguer de Besalu es anat als dits homens ab tota la cort per pendre certa comparicio que dien volien fer e ells no lan volgut obrir ans volen entrar dintre la vila de Besalu dients que ells haurien mal loch de entrada en altres parts que en los lochs del Senyor Rey nó puixen entrar. E la vila ha deliberat en tota manera que no entrassen oferint lus que si volien vitualles lus ne darien mas la entrada no per quant los jurats son certs que los dits homens volen la dita vila per ferse forts aqui e quatre castells circunvehins de Besalu e dien los dits pagesos que si ells han la dita vila ab los dits quatre castells que tot lo poder de Cathalunya nols ne pora traure. E mes dix que lo dit sotzveguer troba diluns prop passat los dits homens appellats de remença ajustats al Castellfollit e lo dit sotzveguer hi ana sometent suplicat e instat per la Senyora del dit castell que li ajudas per por de la dita gent. E com lo dit sotzveguer fou alli ab lo dit sometent toca al portal e dix abriu al Senyor Rey e los dits pagesos qui ya havien presa la dita vila per força darmes dixeren noy ha Rey ne conexem Rey. E ell dix no conexeu lo sotzveguer de Besalu e ells que no e hagueren moltes rahons entre ells. A la fi ells li obriren e lo dit sotzveguer anassen la via del castell e troba dins la lissa daquell sobre cent homens dels dits pagesos volents ne metre les portes de aquell e lo dit sotzveguer los abonança els dix que volien. E ells dixeren que volien lo batle quils havia tanchats los portals e vedada la entrada de la vila. E

ell lus dix no curen que jol haure e de fet la pres per cessar scandols. No sab ell dit Miquel als si haura seguit sino que los dits homens dien publicament que ells fan aço per lo Senyor Rey e que ells se son oficials.

Presentáronse en esta sesion unos enviados de la Reina, los cuales hicieron saber que dicha Señora tenia plan de marchar el dia siguiente al Ampurdàn , para apaciguar á los remensas, con cuyo motivo, les suplicaba sobreseyesen la deliberacion que iban á ejecutar , de la que. en su concepto , podrian resultar graves daños; y añadiendo que tendria un placer en que algunos de los señores Diputados é individuos del Consejo la acompañasen en su viaje.

Pasado á votacion lo que acababan de proponer los enviados de la Señora Reina, emitió, antes que todos, su voto el egregio conde de Pallars , en los siguientes términos.

Que en lo dit fet dels homens de remença es de parer que les sis persones assignades per lo present consell ab les quatre per la ciutat de Barchinona se deurien ajustar e tota vegada entendre en totes provisions necessaries en lo dit negoci juxta forma de la deliberacio la nit passada feta e les altres precedents en la dita materia. E en ço que per part de la dita Senyora Reyna es dit que sia sobresegut en la expedicio de les gent darmes es de parer que no fretura per lo present respondre attes que ja es rames al sis

e que les coses no son en aquella promptitut que la dita Senyora pensa. Al altra cap de les persones demanades per la dita Senyora Reyna que vagen ab sa Senyoria e que la consellen . . . . . es de parer no esser lin donades per algunes causes que porieu succehir a carrech e dan del Principat mas ques deuen continuar per embaxades les suplicacions a la dita Senyora Reyna de donar hi remey e aquelles en scrits commemorant les altres suplicacions fetes ja per aço.

Cuyo voto se encontró ser el predominante, despues de examinada la votacion en general, y por consiguiente se tomó como acuerdo.

El mismo dia se celebró otra sesion, y en ella las seis personas encargadas del asunto de los remensas, propusieron que se diese lectura á la siguiente súplica, dirijida á la Señora Reina, para recordarle las otras que se le habian dirijido anteriormente; como así, en efecto, se hizo.

Molt alta e molt excellent Senyora.

A vostra Excellencia per part dels diputats e conçell representants lo Principat de Cathalunya e encara de la ciutat de Barchinona. Moltes e diverses vegades e per diverses embaxades es stat significat com los homens vulgarment appellats de remença se ajustaven en moltes parts del bisbat de Gerona no volents ans expressament recusants pagar tasques censos e al-

tres drets als Senyor lurs fahents avolots e concitacions e dients que pagaran los dits Senyors a lançades e fahents empreniments e ensenyes ab trompetes e tamborinos e altres molts actes detestables e de mal eximpli hoc e derrerament que no havian volguda obtemperar certa letra de vostra Altesa emanada ab la qual lus es manat que pagassen los dits drets suplicant per part del dit Principat a la Excellencia vostra fos de sa merce volgues provehir a les dites coses per servici del Serenissimo senyor lo Senyor Rey e utilitat e repos de la cosa publica del dit Principat. Lo que fins aci nos veu per obra car segons letres als dits diputats e consell trameses axi per los jurats de la ciutat de Gerona com per los jurats de la vila de Besalu e encara per creença en virtut de aquelles explicada appar que los dits homens de remença entorn DCC o M. ma armada diluns prop passat venints la via de Besalu per la part de les muntanyes son stats a la vila de Castellfollit la qual hostilment han presa per força darmes trenchant los portals de aquella la qual cosa sentida per lo sotzveguer de Besalu a gran instancia e requesta de la muller den Bernat de Cruilles quondam Senyor del dit castell demanant ajuda es anat a la dita vila de Castellfollit la qual ha trobada tanchada e demanant lo dit sotzveguer que obrissen al Senyor Rey fou respost per los dits homens de remença qui dins eren noy ha Rey ne conexem Rey e moltes altres paraules detestables e de mal eximpli. E que apres los dits homens de remença son anats a la dita vila de Besalu es creu huy en

dia son sobre aquella la qual ses mesa en defensio tanchant portals e fahent se forç per dar bona raho de la dita vila al Senyor Rey la qual vila los dits homens de remença publicament dien volen pendre e haver a llurs mans ensemps ab quatre castells circumvehints e demanants los dits jurats de Besalu consell favor e ajuda als dits deputats e consell. E com les dites comocions ajusts resistencies e altres actes detestables e de mal eximpli no solament succeesquen en gran desservici de la Majestat del dit Senyor Rey e de vostra Altesa e del Illustrissim Primogenit mas encara en gran dan enervacio prejudici e destruccio de la cosa publica del dit Principat. E los dits deputats e consell per servici del dit Senyor Rey e de vostra Celsitud e del dit Illustrissim Primogenit utilitat conservacio e repos de la cosa publica del dit Principat sia hagut entrar en pensament de fer certes deliberacions les quals a vostra Excellencia per lurs embaxadors en copios nombre e per altres embaxadors de la dita ciutat de Barchinona tots ensemps son stades plenament manifestades continuants lurs suplicacions. Per tant vits en qual punt sta huy lo dit Principat per causa dels dits homens de remença e altres los dits deputats e consell reduints a memoria e notificants a vostra Celsitut totes les coses dessus dites humilment e devota continuants lurs suplicacions supliquen aquella sia de sa merce vulla prestament ab eficacia provehir a les dites coses axi com eficacissimament pot per manera que los dits pagesos o homens de remença e altres lurs complices e secassos

sien de lurs mal fets corregits e debitament castigats e que paguen a lurs Senyors e altres a qui es degut les dites tasques censos e altres drets a que son tenguts e cessen de totes inobediencies comocions ajusts avolots e altres actes illicits.

Aprobóse la carta que antecede ; y como se tuviese noticia que la señora Reina se disponia á marchar ya en aquel momento, nombróse la comision encargada de presentarle la carta.

12 DE MARZO.

Ocupáronse solo, en este dia, de ciertas sustituciones y de votar la admision ó no admision de algunos oficiales.

13 DE MARZO.

Se hizo lectura, en esta sesion, de las siguientes cartas que se acababan de recibir.

Als molt reverents egregis nobles e magnifichs senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Per tant com dilluns de mati prop passat parti correu daçi pera Çaragoça per fer venir aci al Senyor Rey mestre Pedro de la Cabra metge e la letra que anava per lo dit metge no era signada de ma del Rey he pensat que leugerament seran anades de Çaragoça aqui diverses letres que diran com lo Senyor Rey es malalt e que la Senyora Reyna ne aqueix Principat non haga avis cert de la sua indisposicio. Seria causa de star tot'hom en perplex e per ço he delliberat fer lo present correu per fer certes les vostres grans reverencies noblcses e magnificencies de la dita indisposicio del Senyor Rey la qual es stada que dimenge passat dapres dinar la sua Altesa se senti alguna indisposicio en sa persona la qual determana en hun poch de fret ab febra e axi ell stech fins lo diluns demati que fonch trames per lo sobre dit metge e creuse aquell dia restas net de febra e burla e rigue en la cambra en hun lit de repos es ver que menga ab molt pocha sabor. En apres dimarç de mati arriba lo dit metge e duptas segons ço que habia vist que no li respongues a terçana e axi hir tot lo dia que fonch lo dia que devia venir la cessio la sua Majestat se ocupa en musicha e en burles e en rellacions de casses e per gracia de Deu passa tot lo dia que nos senti res ne crech Deu aydant se senta pus res e perque en aquests dies lo dit Senyor no es exit de la cambra ni ses levat del lit sino per metres en lo lit de repos ne ha res signat ne negociat he han vist aci alguns dies les portes del palau tanchades e fehies per que mossos ni

besties no fessen remor en lo pati. Alguns de aci mateix han cregut que fos major la sua indisposicio pero yo certament noy he vist pus e crech la Senyora Reyna no sera mes a ple informada per la letra que la sua Majestat li fa. Sper en Deu que dema ho laltre cavalcara per vila e hira a cassa al acostumat. E manamme vostres reverencies nobleses e magnificencies lo que plasent los sia. Feta en Tudela dimecres a X de març Mil CCCCLXII. — Qui es prest als manaments de vostres grans reverencies nobleses e magnificencies Johan Ferrer.

Als molt reverends egregis nobles honorables e magnifichs senyors los deputats e consell del Principat de Cathalunya.

Molt reverends egregis nobles honorables e magnifichs senyors. Vuy apres hora de vespres havem rebuda una letra den Baltasar Saula procurador de mossen Berenguer Dolius en la baronia de Santa Pau ab la qual avise de alguna congregacio dels pagesos de remença demanant a nosaltres socors lo qual per lo present per no desemparar aquesta ciutat no li podem fer. Tramatem translat de la dita letra a vostres reverencies e grans magnificencies dintre la present a fi que certificades per aquelles se pujxa condecentment provehir als cassos e de hora en hora ho continuarem de lo ques seguira en aquestes parts. E per semblant ne consultam a la Senyora Reyna. La Santa Trinitat mantinga vostres grans reverencies e magni-

fiques providencies. Scrita en Gerona dijous hora de completa XI de març del any Mil CCCCLXII. — A totes vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

Als molt magnifichs e molt honorables e savis mossenyors veguer e jurats de Gerona.

Molt magnifichs e molt honorables e molt savis mossenyors. Per quant sus ara son avisat per home cert que los pagesos son ajustats e encara se ajusten en moltes parts axi Dosona Dempurda e daltres parts on han trames e aço per venir me combatre dients que açi per que sic troben En Montagut En Peguera En Bertran de Farnes e altres gentils homens deuen e poden exequtar lur proposit no bo. Son cert seran molta gent ens tribularan molt. En tanta necessitat cove a mi recorrer a vosaltres pregant vos molt afectuosament per vosaltres siam prestament acorreguts axi com de vosaltres confiam. E placiaus aço no haver en dupte car per home lur son avisat e encara la experiencia o mostrara. Placiaus encara comunicarne ab lo honorable capitol lo qual axi mateix de ajude pregam e provehir per Barchinona o lla hon vostres savieses conexeran. Scrita a Santa Pau a XI de març. — Qui a vosaltres molt me recoman Baltasar Saula procurador de Santa Pau.

Als molt reverents egregis nobles honorables e

magnifichs senyors los deputats e conçell del Principat de Cathalunya.

Molt reverents egregis nobles honorables e magnifichs senyors. Apres que havem scrit a vostres grans providencies dels ajusts dels homens de remença ajustats sobre Castellfollit e apres venguts a Besalu nosaltres trametem hun home en la nit a Besalu per saber los procehiments dels dits homens e per veure si los de la vila havien res manester. E vuy que es dimecres hora de vespres havem cobrat lo dit home ab una letra dels jurats de la dita vila notificant a nosaltres alguna moderacio de la dita congregacio segons es contengut en la dita letra de la qual trametem copia a vostres reverencies e magnificencies. Exortam tota via en aquelles per extirpar inconvenients sia provehit en tal manera que nostre Senyor Deu ne sia loat e aquesta patria sia guardada de sinistres. La Trinitat Sancta sia proteccio de vostres rererencies e grans magnificencies. Scrita en Gerona dimecres en la nit a X de març del any Mil CCCCLX dos. — A totes vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

Als molt honorables e savis senyors los jurats de Gerona.

Molt honorables senyors. Responent a les vostres savieses e a la letra per lo portador a nosaltres tramesa esta veritat que quant mosseu veguer parti daçi e ell e nosaltres poch cogitavem los dits homens

deura venir axi prest fins la nova vench eren damunt Castellfollit e apres que havien trenchat lo portal a Castellfollit e eren dins e per ço lo sotveguer e jutge e un de nosaltres anarem alla e segons la relacio del dit mossen sotzveguer tenien acitiada la Senyora al castell feren alla molts desordes cridant a foch a foch e despuys lo sotzveguer hi fou diu vahe ni havia qui volien ab biga trencar portes de homens de la vila de Castellfollit dient querien menjar. A fi sens altre dan del dessus dit lo lexaren Castellfollit venint vers aquesta vila e sabent nosaltres venien a que ells segons se dehia publicament ques jactaven que ells no pendrien partit que no pasassen per aquesta vila e per que nosaltres poguessem dar la raho ques pertany de aquesta vila fonch per nosaltres delliberat no permetre intrassen en nombre excessiu dins la dita vila per via alguna. E per quant a la murada que tenim en aquesta vila a fornir per guardar aquella eren dins molt pocha gent e sens armes e ignoraven los dits homens quants serien havem stats congoixats poder guardar be la vila. E per ço scrivim a vosaltres e apres trematem home lo qual creem haureu vist lo qual daqui en fora va a Barchinona ab consulta a la Senyora Reyna e a diputats e consellers e partit lo dit home los dits homens de remença son venguts fins apres de la murada de aquesta vila mes luny un poch de tret de balesta circa de CCCL homens segons arbitravem pero ells dehien que eren en gir DC e alla feren lur empavasada venint ab trompeta fluviol e tembor que tochaven ab molts grans crits lensant

les lançes en alt e aquelles reprenent nosaltres lo millor que podiem ens eren mesos en lo millor orde que podien per guardàr aquesta dita vila e haviem instruida nostra gent no lus fos res dit per molt que haguessen a dir si nons excitaven e apres hagem vista dita gent de temor dells fom desluirats per quant lur poder âquesta jornada nous parech molt uns puyessen noure axi los dits homens prestarem pasciencia solament de XV fins en XVIII intrassen a la vila per una comparicio que sinch o VI dells havien a fer ço es los comparents a les fermançes e los altres los speraren defora en lo dit loch on primer se posaren cridant com dit es e fahent moltes alimares e per home de aquesta vila may no lus fou res dit. E axi aquells qui entraren dins la vila feren lur comparicio e aquella feta ja fou nit e traguerenlos de fora preseren algunes vitualles e aquelles pagaren. Apres calques CXXX vel circa dels dits homens han passat lo pont creem sen tornen en lurs cases los altres sen tornen amont vers don eren venguts. Empero ells dehien mentre stavan ajustats que passarien a Banyoles per fer restituir penyores al abat que havia fetes fer penyorar. Crehem sera vent e veus molt honorables senyors lo fet com es passat. Segons lur parlar stam ab suspicio tornar nos veure en dites congoixes si la cort fa exequucio de censos alguns als dits homens si la Senyora Reyna noy fa qualque provisio saludable e aquesta terra es perduda. Recitar los parlars dels dits homens son infinits dels quals ja crehem vostres savieses son informades. E sia molt honorables senyors la

Santa Trinitat vostra guarda. Ordonant de nosaltres ab fiança de complir. De Besalu a X de març any Mil CCCC sexanta dos. — A les savieses de vosaltres honorables mossenyors tots prests los jurats de Besalu.

Al molt magnifichs e de gran saviesa senyors los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona.

Senyors molt magnifichs. Precedents recomendacions certificam vostres savieses com per causa de la pobresa e miserabilitat en la qual aquesta vila es vuy possada e no basta pagar les annuals pensions als quals es obligada era stat mogut partit entre nosaltres e los dits tresedors de fer alguna concordia la qual mitgansant ells fossen pagats de lurs censals e la vila sa pogues sustentar lo qual fins açi jatsia diverses vegades sen haja pratichat no es pogut venir a deguda conclusio perque abans de venir a infracta e la dita vila a total destruccio havem delliberat trametra aqui lo senyor En Pere Selva portador de la present per denunciar a la Senyora Reyna e a vostres savieses les nostres miseries e manifestar los carrechs los quals daquiavant no podem soportar si per algun remedi no hi sera provehit al qual exhibidor sius plaura donarets fe e creença en les coses que de part nostra vos explicara ajudant e endressant lo en tot lo que a vosaltres sera possible per conservacio de aquesta miserable vida. E farets cosa a vosaltres pertenyent e haureu ne de Deu merit e tots vos ne restarem

obligats. E sia la Trinitat indivisa vostra proteccio e guarda. Scrita en Copliura a III de març lany de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLX dos. — Apparellats a tot vostra servici e honor los consols de Cobliura.

15 DE MARZO.

Se tomaron varios acuerdos relativos á los remensas, pero de interés secundario; y recordando al mismo tiempo el abad de San Benito el mal trato en que seguia mosen Copons, sobre uno y otro asunto pasóse á votacion, y en consecuencia, se tomó como acuerdo definitivo el voto del obispo de Vich, que consistia en apoyar el parecer del abad de Poblet, quien proponia el libramiento de ciertas cantidades á la villa de Besalú, y una carta felicitando á los jurados de la misma poblacion por su comportamiento.
Fué recibida, en este dia, la siguiente carta.

Als molt magnifichs mossenyors e de molt gran saviesa los diputats del General del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Mossenyors molt magnifichs e de molt gran saviesa. Lo honorable En Johan Solanell sindich de aquesta universitat ab voluntat e consentiment nostre e de tot lo consell general de aquesta vila ha substituit en to-

tes absencies sues lo honorable En Johan Sitjar mercader ciutada de aqueixa ciutat al qual ha donat tal e semblant poder qual e quant per aquesta universitat al dit Johan Solanell est stat donat lo qual Johan Sitjar nos par persona notable e beu suficient e crehem a vosaltres acceptable per esser sindich substituit per aquesta universitat e entrevenir per aquella en totes coses necessaries. Per ço mossenyors vos pregam tant afectadament com podem lo dit Johan Sitjar per sindich daquesta universitat vos placia pendre e acceptar e aquell demanar en nom daquesta vila totes voltes que lo cas ho portara axi com feu lo dit Johan Solanell com es present en aqueixa ciutat. E no res menys vos placia aquell e nosaltres e aquesta universitat haver per recomenats axi com de vosaltres confiam. E sia mossenyors molt magnifichs e de molt gran saviesa la Sancta Trinitat vostra continua guarda. Scrita en Puigcerda a sis del mes de març del any Mil CCCC sexanta dos. — A vostres honor e servey apparellats los consols de la vila de Puigcerda.

17 de marzo.

Habiéndose leido, en consejo, algunas cartas en que se daba aviso de las conmociones de los remensas, que iban siguiendo, como que una partida de mil se habia reunido en Santa Pau, con intento de apoderarse del castillo á fuerza de armas; tratóse del remedio que podia ponerse á

tales escándalos, y pasando á votación, acordóse que al punto, y por de pronto, fuese sacada en público la bandera del General, y colocada en la casa de la Diputacion.

El mismo dia se recibieron las siguientes cartas.

Als molt reverends egregis nobles honorables e magnifichs senyors los deputats e consell del Principat de Cathalunya en Barchinona residents.

Molt reverends egregis nobles honorables e magnifichs senyors. A vostres magnifiques providencies notificam com hir que fo diluns hora tarda la molt Illustrissima Senyora la Senyora Reyna ab lo Illustrissimo Princep e primogenit arribaren en aquesta ciutat on es stada humilment reebuda segons de la sua Majestat se pertany. E vuy demati la dita Senyora ha tengut son consell en lo qual nosaltres som stats convocats en lo qual ha feta alguna provisio sobre el fet dels pagesos. E en quant nosaltres podem compendre la sua Senyoria ha molt bonissima voluntat en cedar e reposar aquelles. Aquestes coses per que confiam hi trobareu plaer singular havem deliberat ferne lo present avis a vostres reverencies e grandissimes providencies les quals nostre Senyor Deu tinga en la sua proteccio. Scrita en Gerona a XVI de març del any Mil CCCCLXII. — A totes vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

Als reverend venerables pares en Christ egregis no-

bles magnifichs amats e feels de la Majestat del Senyor Rey e nostres los diputats e consell representants lo Principat de Cathalunya.

La Reyna tudriu etc.

Reverend venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs amats e feels de la Majestat del Senyor Rey e nostres. Vostra letra de creença havem reebuda la qual fou a nostra Excellencia donada en lo loch de la Rocha per los religios amats e feels del dit Senyor Rey e nostres frare Jordi Çaplana comenador de la Guardla e En Bernat Çapila menor de dies per vosaltres a nos tramesos. E hoyda la creença per ells de vostra part a nos explicada e vista encara e diligentment regoneguda una suplicacio per aquells a nos presentada de la qual feren levar acte publich per En Jaume Çafont notari de Barchinona responem vos que nos per causa del discurs de nostre cami lo qual proseguim en aquelles hores per venir a aquesta ciutat de Gerona per provehir a les coses en dita vostra suplicacio expressades no havem hauda manera de axi promptament respondre a la dita vostra suplicacio com desijavem e volguerem. Empero apres haut algun tant despay havem respost a aquella segons largament porets veure en una resposta la qual en scrits sera donada e liurada al dit notari per lo amat conseller e loctinent general de tresorer del dit Senyor Rey e nostre Nandren Cathala al qual de aço havem donat special carrech. Certificants vos que nos precedent matura e digesta deliberacio del sacre consell del dit Senyor Rey e nostre en lo qual son entrevenguts lo

bisbe e jurats de Gerona e altres notables persones de cascun stament de aquest bisbat havem provehit en tal manera que speram en nostre Senyor Deu en breu e molt prest los homens o pagesos de remença seran desaplegats e cascun dells tornats en lurs cases. Daquiavant entendrem en la final conclusio de aquest negoci talment que arbitram sera satisfet a la justicia e al repos e assossech de aquest Principat de Cathalunya quant en aquesta part. E aço sia remes a les obres. E sia reverend venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs amats y feels de la Majestat del Senyor Rey e nostres la Trinitat Sancta curosa guarda vostra. Dada en Gerona a XVI dies de marҫ del any mil CCCCLXII. — La Reyna.

Als reverend e venerables egregis nobles magnifichs be amats e feels del Senyor Rey e nostres los diputats e consell representants lo Principat de Cathalunya.

La Reyna.

Reverend e venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs be amats e feels nostres. En lo dia de ayr essent en lo hostal nou a una legua de aquesta ciutat per dinar nos e apres entrar en aquella axi com per gracia de nostre Senyor fem essent nos exit a reebre lo veguer de la dita ciutat. Per aquell som informada com en la nit pus prop passada a instancia e requesta de un mercader pretenent que aci en un hostal eren arribats certs mercaders del regne de França

que portaven certes letres de cambi que trabien monedes del dit regne de alguns mercaders que en aquests dies passats se eren abatuts en gran derogacio e destruccio de sos principals li covench de anar al hostal e fer detencio de tots los francesos que en aquells troba e pendre scorcoll de aquells. E que apres de haver pres lo dit scorcoll per lo principal dels dits francesos li fou dit esser missatger del Illustre Rey de França trames a vosaltres e als consellers de aqueixa dita ciutat pera qui portava letres de creença e aço sobre los fets de les marques. E lo dit veguer vista la dita requesta e lo qui la fahia que ja per lo que lo dit françes allegava no volia desistir de aquella vehent axi mateix lo dit françes dirse embaxador e que nos erem tant prop delibera no tocar en res sino venir alli a consultar nos ne com es dit. E nos hoyt lo dit veguer e vistes les dites coses per lo dit françes esser embaxador nos fou greu aquell esser detengut encara a instancia de part en reptam molt lo dit veguer perque ho havia fet. E de fet que fom entrada a nit vespre en aquesta ciutat per nos fou manat delliurar. Pero no resta per ço que nous dega esser pus molestissimo que havent se haver recors de les dites marques ne altres coses nengunes per lo dit Rey de França ni per altre en que se haja a provehir que no fos pus pertinent de trametre a la Majestat del Senyor Rey o a nos quins trobam aci en loch de sa Excellencia e a qui la provisio principal se pertany que a nengun altre e volent entrar en pensament la prudencia de quiscu de vosaltres noy veura

per molts respectes contrari. E axi ommetent totes al-tres coses e venint en reposar nos en la virtut prudencia e innata fidelitat vostres havem deliberat de fer delliurar lo dit embaxador e posar en plena libertat aquell tenint plena confiança en vosaltres que o de marques o de qualsevol altre fet que per lo dit embaxador o per part del dit Rey vos sera dit ne explicat que no freturara de condigna resposta e on necessari sia remetreu aquella a la prefata Majestat o açi a nos en manera que sera tal que Deus e la prefata Majestat ne seran servits e vosaltres conservant lo caracte de la innata fidelitat com be e virtuosament haveu acostumat sereu dignes de reportarne gloria e bon renom. Dada en Gerona a XVI de març any Mil CCCC LXII. — La Reyna.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados un breve del Sumo Pontifice, una carta del cardenal de Valentini y otras de varios personajes, cuyo contenido es como sigue.

Dilectis filiis deputatis in Principatu Cathalonie.

Dilecti filii salutem et apostolicam benedictionem. Venerunt ad nos dilecti filii Jacobus prior prioratus Cathalonie et Johannes de Cardona preceptor Majoricarum milites hierosolimitani oratores vestri quos libenter vidimus atque audivimus. Tulerunt autem ad nos litteras vestras egeruntque nobis gratias nomine

vestro pro his que conmemorarunt nos antea fecisse pro concordia conciliandа inter carissimum in Christo filium nostrum Johannem Aragonum regem illustrem ac bone memorie Carolum principem Viane primogenitum ejus proque pace et quiete istorum regnorum. Nos vero dilecti filii si quid fecimus quod isti patrie et vobis conducibile existimaveritis et gratum et acceptissimum habemus et sic fecisse gaudemus ad quod certe pruna dilectione et caritate facile inducti fuimus. Neque opus fuit ut pro hac re nobis gracias ageretis. Nam ut lacius respondimus ipsis oratoribus vestris eo proposito sumus ut pro commodo et tranquillitate istorum regnorum nulli cure neque labori parcere velimus. Dattum Rome apud Sanctum Petrum sub aunulo piscatoris die XII decembris M. CCCCLXI Pontificatus nostri anno quarto.—Ja. Papien.

Reverendissimo in Christo patri et magnificis viris D. deputatis iu Principatu Cathalonie amicis nostris prestantissimis.

R. cardinalis Valentiuensis I. S. R. E. vicecancellerius. Reverende in Christo pater et magnifici viri prestantissimi salutem. Plures litteras vestras per magnificos et claros oratores vestros D. Jacobum priorem prioratus Cathalonie et D. Johannem de Cardona his diebus accepimus que nobis profecto gratissime fuerunt eosque viva voce plurima nomine vestro referentes diligenter et amice auscultavimus atque ad pedes S. D. N. qui primum introduximus a quo per benigne

visi fuerunt pront litteris eorum lacius intelligere debuistis petierunt autem certam pro vobis graciam pro qua suplicavimus Sanctisimo D. N. atque illam obtinuimus. Verum post ipsorum recessum super expedicione dicte gracia suborta est certa dificultas quam intelligens a venerabili viro D. Berengario Villa canonico archidiacono Urgellensi secretario nostro presentium latore cui in omnibus opera nostra et facultate utamini arbitrio vestro. Quoniam et verbo et facto namquam vestris peticionibus deerimus. Bene valete. Rome die XIII januarii 1481. (?) — Pres a vostra honor R. cardenal de Valentini vicecanceller.

Als molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats e consell lur representant lo Principat de Cathalunya.

Molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Recomendacions precedents a vostres senyories ja per altra vos havem scrit de nostra junta aci en cort de Roma e del que fins en aquella jornada haviem fet del que per vostres senyories nos fonch donat carrech. La present es per notificarvos com nostre Sant Pare vos fa resposta per breu de nostra embaxada. E axi mateix com vos trametem les bulles per mossen Berenguer Vila secretari del Senyor cardenal vicicanceller del altar portatil e licencia de hoyr missa en temps de entredit e lo jorn de Sant Jordi si hi havia entredit se puixa celebrar lo ofici divinal e missa ab portes ubertes segons per la dita

bulla largament veureu. E encara que en la dita butlla no digua de vespres a vespres pus nostre Sant Pare atorga la festivitat axis enten e axin som stats informats per persones doctes. Costa la dita butlla desempatxada XXXXIII ducats los quals havem presos a cambi den Pere Blancha a raho de XXI sou per ducat e aquells vos remetem aqui ha pagar an Guillem Blancha. Placiaus al temps fer hi bon compliment. Lo dit mossen Berenguer ha sollicitades les butlles placiaus haver lo per rocomenat si en nengunes coses vos haura mester les quals butles ab molta voluntat son stades atorgades per medi del reverendissimo senyor cardenal vicicanceller lo qual mostra esser afectat aqueix Principat. Pariens ab smena de vostres senyories li scrivisseu regraciant molt a sa Senyoria la bona voluntat e amor que aporta e mostra per obra al dit Principat. Nosaltres som stats molt benignament tractats per nostre Sant Pare e per tots los cardenals e desempatxat tant favorablemeot com se puixa dir. Lo senyor archabisbe de Caller procurador del Senyor Rey ses molt profert a nosaltres dient com era prest en totes coses que pogues fer per servey del dit Principat. E ques dol molt com li es stat reportat que persones que li volen mal han dit aqui que ell se hauria lexades dir algunes paraules qui venien en gran derogacio del dit Principat. E diu que no placia a Deu que ell ne parlas may mal ans es stat molt alegra de la concordia e tranquillitat de aqueix Principat ab lo Senyor Rey e que tots temps que ell pora servir en nengunes coses lo dit Principat ho fara de

molt bona voluntat. Nosaltres creem que per fer lo servey del Senyor Rey ell ha a descomplaure aci ha molts e alguns qui li volen malt han sembrades aqui les paraules que dien ell haver dites per que si nenguna dignitat vaccava aqui que ell pogues haver li poguessen noure. E, segons som stats informats ell may ne parla mal. E encara per quant es virtuos e nengun home virtuos no poria dir mal de tants virtuosos actes com lo dit Principat ha fets en la liberacio e recuperacio del glorios Primogenit dels miracles com per altra havem scrit a vostres senyories vostres encara que nostre Sant Pare los crega creem que volra servar la consuetut de la Sglesia que es que per sa Santedad fos comes esser aqui collit lo proces pus som desempatxats. Dema si a Deu sera plasent entenem a partir pera Gayetta o pera Napols per haver passatge pera Sicilia e dalla enfora pera Rodes. Nostre Senyor lons de pare bo ens hi condoescha prest ab salvament. E no mes sino quens manen vostres senyories lo que plasent los sia les quals la Sancta Trinitat conserve longuissimament e prospera. De Roma a XIIII de deembre any Mil CCCCLXI. — Prests a la ordinacio de vostres senyories lo prior de Cathalunya fra Johan de Cardona comenador de Mallorcha e del Masdeu etc.

18 de marzo.

En la sesion de la mañana de este dia, fueron presenta-

das las siguientes súplica y carta, que fueron remitidas al Consejo, de parte del universidad de Cervera, por su síndico Jaime Tallada.

Molt reverends egregis nobles magnifichs savis e honorables mossenyors.

A vostres grans reverencies e providencies es cert e notori com juxta la constitucio començant lo fruyt de les leys es observancia de aquelles etc., feta en la cort de Barchinona per la Illustrissima Senyora Reyna dona Maria de gloriosa memoria e encara juxta la capitulacio derrerament feta entre la patria e la sacre Majestat del Senyor Rey vuy benaventuradament regnant e signanment en lo vuyten capitol començant Item per quant experiencia ha mostrat etc. la principal instancia obra e factura de fer servar usatges constitucions privilegis libertats usos de la terra pertany a vosaltres e a vostre gran consell e en e per la forma extessament posada en aquell vuyte capitol lo qual dona pus ampla potestat e major a vosaltres que no la nomenada constitucio e vosaltres e cascu de vosaltres ab jurament solempne sots tenguts e obligats fer tenir e servar a la letra les dites constitucions leys e privilegis e per observancia de aquells exequutar la forma donada en lo dit capitol on com gran temps ha passat en virtut de privilegi reyal us e praticha de aquell inconcussament quieta continua e pacifica servats e de tant de temps que lo contrari no es memoria atorgas a la vila de Cervera e vehins de aquella e

vassalls reyals fets de aquella jurats servar specificament que los Reys passats de gloriosa memoria e per la dita sacre Majestat e per lo Illustrissimo Primogenit felicissament ara regnants la dita vila de Cervera consolat e congregacio de aquella per defensio de certs vassalls reyals vehins de la dita vila los quals tenien certas heretats e bens en lo loch de Maçona Sobiraoa lo qual loch se diu esser del molt honorable En Johan Berenguer de Ragadell donzell los quals vassalls e vehints contra tot dret e rabo eren notoriament de fet oppressos vexats e mal tractats axi en persones com bens per presons taylles concussions exaccions violentes per lo dit Johan Berenguer e sos ministres precebints acostumades letres e lorde e patrica del proces de defensio hageo per reintegracio de tals oppresions vetxacions e mal tractaments trobada fadiga de justicia manifesta cootra lo dit Johan Berenguer e sos ministres fet e executat lo proces de la dita defensio contra aquell e son castell segons orde del dit privilegi e pratica de aquell lo qual vol que contra tal oprimint vexant e mal tractant lo dit consolat e congregacio puga dar e fer tot dan e deshonor havent sobre aquestes coses amplissima guirencia del Senyor Rey privilegiant en tant que sobre tal execucio no podem esser demanats o impetits com davall de privilegi. Ara lo dit Johan Berenguer e o lo fill de aquell volents fer fer proces de acte e fet devallant de privilegi us e pratica de aquell e quant en ells es portar ne causa e plet format e ordinari contra forma de la constitucio començant com ad exce-

llenciam feta per lo Rey En Pere segon en la cort de Barchinoua alla ou diu Idcirco nos etc. civibus et hominibus villarum etc. libertates franquitates et consuetudines et bonos usus et concessiones et omnia privilegia ita quod usus privilegiorum et concessionum etc. sine libelli dacione et cause ductione expediatur ete. trahen e han trets en lo jubi reyal lo sindich consolat e congregacio de la vila de Cervera aucteuticat proces contra aquells per causa de la dita defensio davant micer Luis de Castellvi Thomas Mieres Johan Ferrer Johan May jutges reladors a suplicacio del dit Regadell per lo Illustrissimo Primogenit en aço comessos contra forma de la dita constitucio e encara contra forma de la constitucio començant Insuper statuimus etc. R. Jacobi in curia Barchinonense e contra moltes altres constitucions confermatories de aquestes en les corts apres subseguides en aquesta manera dampnegant e vexant la dita vila contra los privilegis usos libertats e constitucions fahents los dits reladors proces duccio de causa provisions e intimes al dit sindich e vila havent provehida tal comissio lo magnifich vicecanceller e axi ell com los dits reladors prometens tal proces ferse de causa portarse ordinariament contra la dita vila contra forma dels dits privilegis usos libertats e constitucions per que recorreut lo sindich de la vila de Cervera a vostres grans reverencia magnificencies e savieses e de vostre gran consell humilment suplique e inste que per observancia de les dites libertats privilegis usos pratiques de aquells e constitucions per vosaltres si necesari sera

o per vostre sindich servada la forma del dit vuyten capitol vos opossets a la defensio de fer observar les dites libertats privilegis ussos e constitucions per los mitgans e remeys donats en lo dit vuyten capitol fahents cessar tals processos duccio de causa actes intimes citacions e enantaments en tal forma que los dits vicecanceller e reladors per la dita raho proces algu activar no permetent per let o duccio de causa fahent tornar al primer stat tot lo fins aci procehit actitat e enantat per los dits vicecancellers e reladors fahent lo dit sindich a cautela ocular ostensio del dit privilegi e del us observancia e pratica de aquell ab lo present instrument e encara ab la present informacio e fahent ocular ostensio de les concessions aprobacions e conformacions fetes per lo Illustrissimo Rey don Alfonso de inmortal memoria e per la sacra Majestat del Senyor Rey vuy benaventuradament regnant e per son Illustrissimo P. ab los presents instruments suplicant ab molta e gran instancia a observancia de totes aquestes libertats manades e provehides esser servades per las dites constitucions e per la dita capitulacio esser per vosaltres promptament provehit. E jatsia etc. — Altissimus etc.

Als molt reverends egregis magnifichs honorables e savis senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverends egregis magnifichs honorables e savis senyors. Per alguns fets concernents lo benefici

repos e tranquillitat del Principat de Cathalunya e per entrevenir en la diputacio e consell representants lo dit Principat ab vosaltres ensemps e per alguns altres fets concernents honor profit e benavenir de aquesta vila privilegis e provisions de aquella va aqui lo honorable En Jaume Tallada sindich actor e procurador de aquesta vila exhibidor de la present informat a ple dels dits fets dels quals haura a parlar e comunicar ab vosaltres. Placiaus donant fe e creença a tot ço e quant per lo dit Jaume Tallada sindich actor e procurador a vostres grans reverencia e magnificencia e honorable saviesa de part nostra sera explicat axi com si per nosaltres personalment era recitat e dit haver aquell e los fets de queus parlara e comunicara ab vosaltres per recomenats segons de vosaltres qui representats tot lo Principat se pertany e nosaltres e tota aquesta vila havem gran confiança. E conserveus la Sancta Trinitat en sa continua amor e gracia. Scrita en Cervera a XIII dies del mes de març del any de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXII —Molt reverents egregis magnifichs honorables e savis senyors a tot honor e servir vostre prests los pahers de la vila de Cervera.

Leidos los documentos que anteceden, como tambien una cédula de la señora Reina sobre las doscientas mil libras, á la que se habia de contestar, procedióse á la votacion, despues de la que tomaron los señores Diputados el siguiente acuerdo.

Per tant los dits diputats e consell conclogueren que en lo fet de Cervera sien deputades aquelles tres persones que son eletes per lo fet de mossen Copons les quals vegen si toca a la capitulacio e o referesquen al present consell. E si al dit consell sera vist tocar a la capitulacio que sia feta instancia per defensio. En lo fet de les CC mil lliures que sia respost de pensio de censal juxta forma de la capitulacio e que les nou persones ja en lo dit fet assignades vegen qual resposta deu esser feta a la Senyora Reyna e que la componen degudament.

Se deliberó, además, escribir al Padre Santo para la canonizacion del señor Primogénito.

Presentóse, en seguida, una comision del Concejo de la ciudad, para comunicar á los señores Diputados la resolucion de aquel aprobando el acuerdo de sacar en público la bandera, entregando á este objeto la cédula que sigue.

Es deliberat per lo consell de la ciutat havent per molt bona e saludable la deliberacio feta per los deputats e consell llur en traure la bandera que aquella sia treta per les causes e rahons ja per lo dit consell en dies passats deliberades. E ha occorregut mes avant al dit consell de la ciutat per alguns bons e deguts respectes que no tant solament la dita ban-

dera dauria esser treta per la dita raho mes encara contra tots aquelles qui en deservey de nostre Senyor Deu del Senyor Rey e de la Senyora Reyna e Senyor Primogenit e destruccio de la lur cosa publica tracten contra la capitulacio.

Pasado á votacion, y aprobados mútuamente los acuerdos de ambas corporaciones, se hizo el nombramiento de las nueve personas, destinadas á meditar sobre lo que fuese mas conveniente para llevar á cabo este asunto.

Estando reunido el Consejo, presentóse el venerable fray Oliver, caballero de la órden de San Juan, comendador de Torres, acompañado de otros varios caballeros, quejándose notablemente, y exponiendo los perjuicios irrogados á su órden, para lo cual suplicaba al Consejo le prestase ayuda y defensa, de una carta emanada de la señora Reina, tutriz del Señor Primogénito, copia de la cual entregó al Consejo, y sigue á continuacion.

Dona Johana per la gracia de Deu Reyna Darago de Navarra de Sicilia etc. Tudriu del Illustrissimo infant don Ferrando princep del Serenissimo Senyor Rey marit e Senyor nostre molt car e nostre fill primogenit impuber governador general Darago e de Si-

cilia duch de Montblanch comte de Ribagorça e Senyor de la ciutat de Balaguer loctinent general del dit Senyor Rey en lo Principat de Cathalunya e comdats de Rossello e de Cerdanya. Als venerables religiosos e amats nostres los prior de Cathalunya comenadors cavallers e frares del orde del Spital de Sant Johan de Jherusalem axi aquells qui resideixen en servey e companyia del reverendissim mestre de Rodes com tots altres que sien subdits e vassalls del dit Senyor Rey Senyor e marit nostre e dins lo Principat de Cathalunya e comdats de Rossello e de Cerdanya trobats seran al qual e als quals les presents pervendran e seran presentades los quals havem aci per special e singularment nomenats. Salud e dilectio.

Com per causa e occasio dels sentiments que la prefata Majestat ha hagut que axi per lo Rey de França com per lo Rey de Castella son stats fets es fan continuament preparatoris de gent darmes ab proposit e intencio de fer novitats e moviments contra los seus regnes e terres subdits e vassalls e per aquesta causa la prefata Majestat haya mester a vosaltres e a cascu de vos en propries persones vostres en servey seu e defensio dels seus regnes e terres per tant ab les presents a vosaltres e a cascu de vos dehim exortam requerim e manam quant pus stretament podem sots lo deute de naturaleza e fidelitat que deveu e sou tenguts a la prefata Majestat com a Rey e Senyor natural vostre e occupacio dels fruyts rendes e temporalitats que vosaltres e cascu de vos ha e posseeix del dit orde de Sant Johan en los seus regnes e terres

que no haveu ab lo dit mestre de Rodes ne al covent e illa de Rodes sens special permis e facultat expressa de la prefata Majestat o nostra com aquella vos haja mester en son servey e companyia per causa dels dits negocis de França e Castella qui son de tanta importancia e als quals com a feels vassalls e subdits seus no podeu ne deveu fallir no obstants qualsevol manaments a vosaltres o qualsevol de vos de paraula o en scrits en contrari fets o fehedors per part del reverendissimo mestre de Rodes com aquest cas mes sien strets e obligatso btemperar als manaments de la prefata Majestat e nostres que a la voluntat del dit mestre de Rodes en cas que per ell fossen appellats o per part sua vos sia stat fet tro aci o sera fet daci avant altre manament sots qualsevol expressio de paraules guardant vos attentament de fer o attemptar res en contrari sens expressa licencia o voluntat de la prefata Majestat o nostra axi com dit es car siu fessen ço que del dit mestre ne de vosaltres no se deu presumir ne pensar a la prefata Majestat e a nos convendria procehir contra vosaltres e bens vostres e de cascu de vos per deguts e oportuns remeys en casos semblants usats e costumats ço que redundaria en gran carrech de vostra honor e de la obligacio a la qual sou tenguts e obligats a la prefata Majestat com a Rey e Senyor natural vostre segons que dit es. E de la presentacio queus sera feta a vosaltres e a cascu de vos de la present personalment o en les coses de vostres habitacions per qualsevol notari havent auctoritat reyal com a publica e auctentica persona volem

e manam esser fet per aquell dit notari qui laus presentara publich instrument per que a vosaltres o algu de vos no puixa esser pretesa o allegada ignorancia. Dada en la ciutat de Barchinona a XI dies del mes de març del any de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCC sexanta dos. — Le Reyna.

19 de marzo.

Sigue una súplica presentada por los religiosos de San Juan, relativamente á su viaje á la isla de Rodas.

A la gran providencia de vosaltres molt reverend egregis nobles e honorables deputats e consell lo Principat de Cathalunya representants.

Significuen los comanadors e frares qui son per seguir de present lo reverendissimo senyor mestre de la illa de Rodes a la dita illa e aquells cavallers e gentils homens e ciutadans e homens de viles qui sen deuen anar ab sa Senyoria per pendre labit del orde de Sant Johan dient que lo jorn prop passat per part de la Majestat de la Illustrissima Senyora Reyna es stada presentada a ells e alguns dells una letra de la dita Senyora patent del tenor seguent. Dona Johana etc. inseratur et legatur etc. dada en Barchinona a XI del present de març ab la qual en efecte sots deute de naturaleza e faeltat son amonestats los dits coma-

nadors e altres no seguesquen lo dit reverendissimo mestre en Rodes ans resten en Cathalunya per les causes e sots les grans cominacions en la dita letra compreses. Les quals volen aci per insertes esser hagudes. La qual letra e serie de aquella e manaments los dits comanadors e frares e altres predits han presa a gran molestia congoxa e intolerable e inaudit prejudici ab aquella humil reverencia ques pertany de la dita Senyora Reyna per moltes rahons siguantment e per les seguents. La primera per la gran e extrema necessitat qui acorre per socorrer la dita illa de Rodes com sia certissimo lo perfido turch haver preparada gran armada per venir en aquest stiu sobre la dita illa per delir del tot aquella en gran dan vergonya e ignominia de la sancta religio christiana. E nos veu que les causes compreses en la dita letra sien en efecte e lo nombre de frares e comanadors e altres que de la senyoria de la Majestat del Senyor Rey sen va ab lo dit reverendissimo Senyor en Rodes no es tal ne tant que havent sguart a les causes per les quals e pres fundament en la dita letra se dega ne puxa pendre sufficient fundament aquell qui en letra es assumit ans es sens color alguna e se ha presumir que la causa sera de tal prohibicio es altra que no apar en scrits ab la dita humil e subjecta reverencia que damunt parlant. Item car en tal e tant inevitabla necessitat los dits frares e comanadors son mes obligats a la dita sancta religio e anar en Rodes per la dita causa que obeir a la dita Senyora e mes deuen obeir per justicia al dit reverendissimo mestre attes major-

ment quant es de major potencia e natura la causa urgent ells vagen e occorren a la dita illa que la ques preten per lur restar. Attes majorment e attentament considerat quant es de major fruyt lur anar que lur restar per lo poch nombre. Item car son obligats sens condicio alguna als tres vots entre los quals es de obediencia per la qual simplament son strets sens condicio alguna en aquest cas obeir al dit reverendissimo mestre majorment en cosa axi divinal e de tant alta natura e defensio de la fe christiana e confondre la perfidia dels infels. Item car par sie cosa cogitada que als frares e comanadors e altres qui sen van ab lo dit reverendissimo mestre sien fets tals manaments e no a algu altre de altra condicio de gents. Item car es la dita letra e manament contra les vulgades constitucions de Cathalunya e privilegis de la ciutat de Barchinona en les quals es consentida libertat a tots los poblats en Cathalunya que puixen liberament anar per mar e per terra ahon vullen. E axi son les dites letres e manament contra aquesta libertat majorment com vajen no en terra de enemichs del Senyor Rey mes contra enemichs de nostre Senyor Deu e de la sancta religio christiana e axi de la Majestat del dit Senyor Rey e de la dita Senyora qui son christianissimos. Item car si es be avertida e considerada la dita letra es en moltes coses qui per lur serie se poden per tantes sapiencies attendre contra la nova capitulacio. Item car es molt scandalosa en les nacions stranyes e majorment presentada en lo punt que lo dit reverendissimo senyor se deu partir. E per tant

per part dels dits comanadors frares e altres predits a vostres grans reverencies e providencies es suplicat vos placia ab los remeys e migans deguts e pertanyents dar prompte remey e obra la dita letra e tots manaments daquen sortits sien revocats e tornats al primer stament. Majorment com lo reverendissimo senyor e mestre e tots los qui van ab ell son guiats. per lo honorable regent la vegueria de Barchinona e la dita letra e manament passarien en violacio del dit guiatge contra usatges de Barchinona e constitucions de Cathalunya é privilegis de Barchinona. — Altissimus etc.

En otra sesion del mismo dia, presentóse el señor de Montperons, veguer de Ñarbona (segun expresa el registro) y embajador del rey de Francia, el cual entregó al Consejo la carta que sigue.

A nos treschers et grans amis les deputes et esleits du Principat de Cathalogne.

Lois par la grace de Dieu Roy de France. Treschers et grans amis. Pour certaines plaintes et clameurs qui fayt nos ont ste nagueres daucuns de nos subjets a locten... de certaines marques encommanes comme lon dit entre nos de subgets et les votres. Comme bien desplaisants que sommes de telles et semblants differences et desirans de tout notre cuer a ce que bon appoinctement si preigne. Nous envoyons prontamant

devers vous notre ame e feal conseillier le seigneur de Mont Perons viguier de Narbonne pour a plain vous informer de notre intencion et vouloir sur ce si vous prions que a tot ce que notre dit conseiller vous exposera et requerra de notre part vous adronstez plaine foy et creance tout ainsi comme a nous mesmes et en vous en avons la fiance. Donne a Sametes le XIX jorn de fevrier. — Loys.

Manifestando despues verbalmente el sobredicho embajador, que su objeto era tratar del arreglo de las marcas, suplicó á los señores Diputados se sirviesen ocuparse de este asunto que tan divididos tenia á los franceses y á los habitantes del Principado, en favor del cual tenia muy buena voluntad el rey de Francia; y retirado el embajador, nombróse una comision de seis personas para que examinasen el asunto y diesen cuenta al Consejo.

El mismo dia, recibieron los señores Diputados y Consejo las cartas que siguen.

Als reverend e venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs be amats e feels nostres los diputats e conçell representants lo Principat de Cathalunya.

La Reyna.

Reverend e venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs be amats e feels nostres. Per altres nostres letres vos havem scrit com arribada en aques-

ta ciutat e sentint lo ajust dels pagesos de remença en lo castell de Santa Pau ab deliberacio de nostre sacre consell trametem de fet alla los veguer de Gerona mossen Jaume Janer algutzir e micer Pere Montmany advocat fischal de la cort de la majestat del Senyor Rey ab provisions nostres per deasjustarlos. E axi en aquesta hora que son dues hores pres mig jorn havem reebud una letra dels dessus dits feta lo present dia per la qual nos donen avis los dits pagesos esser se desajustats. E per que creem vosaltres e los consellers de aqueixa ciutat als quals axi mateix ne scrivim hi trobareu placr vos ne donam avis sperant en nostre Senyor que puys lo dit desajust ses fet sera facil cosa mediant lo seu adjutori e la forma que si enten administranthi com tenim voluntat justicia reposar lo dit negoci en manera que sera satisfet al servey de Deu de la Majestat del Senyor Rey e repos de aquest Principat. Dada en Gerona a XVIII de març any Mil CCCC sexanta dos. — La Reyna.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya en Barchinona residents.

Molt reverends egregis nobles honorables e molt magnifichs senyors. Axi com havem scrit per altra letra a vostres reverencies la Senyora Reyna havent feta provisio sobre la congregacio dels pagesos de remença vuy havem sabut certament los dits homens se son deseplegats e la sua Senyoria continuament enten

en la dita faena. La qual creem succehira en tal forma que nostre Senyor Deu ne sera loat a gran benefici de la cosa publica de tot lo Principat. La Trinitat Sancta mantinga vostres grans e magnifiques reverencies. Scrita en Gerona a XVIII de març del any Mil CCCCLXI. — A totes vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

El mismo dia, en otra sesion, manifestaron los encargados del asunto de los remensas la razon que les habia inducido á escribir á la Señora Reina, esplicándole la causa que tuvo la Diputacion para colocar las banderas encima de la puerta de su casa ; y aprobado el contenido, se señaló la persona que habia de llevar las referidas cartas á dicha Señora, el cual fué micer Pedro Severtes, síndico de Tortosa.

Siguen las mencionadas cartas, junto con las instrucciones dadas al indicado Severtes.

Molt alta e molt Excellent Senyora.

Apres la partida feta per vostra Serenissima Excellencia de aquesta ciutat som stats molt frequentadament certificats dels continuats ajusts moviments e actes illicits fets per los homens vulgarment dits de remença e altres en moltes parts de aquest vostre Principat e assenyaladament com eren sobre la vila de Santa Pau gran nombre dells forçants intrar aquella per força darmes. Les quals coses ab les preceden-

cies de no voler ans expressament recusants pagar tasques censos e altres drets e resistencies a lurs senyors e o oficials de aquells e altres molt impertinents actes fets. Vistes quan sien detestables e de mal eximpli car no solament son en ofença de la Majestat divina mas encara en gran desservici del Serenissimo Senyor lo Senyor Rey e de vostra Altesa e del Illustrissimo Primogenit e tiren a total subvercio del bon estament orde e repos de aquest dit Principat per los quals e altres bons sguards ha convengut intrar en pensament e ab intervencio de aquesta ciutat fer certes deliberacions e entre les altres de traure axi com de fet la dia prop passat hora tarda son stades tretes les banderes a respecte tota via com altra no sia ne sera nostra intencio de fer e procurar coses que sien a laor de nostre Senyor Deu servici de la dita Majestat e de vostra Celsitut e del dit Illustrissimo Primogenit e tranquillitat e repos del dit Principat. Notificants adonchs les dites coses a vostra alta Serenitat humilment e devota suplicar aquella sia de merce sua vulla compendre e fermament creure nosaltres en fer les coses predites esser stats moguts per los sguarts dessus dits los quals prenen fundament e succehexen a servey del dit Senyor Rey e de vostra Altesa e del dit Illustrissimo Primogenit car altrament en fer les dites delliberacions no recaygueren com aquells qui sempre fidelissimament teniu la intencio e voluntat directes al dit servici e a la conservacio de la republica e per conseguent de la reyal corona del dit Excellentissimo Senyor Rey e de vostra Serenitat e del dit

Illustre Primogenit segons de totes aquestes coses mes amplament per micer Pere Severtes trames per part de aquest consell sera certificada vostra Excellencia. La qual nostre Senyor Deu mantingue e prospere ab tota felicitat largament segons desige. Scrita en Barchinona a XVIIII de març any de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXII. — De vostra Excellencia. —Humils subdits e vassalls qui en gracia e merce de aquella humilment se recomanen los diputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya residents en Barchinona. — A la molt alta e molt Excellent Senyora la Senyora Reyna.

Instruccions per los molt reverend egregis nobles magnifichs e honorables senyors los deputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya fetes al honorable micer Pere Severtes sindich de Tortosa de les coses que ha a fer ab la Serenissima Senyora Reyna.

Primerament lo dit micer Pere Savertes hira via dreta e com mes prest pora a la ciutat de Gerona o lla hon la dita Serenissima Senyora Reyna se atrobara a la qual precedents humils e devotes recomendacions ab besament de mans de part del dit Principat liurara la letra que sen porta dirigida a la sua Altesa de part dels dits deputats e consell.

La qual letra liurada explicara a la sua Serenitat ab paraules pertinents e accomodes lo afecte de aquella de la qual per son avis sen porta copia. E conti-

nuant son rahonament dira que no sia alguna maravella a la sua Celsitud la extraccio feta de les banderes com certissimament nos sia fet a altres respectes sino a servici de la Majestat del Serenissimo senyor lo Senyor Rey e de la sua Altesa e del Illustre Primogenit e a couservacio repos tranquillitat e bon stament del seu Principat seguints les delliberacions per los dits diputats e consell ab intervencio de la ciutat de Barchinona fetes de asistir la gent darmes delliberada conduir en fer observar les letres e manaments de sa Senyoria proceides e als pagesos dits de remença dirigides. Les quals no son stades obtemperades e encara als senyors de aquells qui sien conservats en lurs drets. E que les dites banderes son exides per la dita raho e encara contra tots aquells qui en desservici de la dita Majestat e de sa Altesa e del Illustrissimo Primogenit tracten contra la capitulacio. Pero que la sua Senyoria pot esser certa que en exequutar les dites delibcracions los dits diputats e consell se hauran attentament e menejaran les coses degudament e ab tal orde que succehiran sens falla a laor de nostre Senyor Deu servey de la dita Majestat e de la dita Senyora Reyna e del Illustre Primogenit e repos del dit Principat.

E suplicara lo dit micer Pere la Excellencia de la dita Senyora Reyna sia de merce sua vulla provehir en fer e manar reposar los moviments dels dits pagesos e altres e en castigar les resistencies e actes illicits detestables e de mal eximpli per ells temerariament comesos per manera que a ells sia castich e

a altres eximpli e que daqui avant sien recordants fer o temptar tals e semblants actes axi leigs greus e desordenats quin fruyt porte.

Mes avant lo dit micer Pere se informara en Gerona ab les XVI persones havents carrech del fet de les remençes per los staments ecclesiastich e militar del bisbat de Gerona en comu e en particulars e ab los jurats de Gerona e encara ab totes altres persones que li parra en quin punt stan los dits fets de les remençes e com han succehit fins aci e ques deuria fer per totalment reposar aquests. E de tot fara memorial lo dit micer Pere per quen puxe fer clara relacio.

E fetes totes les coses dessus dites lo dit micer Pere Savertes de continent sens divertir a altres actes demanada licencia a la dita Senyora Reyna partira e tornara als dits diputats e consell per fer relacio de les coses que exequutades haura en virtut de les presents instruccions. Dada en Barchinona a XVIIII° de març del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar dega.

E per que los dits deputats per lur ofici per observacio de constitucions e leys de la patria scriven a la Senyora Reyna a instancia dels cavallers de Sant Juan ab la present vos es dada facultat de liurar les letres a la dita Senyora Reyna e suplicar per la observança de les dites constitucions e leys. Per aço empero vostra expedicio no sia dilatada. Data ut supra.

A continuacion de este documento se halla la carta que sigue.

Als molt honorables e savis senyors los jurats e consell general de la ciutat de Gerona.

Molt honorables e savis senyors. Crehem a noticia vostra es plenament perventguda la novitat que dies ha fan los homens vulgarment dits de remença e altres en no voler ans expressament recusants pagar tasques censos e altres drets a que son tenguts e encara los moviments per ells fets e resistencies comeses e altres actes illicits e de mal eximpli no obstants letres e manaments reginals los quals obtemperar han recusat. E com la Excellencia de la Senyora Reyna ab lo Senyor Primogenit son anats vers Gerona per reposar les dites coses. Apres empero de la sua partida ha contingit que los dits homens han fets e fan continuament ajusts moviments e actes molt greus e desordenats e assanyaladament son anats e stan vuy en dia sobre la vila de Santa Pau gran nombre dells forçants intrar aquella per força darmes proferints moltes paraules e fahents de fet actes qui no solament son en ofensa de la Majestat divina mas encara en gran deservici e del Serenissimo Senyor lo Senyor Rey e de la dita Senyora Reyna e Illustre Primogenit e tiren a total subversio e extermini del bon stament orde e repos de aquest Principat. Per la qual raho e altres bons respectes a nosaltres ha covingut intrar en pensament e ab intervencio de aquesta ciutat deliberar que sia fet sforç de gent de cavall e a peu per asistir en fer obtemperar les letres e manaments re-

ginals e encara als senyors dels dits pagesos que sien conservats en lurs drets. E lo dia prop passat hora tarda foren tretes les banderes per la dita raho e encara contra tots aquells qui en desservey de nostre Senyor Deu del Senyor Rey e Senyora Reyna e Senyor Primogenit e destruccio de la lur cosa publica tracten contra la capitulacio. E per que es digna cosa vostres savieses sien certificades de totes les dites coses per ço vos ne fem lo present avis. Mes avant com unitat pau e concordia sien molt acceptes a nostre Senyor Deu e una de les precipues coses a conservacio de la cosa publica. Vos pregam e encarregam que si entre vosaltres o en aquexa ciutat ha bandositats o diferencies algunes vos placia ab gran cura e diligencia entendre en pacificar e reposar aquelles. Car axi ho fem nosaltres e aquesta ciutat. E per quant les faenes que concorren son grans e porien succehir majors vos pregam e encarregam trametau aci o substituisquau de continent persona o personas notables e de experiencia qui per aquexa ciutat entrevinguen en nostres consells axi com es ordonat e acostumat es deu fer juxta forma de la dita capitulacio per manera que les coses qui tots toquen a tots sien notes e manifestes e per tots sien menejades a laor de nostre Senyor Deu del dit Senyor Rey e de la Senyora Reyna e Senyor Primogenit repos tranquillitat e benavenir de la cosa publica del dit Principat. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio e guarda vostra. Dada en Barchinona a XVIIII° de març any Mil CCCC sexanta dos. — M. de Monsuar. — Los diputats del General e

consell lur representants lo Principat de Cathalunya a vostra honor apparellats.

Fueron enviadas copias de la carta que precede, á manera de circular, á las principales municipalidades del Principado, á los cabildos eclesiásticos, y á algunos abades y señores mas notables del país; remitiéndose, además, la carta que sigue.

Al honorable senyer En Luis Dolzinelles donzell diputat local en la ciutat e vegueria de Leyda.

Honorable senyer. Nosaltres havem scrit a les universitats e alguns prelats e barons e altres de aquest Principat avisants los de les causes per les quals son recayguts en traure les banderes. E per que serię molt tedios scriuren particularment a tots los cavallers gentils homens e altres a noticia dels quals rahonablament deuen les dites coses prevenir per ço havem deliberat trametreus dins la present copia de la letra que per la dita raho feta havem. Dehints e manants vos que aquella mostreu a tots los cavallers e gentils homens poblats en aqueixa ciutat e altres qui si atrobaran per manera que de la veritat sien certificats. Dada en Barchinona a XVIIII° de març any Mil CCCC sexànta dos. — Manuel de Monsuar. — Los diputats del General e consell del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Escribi se en igual sentido á otros muchos Diputados locales, incluyéndoles copia de la otra carta á que la anterior se refiere, aunque solo hasta el párrafo que empieza *mes avant etc.*, y encargándose, además, en la que se dirigió al diputado de Momblanc, que de la primera enviase tambien copia al abad de Poblet.

22 DE MARZO.

En la sesion de este dia se dió cuenta de dos cartas que se habian recibido el 20, cuyo contenido es como sigue.

Als reverend venerables pares en Christ egregis magnifichs nobles amats e feels de la Majestat del Senyor Rey e nostres los diputats e consell representants lo Principat de Cathalunya.

La Reyna tudriu et cetera.

Reverend venerables pares en Christ egregis magnifichs nobles amats e feels de la Majestat del Senyor Rey e nostres. Per report de algunes persones e en altra manera havem percebut vosaltres haver feta delliberacio de traure la bandera e fer gent armada axi a cavall com a peu la qual cosa no podem bonament creure considerat maiorment que vosaltres no ignorats

nos personalment esser venguda aci no sens gran treball de nostra persona per fer desaplegar los pagesos de remença e conduir lo negoci a bona fi e conclusio e castigar los qui excessos hauran comesos en aquesta part. Los quals homens precebint digesta e matura deliberacio del sacre consell del Senyor Rey e nostre en lo qual com ja per altres scrit vos havem son entrevenguts los jurats e alguns ciutadans de aquesta ciutat e altres dels staments de aquest bisbat havem fets desaplegar e tornar en lurs cases. E certificantsvos que los dits pagesos vistes les provisions per nos contra ells fetes han obtemperat e obert a nostres manaments oferints star a tota vostra ordinacio sobre la causa principal de que ha resultat a nos grandissima contentacio e plaer maiorment com pensam e havem ferma sperança que migançant la divinal potencia e lo bon consell que havem aci dels dessus nominats la cosa pendra la fi e bona conclusio que per tots es desijada. E per ço venim a considerar que on vosaltres força per sinistra informacio de alguns haguessets feta la delliberacio damunt dita a la qual tota via se deu molt attendre per bons ajusts respectes hauda noticia de les coses damunt enarrades creem indubitadament no haguerets aquella feta ne es presumidor en alguna manera que de tal e tant conseil com es aqueix procehis un semblant moviment com seria lo damunt dit. Lo qual no es dupte redundaria a gran deservey de la Majestat del Senyor Rey e nostre e total perturbacio de la cosa publica de aquest Principat e encara del bon apuntament en que de present tenim aquesta

fahena a que som certa vosaltres per aquella innata fe e naturalesa que tenits a la corona reyal attendrets en singular manera e obviarets als parills e scandels que per aço seguir se porien. E aquesta es nostra ferma sperança la qual tenim en vosaltres pregants encarregants e manants vos ab quanta afeccio dir se pot que per los respectes susdits vullats cessar de qualsevol moviment per vosaltres força delliberat en aquesta part car nos hi provehirem per tal manera que perpetualment sera donada fi e conclusio en aquest fet e molta contentacio dels seniors e a punicio e castich dels qui ho mereixeran. Dada en Gerona a XVIIII dies de març del any Mil CCCCLXII. — La Reyna.

Apres closa la present havem deliberat per mes ampla informacio vostra trametre e de fet trametem aqui a vosaltres los magnifichs e amats consellers del Senyor Rey e nostres mossen Arnau Fonolleda balle general e micer Johan Dusay prothonotari del dit Senyor los quals informats a ple de nostra intencio e voler vos explicaran de nostra part lo de quels havem donat special carrech. — Vila secretarius.

Als molt reverends egregis nobles honorables e magnifichs senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya en Barchinona residents.

Molt reverends egregis nobles e magnifichs senyors. Cartes havem que aqui per causa de les congregacions dels pagesos per vostres grans reverencies serien

stats fets e deliberats alguns procehiments. E com segons havem scrit a vostres grandissimes e magnifiques providencies los homens de les dites congregacions se son desaplegats per provisio sobre aço feta per la Senyora Reyna. E per ço com dubtam tals procehiments no fossen causa de dar torp a la dita fahena e portam a vostres grans reverencies e magnifiques providencies placia sobreseure en los dits enantaments car la dita Senyora continuadament enten en lo dit negoci. E speram en nostre Senyor Deu ne resultara bona e loabla conclusio. E prestament sera aqui persona qui per nostra part pus largament vos informara de la intencio nostra. La Santa Trinitat sia en proteccio de vostres reverencies e magnifiques providencies. Scrita en Gerona a XVIIII de març del any Mil CCCC sexanta dos. — A totes vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

En la misma sesion, presentáronse mosen Arnaldo Fonolleda, baile general, y micer Juan Dusay, protonotario del señor Rey, embajadores de la señora Reina, y en nombre de esta, entregáron á los señores Diputados y Consejo la carta que sigue á continuacion.

Als reverend venerables pares en Christ egregis magnifichs nobles amats e feels de la Majestat del Senyor Rey e nostres los diputats e consell representants lo Principat de Cathalunya.

La Reyna tudriu et cetera.

Reverend venerables pares en Christ egregis magnifichs nobles amats e feels consellers de la Majestat del Senyor Rey e nostre. Sobre algunes coses concernents en singular manera servey del dit Senyor Rey e nostre e benefici publich de tot lo Principat de Cathalunya e dels poblats en aquells trametem a vosaltres los magnifichs e amats consellers del dit Senyor e nostres mossen Arnau Fonolleda batle general e micer Johan Dusay prothonotari del dit Senyor Rey informats a ple de nostra intencio e voler sobre aquelles. Pregam vos per ço e encarregam ab quanta afeccio dir se pot que als dits batle e prothonotari vullats donar plena fe e creença en lo que de nostra part vos recitaran axi com si nos personalment vos ho dehiem deduhints ho per obra e efecte segons se pertany e de vosaltres indubitadament confiam. Dada en Gerona a XVIIII de març del any Mil CCCC sexanta dos. — La Reyna.

Sigue, en resúmen, el objeto de la credencial que precede, conforme esplicaron verbalmente los referidos embajadores.

Esplicaren los dits embaxadors de la dita Senyora Reyna que los homens de remença per manament de la dita Senyora Reyna ab gran obediencia se eren desaplagats e eren venguts molts dels sindichs a sa

Altesa a Gerona los quals havien ofert a sa Majestat de star a tota obediencia sua e metre totes les diferencies e causes en poder seu axi per justicia com per amigabla composicio. E com sa Majestat haja sabut que a induccio de algunes malivoles persones les banderes son stades tretes de que sa Excellencia ha hagut gran maravella e congoixa par a sa Senyoria que pus cesse la causa ço es los moviments dels dits pagesos que dega cessar lo efecte de les dites banderes majorment attes que sa Senyoria no ha acceptada la oferta de la gent darmes deliberada fer per los diputats e consell per assistir en fer obtemperar los seus manaments com per sa preheminencia hi entengues dar recapte sens altre adjutori. E attes encara que los dits diputats e consell saben que la dita Senyora Reyna molt promptament e ab prou desayre per pluges e mal temps es partida de aquesta ciutat e anada e es vuy eu dia en Gerona per sola causa de fer cessar e aplanar los asserts moviments actes dels dits pagesos e castigar aquells en les quals coses ab gran vigilancia ha entes fins aci e enten e ja tenen bon camí de repos. E mes explicaren com la dita Senyora Reyna ha presos certs dels dits pagesos qui semble sien stats dels incitadors dels dits actes e moltes altres bones paraules significatives de bona amor zel e voluntat que la dita Senyora ha a tot lo Principat e als poblats en aquell digueren los dits embaxadors e a la fi digueren que per tots aquests sguards la dita Senyora Reyna pregue amonesta e requer los dits diputats e consell que per servici del Senyor Rey e seu e

repos del Principat vullen revocar la deliberacio feta de exir de les dites banderes e cessar de totes coses deliberades per exequucio de la dita deliberacio com sa Senyoria entengue en reposar perpetualment los moviments dels dits pagesos e castigar aquells qui culpables seran trobats. E que aço vullen prest delliberar los dits diputats e consell e fer a ells dits embaxadors resposta pera la dita Senyora Reyna qui sia tal que complescha a servici del Senyor Rey e de sa Altesa e repos del dit Principat.

Dada contestacion á los referidos embajadores, de que se deliberaria sobre el asunto propuesto, despidiéronse de los señores Diputados y Consejo; y entrando desde luego los comisionados por las diez y seis personas que representaban los estamentos militar y eclesiástico de Gerona, para ocuparse del asunto de los remensas y demás, entregaron á dichos señores Diputados el siguiente escrito.

Als molt reverends egregis nobles magnifichs e honorables senyors los diputats del General e consell del Principat de Cathalunya residents en Barchinona.

Molt reverents egregis nobles magnifichs e honorables senyors. Apres deguda comendacio los exhibidors de la present seran mossen Baltasar de Seguriolès canonge de la Seu e mossen Jaume Sant Celoni ciutada de aquesta ciutat los quals per nos son tramesos a les grans reverencies nobleses magnificencies

e savieses vostres. Placiaus darlos plena fe e creença en tot ço que de part nostra diran e explicaran a vosaltres qui ordonats tot lo quius placia de nos. Scrita en Gerona e segellada ab lo segell de la dignitat episcopal del qual usam en lo present negoci a XX del mes de març any mil CCCCLXII. — A tota ordinacio beneplacits e servicis vostres apparellats les XVI persones representants los dos staments ecclesiastich e militar de la ciutat e bisbat de Gerona en lo fet de les remençes tasques e censos.

Sigue el resúmen de lo que esplicaron los comisionados de Gerona, y la credencial que los mismos presentaron.

Que les dites XVI persones representants los dits staments ecclesiastich e militar regraciaven molt e molt als dits diputats e consell lo que fins aci han virtuosament fet e deliberat en lo fet de les remençes. E quels han tramesos aci per significar los un pensament que han hagut ço es que attes la Senyora Reyna ha pres ab gran congoixa la exida de les banderes e mostre haber gran voluntat en castigar los culpables dels dits pagesos e fer pagar los dits pagesos e perpetualment aclarir e reposar les diferencies que han ab lurs seniors eren recayguts en parer los dits XVI. Si empero al dits deputats e conçell ere be vist e no en altra manera que lo efecte e exequucio de les dites banderes fos suspes per alguns dies e a la fi de lur par-

lar digueren e explicaren que los dits XVI havien deliberat e tenien ferm proposit de no scoltar partit algu en lo dit fet de remençes sino ab voluntat e deliberacio dels dits diputats e consell dels quals e de lurs deliberacions partir ne desistir un punt nos solien ne entenien per via alguna.

Als molt reverends egregis nobles honorables e magnifichs senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya en Barchinona residents.

Molt reverends egregis nobles honorables e molt magnifichs senyors. Sobre algunes coses tocants lo assossech e repos de les congregacions ques diu esser fetes per alguns dels homens de remença havem informat largament de nostra intencio al honorable mossen Jaume de Sant Celoni ciutada de aquesta ciutat. Per que ab afeccio singular exortam donets fe e creença a tot ço e quant lo dit mossen Sant Celoni vos explicara per part de nosaltres axi com si personalment vos ho dehiem. Nostre Senyor Deu mantinga vostres grans reverencies e magnifiques providencies. Scrita en Gerona a XX de març del any Mil CCCCLXII. — A totes vostres ordinacions promptes los jurats de Gerona.

Mosen Jaime de Sant Celoni, que era uno de los referidos enviados de Gerona , hizo particularmente esplicacion de la credencial en los siguientes términos.

Que los dits jurats attes la Senyora Reyna virtuosament e ab gran diligencia treballa en reposar lo fet de les remençes e en administrar justicia als seniors e ja les fahenes comensen pendra bon cami haurien a bo per servici de la dita Senyora e benefici dels fets que lo efecte e exequucio de les dites banderes per lo dit fet de remençes fos sobregut.

Despues de un breve coloquio, deliberóse que pasasen los anteriores documentos á las nueve personas encargadas del asunto de los remensas, para que, junto con los comisionados por la ciudad, hiciesen las apuntaciones convenientes.

Teniéndose noticia, el mismo dia, que el maestre de Rodas se debia embarcar para Roma, y de allí pasar á su isla, deliberóse que se recomendara á dicho religioso el despacho de la cononizacion del señor Primogénito; á consecuencia de lo que, se escribió, el mismo dia, la siguiente carta al Padre Santo.

Sanctissime ac beatissime Pater.

Recepimus humiliter sanctitatis et beatudinis vestre litteras quibus et responsis oratorum nostrorum quos nuper ad sanctitatem predictam destinavimus nobis liquet cristiano (?) et paterno amore sanctitas prelibata prossequitur nos et hunc Principatum hoc qui-

dem pluribus in rebus hactenus comprobatum est et novissime in his que concernunt nostrum et Principatus predicti quietem et pacem. Pro quibus S. predicte nos quas debemus sed quas valemus gracias agimus agemusque perpetuo inmortales. Ceterum beatissime pater per dictos oratores nostros ad laudem Altissimi sancteque matris ecclesie vestre S. significavimus miracula que per medium corporis bone memorie domini Caroli primogeniti domini nostri regis apud nos visibiliter operantur ac suplicamus dicte S. pro dicti quondam primogeniti canonitzacione circa quam relatu predicto eandem sanctitatem scimus propiciam annuere votis nostris si merita id exposcant. Et quia pater beatissime voluntate et ordinacione divina non desiuunt miracula supradicta que de sanctitate dicti domini primogeniti dant judicia manifesta. Nosque et hujusmodi Principatus canonitzacionem predictam quam plurimum afectemus et eam totis viribus prosequi perobtemus ut cum auctoritate sancte matris ecclesie dictus dominus Carolus sanctorum cathalago numeretur et ejus corpus apud nos repositum dignis honoribus prossequatur eam obrem S. V. humiliter obsecramus dignetur comissionem facere super colligendo processu et aliis ad dictam canonitzacionem decentibus et opportunis ut tandem ad Dei servicium et animorum salutem suum sorciatur efectum. Super his quidem reverendissimus magister Rhodi qui apud nos aliquam his diebus traxit moram et de presenti Rhodum transferat per beatitudinem vestram transitum faciens apud sanctitatem eandem

vice nostra orabit. Cum dignetur aures propicias adhibere Sanctissima Trinitas almam personam vestram regimini sancte matris ecclesie conservet incolumem per tempora longa. Ex Barchinona die XXII marcii anno a nativitate domini millessimo CCCCLXII.—E sanctitatis et beatitudinis humiles et devoti filii qui cum manuum pedumque osculo beatorum eidem humiliter se comendant. — Domini diputati generalis et consilium Principatus Cathalonie residentes Barchinone.— Sanctissimo et beatissimo domino nostro Pape.

Reverendissime in Christo pater et domine.

Ad V. R. P. noticiam non ambigimus devenisse qualiter pridem bone memorie domino Carolo primogenito domini nostri Regis ab humanis subtracto placuit Altissimo per medium sui corporis diversa miracula operari. Unde per certos oratores nostros suplicavimus S. D. N. Pape pro illius canonitzacione ad quam dicta S. se reddidit propiciam ubi merita id exposcant. Et quia reverendissime domine voluntate et disposicione divina continuantur miracula supradicta que de sanctitate illius dant judicia manifesta est que nobis cordi pro dicta canonitzacione insisturo quam credimus bene dignam. Suplicamus propterea dicto domino Pape dignetur comissionem facere super colligendo processu ad dictam canonitzacionem. Vestre itaque reverendissime P. humiliter obsecramus velit pro illa obtinenda apud dictum D. N. interponere partes suas hoc enim sanctitati sue vestreque P. pluri-

mum ascribemus ad graciam inter cetera E. P. beneficia et longe aliis majora annumeraudo. Creator omnipotens conservet diu feliciter V. R. P. que de nobis ordinet et mandet ad votum. Scripta Barchinone die XXII marcii anno a nativitate Domini M.CCCCLXII. — E. R. P. obsequiis et serviciis semper prompti qui eidem se recomendant deputati generalis et consilium Principatus Cathalonie residentes Barchinone. —Reverendissimo in Christo patri et domino domino R. Dei gratia cardenali Valentini sancte sedis apostolice vicicancellario.

Al molt honorable mossenyor e de gran saviesa micer Pere Guillem Rocha doctor en decrets canonge de Barchinona resident en cort romana.

Mossenyor molt honorable e de gran saviesa. Per quant a nostre Senyor Deu ha plagut e plau tots dies obrar miracles per miga del cos del Illustre Senyor don Carles de bona memoria primogenit Darago lo qual es recondit e posat en la Seu de aquesta ciutat ço que la dita ciutat e encara tot aquest ha a summa gracia. Lo capitol de la Seu e la dita ciutat e encara nosaltres en nom del Principat entenem demanar e fer tota instancia que lo dit Illustrissimo Senyor don Carles sia per sancta mare Ecclesia canonitzat e de present per lo dit capitol e per los honorables consellers e per nosaltres se scriu a nostre Sant Pare suplicant la sua Serenitat li placia fer comissio de la part de ça per collir lo proces necessari a la dita ca-

nonitzacio. E lo reverendissimo mestre de Rodes qui de present anant en Rodes passara per nostre Sant Pare ha pres carrech per sa gran virtut e humanitat e per la devocio que ha conçebuda en lo dit Illustrissimo don Carles per los miracles que de la part de ça ha vists suplicar per aço lo dit nostre Sant Pare de part nostra e dels altres dessus dits. Lo capitol de la Seu remet a vos qui sou de lur collegi e del qual se ha molta fiança solicitar aquest negoci axi vers lo dit nostre Sant Pare com encara en recordar ho al dit reverendissimo mestre de Rodes. Nosaltres per la nostra porcio vos volem pregar de aço mateix queus placia ferhi la diligencia que es obs es confia de vos. Ço que a molta complascencia vos haurem. E si algunes coses molt honorable e de gran saviesa mossenyor volreu de la part de ça scriviu nos françosament. Feta en Barchinona a XXII de març. any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar. — Los diputats del General de Cathalunya residents en Barchinona apparellats a vostra honor.

23 DE MARZO.

Las nueve personas encargadas de estudiar el negocio de la colocacion de banderas, para poder deliberar, presentaron, como dictámen, la siguiente cédula, y con ella las cartas que se hallan á continuacion.

Les nou persones ensemps ab les quatre de Barchinona havents carrech de la conclusio feta per lo fet de les banderes e per lo present son de parer e concordablament delliberen ques deu e pot inquirir contra los qui tracten contra la capitulacio. E que la inquisicio o informacio se deu pendre ab consell e intervencio de algun juriste bo e practich en tals coses per manera que les coses vagen reguladament e ab lorde que deu. E per bons respectes son de parer que la eleccio del dit juriste deu esser remesa a les dites VIIII persones.

Molt alta e molt excellent Senyora.

Per mossen Arnau Fonolleda batle general e micer Johan Dusay prothonotari de la Majestat del Serenissimo Senyor lo Senyor Roy embaxadors de vostra Excellencia havem rebuda una letra de creença la qual ab humil reverencia oida e entesa la creença per ells explicada havem compres vostra Serenitat les hores quels desempatxa no era plenament certificada de les causes per les quals som recayguts en esser stades tretes les banderes per quant apres moltes bones e virtuoses paraules proferides en persona de vostra Altesa nos han dit cessave la causa per la qual eren stades tretes ço es lo fet dels homens de remença. A que Senyora molt Excellent responem que de les causes quins han impellits en traure dites banderes e de

la intencio e voluntat sanes e integres nostres e de aquest Principat sera stada apres la partida dels dits embaxadors plenament avisada vostra Celsitud tant per nostra letra quant per micer Pere Savertes per part de aquest Principat per aquesta sola raho trames a vostra alta Senyoria. La qual molt humilment e devota suplicam sia de merce sua vulle sempre haver per ferm que les dites coses son stades fetes tota via a laor de nostre Senyor Deu servici de la Majestat reyal e de vostra Altesa e del Illustre Primogenit repos tranquillitat e benavenir de aquest Principat lo qual e singulars de aquell som certs ha en special amor e recomendacio vostra gran e excellent Senyoria de la qual la Trinitat Sancta sia continua proteccio e guarda e mane a nosaltres lo que plasent li sia. Scrita en Barchiuona XXIII de març del any de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXII. — De vostra Excellencia humils subdits e vassalls qui en gracia e merce de aquella humilment se recomanen. — Los diputats del General e conçell lur representants la Principat de Cathalunya residents en Barchinona. — A la molt alta e molt excellent Senyora la Senyora Reyna.

Als molt reverends nobles magnifichs e honorables mossenyors les XVI persones eletes per los staments ecclesiastich e militar del bisbat de Gerona en lo fet de les remençes.

Molt reverends nobles magnifichs e honorables mos-

senyors. Vostra letra de creença havem rebuda per mossen Baltasar de Segurioles canonge de la Seu e mossen Jaume Sant Celoni ciutada de aqueixa ciutat missatgers vostres e oida la creença per ells explicada havem compres les hores quels desempatxas eren informats les banderes esser stades tretes per sola causa de les comocions dels homens de remença. E per quant micer Pere Severtes embaxador per part de aquest Principat trames a la Serenissima Senyora Reyna havia carrech de comunicar ab vosaltres creem que tant per ell quant per nostra letra a vosaltres per aço tramesa seran stades plenament certificades vostres reverencies e magnificencies de les causes impulsives a traure les dites banderes e de la voluntat e intencio nostres e de aquest Principat les quals son tota hora dirigides a respecte de lahor de nostre Senyor Deu servey de la reyal Majestat e utilitat repos e benavenir del dit Principat. Levades adonchs e toltes les causes cessaran los efectes de les dites banderes al que los dits missatgers nos han explicat ço es vosaltres haver deliberat e tenir ferm proposit de no scoltar partit algu en los fets de les remençes sino ab voluntat e deliberacio de aquesta plaça com a representant aquest Principat e no partir vos de ses deliberacions. Creem vostres reverencies e magnificencies son e seran tals com delles se pertany e han virtuosament acustumat e nosaltres per lo semblant sempre tenim e tendrem la voluntat directa e prompta a tot lo que sia laor de nostre Senyor Deu e de la Serenissima Senyora Reyna e Illustre Primogenit conservacio re-

pos e benaveoir del dit Principat e de tots los poblats en aquell. E sia la Sancta Trinitat continua proteccio vostra. Scrita en Barchinona a XXIII de març del any Mil CCCC sexanta dos. — Manuel de Monsuar. —Los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya apparellats a vostra honor.

Als molt honorables e savis senyors los jurats e consell general de la ciutat de Gerona.

Molt honorables e savis senyors. Vostra letra de creença havem rebuda per mossen Jaume Sant Celoni conciutada e missatger vostra e oida la creença per ell explicada havem compres les hores quel desempatxas eren informats les banderes esser stades tretes per sola causa de las comocions dels homens de remença. E per quant micer Pere Severtes embaxador per part de aquest Principat trames a la Serenissima Senyora Reyna havia carrech de comunicar ab vosaltres creem que tant per ell quant per nostra letra a vosaltres e al consell general de aqueixa ciutat per aço tramesa seran stades plenament avisades vostres savieses de les causes impulsives a traure les dites banderes e de la voluntat e intencio nostres e de aquest dit Principat qui son tota hora dirigides a respecte de laor de nostre Senyor Deu servey de la Majestat reyal e utilitat conservacio repos e benavenir del dit Principat e de tots los poblats en aquell. Levades adonchs e toltes les causes cessaran los efectes de les dites banderes havent grandissimo plaer e conso-

lacio com la Excellencia de la dita Senyora Reyna ha bonissima voluntat en reposar perpetualment los fets de les remençes car ultra que es cosa pertinent a la sua reyal dignitat encara nosaltres ho havem a singularissima gracia per lo bon stat e repos del dit Principat. E sia la Sancta Trinitat vostra proteccio e guarda. Scrita en Barchinona a XXIII de març lany de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCCLXII. — Manuel de Monsuar. — Los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya apparellats a vostra honor.

Pasóse á la votacion, y examinada, tomóse la deliberacion que sigue.

Que lo apuntament damunt insert fet per les dites nou persones ensemps ab les quatre de Barchinona sta be e es be pensat e deliberat e remeterem la eleccio del dit juriste a les dites nou persones.

Item foneh deliberat e conclos que les letres damunt insertes son be compostes e que sien spatxades e liurades als embaxadors referendo singula singulis. Als quals sia narrat lo efecte de les dites letres o aquelles los sien legides per resposta de lur embaxada.

El mismo dia se recibió la siguiente carta.

Als molt reverends egregis nobles e honorables senyors los diputats e consell del Principat de Cathalunya la cort del dit Principat general representants residents en Barchinona.

Molt reverends egregis nobles e honorables senyors. A nit vespre rebem una letra vostra certificatoria dels atraviments insults e denegacio de censos fets per los homens de remença e de la singular provisio per vostres reverencies e savieses sobre aço comensada lo que molt vos regraciam car per cert havem que sino haguesseu feta tal provisio la qual crehem ha impetrada fer ab nostre Senyor lo benaventurat Charles primogenit Darago tot lo Principat e tota la republica era exposada en total ruina vist lo moviment indegut e no pas rahonable dels dits homens lo qual creem esser fet mes per los de ells quis troben vagabunts e no han res que perdre que no per aquells qui son competentment heretats. Avisant vos que tant es lur atreviment que no sols de fora stants deneguen pagua mes encara en la plaça de aquesta ciutat sen han trobats qui han gosat dir que correrian les cases dels canonges hoc e encara la sagrestia de la Seu de Vich del que parlen tant liberament com de anar se dinar en lurs cases ne es algu quis gos res dir perque no es temut lo Senyor Rey ne sos oficials ne han pahor reportar pena alguna de res que fassen ne diguen. Coses son que entre moros nos atemtarien que els mateys diguessen irem robar e depredar nostra mas-

quita que non fossen ben castigats e açi sens pena alguna es sostengut que diguen que depredaran la dita sagristia hon son tots los joylls de la sglesia e encara molts deposits de diversos e singulars persones perque nosaltres sentint lo gran perill en que stam havem exortada la ciutat volgues entendre en custodia e guarda de la sglesia e de nosaltres e de tots los poblats en aquella. Per tant afectuosament suplicam vostres R. e honorables savieses que havent sguard en lo perill en que som vos placia haver nos per recomenats en fer nos aquella favor e ajuda que de tan notable consell e ciutat com es aqueixa speram car per nostra porcio no havem defalgut ne james defallirem en lo benavenir del Principat e de la cosa publica e de aquesta insigne ciutat pregant vos ab molta celeritat executeu lo que haveu començat car be hi sera mester. E sia mossenyors molt R. egregis nobles e honorables la Santa Trinitat tots temps en vostra direccio e bona custodia. De Vich a XXIII de març del any Mil CCCCLXII. — Prests a la ordinacio e manament de vostres R. egregis persones e honorables savieses lo capitol de la Seu de Vich.

25 de marzo.

Los comisionados por la Diputacion y por la ciudad presentaron al Consejo los apuntes que habian ordenado para hacer las contestaciones que habia pendientes, á saber,

una carta al rey de Francia sobre lo que habia propuesto su embajador, y otra, relativa al mismo asunto, á la señora Reina; y pasado á votacion, se tomaron las siguientes deliberaciones.

Que la ordinacio del Rey de França stave be salvo que lo fet den Pujudes se fes per letra sparça e axi les dites dues letres se desempatxaren aprovades per lo dit consell sotz lo tenor davall inserta.

Mes encara lo dit consell dellibera esser feta una letra a la Senyora Reyna de recomendacio del embaxador de alguns afers de persones privades del regne de França dels quals diu ha a comunicar ab sa Senyoria segons la dita letra es devall inserta.

Encara mes lo dit consell dellibera que les nou persones a les quals es remes pensar e veure en lo negoci de les banderes ab consell de un juriste que aquella facultat que han ab un juriste segons la delliberacio sobre aço en dies passats feta sia a llur voluntat si seran hu o dos o molts e aquells quels sera vist.

Siguen las cartas á que se refieren las antecedentes deliberaciones.

Molt alt e molt Excellent e christianissim Senyor.

Rebuda havem la letra de vostra Excellencia e hoida la creença en virtut de aquella a nosaltres explicada per lo maginfich lo Senyor de Montpeyros veguer de Narbona embaxador per la Serenitat vostra a no-

saltres trames. Enteses adonchs les coses per lo dit embaxador de part de vostra Excellencia a nosaltres explicades regraciam molt a aquella la sua bona intencio e voler que en tolre levar e aplanar la materia de algunes diferencies novament suscitades entre los poblats en aqueix regne e en aquest Principat la Altesa vostra demostra haver e en totes coses que sien a repos e tranquillitat de les dites parts. Nosaltres Senyor molt alt per quant allo mateix desigam havem comunicat sobre aço ab lo dit vostre embaxador e premes tota vegada haver assentiment de la Excellentissima Senyora Reyna qui es en aquest Principat en persona de la Majestat del Illustrissimo nostre Rey e Senyor. Lo qual assentiment facilment speram obtenir per quant havem per cert que la sua Excellencia es del mateix voler. Som de parer que per levar les dites diferencies fossen assignades per quiscuna part dues persones de migana condicio. Les quals ensemps convinguessen en la vila de Perpinya de aquest Principat com juxta lorde en semblants cassos fins aci acostumat sie loch de fer se axi attes que la darrera vegada per semblant acte los qui deputats hi foren convingueren en la vostra vila de Montpeller. E axi aquestes IIII persones leven breument les dites diferencies e donen a aquelles repos e fi. E per quant tota dilacio es damnosa al negoci nos apar si a vostra Excellencia sera accepte que les dites persones fossen en la dita vila de Perpinya daqui per tot lo mes de maig prop vinent. Si a vostra Celsitud donchs sera accepte tal apuntament placiali dispondrel en obra e axi

lan suplicam. Per nosaltres se faran sobre aço mateix degudes suplicacions a la dita Illustrissima Senyora Reyna de la Excellencia de la qual speram obtenir tot lo necessari per donar al dit apuntament bona conclusio. En lo restant Senyor molt alt que lo dit vostre embaxador nos ha explicat de certa novitat a ell feta per lo veguer de la ciutat de Gerona en lo passatge de aquella jatsia hagau compres que lo dit veguer procehi per instancia de algunes personas ignorants ell fos embaxador de vostra alta Senyoria pero com se vulla sia stat nos es stada cosa molt anugosa e molesta e per quant al dit veguer seria en alguna culpa de no haver hi attes degudament entenem fer e ferem nostres suplicacions e instancies a la dita Illustrissima Senyora Reyna que li placia del dit veguer fer degut castich e correccio. Vostra Altesa no vulle attendre a la error de hun hom. Som certs que a la dita Illustrissima Senyora Reyna es stat anuxos lo dit cas. En nosaltres e en tots los poblats en aquest Principat no recau res que fos en derogacio de vostra Celsitud. Abans som e serem tota vegada prests fer e complir lo que per nosaltres se pora a tota honor e servey de la Excellencia vostra. Salva tots temps la honor reverencia e fidelitat a nostre Rey e Senyor. Ab tant molt alt e molt Excellent e christianissim Senyor la Sancta Trinitat tinga en sa proteccio vostra reyal persona. Feta en Barchinona a XXVI de març any Mil CCCCLXII. —De la Excellencia vostra devots servidors los diputats del General e conscll lur representants lo Principat de Cathalunya.

Al molt alt e molt Excellent e christianissim Senyor lo Rey de França.

Molt alt e molt Excellent e christianissim Senyor.

En los dies prop passats un mercader de aquesta ciutat appellat Thomas Pujades ab una sua nau carregada de robes nevagant e faheut sa mercantivol negociacio es stat invasit e pres per algunes gents entre les quals son stades quatre galeres de vostra alta Senyoria e o de vassalls e subdits de aquella les quals han donada occasio e obra a la presa de la dita nau la qual retenguda ab totes les robes e mercaderies es stat jaquida solament persona del dit mercader retenguts tots los altres de la nau e aquells mesos per les galeres al rem e de present hi son detenguts per força. E com aço Senyor molt alt sia contra forma de la bona pau entre lo Serenissimo nostre Rey e Senyor e la Excellencia vostra e los vassalls e subdits dels regnes e dominis de quiscu en virtut do la qual es deguda de les dites coses restitucio e esmena. Per tant quant mes devotament podem suplicam la Excellencia vostra li placia provehir e manar de la dita nau e robes e dans donats al dit mercader restitucio esser feta e esser desliurats los dits homens forcivolment detenguts en les dites galeres. La qual cosa jatsia proceesqua de dret e justicia e sneeehira a tot repos e henefici dels subdits de quiscun dels dits dominis. Lo qual repos e benefici segons per relacio del Senyor de Montpeyros e veguer de Narbona embaxa-

dor per vostra Excellencia a nosaltres trames havem sabut vostra Excellencia be vol e desige ço que molt li regraciam. Encara nosaltres la reputarem a singular gracia a vostra molt alta e molt Excellent e christianissima Senyoria la qual la Santissima Trinitat ab tota felicitat longament conserve. Feta en Barchinona a XXVI de març any Mil CCCC sexanta dos. — De la Excellencia vostra devots servidors los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya. — Al molt alt e molt Excellent e christianissim Senyor lo Rey de França.

Molt alta e molt Excellent Senyora.

Lo embaxador del Illustrissimo Rey de França trames a nosaltres e aquesta ciutat lo qual havem desempatxat segons a vostra Majestat per altra sera notificat nos ha dit te carrech de suplicar la Excellencia vostra de justicia sobre certs afers tocants interes de alguns singulars del regne de França. E jatsia Senyora molt alta de aço ne freturas scriure com vostra Celsitud per son ofici e dignitat reyal hi sia molt virtuosament inclinada empero per alguna contentacio sua qui de aço nos ha pregats suplicam humilmont e devota vostra Excellencia sia de merce sua vulla aquell beningnament oir e manar en la justicia prestament desempatxar. E sia molt alta e molt Excellent Senyora la Sancta Trinitat continua proteccio e guarda de vostra gran Senyoria la qual votivament mantinguo segons desige e mane a nosaltres lo que plasent li sia.

Scrita en Barchinona a XXVI de març any Mil CCCC sexanta dos. — De vostra Excellencia humils subdits e vassalls qui en gracia e merce de aquella humilment se recomanen. Los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya. —A la molt alta e molt Excellent Senyora la Senyora Reyna.

26 DE MARZO.

Por no haberse podido votar el dia anterior sobre lo relativo á la carta que se habia de enviar á la Señora Reina, pasóse á votacion, en este dia, y examinada, tomóse deliberacion conforme al voto del egregio conde de Pallars, que fué el que alcanzó mayoria, y es como sigue.

Que fos trames home a la Senyora Reyna ab letra de creença la qual hagues per instruccio lo contengut en la letra de la ciutat de Barchinona que fa sobre lo fet del veguer de Gerona e suplique juxta lo tenor de aquella letra. E mes que sen portas trallat de la letra que per lo present consell se fa del Rey de França per ensenyarla a la Senyora Reyna.

27 DE MARZO.

Conforme á la deliberacion que antecede, procedióse al

nombramiento de la persona que habia de encargarse de entregar la carta á la señora Reina, y resultó elegido el honorable Francisco Ramis.

Tomáronse, además, otras deliberaciones de interés secundario y particular.

29 DE MARZO.

Hecha relacion por micer Pedro Severtes de su embajada á la Reina, entregó, de parte de esta, á los señores Diputados, la carta que sigue.

La Reyna tudriu etc.

Reverend e venerables pares en Christ egregis nobles magnifichs ben amats e faels de la Majestat del Senyor Rey e nostres. En lo dia present per micer Savertes per vosaltres a nos trames havem rebuda vostra letra de XVIIII del present. Al contengut vos responem que ans de nostra partida de aqueixa ciutat fonch a nos dit per part de vosaltres suplicant nos volguessem proveir en los insults e moviments fets per los pagesos de remença denunciants nos com havien feta delliberacio de fer gent de cavall e de peu per assistir als oficials reyals e als seniors dels dits pagesos e per nos fonch respost que continuament enteniem en lo repos dels dits fets e que personalment hi voliem provehir segons havem fet. E quant a la

gent darmes responguem que no acceptavem la dita oferta. Car nos per la preheminencia del dit Senyor Rey a la Excellencia del qual e no a altre solament pertany e per la innata fidelitat dels cathalans erem certa hi poriem ab repos proveir. En apres venint aci com fom a la Rocha nos fou donada per part vostra certa esplicacio en scrits suplicant nos provehissem als dits afers a la qual responguem en scrits oferint provehir degudament e atrobant nos en aquesta ciutat decontinent trametem nostres oficials ab nostres provisions a Santa Pau ahon eren ajustats los dits pagesos. Los quals oyts nostres manaments se desajustaren ab gran obediencia de la qual cosa per nostres letres vos avisam e encara ne fos avisats per los jurats de aquesta ciutat e no obstant com dit havem que per nos e per la dita ciutat fossen avisats del repos e bon stament dels dits negocis per vosaltres son stades tretes les banderes de que havem gran admiracio car pus tost devia esser dada fe a nostres letres e a la ciutat de Gerona que a fames falses e dolosament compostes e no deguera caure en creença de vosaltres que los manaments nostres per algu en aquest Principat no fossen obeyts tal es la bondat e fidelitat dels cathalans majorment que com lo contrari fos ja per constitucions de Cathalunya e usatges de Barchinona havien remeys suficients en consemblants excessos. La qual provisio pertany al Senyor Rey e no a altre e axi al parer nostre quant per los fets dels pagesos de remença lo traure de les banderes nos devia fer la intencio pot esser la que vosaltres diets e axi ho creem

per que sou cathalans pero nons par se deguessen per vosaltres fer tals procehiments. Los fets no son loables segons per nostres misatgers vos havem scrit e per quant dieu en vostres letres que no solament per los excessos dels dits pagesos mes encara e per altres bons respectes haveu tretes les dites banderes los quals respectes per vosaltres nons son stats notificats. E par a nos que fora cosa rahonable car fer tal moviment per qualsevulla fets no es dupte que a nos e no a altri partany que tenim lo govern de aquest Principat deguerem per vosaltres esser certificada per ço que per nos fos provehit per lo interes de la Majestat del Senyor Rey al qual principalment com a cap e Senyor pertany lo benefici e repos de la cosa publica del seu Principat e de fet hi haguerem provehit si nos fossem dels dits respectes avisada de totes les dites coses per nos es stada dita nostra intencio al dit micer Pere Severtes e per lo semblant per nostres letres als magnifichs mossen Arnau Fonolleda e micer Johan Dusay prothonotari. Per tant vos pregam encarregam e manam quels donets plena fe e creença e ho poseu per obra ab la virtut que de vosaltres se spera. Dada en Gerona a XXII dies del mes de març any de la nativitat de nostre Senyor Mil CCCC sexanta dos. — La Reyna.

Aun cuando se ocuparon un breve rato del contenido de la carta que precede y de la relacion de micer Severtes, no se tomó, por de pronto, ningun acuerdo.

Celebróse el mismo dia otra sesion, (aun cuando en el registro marque, equivocadamente segun parece, la fecha del 26,) y en ella se leyó la cédula que sigue, presentada por las personas encargadas de examinar el asunto de mosen Copons.

Cum ex inquisitione recepta tam ex propio oficio quam ad denunciacionem Johannis de Copons militis compertum sit per deputatos Cathalonie et eorum consilium ex comissione Generalis curie ultimo celebrate in civitate Illerde congregatum in civitate Barchinone interveniente in hoc civitate Barchinone seu personis per consilum ejusdem civitatis ad hec deputatis in procedimentis factis contra dictum Johannem de Copons militem tam ad instanciam bajuli Cathalonie generalis seu procuratoris domini Regis quam alias et in illius detencione contrafactum esse per vos honorabilem Franciscum Merquilles vicecancellarium et honorabiles Jacobum Taranau et Petrum Falco inquisitores seu judices datos contra dictum militem usaticis et privilegiis Barchinone ac capitulis curiarum libertatibus et constitucionibus Principatus Cathalonie et eorum ac earum usui stilis praticis et observanciis propterea in his scriptis predicti deputati ac consilium cum interventu insignis civitatis Barchinone predicta denunciantes vos requirunt in vim octavi capituli ex capitulis inhibitis inter regiam magestatem et dictum Principatum ac monent prout et quemadmodum per dictum capitulum contra facientes libertati-

bus et constitucionibus dicti Principatus ac privilegiis et aliis predictis monendi et requirendi sunt prefigentes vobis terminum decem dierum a die hujusmodi monicionis et requisicionis faciende ut intra illum compareatis et asistatis coram dictis deputatis ac consilio interveniente dicta civitate Barchinone si audiri velitis pro examinacione predictorum et defensione vestra. Notificantes vobis quod nisi comparueritis lapso dicto termino procedetur prout per dictum octavum capitulum procedendum erit et fiet declaratio predictorum et insuper procurator et actor ad hec spetialiter constitutus ofert se in animas suorum principalium et eorum scilicet qui dictam declaracionem laturi sunt tam pro eo actu quam aliis actibus et quocienscumque expedient et opportebit vigore dicti octavi capituli declarare prestare juramentum ad sancta Dei quatuor evangelia prout de presenti prestat in posse vestri dicti honorabilis domini vicicancellarii de judicando et cognoscendo in predictis et aliis ac declarando id quod de justicia videbitur eis declarandum juxta Deum et eorum consciencias quod juramentum recipi per vos requirit alias protestatur de violacione dicti capituli et aliis licitis protestari requireus fieri instrumentum etc.

Pasado á votacion este negocio, predominó el voto del conde de Pallárs, y en consecuencia se tomó como deliberacion, conforme á dicho voto, que la cédula fuese presentada, y se constituyese procurador á este objeto, y para

prestar el juramento que en la misma se menciona; resultando elegido para el mencionado cargo micer Juan de Vilamayans, procurador y síndico del General.

Sigue la referida procuracion, que firmaron en el acto las personas autorizadas.

Pateat universis quod Nos Manuel de Monsuar decretorum doctor canonicus et decanus ecclesie Ilerdensis Bernardus Çaportella miles et Bernardus Castello burgensis ville Perpiniani deputati Generalis Cathalonie residentes Barchinone frater Ludovicus Manuel abbas monasterii Sancti Benedicti de Bagiis nomine nostro proprio et tamquam surrogatus a reverendo domino C. Dei gracia Vicense episcopo Johannes abbas monasterii sancti Johannis de Abbatisis nomine nostro proprio et ut surrogatus a reverendo domino Johanne Dei gratia Barchinonense episcopo frater Michael abbas monasterii Populeti Galcerandus Davinyo presbiter surrogatus a reverendissimo domino P. Dei gratia patriarcha Alexandrino administratoreque ecclesie Terrachone Johannes Puiol presbiter surrogatus per reverendum dominum fratrem Anthonium Petrum abbatem Montisserrati Franciscus Colom archidiaconus Vellensis Augustinus de Insula Johannes Çaplana Johannes Andreas Sorts canonici ecclesie Barchinone et Johannes Torres canonicus Vicensis procurator sindicus et yconomus honorabilis capituli canonicorum ecclesie Ilerdensis Raymundus Dusay canonicus dicte ecclesie Barchinone

surrogatus per reverendum dominum fratrem Jacobum de la Guialtruu priorem prioratus Cathalonie ordinis sancti Johannis Jherosolimitani et Michael Ferriç presbiter surrogatus per honorabilem Nicholaum Pujades archidiaconum de mari et canonicum in dicta ecclesia Barchinone. Et nos Hugo Rogerius Comes Pallariensis Bernardus Johannes Çacirera surrogatus per egregium dominum Johannem de Cardona comitem de Prades Johannes Çabastida miles nomine meo proprio et ut surrogatus ab egregio domino Bernardo Johanne de Capraria vicecomite de Capraria et de Basso Michael de Gualbes miles surrogatus a nobili domino Dalmacio de Queralt Johannes Janer domicellus surrogatus per nobilem Guillermum Arnaldum de Cervilione Arnaldus de Viladamany et de Blanes Rogerius Alamanni de Pulcropodio et ego dictus Bernardus Çaportella surrogatus ab honorabile Johanne Sampso milite Galcerandus de Hostalrich miles surrogatus per honorabilem Ludovicum Divorra militem Bernardus de Guimera domicellus Galcerandus Bisbal miles surrogatus per honorabilem Guillermum de Montpalau et de Çamaso domicellum Bernardus de Ribes miles surrogatus ab honorabili Marco Dez-Lor milite Petrus Michael de Paguera Artaldus de Claramunt domicellus Petrus de Belloch domicellus surrogatus per honorabilem Petrum de Splugues domicellum et Franciscus Burgues alias de Sant Climent surrogatus ab honorabile Galcerando Burgues alias de Sant Climent milite. Et nos etiam Michael de Plano consiliarius anno presenti civitatis Barchinone Johan-

nes Agullo paciarius et sindicus civitatis Ilerde Jacobus Ros Franciscus Lobet nomine meo proprio et ut surrogatus a sindico Villefranche Confluentis Guillermus Colom Ludovicus Xatanti Romeus Lull surrogatus ab honorabile Johanne Lull patre meo Galcerandus Carbo surrogatus ab honorabile Michaele Cardona cive Barchinone Petrus Cestrada surrogatus per sindicum ville de Arbucio Simon de Barbaroja surrogatus a sindico civitatis Dertuse Jacobus Tallada sindicus ville Cervarie Franciscus Ramis surrogatus ab honorabile Francisco de Boscho cive Ilerde et Bernardus de Lauru magister in artibus et medecina civis Gerunde. Quiquidem nos superius nominati qui nomine proprio agimus et principales nostri aliorum prenominatorum sumus et sunt de concilio dictorum dominorum deputatorum et una cum ipsis dominis deputatis representamus Principatum Cathalonie rigore comissionis curie generalis ultimo celebrate in civitate Illerde nobis dictis deputatis facte super negociis tendentibus ad liberationem persone Illustrissimi domini Charoli gloriose recordationis filii primogeniti serenissimi domini Regis tunch per suam serenitatem detenti et ad bonum ac tranquille statum ipsius Principatus per nos prestari habet juramentum super contentis et juxta modum et formam descriptas in octavo capitulo ex capitulatione per regiam majestatem ac pro parte dicti Principatus dudum facta firmata et jurata quod capitulum est tenoris sequentis. Item per quant experiencia ha mostrat moltes persones starse de mal obrar per duhte e temor de correc-

cio per donar orde en tolte totes maneres de vaxacions e que la justicia daquiavant en lo dit Principat sia be e degudament administrada e los usatges de Barchinona constitucions de Cathalunya privilegis e libertats del dit Principat per vos senyors e vostres predecessors jurats sien en molta diligencia e atencio observats. Sia merce vostra atorgar Senyor que en qualsevol causes qnis tractaran entre vos Senyor e o vostre Primogenit e o loctinents en cas permes e successors vostres e seus o batle general procuradors reyals o fischals de vos dit Senyor o lurs de una part e qualsevol universitats collegis e singulars persones de qualsevol stament dignitat grau o condicio sien de la part altra ara sien les dites causes e questions civils o criminals patrimonials o de qualsevol regalies o altres qualsevulla puixen e degen los dits diputats ab lur consell o la major part de aquell entrevenint e consentint hi la ciutat de Barchinona axi per lur offici com encara a instancia o denunciacio de part a despeses del General inquirir contra los dits canceller vicicanceller e regent la cancellaria portant veus de governàdor e lurs assessors batle general de Cathalunya e procurador reyal dels dits comdats de Rossello e de Cerdanya e loctinents de aquells e jutgers o assidents per qualsevol dels damunt dits assignats en les dites causes e si sera trobat algu dels sobredits haver procehit fet anantat comes e delinquit contra dits usatges constitucions capitols o actes de cort privilegis usos e libertats de la patria los dits deputats ab lur consell ho facen denunciar al tal delinquent o

participi havent en la contrafectio predita. Requerint e monestant en scrits una vegada tant solament aquell o aquells qui participi hauran en la contrafactio predita e si hoit aquell sera vist haver contrafet e promptament e tota dilacio apart posada aquells tals a qui denunciat o requests seran qualsevol sien no revocaran cassaran e anullaran e al primer stat no reduiran tot lo contrafet als dits usatges constitucions e libertats del dit Principat en tal cas ipso facto sien haguts per privats de llurs oficis. La qual privacio los dits deputats denunciaran al Senyor Rey o a son loctinent. E si feta la dita denunciacio aquell tal presumira continuar lo exercici de son ofici que primer tenia ultra que li seria cessat lo salari que primer reebia del General puixen los dits deputats ab lo dit consell entrevenint e consentint hi la ciutat de Barchinona ab veu de crida publica aquell tal fer denunciar e publicar per lo Principat de Cathalunya per privat de son ofici e sien nulles e invalits tots los actes que de aquella hora avant aquell tal faria. E si per los veladors jutges assessors o assidents en les coses sobredites delinquit seria e encontinent feta la monicio no reduhien aquelles coses al degut stament aquells tals sien privats de tot exercici de judicar e valer e assidencia fer en lo dit Principat per spay o terme de deu anys. Declarat empero e entes a major e sobreabundant cautela que sotz lo present capitol en alguna manera no puguen esser compreses causes algunes de part a part sino les dites causes patrimonials e fischals segons dessus es dit e encara les fischals en les quals

haja instancia de part lo dit capitol no comprenga si donchs per la part instant no sera recorregut als dits deputats. Plau al Senyor Rey sien servades les coses en lo dit capitol contengudes declarat empero que esseut conegut per los dits deputats e conçell entrevenintbi la ciutat de Barchinona que per los dits oficials o algu dells sia fet contra los dits usatges constitucions capitols e actes de cort privilegis usos e libertats del dit Principat sia notificat al Senyor Rey o a son loctinent. E si dins trenta jorns apres la dita notificacio allo no sera tornat a degut stament en tal cas les coses en lo dit capitol contengudes sortesquen son efecte. Vol empero lo dit Senyor Rey que los dits deputats e concell e los qui hi entrevindran per la dita ciutat de Barchinona hagen a prestar sagrament als sants qnatre Evangelis en poder del canceller o vicecanceller o regent la cancellaria o portant veus de governador en lo dit Principat de dir e declarar ço que segons Deu e llurs consciencies de justicia los aparra e sera vist. Idcirco non valentes circa infrascripta personaliter interesse de certa nostra sciencia constituimus et ordinamus procuratorem et seu sindicum nostrum certum et spetialem ac ad infrascripta generalem. Itaque spetialitas generalitati non deroget nec contra vos venerabilem Johannem de Vilamayans jurisperitum civem Barchinone curiam regiam sequentem licet absentem videlicet ad faciendum et prestandum pro nobis qui nomine proprio agimus et nomine nostro ac etiam pro aliis superius nominatis quorum personas in hiis nos dicti surrogati representamus et

in animas nostri et eorum juramentum ad sancte Dei quatuor Evangelia in posse multum honorabilis domini vicecancellerii de dicendo et declarando id quod secundum dominum Deum et nostras ac suas consciencias vel eorum ex nobis seu ipsis qui in hiis intervenerunt de justicia apparuerit et videbitur super et pro causis et factis et seu rebus presentibus et futuris contentis in dicto octavo capitulo et seu illius responsione. Nec non etiam presentandum dicto multum honorabili domino vicicancellario et quibuscumque judicibus comissariis relatoribus inquisitoribus ac aliis quibusvis officialibus et personis ad quas spectet omnes ac quascumque citacionum monicionum requisicionum ac aliorum cedulas et litteras eis tam conjunctim quam divisim directas et seu dirigendas. Et tam de dicta juramenti prestatione quam de presentationibus aliorum predictorum fieri faciendum et recipiendum publicum instrumentum. Nos enim in ét super predictis omnibus et singulis comittimus vobis vices nostras plenarie cum presenti. Promittentes vobis et notario infrascripto tanquam publice persone pro vobis et aliis quorum intersit legittime stipulanti Nos et principales nostros surrogatorum predictorum semper habere ratum et firmum quitquid per vos dictum Johannem de Vilamayans in predictis et circa ea procuratum et actum fuerit. Actum est hoc Barchinone videlicet intus camaram concilii domus deputacionis generalis Cathalonie XXVI die marcii anno a nativitate Domini Millessimo CCCC sexagessimo secundo.—Sig✠na Manuelis de Monsuar Bernardi Çaportella

Bernardi Castello deputatorum fratris Ludovici Manuelis abbatis sancti Benedicti do Bagiis Johannis abbatis sancti Johannis de Abbatissis et aliorum superius nominatorum de stamento ecclesiastico. Sig✠na Hugonis Rogerii comitis Palleriensis Bernardi Johannis Çacirera et aliorum predescriptorum de stamento militari. Sig✠na Michaelis de Plano Johannis Agullo et aliorum prenominatorum de stamento regali. Qui hec laudamus et firmamus. — Testes hujus rei sunt discretus Anthonius Vinyes Petrus Perello notarius et Johannes Albanell alias de Malda porterius domini Regis cives Barchinone.

Siguen una carta y unas instrucciones, que (segun advertencia del registro) corresponden al dia 27, y por olvido se dejaron de continuar.

Molt alta e molt Excellent Senyora.

A vostra excellentissima Senyoria es trames per nosaltres lo honorable En Francesch Ramis ciutada de aquesta ciutat exhibidor de la present per explicar li algunes coses de les quals per nosaltres es plenament informat suplicam humilment vostra dita Excellencia li placia donar fe e creença a tot ço que lo dit Francesch Ramis de part nostra explicara axi com si per nosaltres dit era e exaudir nostra suplicacio axi com se spera de vostra gran Senyoria la qual lo poder divinal conserve en tota felicitat largament e aquella

man de nosaltres tot ço que de sa merce sia. Feta en Barchinona a XXVII dies de març any Mil CCCCLXII. —De vostra Excellentissima Senyoria. —Humils subdits e vassalls qui en gracia e merce de aquella humilment se recomanen los diputats del General e consell lur representants lo Principat de Cathalunya. —A la molt alta e molt Excellent Senyora la Senyora Reyna.

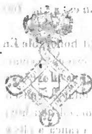
Instruccions per part dels reverends magnifichs e honorables deputats del General e consell llur representants lo Principat de Cathalunya fetes al honorable En Francesch Ramis ciutada de Barchinona missatger per ells trames a la Illustrissima Senyora Reina.

Primerament lo dit honorable En Francesch Ramis premeses humils e devotes recomendacions ab besament de mans a la dita Illustrissima Senyora Reyna de part dels dits deputats e consell li explicara com los dits deputats e consell han hoyt lo embaxador del Illustrissimo Rey de França a ells ab letra de creença trames e li han respost juxta forma de la letra responsiva que li han liurada per al dit Rey de França copia de la qual letra trametem a la dita Senyora Reyna per la qual sa Majestat compendra tota la manera que lo dit embaxador ha proposada e de la qual ab ell se ha tractat.

Item mes lo dit Francesch Ramis de part dels dits deputats e consell suplicara la dita Illustrissima Sen-

yora Reyna que en lo fet del veguer de Gerona sobre la novitat e greuge per ell fets al embaxador del Illustrissimo Rey de França li placia procehir e fer axi e segons la ciutat de Barchinona per sa letra a la dita Senyora Reyna scriu e suplica. Car creem los dits deputats e consell que lo dit castich succehira molt a servey de la Majestat del Senyor Rey e de la dita Senyora Reyna e del Senyor Primogenit e benefici e repos de aquest Principat.

Datta Barchinone XXVII die marcii anno a nativitate Domini Millesimo CCCCLXII. — Manuel de Monsuar dega de Leyda.

FIN DEL TOMO DÉCIMOOCTAVO DE LA COLECCION, QUINTO DEL LEVANTAMIENTO Y GUERRA DE CATALUÑA EN TIEMPO DE DON JUAN SEGUNDO.

